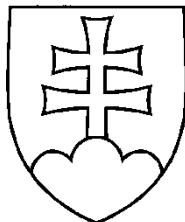

MINISTERSTVO HOSPODÁRSTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast - (OP KaHR)

OPERAČNÝ PROGRAM
KONKURENCIESCHOPNOSŤ
A HOSPODÁRSKY RAST

Bratislava, jún 2012

OBSAH

1 ÚVOD.....	5
2 PRÍPRAVA OP KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST	7
2.1 Proces prípravy operačného programu – uplatňovanie princípu partnerstva	7
2.2 Ex-ante hodnotenie	8
2.3 Strategické environmentálne hodnotenie	11
3 ANALÝZA	12
3.1 Konkurencieschopnosť a inovatívnosť	13
3.2 Energetika	31
3.3 Cestovný ruch	35
3.4 Analýza nepriamej štátnej pomoci	41
3.5 Výsledky analýzy súčasnej situácie	43
3.6 Póly rastu	45
3.6.1 Inovačné póly rastu v regiónoch	45
3.6.2 Póly rastu v cestovnom ruchu	47
3.7 Swot analýza	53
3.8 Hlavné disparity a faktory rozvoja.....	55
4 STRATÉGIA OPERAČNÉHO PROGRAMU KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST	56
4.1 Výsledky realizácie programového obdobia 2004-2006.....	56
4.2 Prepojenie stratégie OP KaHR s NSRR SR na roky 2007-2013. Globálny cieľ OP KaHR	57
4.3 Návrh stratégie OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast	60
4.3.1 Návrh stratégie za oblasť konkurencieschopnosti a inovácií	62
4.3.2 Návrh stratégie za oblasť služieb	67
4.3.3 Návrh stratégie za oblasť energetiky.....	68
4.3.4 Návrh stratégie za oblasť cestovného ruchu	70
4.3.5 Návrh stratégie za oblasť nepriamej štátnej pomoci.....	73
4.4 Indikátory	75
5 PRIORITNÉ OSI OP KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST	83
5.1 Prioritná os 1 - Inovácie a rast konkurencieschopnosti.....	83
5.1.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi	83
5.1.2 Popis opatrení na realizáciu prioritnej osi	87
5.1.2.1 Opatrenie 1.1. Inovácie a technologické transfery	89
5.1.2.2 Opatrenie 1.2. Podpora spoločných služieb pre podnikateľov	92
5.1.2.3 Opatrenie 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch	95
5.2 Prioritná os 2 Energetika.....	99
5.2.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi	99
5.2.2 Popis opatrení na realizáciu prioritnej osi	99
5.2.2.1 Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike.....	102
5.2.2.2 Opatrenie 2.2 Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky	104
5.3 Prioritná os 3 - Cestovný ruch.....	105
5.3.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi	105
5.3.2 Popis opatrení na realizáciu prioritnej osi	106
5.3.2.1 Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu	106
5.3.2.2 Opatrenie 3.2 Rozvoj informačných služieb cestovného ruchu, prezentácie regiónov a Slovenska	109
5.4 Prioritná os 4 - Technická pomoc	111
5.4.1 Opatrenie 4.1 Technická pomoc.....	111
6 HORIZONTÁLNE PRIORITY.....	113
6.1 Marginalizované rómske komunity	113
6.2 Rovnosť príležitostí.....	113
6.3 Trvalo udržateľný rozvoj	114
6.4 Informačná spoločnosť	117

7 SÚLAD STRATÉGIE OP KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST S POLITIKAMI, DOKUMENTMI A CIELMI	120
7.1 Východiskové strategické dokumenty	120
7.1.1 Dokumenty EÚ	120
7.1.2 Dokumenty SR (národné, sektorové, regionálne)	121
7.2 Synergia a komplementarita v rámci operačných programov NSRR SR s OP KaHR	123
7.3 Súlad so strategickými dokumentmi EÚ	128
7.3.1 Strategické usmernenia spoločenstva (SUS)	128
7.3.2 Lisabonská a Göteborgská stratégia	128
7.3.3 Legislatíva ES v oblasti kohéznej politiky	129
7.3.4 Legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže	130
7.3.5 Legislatíva ES v oblasti pravidiel verejného obstarávania	130
7.3.6 Legislatíva ES v oblasti životného prostredia	131
7.3.7 Legislatíva ES v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie	131
7.4 Súlad so strategickými dokumentmi a politikami SR	132
7.4.1 NSRR SR na roky 2007-2013 a Operačné programy	132
7.4.2 Národný program reforiem / Akčné plány stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010	132
7.4.3 Národná stratégia trvaloudržateľného rozvoja EÚ/Akčný plán trvaloudržateľného rozvoja	133
7.4.4 Konceptcia územného rozvoja SR	134
7.4.5 Ostatné národné, sektorové strategické materiály	135
7.5 Prepojenie na iné finančné nástroje EÚ	136
7.5.1 Synergia, komplementarita s programami financovanými z EAFRD a EFF	136
7.5.1 Synergia a komplementarita OP KaHR s EFF	137
7.5.2 Synergia, komplementarita s ostatnými finančnými nástrojmi ES	137
8 FINANČNÝ PLÁN	139
8.1 Finančný plán OP – ročné záväzky OP KaHR	139
8.2 Finančný plán OP za programové obdobie podľa prioritných osí a zdrojov financovania	140
8.3 Rozdelenie príspevku z fondu/fondov do kategórií pomoci zo ŠF 2007–13 na úrovni OP	141
8.3.1 Informatívne rozdelenie príspevku z fondu/fondov do kategórií dimenzie „Prioritná téma“	141
8.3.2 Informatívne rozdelenie príspevku z fondov do kategórií dimenzie „Forma finanč. príspevku“	141
8.3.3 Informatívne rozdelenie príspevku z fondov do kategórií dimenzie „Podporované územie“	141
9 SYSTÉM IMPLEMENTÁCIE	142
9.1 Riadenie	142
9.1.1 Centrálny koordinačný orgán	142
9.1.2 Riadiaci orgán	143
9.1.3 Sprostredkovateľské orgány pod Riadiacim orgánom	145
9.1.4 Zapojenie orgánov regionálnej a miestnej samosprávy	147
9.2 Monitorovacie výbory	147
9.2.1 Monitorovací výbor pre Vedomostnú ekonomiku	147
9.2.2 Národný monitorovací výbor pre NSRR	148
9.3 Riadenie implementácie finančného inžinierstva	149
9.4 Monitorovanie	149
9.4.1 Monitorovanie prostredníctvom systému ukazovateľov	150
9.4.2 Monitorovanie prostredníctvom kategórií pomoci zo ŠF	150
9.5 Hodnotenie	151
9.6 IT monitorovací systém pre ŠF a KF	152
9.7 Elektronická výmena dát s EK	153
9.8 Informovanie a publicita	154
9.9 Finančné riadenie, kontrola a audit	154
10 PRÍLOHY	161
Príloha č. 1: Prehľad vybraných ukazovateľov priemyslu	161
Príloha č. 2: Prehľad vybraných ukazovateľov za energetický sektor	164
Príloha č. 3: Prehľad vybraných ukazovateľov za cestovný ruch	165
Príloha č. 4: Celkový stav kontrahovania a čerpania SOP PS k 30.9.2006	166

<i>Príloha č. 5: Prehľad výziev SOP PS 2004-2006.....</i>	<i>167</i>
<i>Príloha č. 6 Vyhodnotenie koherencie OP KaHR a ostatných OP NSRR SR.....</i>	<i>168</i>
<i>Príloha č. 7: Zoznam použitých skratiek.....</i>	<i>170</i>
<i>Príloha č. 8: Systém riadenia a implementácie rámcovej aktivity vybudovania a podpory Regionálnych výskumných a inovačných centier v rámci OP VaV.....</i>	<i>172</i>
<i>Príloha č. 9: Cyklus predkladania a schvaľovania projektov</i>	<i>173</i>
<i>Príloha č. 10: Cyklus schvaľovania žiadostí o platbu</i>	<i>174</i>

1 ÚVOD

Návrh operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast na roky 2007–2013 (ďalej len „OP KaHR“) bol vypracovaný Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky (ďalej len „MH SR“) v súlade s Uznesením vlády SR č. 837/2006 zo dňa 8. októbra 2006 k zdôvodneniu návrhu operačného programu pre Ministerstvo hospodárstva SR na roky 2007-2013, v súlade s Uznesením vlády SR č. 832/2006 zo dňa 8. októbra 2006 k návrhu aktualizácie Národného strategického referenčného rámca Slovenskej republiky na roky 2007-2013, v súlade s materiálom „Návrh úpravy Návrhu NSRR SR 2007-2013 v nadväznosti na pripomienky EK a rokovania s EK“ schválenom uznesením vlády SR č. 407 zo dňa 2. mája 2007 a v súlade s platnými nariadeniami ES pre programovacie obdobie 2007-2013.

OP KaHR bol schválený uznesením vlády SR č. 1021 zo dňa 6. decembra 2006. Predkladaný programový dokument OP KaHR je aktualizovaný o závery a odporúčania ex-ante hodnotenia v súlade s čl. 32 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999“ (ďalej len „všeobecné nariadenie“) a o závery odporúčaní Európskej komisie.

OP KaHR na roky 2007 – 2013 je spracovaný v nadväznosti na stratégiu Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007-2013 (ďalej len „NSRR SR“). Predstavuje základný materiál formulujúci smerovanie a podporu rozvoja inovácií, priemyslu, cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb využitím rastového potenciálu regiónov so zameraním na splnenie globálneho - strategického cieľa NSRR SR v programovom období 2007-2013, ktorým je *„Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosti pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“*

OP KaHR rozpracováva špecifickú prioritu NSRR „Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií“ cez prioritnú os 1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti“, prioritnú os 2 Energetika a prioritnú os 3 „Cestovný ruch“, ktoré sú v rámci NSRR hierarchicky zaradené ako špecifická priorita pod strategickú prioritu 2. Vedomostná ekonomika. Opatrenia v rámci prioritnej osi 1 sú prepojené na prioritné oblasti, ktoré sú súčasťou Stratégie konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 a Národného programu reforiem (Lisabonskej a Göteborgskej stratégie a Konvergenčného programu SR do roku 2010) a ďalších materiálov. OP KaHR rozpracováva aj prioritnú os 4 Technická pomoc.

Pri spracovaní OP KaHR sa vychádzalo zo skutočnosti, že aj keď Slovenská republika (ďalej len „SR“) dosahuje v posledných rokoch pokrok prejavujúci sa v približovaní úrovne konkurencieschopnosti ekonomík vo vzťahu ku krajinám Európskej Únie (ďalej len „EÚ“), napriek tomu nedosahuje 75 % priemeru HDP EÚ (podľa parity kúpnej sily - PKS). Znamená to, že jej regióny (nomenklatúrne územné jednotky NUTS 2) s výnimkou Bratislavského kraja budú zaradené pod Cieľ Konvergenčia a budú môcť využívať podporu zo štrukturálnych fondov EÚ aj v programovom období 2007-2013.

Cieľom podpory v rámci OP KaHR je zachovať a ďalej rozvíjať konkurencieschopný a efektívne vyrábajúci potenciál priemyselnej výroby, energetiky, ako aj potenciál cestovného ruchu a ďalších vybraných služieb v podmienkach trvaloudržateľného rozvoja, a tak účinne prispievať k zvyšovaniu ekonomickej výkonnosti Slovenska ako celku a znižovaniu disparít ekonomickej výkonnosti v regiónoch SR. Pozornosť je venovaná podpore aktivít s pozitívnym dopadom na zamestnanosť a inovačný rozvoj. Rast konkurencieschopnosti

národného hospodárstva je trvalou prioritou hospodárskej politiky SR a rast konkurencieschopnosti sektorov začlenených do tohto OP KaHR ovplyvní približovanie ekonomickej úrovne SR a jej regiónov k ekonomickej úrovni EÚ na konci programového obdobia 2007 – 2013.

2 PRÍPRAVA OP KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST

2.1 Proces prípravy operačného programu – uplatňovanie princípu partnerstva

Princíp partnerstva, tak ako je definovaný vo všeobecnom nariadení (č. 1083/2006) bol jedným z kľúčových prístupov, na ktorom bol založený proces prípravy programových dokumentov. Uplatňovanie princípu partnerstva koordinovalo Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR (ďalej len „MVR SR“) ako Centrálny koordinačný orgán (ďalej len „CKO“) pri spracovaní NSRR SR a pri spracovaní OP KaHR. Pri spracovaní dokumentu sa vychádzalo z existujúcich a zo schválených analytických a strategických materiálov, či už na úrovni Slovenska alebo na úrovni EÚ.

Jednotlivé časti OP KaHR boli vypracované a aktualizované súbežne s procesom schvaľovania NSRR SR. MH SR participovalo na vypracovaní NSRR v rámci *pracovnej skupiny ministrov, medzirezortnej pracovnej skupiny* a expertnej skupiny *Partnerstvo pre národný rámec*.

Členmi expertnej skupiny *Partnerstvo pre národný rámec* boli zástupcovia relevantných ministerstiev, samosprávnych krajov, miest a obcí, odbornej verejnosti, podnikateľských subjektov, reprezentatívnych združení zamestnávateľov a odborov, mimovládnych neziskových organizácií a ostatných partnerov. V priebehu fungovania expertnej skupiny *Partnerstvo pre národný rámec* sa jej členovia oboznamovali s výstupmi vypracovávanými v jednotlivých blokoch prác na NSRR (analytické práce, formulácia vízie a priorít, stratégia implementácie a systém riadenia programov) a predkladali k nim svoje názory, doplnky a pripomienky. Práca expertnej skupiny sa riadila princípom konsenzu, navrhované úpravy teda museli byť prijateľné pre všetkých alebo aspoň pre väčšinu členov partnerstva. Pôda expertnej skupiny *Partnerstvo* zároveň slúžila ako platforma na dvojstranné alebo viacstranné stretnutia medzi členmi partnerstva navzájom.

Fungovanie a vzájomná spolupráca uvedených pracovných skupín a ich zásadné výstupy sú podrobnejšie popísané v pravidelných štvrťročných správach o stave prác na vypracovaní NSRR na programové obdobie 2007 – 2013, ktoré predkladal vláde SR minister výstavby a regionálneho rozvoja SR. Na základe uznesenia vlády č. 457 zo 17. 5. 2006 a uznesenia vlády SR č. 832 z 8. 10. 2006 bolo predkladanie štvrťročných správ o stave prác nahradené predkladaním správ o stave pripravenosti SR na čerpanie štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu v programovom období 2007 až 2013, a to pravidelne štvrťročne až do 31. augusta 2007.

Vzhľadom na prierezovú problematiku operačného programu bola na MH SR vytvorená interná „Pracovná skupina pre prípravu NSRR SR a Operačného programu MH SR“ z jednotlivých zástupcov sekcií, resp. odborov, s ktorými boli konzultované špecifické otázky vecného charakteru tak, aby bolo dodržané obsahovo korektné spracovanie odborných častí operačného programu. Priebeh jednotlivých konzultácií, ktoré sa uskutočnili v dňoch 17.03.2005, 03.05.2005, 27.10.2005 a 15.11.2005, zabezpečoval Odbor prípravy programov MH SR. Osobitné stretnutie so zástupcami VÚC k príprave operačného programu MH SR sa uskutočnilo dňa 31.01.2006, na ktorom bola venovaná pozornosť stratégii NSRR SR (1. verzia) a doplneniu aktivít do prioritnej osi Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií z pohľadu regiónov a požiadaviek podnikateľov.

Každý dielčí výstup v rámci spracovávaného dokumentu bol zaslaný, resp. osobne prezentovaný formou prezentácií zástupcom VÚC, ZMOS, podnikateľským zväzom a združeniam, profesným MVO a ďalším relevantným inštitúciám, ktorí mohli písomne zaslať svoje pripomienky. Všetky relevantné pripomienky boli zapracované do predkladaného dokumentu.

MH SR spolupracovalo pri vypracovaní špecifickej priority NSRR „Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií“ aj s „MVRR SR v rámci procesu prípravy NSRR SR formou dvojstranných a mnohostranných rokovaní. Rokovania sa uskutočnili aj so zástupcami Ministerstva životného prostredia SR (ďalej len „MŽP SR“), Ministerstva školstva SR (ďalej len „MŠ SR“), Ministerstvom práce sociálnych vecí a rodiny SR (ďalej len „MPSVaR SR“) a Ministerstvom pôdohospodárstva SR (ďalej len „MP SR“), Ministerstva zdravotníctva SR (ďalej len „MZ SR“), Úradu vlády SR (ďalej len „ÚV SR“) za účelom upresnenia aktivít a stanovenia demarkačných línií u tematicky podobných opatrení.

V priebehu prípravy predmetných prioritných osí bol podľa Usmernenia č. 2/2005 koordinátorky pre NSRR – „Metodické usmernenie na prípravu zásobníka projektov pre alokované finančné čiastky na špecifické priority do 31. 1. 2006“ v spolupráci s vyššími územnými celkami, profesnými a záujmovými združeniami a zväzmi vypracovaný zásobník projektov. Projektové zámery boli premietnuté do návrhu podporovaných typov aktivít, ktoré budú implementované v rámci prioritných osí.

Prvá verzia OP KaHR na roky 2007 – 2013 bola dňa 16. novembra 2006 schválená v Porade vedenia MH SR. Dňa 6. decembra 2006 bol OP KaHR schválený uznesením vlády č. 1021.

2.2 Ex-ante hodnotenie

V zmysle článku 48 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006 bolo pre OP KaHR vykonané ex-ante hodnotenie. Za jeho vykonanie zodpovedá MH SR, ako riadiaci orgán pre OP KaHR.

MH SR v súlade s metodickým usmernením pre NSRR č. 3/2005 – „Metodické usmernenie k ex-ante hodnoteniu priority NSRR – rámcové zadávacie podmienky“, vypracovalo zadávacie podmienky pre vykonanie predbežného ex-ante hodnotenia OP KaHR.

Ex-ante hodnotenie OP KaHR bolo vykonané externým hodnotiteľom, ktorý bol vybraný v súlade so zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov .

Ex-ante hodnotenie je zamerané na dosiahnutie nasledujúcich cieľov:

- zhodnotenie analýzy uvedenej v OP KaHR (vrátane SWOT analýzy), identifikovaných disparít podľa ich závažnosti a potenciálu rozvoja v tejto oblasti;
- zhodnotenie zdôvodnenia a konzistencie stratégie OP KaHR, vrátane navrhovaných priorít, cieľov a navrhovanej výšky a štruktúry investícií na tieto priority, t. j. navrhovaný finančný rámec a formulácia odporúčaní na úpravy alebo zmeny;

- zhodnotenie očakávaných výsledkov a dosahov plánovaných intervencií, kvantifikácie cieľov navrhovaných intervencií a formulácia odporúčaní na úpravy alebo zmeny;
- zhodnotenie koherencie OP KaHR so strategickými národnými a regionálnymi dokumentmi SR a strategickými dokumentmi Spoločenstva;
- zhodnotenie navrhovaného implementačného systému OP KaHR - procesov riadenia, monitorovania a hodnotenia a finančného riadenia z pohľadu ich funkčnosti a efektívnosti.

Vo vzťahu ku každému z vyššie uvedených cieľov ex-ante hodnotiteľ vypracoval správu z 1. fázy ex-ante hodnotenia OP KaHR. Správa z ex-ante hodnotenia bola predložená hodnotiteľom dňa 31. decembra 2006 a predstavuje návrh úpravy programového dokumentu ako celku. Pripomienky ex-ante hodnotiteľa sú už v predkladanom dokumente zapracované. Hodnotiteľ vypracoval dňa 20. marca 2007 záverečnú správu z ex-ante hodnotenia, kde zhodnotil návrh OP KaHR ako celok a sformuloval odporúčania na vykonanie zmien a úprav, ktoré MH SR ako riadiaci orgán pre OP KaHR zohľadnilo a zapracovalo ich do textu OP KaHR.

Ex-ante hodnotenie OP KaHR schváleného vo vláde SR dňa 6. decembra 2006 prebiehalo priebežne. OP KaHR bol postupne modifikovaný a rozhodujúce odporúčania ex-ante hodnotiteľa boli zapracované tak, ako boli hodnotiteľom požadované. Súčasne boli priebežne vykonzultované s hodnotiteľom.

V Správe z ex-ante hodnotenia verzia <1.2> spracovanej k OP KaHR považujeme za rozhodujúce predovšetkým nasledujúce konštatovania:

- z výsledkov analýzy vyplýva, že hlavnými témami, definovanými v článku 3 usmernenia k ERDF, vhodnými pre oblasť intervencií OP KaHR sú inovácie, energetika a cestovný ruch, avšak analýza popisuje oblasti „Konkurencieschopnosť a inovatívnosť“, „Sektor služieb“, „Cestovný ruch“, „Výsledky analýzy súčasnej situácie“ a „Póly rastu“. Dôsledkom je, že transparentná väzba medzi analýzou a stratégiou sa hľadá veľmi ťažko a dokument preto pôsobí málo koherentne,
- niektoré analytické závery sú chybné, alebo nepresné, čo môže viesť k nesprávnej stratégii a prioritám,
- veľkým rozsahom a komplikovanou štruktúrou sa znižuje zrozumiteľnosť dokumentu a ťažko sa skúmajú logické väzby medzi analýzou a stratégiou, vo všetkých fázach programového obdobia,
- odporúča sa zredukovať a zjednodušiť analýzu a upraviť jej štruktúru na tri základné oblasti: Inovácie, Energetika, Cestovný ruch. Táto štruktúra by sa mala následne premietnuť do východísk stratégie a prioritných osí stratégie. Ex ante hodnotiteľ odporúča zredukovať, doplniť a preštrukturalizovať analýzu uvedenú v dokumente, uviesť iba jednu súhrnnú tabuľku, alebo graf, ostatné dať do prílohy a miesto deskriptívnej analýzy popísať kľúčové vecné súvislosti. V analytických záveroch je potrebná ich úprava alebo doplnenie textu,
- upraviť štruktúru kapitoly 3 a 4 OP KaHR podľa usmernenia 1/2006 CKO k vypracovaniu operačného programu,

- prehodnotiť spojenie opatrenia 1.1 a 1.3 do jedného, alebo jasne zadefinovať rozdiel medzi nimi a odstrániť prekryvy jednotlivých aktivít,
- medzi opatreniami 1.1. a 1.3 sme identifikovali potenciálny konflikt. Z pohľadu prioritných tém, v kategóriách intervencie 7,8,9¹,
- dopracovať a spresniť popis schémy inovačného procesu, viac ju zovšeobecniť, a použiť ako východisko pre všetky inovačné opatrenia OP KaHR, nie len pre opatrenie 1.2.
- vychádzať z mapovania väzieb medzi opatreniami OP KaHR a NSRR, uvedených hodnotiteľom v prílohe 9.4, doplniť text v OP KaHR podľa formulácie, uvedenej v zistení 6., uvedených v kapitole 6.1.4.2 tejto hodnotiacej správy,
- SWOT analýza, disparity a faktory rozvoja sú formulované dobré. Korektne zhŕňajú hlavné závery analýzy uvedené v analytickej časti dokumentu. Disparity a faktory rozvoja reflektujú závery analýzy a sú koherentné so SWOT. Ex-ante hodnotiteľ identifikoval nepresnosť v SWOT analýze a to v príležitostiach, kde žiadal doplniť: technické poznatky, odborná zručnosť a relatívne kvalifikovaná pracovná sila schopná adaptovať sa na zvládnutie nových výrobných a environmentálnych technológií v odvetviach priemyselnej výroby,
- chýba explicitnejšie prepojenie na oblasť elektronického podnikania a sektora IT. Aj keď je táto oblasť zamerania OP KaHR avizovaná v popise horizontálnej priority Informatizácia spoločnosti v popise opatrenia sa nenachádza,
- finančné potreby podnikov predovšetkým v oblasti inovácií a energetickej výkonnosti, ale taktiež aj cestovného ruchu prevyšujú ich možnosti a čiastka alokovaná pre OP KaHR ani zďaleka nepostačuje na pokrytie potrieb štátu a regiónov v oblasti ich podpory,
- v časti Synergia a komplementarita s programami financovanými z EAFRD a EFF a operačnými programami NSRR SR popísať okrem naznačených demarkačných línií, ktoré sú v texte už uvedené, aj možné synergické väzby medzi nimi.

V nadväznosti na návrh riešenia ex-ante hodnotiteľa bola v OP KaHR upravená analytická časť OP KaHR podľa návrhu hodnotiteľa, t.j. bola skrátená, analýzy vrátane tabuliek sú súčasťou prílohy a jej štruktúra bola rozdelená na tri základné oblasti: inovácie, energetika a cestovný ruch tak, ako sú definované v článku 3 usmernenia k ERDF. Časť „Špecifiká inovačných aktivít“ bola upresnená a doplnená o argumentáciu vývoja a o vývoj hodnotových charakteristík, ktorý je vyjadrený graficky. Popis automobilového priemyslu bol zredukovaný a doplnený o odsek o vzniknutých subdodávateľských kapacitách pre automobilový priemysel. V nadväznosti na upravenú analýzu bola prepracovaná stratégia a návrh troch nasledovných prioritných osí:

Prioritná os č. 1. Inovácie a rast konkurencieschopnosti

Prioritná os č. 2 Energetika

Prioritná os č. 3 Cestovný ruch

Prioritné osi boli ďalej rozdelené na opatrenia tak, ako sú i v súčasnom OP KaHR.

¹ 07 – Investovanie do firiem priamo spojených s výskumom a inováciou (inovačné technológie, zriaďovanie nových firiem univerzitami, existujúce strediská a firmy v oblasti VTR atď.), 08 – Iné investície do firiem, 09 – Iné opatrenia na podporu výskumu, inovácie a podnikania v MSP

Následne na úpravy v OP KaHR sme CSF informovali o týchto zmenách a boli zapracované aj do Národného strategického referenčného rámca. Tým sa pozmenili a boli i spresnené demarkačné línie a synergické väzby medzi operačnými programami v NSRR SR a programami financovanými z EAFRD a ESF. Následne bola upravená i časť finančného plánu a indikátorov.

Z návrhov riešenia ex-ante hodnotiteľa nebol v OP KaHR zohľadnený predovšetkým návrh spojiť opatrenie 1.1 a 1.3 do jedného opatrenia.

S hodnotiteľom nesúhlasila podnikateľská obec, ani predkladatelia OP KaHR. Dôvodom je neznalosť vytvárania a realizácie inovácií v SR v praxi. Na Slovensku totiž nie sú etablované žiadne veľké firmy vyrábajúce technologické zariadenia. Súčasne žiadny MSP sa nezaobrá inováciou technológií, len ju nakupuje, ale venuje sa predovšetkým výrobným a organizačným inováciám v zmysle inovačného cyklu výrobkov. Preto je aj delenie opatrení v operačnom programe prispôbené súčasnému stavu. Pokiaľ opatrenie 1.1. je prispôbené na nákup novej technológie, pretože v priemysle sa vyrába na starých strojoch a zariadeniach, opatrenie 1.3. umožňuje podnikateľom riešiť predovšetkým inovácie vznikajúce na úrovni odbytu, čiže výrobné a na úrovni manažmentu, t.j. v oblasti systémov riadenia a organizačné inovácie. Vychádza to z analýz v podnikoch, kde tak, ako je to popísané aj v OP KaHR inovácie vznikajú predovšetkým na úrovni manažmentu podniku – cca 20% - 25%, na úrovni odbytu – cca 45% - 55 % a na úrovni výrobného procesu 30% - 25%. Inovácie na úrovni výrobného procesu, teda technologické sú riešené predovšetkým výrobcom technológií a nie bežným užívateľom. Preto konštatovanie hodnotiteľa o prekryve opatrení 1.1. a 1.3 považujeme za irelevantné, pretože nevychádza z poznania výrobných procesov v SR.

Súčasne oblasť oprávnenosti aktivít, ktoré nadväzujú na oprávnené výdavky pre opatrenie 1.1. je zásadne iné, ako pri opatrení 1.3. Rovnako schémy štátnej pomoci sú spracovávané podľa rôznych nariadení, nehovoriac o výške intenzity pomoci, ktorá je nižšia pri nákupe technológií ako pri riešení napr. výrobných inovácií, kde je nutné oddeliť aj implementáciu, nakoľko oprávnené režijné náklady súvisia s inováciami len v opatrení 1.3., nie s opatrením 1.1. Táto problematika je podrobnejšie rozpracovaná v prioritnej osi 1.

2.3 Strategické environmentálne hodnotenie

OP KaHR bol predmetom strategického environmentálneho hodnotenia, ktoré sa vykonáva podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov (prostredníctvom ktorého bola transponovaná smernica Európskeho parlamentu a Rady č. 2001/42/ES o posudzovaní účinkov určitých plánov a programov na životné prostredie).

Za vykonanie strategického environmentálneho hodnotenia OP KaHR je zodpovedné MH SR, ako riadiaci orgán pre OP KaHR. V súlade so zákonom č. 25/2006 Z. z. o verejnom obstarávaní a o zмене a doplnení niektorých zákonov prebehlo výber externého spracovateľa dokumentácie pre proces strategického environmentálneho hodnotenia OP KaHR.

Obstarávateľ zabezpečil vypracovanie správy o hodnotení ktorá je uverejnená spolu so záverečným stanoviskom MŽP na internetovej stránke MH SR www.mhsr.sk. Vzhľadom na povahu a rozsah strategického dokumentu a jeho územný dosah správa o hodnotení obsahuje rozpracovanie všetkých bodov uvedených v prílohe č. 4 zákona, primerane charakteru strategického dokumentu.

3 ANALÝZA

Makroekonomické súvislosti

Od roku 2001 ekonomika SR dosahuje pomerne vysoké tempá rastu, a to bez ohrozenia vnútornej a vonkajšej rovnováhy. Pozitívny makroekonomický vývoj ovplyvňuje makroekonomická politika, štrukturálne reformy a hospodárska politika.

V posledných rokoch SR zaznamenáva jeden z najdynamickejších rastov v stredoeurópskom regióne, keď v roku 2004 bol dosiahnutý 5,5%-ný rast HDP a v roku 2005 až 6,0%-ný rast HDP. Vysoký hospodársky rast je sprevádzaný nárastom zamestnanosti, rastom produktivity práce, ako aj vysokým prílivom zahraničných investícií. Napriek dosiahnutému ekonomickému rastu, však v oblasti štrukturálnych reforiem zameraných na zvyšovanie významu a výkonnosti vedomostne orientovaných odvetví, Slovensko výrazne zaostáva za krajinami EÚ.

Výkonnosť ekonomiky SR vo vzťahu k priemeru úrovne EÚ-15 sa zvyšovala, čo je dokumentované nárastom tohto ukazovateľa zo 43,0% v roku 2000 na 47,8% v roku 2004, resp. na 49,9% v roku 2005. V porovnaní k EÚ-25 dosiahla výkonnosť ekonomiky SR 51,9% v roku 2004, resp. 53,9% v roku 2005. Súhrnná efektívnosť vyjadrená produktivitou práce² dosiahla 60,6% v roku 2005 a v porovnaní s priemerom EÚ-15 dosiahla 57,4%. K rastu produktivity práce prispeli predovšetkým podniky so zahraničným kapitálom a túto pozíciu si udržia aj v nasledujúcich rokoch, vzhľadom na kapitálovú silu a flexibilitu v produkčných a inovačných aktivitách. Úroveň produktivity práce v SR vo vzťahu k priemeru v EÚ je odrazom nižšej konkurenčnej schopnosti slovenskej ekonomiky. Nižšia úroveň produktivity je však i dôsledkom zaostávania technických parametrov, kvality a štruktúry vyrábaného sortimentu výrobkov, nízkej inovačnej výkonnosti podnikov a nedostatočného transferu high-tech technológií. Vo výkonnosti ekonomiky SR a v socio-ekonomickej situácii regiónov sú značné regionálne rozdiely. Vstupom do EÚ je aj pre SR závažnejšie plnenie cieľov kohéznej politiky a s tým spojený vyrovnanejší rozvoj regiónov. Ide predovšetkým o rozdiely medzi úrovňou socio-ekonomického rozvoja regiónov (na úrovni NUTS 2) západné Slovensko, stredné Slovensko a východné Slovensko v porovnaní s EÚ-15.

Slovensko má v súčasnosti funkčné trhové prostredie a kvalitné podnikateľské prostredie a patrí spolu s Litvou a Estónskom³ medzi najrýchlejšie rastúce ekonomiky EÚ. Výkonnosť ekonomiky Slovenska dosahuje svoju potenciálnu úroveň⁴. Konkurencieschopnosť SR je však založená najmä na výhode relatívne nízkych nákladov na prácu. V štruktúre priemyslu a služieb je pomerne vysoký podiel sektorov s nízkou pridanou hodnotou, vysokou surovinovou náročnosťou, nízkou mierou využívania poznatkov, inovatívnosti a IKT. Pre nasledujúce strednodobé obdobie je udržanie vysokého ekonomického rastu a jeho premietnutie do vyššej kvality života, podmienené rozvojom potenciálu ekonomického rastu založeného na vedomostiach, kvalitnej a dostupnej infraštruktúre, na slobodných, vzdelaných a kreatívnych ľuďoch. Inovácie v priemysle a

² vyjadrená ukazovateľom HDP na zamestnanca v parite kúpnej sily

³ skutočný a odhadovaný(p) rast reálneho HDP v rokoch

	2005,	2006(p) a	2007(p):
Estónsko:	10,5;	8,9;	7,9;
Litva:	10,2;	8,5;	7,6;
Slovensko:	6,1;	6,1;	6,5.

Zdroj: Eurostat, 10/2006, GEB indicators, Growth rate of GDP volume - percentage change on previous year

⁴ Meraná prostredníctvom produkčnej medzery, zdroj: NBS, Konvergenčná správa, máj 2006, NBS

službách sú prostriedkom rozvoja potenciálu koncentrovaného v inovatívnych⁵ ekonomických činnostiach, ktoré využívajú udržateľné zdroje a vytvárajú konkurencieschopné tovary a služby na domacom a zahraničnom trhu. Zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb, ako aj trvalo udržateľnej výkonnosti je podmienené úrovňou ich inovatívnosti.

3.1 Konkurencieschopnosť a inovatívnosť

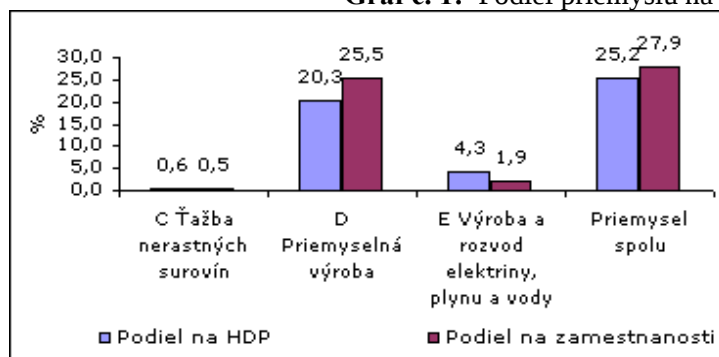
Úvod

Priemysel a služby prispievajú významnou mierou k hospodárskemu rastu, zamestnanosti, výkonnosti regiónov a k znižovaniu regionálnych disparít v SR a rozhodujúcou mierou sa podieľajú aj na plnení cieľov Lisabonskej stratégie a Göteborgských priorít. Významný je podiel priemyslu a služieb na tvorbe HDP, keď v roku 2005 dosiahol priemysel 25,2% a služby celkom 64,9% na tvorbe HDP, avšak v porovnaní s EÚ-15 je tento podiel nižší. SR má predpoklady k tomu, aby sa podiel priemyslu na tvorbe HDP v nasledujúcich rokoch približoval k úrovni EÚ-15 a to využitím rastového a inovačného potenciálu regiónov a očakávaným prílivom priamych zahraničných investícií, ktoré sú orientované prevažne do oblasti priemyselnej výroby.

Priemysel

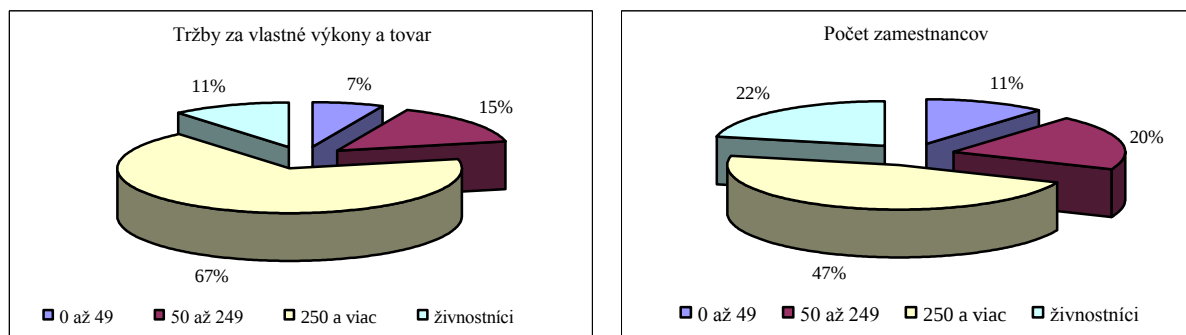
V rámci priemyslu si dominantné pozície na tvorbe HDP a zamestnanosti udržiava priemyselná výroba, čo je dokumentované v nasledujúcom grafe č.1.

Graf č. 1: Podiel priemyslu na HDP a zamestnanosti

V priemysle bolo k 31.12.2005 evidovaných 11 515 podnikov (z toho 11 152 v priemyselnej výrobe) a okolo 58 600 živnostníkov, prevažne v priemyselnej výrobe. Z hľadiska váhy podnikov podľa počtu zamestnancov v priemysle majú veľké podniky s 250 a viac zamestnancami najvyšší podiel na tržbách za vlastné výkony a tovar a aj na počte zamestnancov, čo je vidieť v nasledujúcich grafoch.

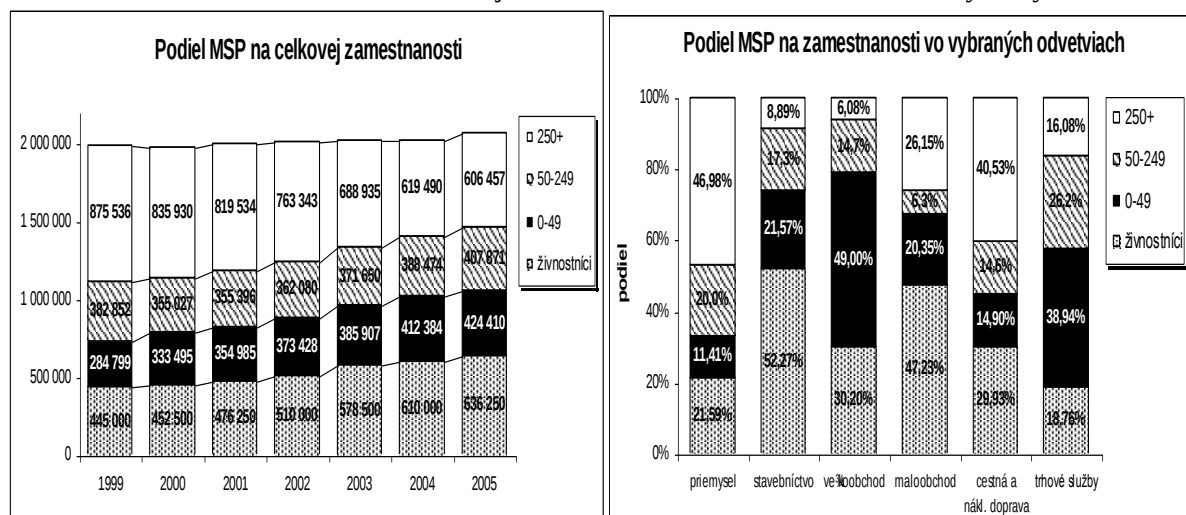
⁵ nazývaných aj znalostne intenzívnych, zdroj: klasifikácia Eurostat, Knowledge-intensive high technology service and knowledge-intensive service industries (ISIC Revision 2 and NACE, Revision 1.1)

Graf č. 2: Podiel podnikov podľa počtu zamestnancov na tržbách za vlastné výkony a tovar a na zamestnanosti

V priemysle SR má súkromný sektor výrazne prevyšujúci podiel na tržbách za vlastné výkony a tovar (84,3% v roku 2005) a aj na zamestnanosti (90,3% v roku 2005), pritom sa jeho pozícia najmä od roku 2002 posilňovala.

Podnikateľské subjekty v priemysle (vrátane podnikov s počtom zamestnancov do 19 a živnostníkov) v roku 2005 realizovali tržby za vlastné výkony a tovar v objeme 1 616 158 mil. Sk, zamestnávali 577 214 pracovníkov a dosiahli produktivitu práce 2 800 tis. Sk na pracovníka. Po viacročnom poklese zamestnanosti v priemysle sa v roku 2005 dosiahol nárast pracovníkov o 18 338 a to vplyvom zvýšenia zamestnanosti v priemyselnej výrobe. Štruktúra produkčných charakteristík priemyslu podľa veľkostných kategórií podnikov (podľa počtu zamestnancov) je uvedená v prílohe č. 1 – tabuľka č. 1.

V ekonomike SR majú malé a stredné podniky (ďalej len „MSP“) významné postavenie najmä z hľadiska zamestnanosti. Podiel MSP na celkovej zamestnanosti a na zamestnanosti vo vybraných odvetviach je vidieť v grafe č. 3.

Graf č. 3: Podiel MSP na celkovej zamestnanosti a na zamestnanosti vo vybraných odvetviach

Z hľadiska podielu na zamestnanosti, na tržbách a na tvorbe pridanej hodnoty sa slovenský sektor MSP priblížil v niektorých ukazovateľoch úrovni v EÚ-25, čo je dokumentované v nasledujúcom prehľade.

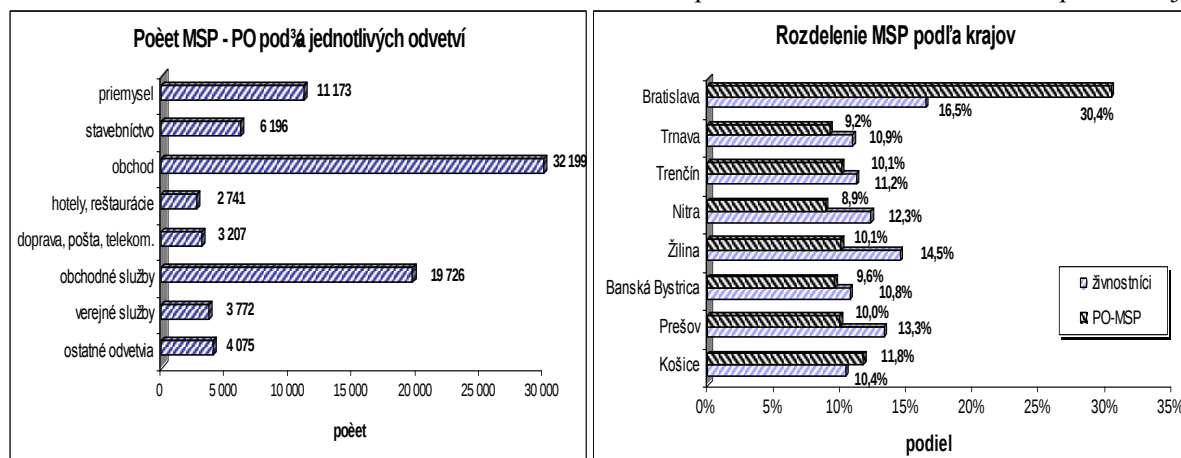
	Veľkostná kategória podnikov podľa počtu zamestnancov			
	Mikro (1-9)	Malé (10-49)	Stredné (50-249)	Veľké (250 a viac)
Počet podnikov				
SR	73,3	20,0	5,2	1,5
EÚ-25	91,4	7,3	1,1	0,2
Počet zamestnancov				
SR	12,5	14,6	22,2	50,7
EÚ-25	29,8	20,8	16,5	32,9
Tržby				
SR	12,7	15,9	19,8	51,6
EÚ-25	19,5	19,4	19,2	41,9
Pridaná hodnota				
SR	11,7	12,3	17,6	58,4
EÚ-25	20,5	19,1	17,8	42,6

Zdroj: EUROSTAT, údaje za rok 2003

V priemysle sa MSP v roku 2005 podieľali 53%-ami na zamestnanosti, 21,5%-ami na tržbách za vlastné výkony a tovar, 21,4%-ami na tvorbe pridanej hodnoty a 10,5%-ami na hospodárskom výsledku pred zdanením.

Počet MSP sa postupne zvyšoval na 83 089 v roku 2005, z toho je 2930 mikro podnikov s 0 až 9 zamestnancov, 10 658 malých podnikov s 10 až 49 zamestnancov a 69 501 stredných podnikov s 50 až 249 zamestnancov. Najviac MSP pôsobí v oblasti obchodu, obchodných služieb a peňažníctva, priemyslu a stavebníctva

Graf č. 4: Počet MSP podľa odvetví a ich rozdelenie podľa krajov

MSP s diverzifikovaným sortimentom a rýchlou adaptáciou na požiadavky odberateľov sa uplatňujú prevažne na domácom trhu. Zabezpečujú také požiadavky trhu, ktoré nie sú zaujímavé pre veľké podniky. Majú relatívne nižšie náklady na pracovnú silu, vytvárajú nové pracovné miesta a čiastočne sa so svojou produkciou uplatňujú aj na zahraničných trhoch. Majú potenciál rastu najmä v oblasti spolupráce s veľkými podnikmi a inštitúciami zo školstva a výskumnej sféry ako aj poskytovania služieb.

Z regionálneho hľadiska je najviac MSP prepočítaných na 1000 ekonomicky aktívnych obyvateľov v Bratislavskom kraji najmenej ich je naopak v Košickom a Banskobystrickom kraji. Najviac živnostníkov sídli v Bratislavskom kraji, najmenej v Nitrianskom a Prešovskom kraji. Je zrejmé, že zaostávajúce regióny nie sú zatiaľ schopné

vytvoriť dostatočný počet podnikateľských aktivít najmä z dôvodu zaostávajúcej technickej infraštruktúry, ktorá nepriaznivo ovplyvňuje kvalitu podnikateľského prostredia a intenzitu podnikateľských aktivít v regióne. Štátna intervencia v prospech MSP a podpory podnikateľských aktivít môže priniesť významné výsledky v riešení vysokej miery nezamestnanosti, ale aj vytvárania nových priemyselných podnikateľských subjektov, v počte ktorých regióny Slovenska zaostávajú, zvýšenia podielu regiónov na tvorbe pridanej hodnoty i lepšie využitie kvalifikovaných zdrojov pracovných síl.

Na rozvoj malého a stredného podnikania pozitívne vplýva prílev zahraničných investícií, ktoré umožňujú malým a stredným podnikom poskytovať veľkým investorom komponenty a náhradné diely formou subdodávok a poskytovať služby. Pomoc MSP by mala byť smerovaná do zlepšenia prostredia na podnikanie a na zlepšenie prístupu ku kapitálu, moderným technológiám, výsledkom výskumu a vývoja, licenciám, vzdelávaniu zamestnancov a k službám.

Podniky priemyslu s 20 a viac zamestnancami (v počte 2 293) v roku 2005:

- zabezpečili tržby za vlastné výkony a tovar vo výške **1 382 861 mil. Sk**;
- vytvorili pridanú hodnotu **319 528 mil. Sk**;
- zamestnávali **416 798 pracovníkov**;
- dosiahli produktivitu z tržieb za vlastné výkony a tovar **3 318 tis. Sk** na zamestnanca;
- z pridanej hodnoty **767 tis. Sk** na zamestnanca;
- vytvorili hospodársky výsledok pred zdanením vo výške **104 783 mil. Sk**;
- realizovali hmotné investície spolu v objeme **121 911 mil. Sk**.

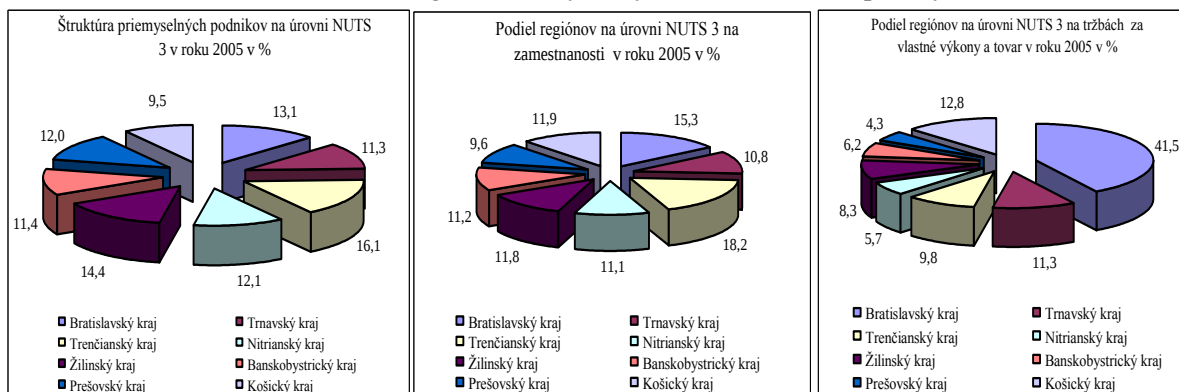
Vývoj podnikateľských subjektov priemyslu s 20 a viac zamestnancami je charakterizovaný medziročným rastom tržieb za vlastné výkony a tovar, pridanej hodnoty, produktivity práce z tržieb za vlastné výkony a tovar a produktivity práce z pridanej hodnoty. Rastové tendencie sa prejavili v priemyselnej výrobe a vo výrobe a rozvoje elektriny, plynu a vody a pokles v ťažbe nerastných surovín. Rast pridanej hodnoty v priemysle dosiahol v rokoch 2000 až 2005 medziročný rast v priemere o 10,5%. V zamestnanosti bol zaznamenaný pokles vo všetkých kategóriách priemyslu. V priemyselnej výrobe sa v roku 2005 prejavil už medziročný rast zamestnanosti (najvyšší nárast bol vo výrobe elektrických a optických zariadení), ale úroveň zamestnanosti roku 2000 nebola dosiahnutá. Produktivita práce z tržieb za vlastné výkony a tovar v priemysle v rokoch 2000 až 2005 medziročne rástla v priemere o 15,6%, najvyššia hodnota sa dosiahla vo výrobe a rozvoje elektriny, plynu a vody. Vývoj produkčných charakteristík priemyslu je dokumentovaný v prílohe č.1 - tabuľka č. 2.

Produktivita práce z pridanej hodnoty v priemysle vzrástla medziročne v priemere o 12,2%. Najvyššiu produktivitu práce z pridanej hodnoty s najvyšším medziročným rastom zaznamenala výroba a rozvod elektriny, plynu a vody. Napriek uvedeným priaznivým trendom dosahuje SR v porovnaní s EÚ-15 výrazne nižšiu úroveň. Vývoj produktivity práce z pridanej hodnoty je uvedený v prílohe č. 1 - tabuľka č. 3.

Vo vývoji miery pridanej hodnoty (podiel pridanej hodnoty na tržbách z priemyselnej činnosti) v priemysle SR sa prejavil pokles z 31,0% v roku 2000 na 27,2% v roku 2005. Najvyššiu mieru pridanej hodnoty v celom hodnotenom období dosahuje výroba a rozvod elektriny, plynu a vody (68,4% v roku 2005), ďalej ťažba nerastných surovín (67,5% v roku 2005) a priemyselná výroba (23,4% v roku 2005).

Regionálna štruktúra priemyslu SR (podľa sídla firmy) je značne nevyvážená z hľadiska alokácie a výkonnosti. Podiel regiónov na vybraných ukazovateľoch priemyslu na úrovni NUTS 3 je dokumentovaný v nasledujúcich grafoch.

Graf č. 5: Podiel regiónov na vybraných ukazovateľoch priemyslu na úrovni NUTS 3

Vo vývoji pridanej hodnoty bol dosiahnutý priaznivý trend rastu vo všetkých regiónoch, pritom najvyššiu dynamiku na úrovni NUTS 2 zaznamenal región Východné Slovensko a Bratislavský región a na úrovni NUTS 3 Košický kraj, Bratislavský a Žilinský kraj. Najvyšší podiel na pridanej hodnote priemyslu SR majú priemyselné subjekty Bratislavského regiónu a regiónu Západné Slovensko. Na úrovni NUTS 3 dosahuje najvyšší podiel pridanej hodnoty priemysel Bratislavského kraja, naopak najnižší priemysel najmä Prešovského kraja.

Miera pridanej hodnoty v priemysle jednotlivých regiónov SR osciluje okolo hranice 30%. Na úrovni NUTS 3 sa dosahujú najvyššie hodnoty v Trenčianskom a Žilinskom kraji, najnižšie v Nitrianskom a najmä Košickom kraji.

Dispartity v alokácii a výkonnosti priemyslu súvisia predovšetkým s odvetvovou štruktúrou priemyslu v rámci jednotlivých regiónov, avšak i s nevyváženosťou ich kapitálového vybavenia a regionálnou štruktúrou smerovania priamych zahraničných investícií. Mimoriadne silná je koncentrácia priemyslu regiónu Bratislava na výrobu dopravných prostriedkov, rafinérského spracovania ropy a výroby a rozvodu elektriny, plynu a vody a priemyslu regiónu Východné Slovensko na výrobu kovov a kovových výrobkov. Priemysel regiónov Západné a Stredné Slovensko je z odvetvového hľadiska diverzifikovaný. V regióne Západné Slovensko prevažuje v jeho štruktúre výroba elektrických a optických výrobkov, textilná výroba, odevná výroba, spracovanie kože a výroba kožených výrobkov, výroba chemikálií, chemických výrobkov a výrobkov z gumy. V regióne Stredné Slovensko má významný podiel, výroba kovov, drevárska výroba, výroba celulózy a papiera a výrobkov z papiera. Takáto štruktúra priemyslu predurčuje potom výkonnosť priemyslu na úrovni jednotlivých regiónov.

Dominancia výkonnosti Bratislavského regiónu má úzky súvis okrem odvetvovej štruktúry i s úrovňou kapitálového vybavenia tohto regiónu a smerovaním priamych zahraničných investícií. V Bratislavskom regióne presahuje tvorba fixného kapitálu na obyvateľa 5 až 7 násobne jej úroveň v ostatných regiónoch. Údaje o príleve priamych zahraničných investícií naznačujú posun záujmu investorov i na oblasti mimo hlavného mesta a jeho užšieho okolia.

Priemyselná výroba

Najvyšší a narastajúci podiel na produkčných charakteristikách priemyslu a zároveň najvyšší vplyv na výkonnosť priemyslu má priemyselná výroba. Postavenie ťažby nerastných surovín sa oslabuje. Podiel výroby a rozvodu elektriny, vody a plynu na tržbách za vlastné výkony a tovar a na zamestnanosti mierne poklesol a na pridanej hodnote mierne vzrástol. Štruktúra priemyslu s prevahou priemyselnej výroby je typická i pre krajiny EÚ – 15.

V rámci priemyslu si dominantné pozície na zamestnanosti a tvorbe HDP priemyslu udržiava priemyselná výroba. Vývoj vybraných ukazovateľov za priemyselnú výrobu je uvedený v prílohe č.1 - tabuľka č. 4.

V priemyselnej výrobe sa vývoj v rokoch 2000 až 2005 vyznačuje vysokou dynamikou rastu tržieb, pridanej hodnoty, produktivity práce z tržieb, produktivity z pridanej hodnoty a nárastom zamestnanosti a tvorby zisku. V hodnotenom období sa začal výraznejšie prejavovať príliv priamych zahraničných investícií a ich pozitívny vplyv na výkonnosť a efektivitu podnikov. Zmenila sa štruktúra priemyselnej výroby, keď v štruktúre zamestnanosti, tržieb a pridanej hodnoty si najviac posilnila svoje pozície výroba dopravných prostriedkov, výroba elektrických a optických zariadení a výroba výrobkov z gumy a plastov. Zmena štruktúry súvisela s posilnením podielu výrob a odvetví s vysoko a stredne náročnými technológiami, pritom k rastovým tendenciám v priemyselnej výrobe SR prispievajú predovšetkým výroby a odvetvia so stredne náročnými technológiami. V štruktúre priemyselnej výroby v porovnaní s EÚ – 15 má vyššie zastúpenie predovšetkým výroba dopravných prostriedkov a rafinárske spracovanie ropy, naopak nižšie najmä výroba potravín, chemikálií a chemických výrobkov, výroba strojov a zariadení a výroba elektrických a optických zariadení.

Vývoj v rámci priemyselnej výroby bol v rokoch 2000 až 2005 značne diferencovaný, čo súvisí so špecifikami privatizačných a reštrukturalizačných procesov, ako aj zahraničnou konkurenciou najmä v textilnej výrobe a vo výrobe obuvi zo strany Ázijských výrobcov (nízke náklady na pracovnú silu a na ochranu životného prostredia a bezpečnosť a ochranu zdravia), ako aj v potravinárskom priemysle (cenová politika obchodných reťazcov na slovenskom trhu). Štrukturálne zmeny súviseli so vstupom zahraničných investorov najmä do výroby dopravných prostriedkov a rozvojom kapacít pre výrobu komponentov a náhradných dielov pre automobilový priemysel. Vyššiu dynamiku rastu tržieb ako kategória priemyselná výroba dosiahla výroba dopravných prostriedkov, výroba výrobkov z gumy a plastov, výroba rafinovaných ropných produktov a spracovanie kože a výroba kožených výrobkov. Vývoj vybraných ukazovateľov v subkategóriách priemyselnej výroby za podniky s 20 a viac zamestnancami je dokumentovaný v prílohe č. 1 – tabuľka č. 5.

Pomerne vysoký rast pridanej hodnoty v priemyselnej výrobe v rokoch 2000 až 2005 o 49,4% (medziročne v priemere o 9,9%) zvyrazňuje príspevok výrobných odvetví priemyselnej výroby k tvorbe HDP a k pomerne vysokému medziročnému rastu HDP.

Najvyššiu pridanú hodnotu dosahuje výroba dopravných prostriedkov, výroba rafinovaných ropných produktov, výroba strojov i.n., výroba elektrických a optických zariadení, výroba potravín, nápojov a spracovanie tabaku. Vo všetkých subkategóriách priemyselnej výroby sa prejavil rast pridanej hodnoty, pokles len vo výrobe celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač a vo výrobe chemikálií, chemických výrobkov a vlákien.

Celková zamestnanosť v priemyselnej výrobe vykazuje trvalý vzostup, pričom najvyšší percentuálny prírastok bol zaznamenaný v roku 2005. K nárastu zamestnanosti v rokoch 2001 až 2005 prispeli aj zahraničné investície a pokračujúci rast produkcie v kategórii priemyselná výroba. Rast zamestnanosti bol zaznamenaný vo výrobe elektrických a optických zariadení, výrobe dopravných prostriedkov, výrobe výrobkov z gumy a plastov, výrobe kovov a kovových výrobkov. Najvyšší pokles zamestnanosti zaznamenala výroba potravín, nápojov a spracovanie tabaku, výroba strojov a zariadení i.n., výroba chemikálií, chemických výrobkov a vlákien a textilná a odevná výroba.

Produktivita práce z pridanej hodnoty v priemyselnej výrobe sa v roku 2005 oproti roku 2000 zvýšila o 53,8%, medziročne v priemere o 10,8%. Najvyššiu produktivitu práce z pridanej hodnoty dosiahla výroba rafinovaných ropných produktov, výroba dopravných prostriedkov, výroba kovov a kovových výrobkov a výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač. Najvyšší rast a zároveň vyššie tempo rastu v porovnaní s priemyselnou výrobou dosiahla najmä výroba rafinovaných ropných produktov, výroba strojov a zariadení i.n., výroba kovov a kovových výrobkov.

V rámci priemyselnej výroby sa v rokoch 2000 až 2005 preinvestovalo 409,8 mld. Sk. Najvyšší podiel na realizovaných investíciách má výroba dopravných prostriedkov, výroba kovov a kovových výrobkov, výroba potravín, nápojov a spracovanie tabaku, výroba elektrických a optických zariadení, výroba strojov a zariadení i.n., výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov, a výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač. Miera investovania (podiel obstaraných hmotných a nehmotných investícií k tržbám za vlastné výkony a tovar) v priemyselnej výrobe sa zvýšila zo 6,3% v roku 2000 na 9,3% v roku 2005. Miera investovania v priemyselnej výrobe vyjadrená podielom kumulovaného objemu investícií ku kumulovanému objemu tržieb za roky 2000 až 2005 dosiahla 7,8%.

K priaznivému vývoju priemyslu prispel aj nábeh nových kapacít hlavne v automobilovom priemysle. V súčasnosti predstavuje objem exportu automobilového priemyslu takmer 31 % z celkového exportu priemyslu SR, pričom podiel spoločnosti VW Slovakia tvorí z neho takmer 20 %. Vo výrobe dopravných prostriedkov bol v rokoch 2000 až 2004 dosiahnutý 2,3 násobný rast tržieb za vlastné výkony a tovar na 237,4 mld. Sk v roku 2004, 1,3 násobný rast zamestnanosti na 30 348 pracovníkov, 1,7 násobný rast pridanej hodnoty na 26 754 mil. Sk, 1,8 násobný rast produktivity práce z tržieb za vlastné výkony a tovar na 7 821 tis. Sk na pracovníka a 1,3 násobný rast produktivity z pridanej hodnoty na 881 tis. Sk na pracovníka. Na Slovensku sa v súčasnosti zabezpečuje výroba automobilov v spoločnosti VW Slovakia. Montážne závody budujú v SR ďalší významní investori, a to spoločnosti PSA a KIA. Spoločnosť PSA investuje v SR cca. 32,4 mld. Sk. a spoločnosť KIA cca. 44 mld. Sk. V roku 2006 nabehla výrobu automobilov spoločnosť PSA v Trnave a KIA v Žiline. Po dosiahnutí plnej kapacity výroby automobilov v roku 2007 sa stane Slovenská republika krajinou s najväčším počtom vyrobených automobilov na obyvateľa vo svete. Ďalšími investormi v oblasti automobilového priemyslu v SR sú spoločnosti FORD, MIBA, Continental AG, Yazaki Wiring Technologies Slovakia, GGB, VISTEON a ďalšie. Využitím

príležitostí pre rozvoj automobilového priemyslu v SR došlo k reštrukturalizácii priemyslu, postupným oživením strojárkeho priemyslu a ďalších odvetví národného hospodárstva. Dynamický rast automobilového priemyslu vyvolal rozvoj subdodávateľských kapacít pre výrobu komponentov a náhradných dielov pre automobilový priemysel. V subdodávateľských kapacitách nie je dostatočná orientácia na technológie, služby, inžinierske činnosti a technologické vybavenie firiem.

Pre automobilový priemysel vznikli do súčasnosti tri prirodzené klastre – sú to lokality hlavných výrobcov automobilov v SR (Bratislava, Trnava, Žilina). Tieto klastre reprezentujú hlavný potenciál pre rozvoj automobilového priemyslu z pohľadu výrobného, technologického i ľudských zdrojov. Najsilnejším klastrom je regionálny klaster pokrývajúci oblasť západného Slovenska (Bratislava, Trnava, Nitra a okolie). Ďalší silný klaster vzniká na severnom a strednom Slovensku (Žilina, Považská Bystrica, Púchov, Bytča, Nové Mesto nad Váhom, Trenčín, Dubnica, Nová Dubnica, Kysucké Nové Mesto, Čadca, Martin, Zvolen, Prievidza a okolie). Tretí klaster vzniká na východnom Slovensku (Košice, Prešov a okolie).

Elektrotechnický priemysel je dynamicky sa rozvíjajúce odvetvie priemyslu s 12%-ným podielom na exporte priemyslu SR. V rokoch 2000 až 2004 je charakterizovaný trvalým rastom tržieb (indexom 214,0) na 110 mld. Sk v roku 2004, 1,3 násobným rastom zamestnanosti na 56 499 pracovníkov, 1,7 násobným rastom produktivity práce z tržieb za vlastné výkony a tovar na 162 tis. Sk na pracovníka, 1,3 násobným rastom pridanej hodnoty na 18 620 mil. Sk a len miernym rastom produktivity práce z pridanej hodnoty. Medzi najvýznamnejšie firmy so zahraničnou účasťou patria spoločnosti Siemens, Samsung, Sony, Delphi, Emerson Electric, Osram, Hella, ABB, a ďalšie. V súčasnosti firmy Sony a Samsung pripravujú ďalšiu expanziu a výrazné rozšírenie výroby v SR. Ďalší zahraniční investori realizujú výrobu komponentov a náhradných dielov pre nové výrobné kapacity elektrotechnického priemyslu. V silnom konkurenčnom prostredí sa presadili aj viaceré slovenské firmy napr. SEZ Krompachy, EVPÚ Nová Dubnica, VUKI Bratislava, OVP Orava a iné, pričom nekonkurujú len cenou, ale už aj kvalitou.

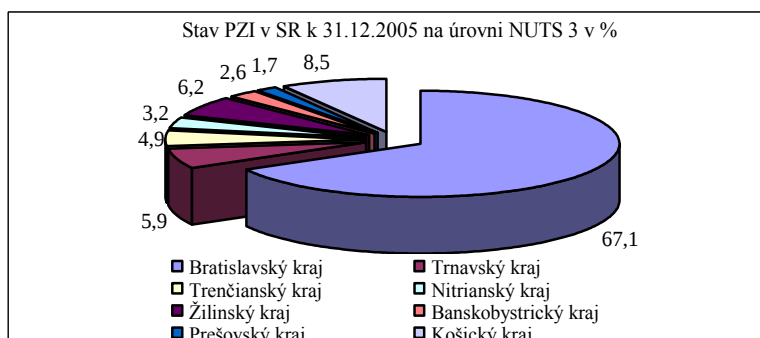
V hodnotenom období prispeli k priaznivým tendenciám vývoja priemyslu aj priame zahraničné investície (majetkový kapitál a reinvestovaný zisk) a s tým súvisiaci nábeh nových kapacít hlavne v automobilovom priemysle. Stav priamych zahraničných investícií v SR stabilne narastá, čo súvisí s priaznivým investičným prostredím, ktoré sa vyznačuje dostupnosťou kvalifikovanej pracovnej sily, nízkymi nákladmi na prácu, nízkym daňovým zaťažením, strategickou polohou ako aj priemyselnou tradíciou. Z kumulovaných priamych zahraničných investícií (ďalej len PZI) k 31.12.2005 v objeme 417 020 mil. Sk smerovalo 350 379 mil. Sk do podnikovej sféry a 66 641 mil. Sk do bankovníctva. Z hľadiska odvetvového členenia sa preinvestovalo v priemysle 209 548 mil. Sk, (z toho 79,8% v priemyselnej výrobe, 18,9% vo výrobe a rozvoje elektriny, plynu a vody a 1,3% v ťažbe nerastných surovín). Celkový stav intenzity PZI⁶, ako aj podnikových investícií⁷, bol v SR vyšší ako priemer krajín EÚ-15 za obdobie 2000 – 2004. V porovnaní s Českou republikou, alebo Maďarskom je však celková úroveň intenzity PZI ako aj podnikových investícií v SR dlhodobo nižšia.

⁶ intenzita PZI - priemerná hodnota prílevu a odlevu PZI ako podiel HDP, zdroj: EUROSTAT

⁷ Vyjadrených ako hrubý fixný kapitál súkromného sektora ako percento HDP, zdroj: EUROSTAT.

Vo vývoji PZI možno dlhodobo pozorovať prehlbujúci sa trend koncentrácie prílevu PZI do Bratislavského kraja a ostatných krajov západného Slovenska⁸ a znižovanie podielu krajov východného Slovenska⁹, čo je vidieť v nasledujúcom grafe.

Graf č. 6: Stav PZI k 31.12.2005 v jednotlivých krajoch

Zdroj: Správa o príleve priamych zahraničných investícií za rok 2005

PZI sú rozhodujúcim faktorom stimulovania štrukturálnych zmien v priemysle, prieniku domácich firiem na zahraničné trhy, rozvoja regiónov, tvorby nových pracovných miest a celkového skvalitňovania domáceho podnikateľského prostredia. Pozitívny vplyv PZI sa prejavil vo zvýšení konkurenčnej schopnosti produkcie, v realizácii inovačných aktivít, a nadväzne v náraste pridanej hodnoty, produktivity práce. Priame zahraničné investície v priemysle sú v menšej miere smerované do sofistikovaných výrob s vyššou pridanou hodnotou uplatňujúcich high-tech (informačné a komunikačné technológie, komponenty pre automobilový priemysel s dôrazom na elektrotechniku a elektroniku pre automobily, software, strategické podnikateľské služby, farmaceutický priemysel a výroba lekárskeho prístrojov, presné strojárstvo, technologicky založená chémia a biotechnológie).

Napriek pozitívnym tendenciám v priemysle, výkonnosť a konkurencieschopnosť priemyslu SR zaostáva za priemerom EÚ – 15. Zo štatistických prehľadov obsiahnutých v materiáli Eurostat – Panorama of Industry EÚ vyplýva, že produktivita práce z tržieb dosahuje v priemysle SR okolo 25 % a produktivita z pridanej hodnoty 21% priemeru EÚ – 15. V parite kúpnej sily dosahuje relatívna úroveň produktivity práce z tržieb v priemysle SR 57 % priemeru EÚ – 15 a produktivita z pridanej hodnoty 48 % priemeru EÚ - 15.¹⁰ V jednotlivých subkategóriách priemyselnej výroby sú relácie medzi produktivitou práce v SR a v EÚ veľmi rozdielne. Napriek tomu vyššiu produktivitu ako odvetvia v EÚ – 15 dosahuje v SR výroba dopravných prostriedkov a výroba výrobkov z gumy a plastov. Úrovni v EÚ sa približuje produktivita práce vo výrobe celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač a vo výrobe kovov a kovových výrobkov.

Vývoj konkurenčnej schopnosti v priemysle a parametre kvality produkcie do značnej miery súvisia hlavne s technologickou úrovňou a štruktúrou výroby. Proces reštrukturalizácie

⁸ Objem investícií do trnavského kraja stúpol od roku 2000 do roku 2004 takmer dvojnásobne na vyše 21 mld. Sk. Objemy investícií do ostatných krajov na západe Slovenska stúpili v priemere o 8 mld. Sk, pričom napr. výsledný stav takmer 12 mld. Sk v nitrianskom kraji predstavoval takmer trojnásobok východiskovej hodnoty z roku 2000.

⁹ Najmenší nárast investícií v rokoch 2000 – 2004 bol v banskobystrickom a prešovskom kraji. V banskobystrickom kraji predstavoval len 4 mld. Sk a v prešovskom kraji len 0,8 mld. Sk. V prešovskom kraji bolo tak v období 1996-2000 alokovaných podstatne viac PZI ako v období 2000 - 2004.

¹⁰ PPS sa používa na prepočet jednotlivých zložiek HDP a HDP ako celku. Na úrovni odvetví sa nepoužíva. V našom prípade je použitá PPS za HDP iba preto, aby sa zrealizovali podmienky výkonnosti odvetví SR s odvetviami EÚ – 15.

priemyslu bol ovplyvnený rozdielnym objemom vstupu zahraničného kapitálu do jednotlivých subkategórií priemyselnej výroby a dostupnosťou investičných zdrojov. V štruktúre produkcie priemyslu je z pohľadu konkurencieschopnosti produkcie a trvalej udržateľnosti rastu vysoký podiel materiálovo a energeticky náročných „tradičných odvetví“ priemyselnej výroby, nízky podiel výroby s vysokým podielom pridanej hodnoty a nízky podiel exportu high-tech výrobkov v porovnaní s EÚ-15. Priemysel dosahuje pomerne vysokú konkurencieschopnosť výrob založených na nízkych pracovných nákladoch. Podiel pridanej hodnoty v týchto výrobných je však zvyčajne relatívne nízky. Na druhej strane, konkurencieschopnosť výrob náročných na poznatky a moderné technológie, kde podiel pridanej hodnoty je vysoko nadpriemerný, je v porovnaní s EÚ-15 výrazne nižšia. Priemyselná výroba prechádza len postupne od materiálovo náročných výrobkov k materiálovo menej náročným, ktoré vyžadujú prechod k odborom využívajúcich inovatívne technológie. Postupne sa posilňuje váha odvetví a výrob s vysokou úrovňou technológií a kvalifikácie pracovnej sily, s vyššou pridanou hodnotou (výroba elektrických a optických zariadení, výroba dopravných prostriedkov, výroba výrobkov z gumy a plastov).

Vývojové trendy v priemysle súvisia s konkurenčnou schopnosťou slovenskej produkcie na trhu. Jedným z prístupov k hodnoteniu konkurenčnej schopnosti odvetví priemyslu je metóda segmentácie produkcie na trhu. Má viacero nedostatkov a to v prvom rade posudzuje výsledky odvetví iba z pohľadu realizácie vývozu. Opodstatnenie aplikácie má najmä v tých odvetviach priemyslu, v ktorých exportná výkonnosť prevažuje smerovanie ich produkcie na domáci trh.¹¹ Vypovedacia schopnosť výsledkov segmentácie produkcie na trhu sa zvyšuje najmä pri hodnotení jej výsledkov v dlhšej časovej rade.

Vo vývoji konkurenčnej schopnosti produkcie priemyslu na spoločnom trhu EÚ, ale aj na trhu tretích krajín sa prejavuje posilňovanie sektorov s priaznivou pozíciou na trhu. Konkurenčná schopnosť produkcie priemyselnej výroby z pohľadu zahraničného obchodu, hodnotenej metódou segmentácie produkcie na trhu¹² zaznamenala zlepšujúcu tendenciu. Vývoj konkurencieschopnosti produkcie priemyselnej výroby na zahraničných trhoch je vidieť v nasledujúcom prehľade (v %).

Segmenty odvetví	Podiel na vývoze priemyselnej výroby	
	2000	2004
Konkurencia kvalitou	45,2	49,0
Konkurenčná schopnosť	6,6	13,0
Cenová konkurencia	32,1	26,0
Štrukturálne problémy	16,1	12,0

¹¹V roku 2003 dosiahol v priemysle SR podiel tržieb z predaja na vývoz na tržbách celkom 54,7 %. Exportná výkonnosť v priemyselnej výrobe v roku 2003 predstavovala až 64,7 %, vo výrobe a rozvoze elektriny, plynu a vody 14,1 % a v ťažbe nerastných surovín 15,2 %.

¹²Metodika vyvinutá Inštitútom WIFO vo Viedni, používaná pri hodnotení konkurenčnej schopnosti prechodových ekonomík)

1. segment (**konkurencia kvalitou**) – vývoz je vyšší ako dovoz a súčasne jednotková cena vývozu je vyššia ako cena dovozu; zabezpečuje aktívnu obchodnú bilanciu
2. segment (**konkurenčná schopnosť**) – vývoz je nižší ako dovoz a súčasne jednotková cena vývozu je vyššia ako jednotková cena dovozu; zabezpečuje cenovú konkurenciu ale vedie k obchodnému deficitu
3. segment (**cenová konkurencia**) – vývoz je vyšší ako dovoz a súčasne jednotková cena vývozu je nižšia ako cena dovozu; zabezpečuje aktívnu obchodnú bilanciu
4. segment (**štrukturálne problémy**) - vývoz je nižší ako dovoz a súčasne jednotková cena vývozu je nižšia ako cena dovozu; spôsobuje obchodný deficit a poukazuje na potrebu inovácií a zmenu výrobných štruktúr

Najvýraznejšie zlepšenie konkurenčnej schopnosti (podiel produkcie konkurenčne schopnej kvalitou na vývoze celkom) v hodnotenom období sa dosiahlo:

- vo výrobe dopravných prostriedkov,
- v spracovaní dreva a výrobe výrobkov z dreva,
- v spracovaní kože a výrobe kožených výrobkov.

Naopak k najväčšiemu poklesu konkurenčnej schopnosti (nárast podielu produkcie s deficitom cenovej konkurenčnej schopnosti a so štrukturálnymi problémami na vývoze celkom) došlo:

- vo výrobe potravín, nápojov a spracovaní tabaku,
- v textilnej a odevnej výrobe,
- vo výrobe chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien,
- vo výrobe kovov a kovových výrobkov.

Vývoj a stav konkurenčnej schopnosti kategórií priemyslu a subkategórií priemyselnej výroby z pohľadu rozvojového potenciálu je možné posúdiť z porovnania vývoja dynamiky rozhodujúcich produkčných indikátorov (tržby, pridaná hodnota, zamestnanosť, produktivita z tržieb, produktivita z pridanej hodnoty) vo vzťahu k referenčným hodnotám za priemysel SR (Príloha č. 1 – tabuľka č. 6) a z vývoja pomerových ukazovateľov za jednotlivé kategórie priemyslu a za subkategórie priemyselnej výroby (Príloha č. 1 - tabuľka 7).

Výsledky zhodnotenia dynamiky vývoja uvedených produkčných indikátorov a vývoja pomerových ukazovateľov za jednotlivé subkategórie priemyselnej výroby umožňujú identifikovať odvetvia s najväčším potenciálom pre zabezpečenie hospodárskeho rastu a konkurenčnej schopnosti priemyslu a ekonomiky SR a formulovať nasledujúce závery:

- v rámci priemyselnej výroby dosahuje nadpriemernú dynamiku rastu tržieb, pridanej hodnoty a produktivity práce najmä výroba dopravných prostriedkov, výroba elektrických a optických zariadení, výroba výrobkov z gumy a plastov, výroba kovov a kovových výrobkov, spracovanie kože a výroba kože a kožených výrobkov, výroby inde neklasifikované a rafinárske spracovanie ropy,
- odvetviami s najnižšou rastovou dynamikou sú v rámci priemyselnej výroby najmä výroba potravín, nápojov a spracovanie tabaku, textilná a odevná výroba a výroba chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien.

Služby

Sektor služieb v SR, vrátane služieb pre priemysel je v porovnaní s EÚ menej rozvinutý. Nedostatočné sú kapacity poskytovania priemyselných služieb a služieb spojených so zvyšovaním kvality ľudských zdrojov, najmä pre MSP a pre začínajúcich podnikateľov.

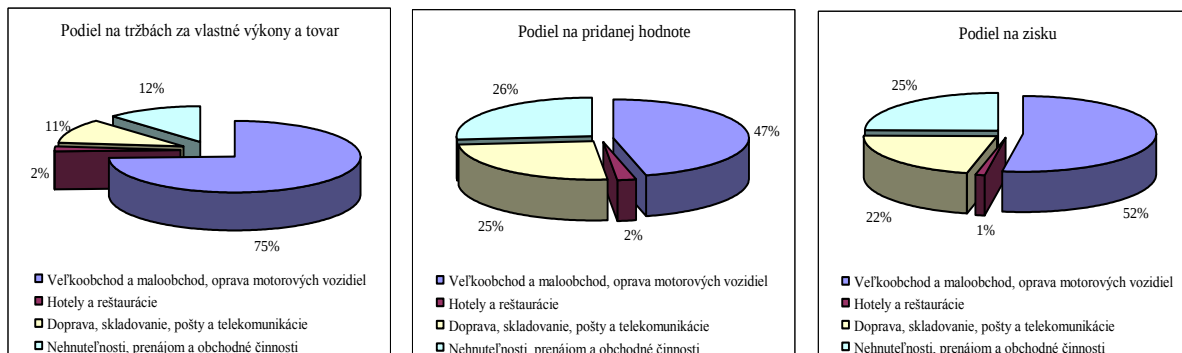
V štruktúre služieb majú významné postavenie **trhové služby**¹³ a to najmä obchodné činnosti.. V roku 2005 sa trhové služby podieľali na tvorbe HDP 38,2% a na zamestnanosti

¹³ Podľa OKEČ/NACE ide o nasledovné kategórie: G- Veľkoobchod, maloobchod, oprava motorových vozidiel H – hotely a reštaurácie, I – Doprava, pošty a telekomunikácie, J – finančné sprostredkovanie, K . Nehnuteľností, prenájom, obchodné služby a výskum. V tejto časti sa nezaoberáme kategóriou J.

33,3%. Trhové služby dosiahli v roku 2005 tržby za vlastné výkony a tovar v objeme 1 650 681 mil. Sk a zamestnávajú 691 953 osôb.

Podiel jednotlivých kategórii trhových služieb na tržbách za vlastné výkony a tovar, na pridanej hodnote a zisku v roku 2005 je znázornená v nasledujúcom grafe č. 7

Graf č. 7: Podiel jednotlivých kategórii trhových služieb na tržbách za vlastné výkony a tovar, na pridanej hodnote a zisku v roku 2005

V tržbách za vlastné výkony a tovar vo veľkoobchode a maloobchode pokračoval medziročný rast, v predaji a v údržbe motorových vozidiel sa v roku 2005 zmiernil medziročný rast, v hoteloch a reštauráciách sa v roku 2005 zastavil trend medziročného poklesu. V doprave a skladovaní a v poštách a telekomunikáciách sa zvyšoval medziročný rast tržieb za vlastné výkony a tovar, a v nehnuteľnostiach a prenájme po dvojročnom poklese bol v roku 2005 zaznamenaný nárast.

Vo veľkoobchode súvisel rast tržieb za vlastné výkony a tovar so zvýšením tržieb v sprostredkovaní veľkoobchodu, vo veľkoobchode s nepoľnohospodárskymi medziproduktmi, vo veľkoobchode s tovarom pre domácnosť a v ostatnom veľkoobchode.

V maloobchode k celkovému rastu tržieb prispeli okrem prírastku v maloobchode mimo predajní (40,8%) a tržby v maloobchode s použitým tovarom (o 15,7%), ostatnom špecializovanom maloobchode (o 13,5%) a v nešpecializovaných predajniach (o 9,1%).

V posledných rokoch v obchode na Slovensku dochádza k dynamizácii procesu koncentrácie, keď silné firmy vytvárajú maloobchodné siete a odstavujú tak nezávislých obchodníkov. Expanzia takých obchodných reťazcov na jednej strane oslabuje pozície domácich obchodných firiem, na druhej strane však vytvára priestor pre proporcionálnu výrobu a distribúciu tovarov.

Základnými bariérami rozvoja domácich obchodných podnikov sú najmä nedostatok domáceho kapitálu, diverzifikácia činností, dôsledky kompetenčných dekoncentrácií, nekompetentné marketingové riadenie, ktoré sa prejavuje najmä nepostačujúcimi procesmi marketingového riadenia, absenciou marketingového plánu a absenciou formalizácie pracovných postupov priamo naviazaných na komunikáciu a styk so zákazníkmi. Nedostatky v marketingu sa prejavujú najmä na podceňovaní potreby dôkladného poznávania potrieb a preferencií svojich zákazníkov, spôsobov interakcie s nimi a efektívnej tvorby produktov a poskytovania služieb.

Podrobnejšia analýza kategórie hotely a reštaurácie je obsiahnutá v kapitole 3.2. Cestovný ruch.

V doprave a skladovaní prispel k medziročnému zvýšeniu tržieb rast vo všetkých základných činnostiach dopravy, pričom vývoj ovplyvnila aj zmena trendu vo vývoji tržieb v železničnej doprave. Tržby z leteckej dopravy sa zvýšili o 85,6%.

Polovica tržieb z nehnuteľností a prenájmu sa realizovala v iných obchodných službách. Medziročný rast tržieb bol výsledkom zvýšenia tržieb v rekreačných, kultúrnych a športových činnostiach, počítačových a súvisiacich činnostiach, prenájme strojov a zariadení bez obsluhy a v iných obchodných službách.

Podstatnú časť tržieb za vlastné výkony a tovar v trhovách službách zabezpečili MSP a živnostníci. Z regionálneho hľadiska významnú časť tržieb realizovali subjekty so sídlom v Bratislavskom kraji, podiel ostatných krajov sa pohybuje v rozmedzí 4,1% až 14,2.

Vstupom SR do EÚ sa pre plnenie úloh v oblasti ochrany spotrebiteľa z hľadiska požiadaviek na zdravie a bezpečnosť výrobkov, ochrany ekonomických záujmov pri cezhraničnom nákupe výrobkov a poskytovaní služieb, ako i v rámci informačných povinností stala nevyhnutná spolupráca zainteresovaných orgánov na národnej a komunitárnej úrovni. Z uvedeného dôvodu začala EK v spolupráci s národnými autoritami vytvárať spotrebiteľské centrá. Bola prijatá aj rezolúcia (JO C 155) o vytvorení siete European Extra – Juridica, na základe ktorej začali vznikať v členských štátoch centrá tzv. Clearing House, ktorých úlohou bolo poskytovať informácie o možnostiach mimosúdnych riešení cezhraničných sporov.

Na Slovensku bolo k 1. septembru 2004 zriadené Európske spotrebiteľské centrum. V priebehu roku 2004 začalo budovať knižničný fond, redakčne pripravilo a vytlačilo informačné letáky v slovenskej a v anglickej verzii a začalo poskytovať informácie pre verejnosť pri riešení cezhraničných problémov.

Dňom pristúpenia do EÚ sa SR napojila i na rýchly výstražný systém Európskej únie o nebezpečných výrobkoch – RAPEX. Systém RAPEX bol zavedený ako informačný systém o nebezpečných výrobkoch za účelom podpory bezpečnosti spotrebiteľov a ochrany zdravia spotrebiteľov v členských štátoch EÚ a je povinný pre všetky členské štáty EÚ. SR začala realizovať systém RAPEX od 1. mája 2004.

Mimovládne spotrebiteľské organizácie (ďalej len MSO) majú nezastupiteľnú úlohu pri identifikácii problémov spotrebiteľov a pri zastupovaní ich záujmov. Sú nezávislým zdrojom informácií o realizácii štátnej spotrebiteľskej politiky a sami plnia časť úloh štátu v oblasti ochrany spotrebiteľa, a to predovšetkým pri výchove a vzdelávaní spotrebiteľov, pri riešení spotrebiteľských sporov a zlepšovaní informovanosti spotrebiteľov o ich právach. MSO dotvárajú systém na ochranu spotrebiteľa.

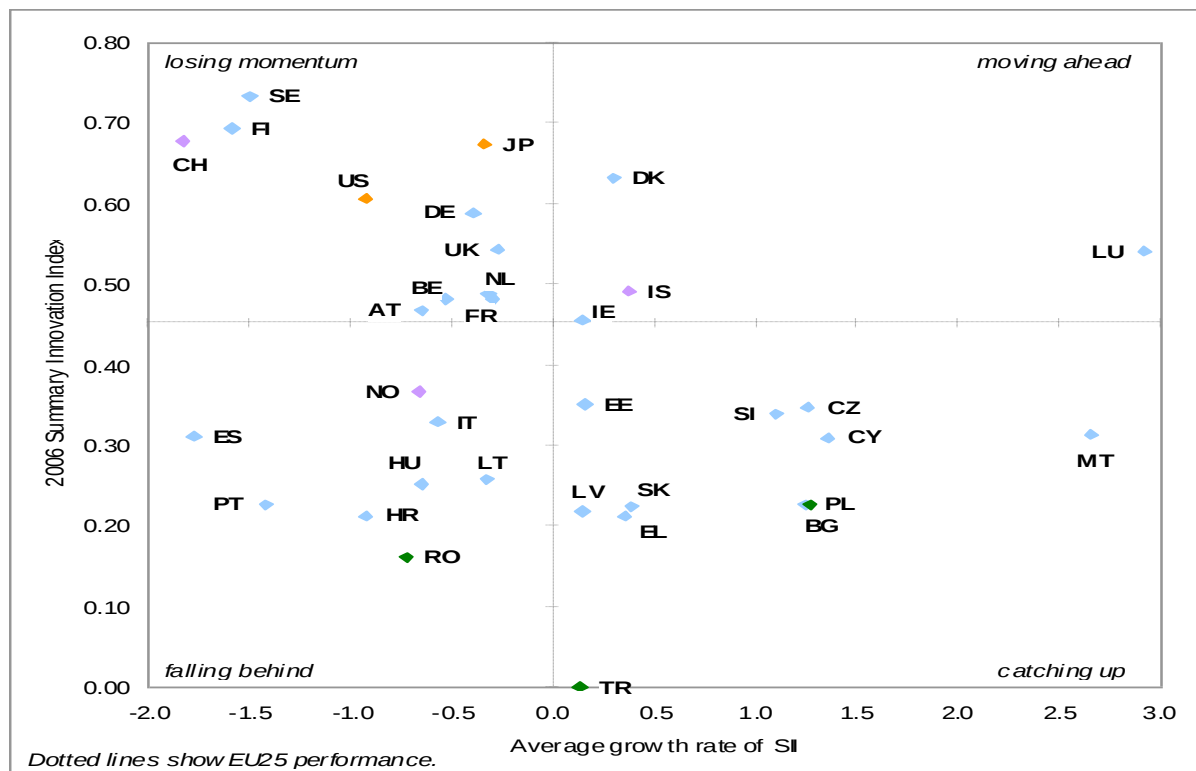
Občianskych združení, ktoré boli založené na ochranu spotrebiteľa, tzv. mimovládne spotrebiteľské organizácie je na Ministerstve vnútra SR registrovaných už približne 40. Z toho približne 30 udržiava kontakt s MH SR.

Najzávažnejšími problémami z hľadiska efektívnej činnosti a využívania výsledkov spotrebiteľských organizácií sa v súčasnosti javia nedostatok finančných prostriedkov, zlepšenie spolupráce s ostatnými orgánmi štátnej správy vrátane orgánov trhového dozoru a nedostatočná prepojenosť, komunikácia a spolupráca MSO navzájom.

Špecifiká inovačných aktivít

Konkurencieschopnosť a trvalo udržateľný rast priemyslu a služieb je vo významnej miere ovplyvnený inovačnou výkonnosťou podnikov, pritom v tejto oblasti sú rozdiely medzi SR a krajinami EÚ najvýraznejšie, čo je dokumentované v grafe č. 8.

Graf č. 8: Stavu inovácií v členských krajinách EÚ za rok 2006

Z výsledkov hodnotenia inovačnej výkonnosti v 203 regiónoch členských štátov EÚ Európskou komisiou sa umiestnil na 27. mieste Bratislavský kraj, na 167. mieste Stredné Slovensko, na 171. mieste Západné Slovensko a až na 189. mieste Východné Slovensko.

V odvetviach priemyselnej výroby SR sa podiel inovujúcich podnikov, t.j. podnikov, ktoré zaviedli inováciu produktov alebo procesov, na ich celkovom počte pohybuje na úrovni cca 22%, zatiaľ čo v EÚ až 51%. Najvyššia inovačná schopnosť je v kategórii veľkých podnikov (s 250 a viac zamestnancami). V tejto kategórii inovovalo 50% všetkých podnikov v SR, v stredných podnikoch (50 – 249 zamestnancov) je podiel inovujúcich podnikov na ich celkovom počte na úrovni 25% a v kategórii malých podnikov (20 – 49 zamestnancov) len 16%. Nasledujúci prehľad dokumentuje podiel podnikov s inovačnou aktivitou na celkovom počte podnikov:

	2001	2003	2004
priemysel	22,1	22,4	26,9
služby	15,9	15,0	17,9

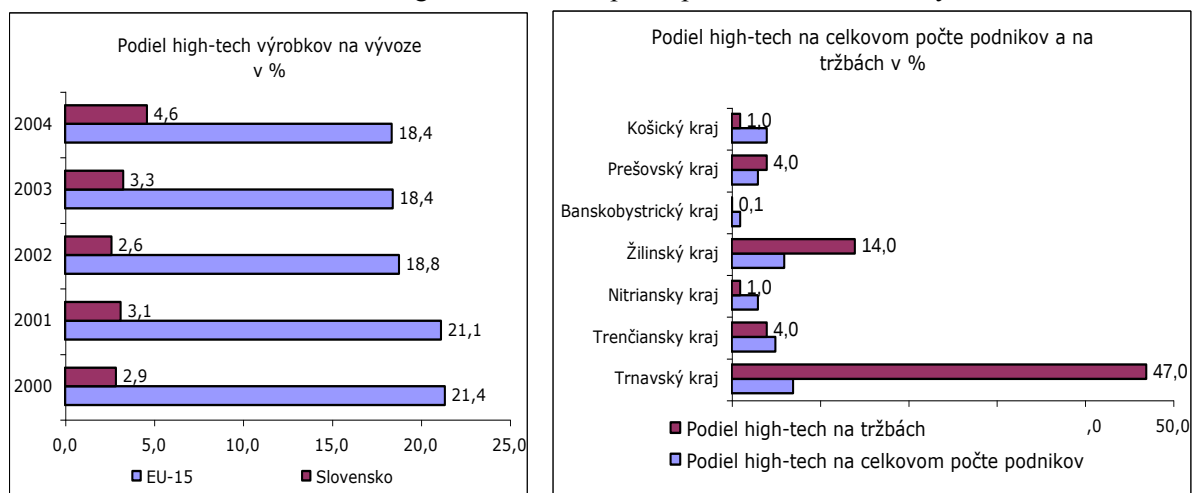
Zdroj: ŠÚ SR

Medzi inovujúcimi podnikmi je vyššie zastúpenie exportujúcich podnikov. Tretina inovujúcich podnikov pri vývoji a inovácii produktov alebo procesov kooperovala predovšetkým s podnikateľskými súkromnými inštitúciami výskumu a vývoja, pracoviskami

univerzít a výskumnými ústavmi. Vo veľkých podnikoch je hlavným cieľom inovácií zlepšenie kvality výroby, v stredných podnikoch rast na zachovanie podielu na trhoch, v malých podnikoch predovšetkým požiadavka dodržať predpisy a normy, čo naznačuje na deficit konkurenčnej schopnosti tejto kategórie podnikov.

V priemysle SR je možné väčšinu podnikov (okolo 73% zo všetkých podnikov) zaradiť do nižšej úrovne technológií (ML-tech a L-tech), avšak v štruktúre priemyslu sa postupne posilňuje postavenie odvetví s vysoko a stredne náročnými technológiami.¹⁴ Nositeľom rastu sú v priemyselnej výrobe SR predovšetkým odvetvia so stredne náročnými technológiami. Ich podiel na produkcii tržieb sa priblížil už úrovni v EÚ – 15 (SR 37 %, EÚ15 – 40 %). Zastúpenie odvetví s vysoko náročnými technológiami v priemyselnej výrobe zostáva v porovnaní s krajinami EÚ – 15 stále výrazne nižšie (v SR 6,4 % v roku 2004 oproti 23,5 % v EÚ – 15). Podiel H-tech technológií na celkovom počte podnikov, tržbách a vývoze na úrovni NUTS 3 je dokumentovaný v nasledovnom grafe č. 9.

Graf č. 9: Podiel H-tech technológií na celkovom počte podnikov, tržbách a vývoze úrovni NUTS III

Prevažujúcim spôsobom inovácií v podmienkach SR sú postupy založené na báze hotových technologických a technických riešení, komplexne prevzatých od špičkových zahraničných firiem. Výdavky na výskum a vývoj dosahujú v SR iba 6,5% výdavkov na inovácie z celkových tržieb (v EÚ až 53%), zaobstaranie vonkajších znalostí 22,1%, prípravná fáza výroby a uvedenie na trh 7,6%, výdavky na skúšobnú výrobu 15,3%, na projektovanie výrobkov 11,2%, analýzu trhu 8,8% a iné výdavky 13,4%.

Podiel výdavkov na inovácie z celkových tržieb predstavoval v roku 2004 u všetkých podnikov 3,1 %, u veľkých podnikov 3,2 %, u stredných podnikov 2,7% a u malých podnikov 3,3 %.

Rozvoj podnikateľských aktivít a konkurenčnú schopnosť priemyslu a služieb oslabuje nedostatočný systém financovania inovačného podnikania, nedostatočná podpora rozvoja transferu moderných high-tech technológií, nedostatočný dopyt po inováciách a zavádzaní náročných technológií v podnikateľskom sektore. Nedostatočné je prepojenie univerzít, výskumných a vývojových inštitúcií s podnikateľským sektorom (inkubátory, inovačné centrá

¹⁴ Odvetvia s vysoko náročnými technológiami (H-tech) zahŕňajú OKEČ 353, 244, 30, 32, 33

Odvetvia so stredne náročnými technológiami zahŕňajú (MH-tech) OKEČ 31, 34, 24 bez 244, 352, 354, 355, 29

Odvetvia so stredne nízkymi technológiami (ML-tech) zahŕňajú OKEČ 23, 25, 26, 27, 28, 351

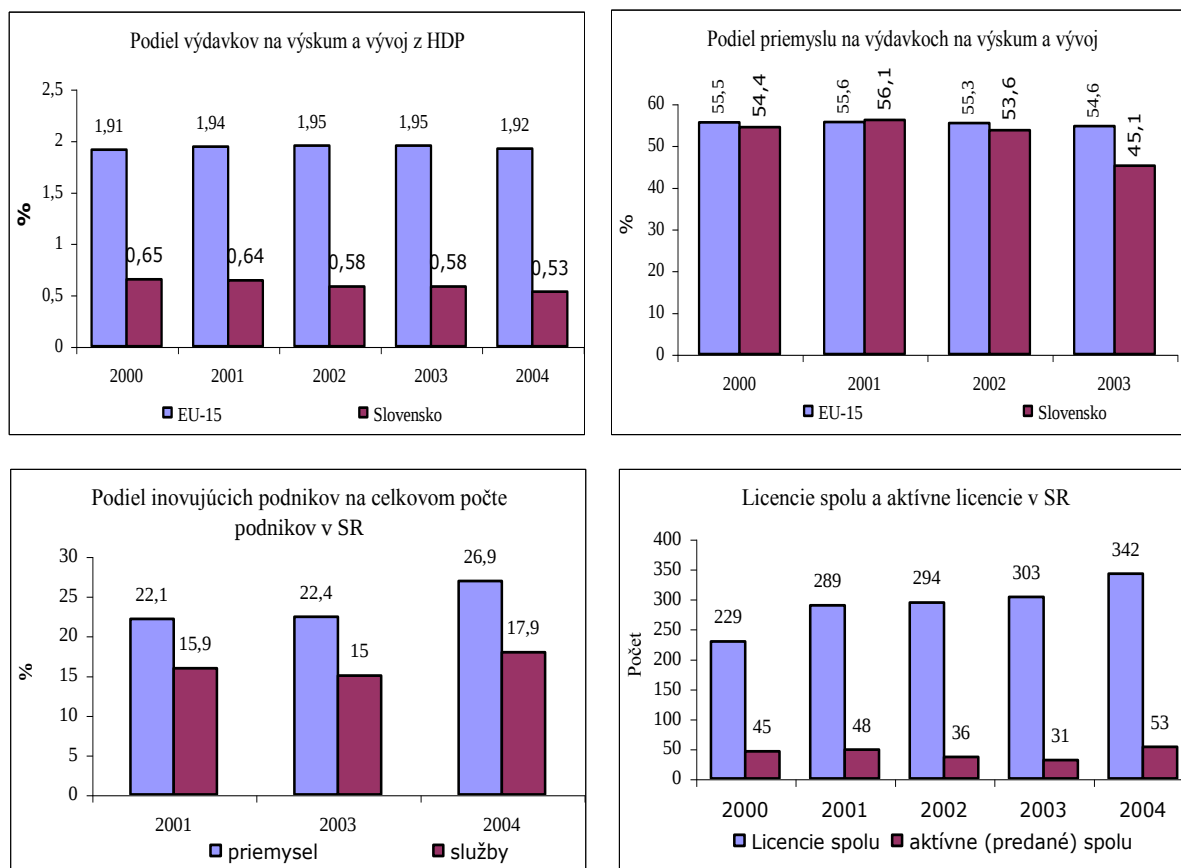
Odvetvia s nízkou úrovňou technológií (L-tech) zahŕňajú OKEČ 15, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 22, 36, 37

a siete), neuspokojivá je podpora aplikovaného výskumu a infraštruktúry pre výskum a vývoj. V súčasnosti v SR neexistuje ani ucelený funkčný systém, ktorý by mal byť tvorený inštitúciami, programami a nástrojmi vytvárajúcimi podmienky podpory inovácií. Tvorba a zavádzanie inovácií v slovenských podnikateľských subjektoch je jednak z dôvodu nedostatku investičného kapitálu a absencie efektívnej podpory v súčasnosti relatívne nízka. Zaostávajúce sektory v oblasti inovácií sú aj sektory priemyslu, ktoré nie sú dostatočne motivované zavádzať inovácie do praxe a navyše vysoké vstupné náklady na inovácie tento nezáujem prehlbujú. Preto tieto sektory zaznamenávajú pomalší ekonomický rast a dosahujú nižšie zisky a efektivitu.

Zároveň nedostatok investičného kapitálu v podnikateľských subjektoch, predovšetkým v malých a stredných podnikoch obmedzuje inovačné aktivity firiem a vyvoláva potrebu zlepšiť prístup k finančným prostriedkom aj z verejných zdrojov na stimuláciu technologických inovácií, na zlepšenie inovatívnych výrobkov a služieb.

Slovenská republika výrazne zaostáva vo viacerých ukazovateľoch charakterizujúcich výskum, vývoj a inovácie za štátmi EÚ-15, čo je dokumentované v grafe č. 10.

Graf č. 10: Vybrané ukazovatele za oblasť výskumu a vývoja

Taktiež pozícia výskumu a vývoja a jeho prepojenia na výrobnú prax nie je zrovnateľná s úrovňou vo vyspelých krajinách. Nižšie vybavenie výskumu a vývoja finančnými zdrojmi, ľudskými zdrojmi a horšie materiálové a prístrojové vybavenie znižuje jeho efektívnosť a spôsobuje nižšiu inovačnú aktivitu v podnikoch. Výdavky na stroje a zariadenia vo výskume a vývoji SR sú na tisíc zamestnancov v EUR PPS takmer 5-násobne nižšie ako v EÚ.

Počet pracovníkov výskumu a vývoja v SR sa v rokoch 2000 až 2003 postupne znižoval a v rokoch 2004 a 2005 zaznamenal medziročný nárast. Tendencie poklesu zamestnanosti vo výskume a vývoji boli zaznamenané aj v podnikateľskom sektore. Podnikový výskum je tlmený i priamym dovozom najnovších technológií.

V priemysle SR bolo v roku 2004 evidovaných celkom 40 organizácií výskumu a vývoja s celkovým počtom len 1300 výskumných pracovníkov. Ďalej v tejto oblasti pôsobí jedna agentúra, 5 podnikateľských subjektov a 9 priemyselných zväzov. Relatívne najlepšou vybavenosťou pracoviskami výskumu a vývoja disponuje chemický priemysel. Podnikový výskum až na niekoľko výnimiek (rafinárske spracovanie ropy, gumársky priemysel) zanikol.

Prepojenie výskumu a vývoja na podnikateľskú sféru v priemysle sa realizuje i zosieťovaním priemyselného výskumu a vývoja do šiestich odvetvovo koncipovaných technických centier:

- centrum rozvoja energetiky,
- centrum pre rozvoj drevárskeho, nábytkárskeho a papierenského priemyslu,
- centrum pre rozvoj strojárstva,
- centrum pre rozvoj elektrotechniky a informačných technológií,
- centrum pre rozvoj chemického a farmaceutického priemyslu,
- centrum pre rozvoj spracovateľského priemyslu.

Pokiaľ ide o oblasť patentovej ochrany, väčšina patentových prihlášok sa na Slovensku usmerňuje do klasického strojárstva, stavebníctva a dopravy, kým v zahraničí s výraznou prevahou do farmácie, organickej chémie a biotechnológií, najmä génového inžinierstva. Možno teda konštatovať výrazné zaostávanie Slovenska v najprogresívnejších oblastiach ako sú biotechnológie, nanotechnológie a pod.

Porovnanie udelených patentov EPO v SR a EÚ-15 je uvedené v nasledovnom prehľade (v %):

	2000	2001	2002	2003
Počet patentov na mil. obyvateľov				
EU-15	159,873	159,546	:	:
Slovensko	7,206	4,205	7,686	3,423
Slovensko/EU-15	4,5%	2,6%	:	:

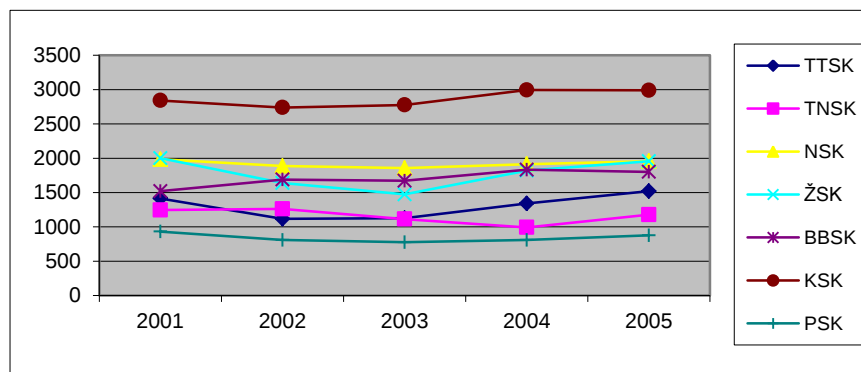
Zdroj: Eurostat

Celkový obrat technologickej bilancie na obyvateľa (patenty, licencie, výsledky výskumu, ochranné známky, vzory, dizajn, služby náročné na znalosti) a miera invenčnosti (vyjadrená počtom patentových prihlášok rezidentov na 10 000 obyvateľov) sú v krajinách EÚ podstatne vyššie ako v SR. Inovačná intenzita v podnikoch SR je výrazne nižšia ako v krajinách EÚ. Táto skutočnosť je ovplyvnená aj tým, že priemysel nedokázal identifikovať inovačný potenciál a podnikateľský sektor považuje tento druh transferu za riskantný a náročný, a preto uprednostňuje riešenie procesu inovácie prostredníctvom nákupu technológie, resp. technologického procesu.

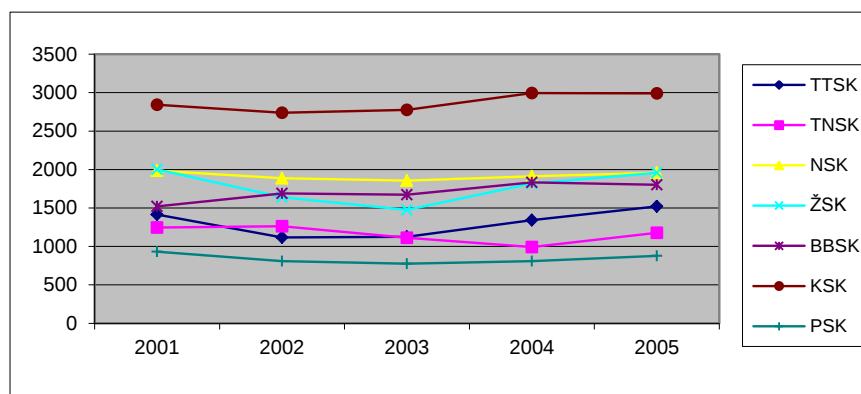
Mimoriadne vysoká je regionálna diferenciácia výskumnej základne SR. Bratislavský región napr. vykázal na 1000 obyvateľov 12,1 pracovníkov výskumu a vývoja, zatiaľ čo

v ostatných krajoch je to od 0,6 do 2,6 pracovníka. Regionálne disparity vo vývoji stavu zamestnancov v oblasti výskumu a vývoja dokumentuje graf č. 11. Sektorové rozloženie zamestnancov výskumu a vývoja je znázornené v grafe č. 12

Graf č. 11: Regionálne disparity vo vývoji stavu zamestnancov v oblasti výskumu a vývoja

Graf č. 12: Sektorové rozloženie zamestnancov výskumu a vývoja

Hlavné disparity v regiónoch v oblasti výskumu a vývoja je možné charakterizovať nasledovne:

- koncentrácia zamestnancov výskumu a vývoja vysokoškolského a štátneho sektora v Nitrianskom samosprávnom kraji (79%), Žilinskom samosprávnom kraji (79%) a Košickom samosprávnom kraji (90%);
- nízky počet zamestnancov výskumu a vývoja na 1000 pracovných síl v Trenčianskom samosprávnom kraji (2,7) a Prešovskom samosprávnom kraji (1,5);
- nízky počet výskumných pracovníkov v podnikateľskom sektore v Banskobystrickom samosprávnom kraji(22%), Trnavskom samosprávnom kraji (34 %), Trenčianskom samosprávnom kraji (35 %) a Prešovskom samosprávnom kraji (38 %);
- nízky podiel výskumných pracovníkov s vyššou kvalifikáciou v podnikateľskom sektore všetkých samosprávnych krajov (rozpätie 2-6 %).

V regiónoch sa od založenia samosprávnych krajov problematike stavu inovácií nevenovala žiadna komplexná pozornosť. V niektorých krajoch boli vykonané parciálne rozborý až zahájením riešenia projektov 5. rámcového programu pre výskum, vývoj a demonštračné aktivity (Nitriansky kraj, okres Nové Zámky). V súčasnosti sa realizujú projekty zamerané na spracovanie regionálnych inovačných stratégií (RIS) ako súčasť 6.

rámcového programu pre výskum, vývoj a demonštračné aktivity v jednotlivých regiónoch Slovenska.

Európska komisia venuje zvýšenú pozornosť hodnoteniu úrovne inovácií, s cieľom hľadať príčiny nepriaznivého vývoja, riešiť ich a odstraňovať ich. Slovensko je na 22. mieste v hodnotení EIS sumárneho inovačného indikátora (SII) medzi členskými krajinami EÚ.

Na úrovni regiónov (NUTS 3) nie je žiadna inštitúcia poverená koordináciou ani výkonom podpory inovačných činností. Väčšina aktivít sa realizovala v rámci niektorých programov Phare. Slovenská republika na rozdiel od ostatných členských krajín EÚ veľmi obmedzene využíva sieť na presadenie inovačnej politiky.

3.2 Energetika

Energetická náročnosť ekonomiky SR a aj priemyslu je napriek jej dlhodobo klesajúcej tendencii vysoká a jej úroveň stále predstavuje viac než štvornásobok priemeru EÚ-15. Je to predovšetkým dôsledok štruktúry priemyselnej výroby a úrovne používaných technológií¹⁵. V rámci EÚ-25 je na tom horšie iba Litva a Lotyšsko. Znižovanie materiálovej a energetickej náročnosti ekonomiky SR predstavuje jeden z hlavných cieľov energetickej politiky SR. Bez výrazného zníženia energetickej náročnosti bude udržanie primeranej dynamiky hospodárskeho rastu a rast konkurencieschopnosti slovenského priemyslu problematické. Znižovanie energetickej náročnosti slovenskej ekonomiky a v jej rámci najmä priemyslu prostredníctvom efektívnejšieho využívania energie prispieva k zvýšeniu konkurencieschopnosti priemyslu, ale tiež k napĺňovaniu požiadaviek novej environmentálnej a energetickej legislatívy. Naplnenie požiadaviek je spojené najmä s náhradou zastaraných výrobných procesov progresívnymi technológiami s minimálnou energetickou a surovinovou náročnosťou a s dosahovaním efektívnosti od ťažby, úprav a spracovania energetických a surovinových zdrojov, pri samotnej výrobe energie, jej premenách, distribúcii, až po jej konečné užitie. Potenciál úspor materiálov a energie sa týka hlavne úspor v technologických procesoch, v riadení tokov energie a v znížení tepelných strát budov. Vysoká 90% závislosť Slovenska na dovoze primárnych energetických zdrojov i medzinárodné záväzky Slovenska v oblasti klimatických zmien vyžadujú venovať pozornosť efektívnemu využívaniu obnoviteľných zdrojov energie.

Od roku 2000 bola vykonaná v slovenskej energetike pomerne rozsiahla reštrukturalizácia vo všetkých významných spoločnostiach. Jej uskutočnením sa zvýšila ekonomická efektívnosť, došlo k odčleneniu takých činností, ktoré nesúvisia s predmetom hlavnej činnosti, zmenili sa vlastnícke vzťahy a znížil sa počet zamestnancov z 42,7 tis. pracovníkov v roku 2000 na 37,7 tis. pracovníkov v roku 2005.

Energetický sektor (výroba a rozvod elektriny, plynu a vody) sa v roku 2005 podieľal približne 4,2 % na tvorbe HDP (b.c.). V roku 2004 energetická náročnosť, ktorá je definovaná ako podiel hrubej domácej spotreby energie a HDP vyjadreného v parite kúpnej sily, bola 4,6 krát vyššia ako bol priemer EÚ-15.

¹⁵ Priemysel SR sa v roku 2004 podieľal 37 %-mi na konečnej energetickej spotrebe energetických zdrojov v SR a bytový sektor, ako druhý najväčší, spotreboval 29 %. Doprava (16,7 %) a tretí sektor (15,5 %) dosiahli približne rovnaký podiel spotreby a vykazovali mierne stúpajúci trend. Túto situáciu spôsobili rastúce hospodárske aktivity v oboch spomínaných sektoroch. Poľnohospodárstvo malo najmenší podiel na spotrebe (1,8 %) a nevýkazovalo žiadne podstatné zmeny v spotrebe za posledné roky. Neenergetická spotreba predstavovala 6 %.

Vývoj energetickej náročnosti v rokoch 2000 – 2004 za energetiku SR je uvedený v nasledovnom prehľade:

	2000	2001	2002	2003	2004
EU-15	190,53	191,35	188,42	189,48	187,48
Slovensko	955,9	1015,75	976,01	929,55	854,32
Slovensko/EU-15	501,7%	530,8%	518,0%	490,6%	455,7%

Poznámka: Energetická náročnosť ekonomiky – celková spotreba energie delená HDP (v stálych cenách, 1995) kgoe kilogram ropného ekvivalentu) na 1000 Euro, Zdroj: Eurostat.

Slovensko, ako jedna z krajín s tranzitnou ekonomikou, vykazovala typický pokles v ekonomike a v spotrebe energie, v spojení s prechodným obdobím. Pokles v spotrebe energie však nesúvisel iba s poklesom hospodárskych aktivít, ale aj s reštrukturalizáciou samotného priemyslu. Hospodárske oživenie je z časti spojené s nárastom ekonomických aktivít a s prechodom od energetickej náročného priemyslu k oblastiam, menej náročným na energiu, vyrábajúcim tovar a komodity podľa dopytu domáceho a medzinárodného trhu.

Hlavnými faktormi ovplyvňujúcimi vyššiu energetickú náročnosť slovenskej ekonomiky a v jej rámci najmä priemyslu oproti EÚ je zastaralá technologická základňa, vysoká energetická a surovinová náročnosť výroby, nevyhovujúca tepelná charakteristika budov (smerujúca k vyšším tepelným stratám), obmedzený prístup k novým progresívnym technológiám, vrátane nižšej vybavenosti meracími a regulačnými systémami, ako aj nedostatočná informovanosť formou poradenstva o možnostiach a prínosoch (ekonomických, energetických, ekologických a sociálnych) v smere zlepšovania súčasného nepriaznivého stavu.

Celková spotreba energie v roku 2004 predstavovala 784 PJ, pričom oproti roku 2000 vzrástla o 2,1%. Za to isté obdobie vzrástol HDP (v stálych cenách r. 1995) o 19,5%, čo poukazuje na rast ekonomiky s klesajúcou energetickou náročnosťou. Konečná spotreba energie v roku 2004 predstavovala 433 PJ, pričom na spotrebu elektriny pripadalo 86,5 PJ. Najvyššiu spotrebu všetkých druhov palív má priemysel a v porovnaní s vyspelými krajinami pretrvávajúca relatívne nízka spotreba obyvateľstva.

Vývoj vybraných ukazovateľov v rokoch 2000 – 2005 za energetiku SR je uvedený v prílohe č. 2 – tabuľka č. 1. Spotreba primárnych energetických zdrojov na obyvateľa v SR (Príloha č. 2 – tabuľka č. 2) je stále nižšia ako spotreba v EÚ-15 a dosahuje menej ako 150 PJ na obyvateľa. I keď v poslednom období zaznamenala mierny nárast, v súčasnosti nedosahuje ani 90% priemeru krajín Európskej únie.

Takmer 90% primárnych energetických zdrojov (vrátane jadrového paliva) sa dováža. Domáce energetické zdroje sú obmedzené na obnoviteľné zdroje energie a hnedé uhlie. Vlastná ťažba zemného plynu a ropy je na Slovensku nevýznamná. Vývoj spotreby primárnych energetických zdrojov na Slovensku je uvedený v prílohe č. 2 – tabuľka č. 3.

Vzrastajúce ceny a očakávaný nedostatok primárnych energetických zdrojov bude nepriaznivo vplývať na ekonomický rozvoj, a tak sa otázky budúcej energetickej bezpečnosti krajín stávajú dominantnými pri spracovaní prognóz ekonomického a sociálneho rozvoja jednotlivých štátov. Výnimkou nie sú ani krajiny združené v EÚ, ktoré svoju potrebu energetických zdrojov kryjú dovozom, ktorý prevyšuje 60 % priemernej spotreby. Ešte výraznejšie je na dovoze primárnych energetických zdrojov závislé Slovensko, ktoré dováža viac ako 90 % všetkých svojich energetických potrieb. Tento vo finančnom vyjadrení

predstavuje dnes takmer 20 % všetkých našich dovozov. K zníženiu energetickej závislosti krajín na dovoze môže čiastočne prispieť využívanie **obnoviteľných zdrojov energie** (ďalej len „OZE“), ktoré navyše môžu výrazne prispieť k redukcii emisií skleníkových plynov a k výslednému zníženiu negatívnych dopadov výroby energie na životné prostredie. Vyššie využívanie OZE predstavuje jeden z faktorov trvaloudržateľného ekonomického rozvoja SR. Súčasné využívanie OZE predstavuje iba 1,6% z celkovej spotreby primárnych zdrojov energie.

Národný indikatívny cieľ je stanovený národný indikatívny cieľ na hodnotu 5,85 TWh, ktorý zodpovedá 19 % výrobe elektriny z OZE v roku 2010 (Cieľové hodnoty pre výrobu elektriny pre jednotlivé druhy obnoviteľných zdrojov energie na dosiahnutie 19 % národného indikatívneho cieľa sú v nižšie uvedenom prehľade) Hodnota národného indikatívneho cieľa na úrovni 19 % je síce oproti indikatívnemu cieľu Slovenskej republiky stanoveného Európskou komisiou (pri prístupových rokovaniach SR prijalo úlohu zabezpečiť 31 % výroby elektrickej energie z OZE pri spotrebe 29,8 TWh v roku 2010), výrazne nižšia, ale je z ekonomického pohľadu reálne dosiahnuteľná.

Rok	Odhad celkovej spotreby elektriny (ročný rast 0,9%) v GWh	Výroba elektriny z OZE v GWh	% podiel k spotrebe bežného roka	% podiel k spotrebe v roku 2002
2002	28 674	5 328	18,6	18,6
2003	28 932	3 600	12,4	12,6
2004	29 192	5 350	18,3	18,7
2005	29 455	5 400	18,3	18,8
2006	29 720	5 500	18,5	19,2
2007	29 988	5 600	18,7	19,5
2008	30 258	5 700	18,8	19,9
2009	30 530	5 800	19,0	20,2
2010	30 805	5 853	19,0	20,4

Zdroj s najväčšou možnosťou využitia potenciálu je biomasa (až 59,3 % všetkých OZE) a ďalej nasledujú veľké vodné elektrárne, geotermálna energia, solárna energia, odpadové hospodárstvo, biologické palivá, malé vodné elektrárne a veterná energia.

Celkové investičné náklady pre 19 % národný indikatívny cieľ boli v "Správe o pokroku v rozvoji obnoviteľných zdrojov energie vrátane stanovenia národných indikatívnych cieľov pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie" odhadnuté vo výške 7,51 mld. Sk.

V priemysle SR sú vzhľadom na významný podiel tradičných odvetví (energetika, chemický priemysel, celulozovo-papierenský priemysel, potravinársky priemysel a ďalšie) vplyvy na životné prostredie výraznejšie, ako v krajinách s prevládajúcim podielom high-tech výrob s vyššou pridanou hodnotou. Pozitívne smerovanie trvalo udržateľného rozvoja je v slovenskom priemysle charakterizované dynamickým rastom produkcie priemyslu, poklesom podielu spotreby materiálov a energií na hrubom obrate priemyslu, rastom zamestnanosti v priemysle, rastom objemu investícií do životného prostredia.

Taktiež ukazovatele charakterizujúce stav a ochranu životného prostredia sa postupne zlepšujú. Z priemyselných technologických procesov pochádza 51 % emisie tuhých znečisťujúcich látok zo stacionárnych zdrojov, 45 % emisie oxidu siričitého, 42 % emisie oxidov dusíka a 67 % emisie oxidu uhľového. Objem emisií znečisťujúcich látok (tuhé

látky, SO₂, NO_x, CO) pochádzajúcich z priemyselných technologických procesov sa znižuje. Emisie sa plynulo znižujú, čo je okrem poklesu výroby a spotreby energie spôsobené aj zmenou palivovej základne v prospech ušľachtilých palív a používaním palív s lepšími akostnými znakmi. V posledných rokoch majú pozitívny vplyv na pokles emisií aj investície do výrobných technológií v priemysle, čo súvisí so vstupom zahraničných investorov do priemyslu a energetiky.

Objem znečisťovania odpadových vôd nerozpustnými látkami sa zo strany najväčších znečisťovateľov znižuje, znečisťovanie BSK a CHSK v chemickom a v petrochemickom priemysle klesá, znečisťovanie vody ropnými látkami zo strany najväčšieho znečisťovateľa (chemický a petrochemický priemysel) ako aj hutníckeho a papierenského priemyslu sa tiež postupne znižuje.

Z bilancie vzniku odpadov vyplýva, že najviac odpadov vzniká (bez rozlíšenia kategórie) v priemysle (cca 64 %) a priemysel má aj najväčší podiel na vzniku nebezpečných odpadov (ďalej len „NO“) a to 70 % z celkom vzniknutého NO.

V priemysle SR sa posilnila integrácia environmentálnych aspektov v koncepcnej činnosti podnikateľských subjektov. Rozširuje sa zavádzanie systémov environmentálneho manažérstva (EMS, ISO 14 000), udeľovanie značky „Environmentálne vhodný výrobok“. V subjektoch priemyslu, a to i v malých a stredných podnikoch sa stále viac aplikujú nízkoemisné, nízko-odpadové a energeticky úsporné technológie a uzatvorené výrobné cykly, rozpracovávajú sa nové výrobkové politiky s označením environmentálne vhodnej výroby, zvyšuje sa zodpovednosť výrobcov za výrobky po celú dobu ich životnosti.

Zlepšenie ukazovateľov životného prostredia bolo dosiahnuté smerovaním značných investícií v predchádzajúcich rokoch najmä do riešenia kvality ovzdušia, vody a znižovania tvorby a odstraňovania odpadov. Napriek tomuto pozitívnemu vývoju je deficit ekoeffectivity priemyslu, najmä vo vzťahu k jeho úrovni vo vyspelých krajinách stále značný. Priemysel vo výraznej miere čerpá neobnoviteľné prírodné zdroje, zaťažuje zložky životného prostredia negatívnymi vplyvmi, má zvýšené nároky na záber pôdy pre skladovanie odpadov a podobne. Nedoriešené problémy životného prostredia negatívne ovplyvňujú konkurenčnú schopnosť priemyslu a kvalitu života obyvateľov a zhoršujú sociálno-ekonomickú situáciu v štrukturálne postihnutých regiónoch.

V oblasti životného prostredia je globálnym problémom zmena klímy, ktorého riešením sa zaoberá Rámcový dohovor OSN o zmene klímy z roku 1992 a Kjótsky protokol k Dohovoru z roku 1997. Z hľadiska zmeny klímy sú hlavnými problémami vysoké jednotkové emisie skleníkových plynov (na HDP, na obyvateľa), energetická náročnosť priemyselnej výroby, existujúca štruktúra priemyslu. V tejto súvislosti môže byť pre SR problematické plnenie a dodržiavanie ďalších, prísnejších redukčných záväzkov vyplývajúcich z medzinárodných dokumentov. Agregované emisie skleníkových plynov podľa sektorov (CO₂ ekvivalent [Tg]) v SR v rokoch 1990-2004 je vidieť v nasledujúcom prehľade.

	1990	1991	1992	1993	1994	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004
Energetika*	58,95	51,14	47,35	44,47	41,46	42,76	43,36	43,57	41,89	39,01	39,4	42,29	41,9	40,8	40,15
Priem. procesy**	4,26	3,37	3,35	3,04	3,36	3,56	3,60	3,75	4,37	3,71	3,91	4,11	3,99	3,99	4,85
Použitie rozpúšťadiel	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,00	0,01	0,03	0,06	0,06	0,08
Poľnohospodárstvo	8,06	6,89	5,87	5,13	4,94	5,10	4,89	4,76	4,33	4,10	4,14	4,22	4,13	4,02	3,86
LULUCF	-2,41	-3,46	-4,12	-4,25	-3,28	-2,67	-2,42	-1,40	-1,92	-1,62	-2,39	-5,21	-5,23	-4,81	-4,23
Odpady	2,09	2,03	1,99	1,91	1,92	1,93	2,11	1,93	1,80	1,82	1,92	1,86	2,13	2,22	2,08

Agregované emisie skleníkových plynov v roku 2003 medziročne mierne vzrástli, avšak oproti základnému roku 1990 emisie skleníkových plynov výrazne poklesli o 20 465 Tg, čo predstavuje okolo 28%. Najvyšší podiel na emisiách skleníkových plynov má sektor energetiky. Ďalšie zníženie kvót pre SR vyvolá značné investície do technológií, resp. do nákupu emisných povolení najmä pre podnikateľské subjekty, ktorých zdroje sú zaradené medzi veľkých producentov emisií CO₂ a môže znamenať problémy s udržateľnosťou niektorých výrobných procesov. Premietnutie environmentálnych nákladov do cien produktov môže znamenať zníženie konkurenčnej schopnosti priemyselných podnikov, zníženie produkcie a zamestnanosti, pokles zisku a nadväzne i pokles tvorby vlastných zdrojov na ekologické investície.

Konkurenčné prostredie a uplatnenie priemyselných produktov na trhu vyvoláva nedostatok investícií do ekologických technológií. Pre podnikateľské subjekty budú finančne náročné aj nevyhnutné investície do ekologických programov, vyplývajúcich z plnenia podmienok harmonizovanej legislatívy SR a EÚ v oblasti ochrany životného prostredia (zákon o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia - IPKZ, EIA emisné limity a nariadenie EP a Rady o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzení chemikálií - REACH). Požiadavky environmentálnej legislatívy môžu vyvolať presun investorov do regiónov, v ktorých sú náklady na ochranu životného prostredia a na bezpečnosť a ochranu zdravia výrazne nižšie (východne a juhovýchodne situované štáty). V prípade ďalšieho zvyšovania cien energií a strategických surovín bude udržateľnosť niektorých výrobných procesov podmienená zvyšovaním efektívnosti a uplatňovaním environmentálne priaznivých technológií.

V OP KaHR smeruje zameranie podpory aktivít v rámci jednotlivých opatrení k znižovaniu energetickej a materiálnej náročnosti, zvyšovaniu efektivity priemyslu, čo bude mať nepriamy dopad na zlepšovanie životného prostredia.

3.3 Cestovný ruch

Perspektívnou oblasťou slovenského sektora služieb je cestovný ruch, ktorý je vo všeobecnosti považovaný za odvetvie budúcnosti s ohľadom na multiplikačné efekty (ekonomický rast, zamestnanosť, trvalodržateľný rozvoj a sociálna kohézia) sprevádzajúce jeho rozvoj. Cestovný ruch predstavuje odvetvie, ktoré má prierezový charakter a na jeho realizácii sa priamo podieľa celý rad ďalších odvetví (doprava, kultúra, stavebníctvo, zdravotníctvo, priemyselné odvetvia, poľnohospodárstvo atď.).

V súčasnosti je Európa najnavštevovanejším regiónom vo svete (v roku 2004 celkom 414 mil. príjazdov zahraničných návštevníkov, resp. 54 % z ich celkového počtu), pričom najvyššiu medziročnú dynamiku rastu návštevnosti v rámci Európy dosiahli v roku 2004 krajiny strednej Európy. Najvyššia dynamika rastu cestovného ruchu sa v rámci Európy očakáva i naďalej v stredovýchodných a juhovýchodných krajinách kontinentu. Z tohto pohľadu sa rysujú zaujímavé perspektívy i pre slovenský cestovný ruch. Slovensko je v súčasnosti v rámci európskeho cestovného ruchu v zaostávajúcej pozícii.

Vzhľadom k tomu, že oficiálna štatistika SR neeviduje cestovný ruch ako samostatnú kategóriu ekonomickej činnosti, je možné stanoviť kvantifikáciu pozícií cestovného ruchu na základných štruktúrnych ukazovateľoch ekonomiky iba na báze kvalifikovaného odhadu. V kategórii H odvetvovej klasifikácie ekonomických činností – Hotely a reštaurácie bol počet

zamestnaných v roku 2005 na úrovni 54 tis. osôb, čo predstavuje 2,6 % z počtu zamestnaných v ekonomike Slovenska. Tvorba HDP v tomto segmente cestovného ruchu dosiahla v roku 2005 17,7 mld. Sk, čo reprezentuje 0,2 % HDP Slovenskej republiky (v b. c.). Informačné zdroje evidujú na bežnom účte platobnej bilancie za rok 2005 príjmy z aktívneho zahraničného cestovného ruchu (ďalej len „AZCR“) vo výške 37 529,1 mil. Sk, resp. 1 209,8 mil. USD. Príjmy z AZCR dosahujú pritom 2,6 %¹⁶ HDP SR.

Podľa odhadov ďalších 50 tis. osôb poskytuje v SR služby cestovného ruchu nepriamo v sektore maloobchodu (kategória G), dopravy (kategória I), finančného sprostredkovania (kategória J), ostatných službách (kategória O, najmä oddiel 92 – rekreačné, kultúrne a športové činnosti). Cestovný ruch v SR sa potom s týmito nadväzujúcimi odvetvami podieľal v roku 2005 na zamestnanosti v ekonomike 6 %¹⁷ a na tvorbe HDP 5 %¹⁸.

Vývoj v sektore cestovného ruchu SR má svoju rastovú dynamiku. V porovnaní rokov 2000 a 2005 sa počet návštevníkov SR zvýšil 1,4 násobne (resp. o 462 280 osôb), príjmy z AZCR vzrástli 1,9 a výdavky na pasívny zahraničný cestovný ruch (ďalej len PZCR) 1,9 násobne. Po roku 2001 však pretrvávajú vo vývoji základných ukazovateľov cestovného ruchu SR závažné štrukturálne disproporcie. Pasívna zložka cestovného ruchu (ďalej len PZCR) vykazuje podstatne vyššiu dynamiku rastu než jeho aktívna zložka a navyše vývoj v časti ukazovateľov viažucích sa k AZCR stagnuje (príjmy z AZCR v SKK, počet zahraničných návštevníkov SR, podiel AZCR na bilancii služieb a na exporte tovarov a služieb), resp. vykazuje pokles k roku 2004 (podiel príjmov z AZCR na HDP, saldo cestovného ruchu) a rokom 2005 opäť nárast. Vývoj vybraných štatistických ukazovateľov viažucích sa k cestovnému ruchu SR v období rokov 2000 – 2005 dokumentuje prehľad uvedený v prílohe č. 3 – tabuľka č. 1.

Výkony slovenského cestovného ruchu v porovnaní s okolitými krajinami výrazne zaostávajú. Najmä AZCR je vo väčšine krajín podstatne vyšším zdrojom devízových príjmov než v SR. V roku 2004¹⁹ dosiahli príjmy z AZCR v SR 901,2 mil. USD.

Slovenská republika zaznamenala v roku 2004 návštevnosť 1,4 mil. zahraničných turistov (na báze ubytovania).²⁰

Úroveň výdavkov na PZCR na obyvateľa v SR dynamicky rastie (rok 2000 - 55 USD, rok 2005 - 157 USD) a celosvetový priemer vysoko prekračuje (76 USD), avšak na druhej strane stále zaostáva za úrovňou v susediacich krajinách.

V štruktúre návštevníkov SR (na báze ubytovaných návštevníkov) prevláda klientela zo susediacich krajín – ČR, Poľska a Maďarska. Zastúpenie tejto klientely na štruktúre návštevnosti SR sa vo vývoji v čase znižuje (rok 2000 51,1 %; rok 2005 48,8 %). V porovnaní rokov 2000 a 2005 došlo k absolútnemu poklesu návštevnosti Slovenska z takých krajín ako je USA, Japonsko, Izrael, Ruská federácia, Ukrajina. Vývoj návštevnosti z Ruskej federácie a Ukrajiny s určitosťou súvisí i s existujúcim systémom vízovej povinnosti²¹. Návštevníci

¹⁶ predbežné údaje

¹⁷ odhad

¹⁸ odhad

¹⁹ Za rok 2005 nie sú k dispozícii štatistické informácie krajín EÚ-15

²⁰ Návštevnosť ČR dosiahla až 6,5 mil. ubytovaných zahraničných turistov. Zvlášť nepriaznivo vychádza i porovnanie návštevnosti hlavných miest. Bratislava zaznamenala 438 tis. ubytovaných zahraničných turistov, Praha 3,4 mil. (Viedeň napr. až 5 mil.).

²¹ V SR je poplatok za víza 47 USD a pri vybavení do 24 hodín až dvojnásobok. V Poľsku je poplatok nulový a víza vybavujú do 24 hodín, v Bulharsku je poplatok 23 USD s vybavením do 48 hodín a v Turecku 20 USD s vybavením do 24 hodín. V krajinách EÚ je poplatok 42 USD.

z týchto krajín neprichádzajú vlastnými autami, sú príliš viazaní na jedno miesto (3 – 4 hviezdíčkové hotely), balíky služieb nie sú pre nich tak komplexné ako v iných destináciách.

V štruktúre zahraničných návštevníkov má prevažujúce zastúpenie kategória menej náročných. Rozhodujúcim kritériom pre nich je cena, spravidla im postačuje i nižšia úroveň služieb. V SR dosahujú celkové výdavky zahraničných návštevníkov za rok 2005 úroveň 2 068 mil. USD, čo predstavuje oproti roku 2000 nárast o 1,2 %. Nižšia miera výdavov návštevníkov SR je však predovšetkým dôsledkom nižšieho stupňa rozvinutosti služieb v oblasti cestovného ruchu. Potvrdzuje to i počet priamo zamestnaných v sektore cestovného ruchu a nepriamo zamestnaných v jeho sprievodných službách. V SR na jedno pracovné miesto v cestovnom ruchu pripadá 0,6 miesta v sprievodných službách, v krajinách s rozvinutým cestovným ruchom je to presne naopak. Na jedno pracovné miesto v sektore cestovného ruchu pripadajú dve pracovné miesta v službách.

Pretrvávajúce problémy v kvalite služieb cestovného ruchu (kvalita často nezodpovedá cenám v zariadeniach) sa potom premietajú i do úrovne domáceho cestovného ruchu ako aj do úrovne AZCR.

Domáci cestovný ruch je vo všeobecnosti na výraznom vzostupe v rámci celosvetového cestovného ruchu. Na Slovensku má však v štruktúre cestovného ruchu domáci cestovný ruch, v porovnaní s vyspelými krajinami podstatne slabšie pozície tak jeho aktívna ako aj pasívna zložka. Hodnoty ukazovateľov obsiahnutých v prílohe č.3 – tabuľka č. 2. svedčia o stagnácii, resp. až o poklese domáceho cestovného ruchu v SR. Počet účastníkov domáceho cestovného ruchu je trvalo podstatne nižší ako v segmente PZCR. V porovnaní rokov 2000 – 2005 počet účastníkov PZCR vzrástol o 44 tis. osôb. Vývoj v posledných rokoch jednoznačne svedčí o preferenciách obyvateľstva SR v cestovnom ruchu v prospech jeho pasívnej zložky. Súvisí jednak s permanentným záujmom obyvateľstva o more, pričom nemenej dôležitú úlohu pri rozhodovaní obyvateľstva zohráva i súlad kvality a ceny služieb cestovného ruchu.

Tržby cestovných kancelárií z domáceho cestovného ruchu síce v posledných dvoch rokoch vykazujú rast, v roku 2005 však dosiahli iba 74 % úrovne roku 2000. V portfóliu služieb cestovných kancelárií jednoznačne dominujú produkty PZCR. Tržby slovenských cestovných kancelárií z domáceho cestovného ruchu dosiahli v roku 2005 iba necelých 4,9 % z ich celkového objemu.

Počet ubytovaných domácich návštevníkov sa v posledných rokoch stabilizoval na úrovni 1,7 – 2,0 mil. osôb. Domáca klientela sa vyznačuje nižšou solventnosťou a preferuje produkty cestovného ruchu v nižších cenových kategóriách.

Ťažisko rozvoja cestovného ruchu a tvorby produktov je v regiónoch Slovenska. Rozhodujúca úloha pri rozvoji a tvorbe produktov cestovného ruchu prislúcha miestnym a regionálnym združeniam a podnikateľským subjektom. Miestne a regionálne združenia vyvíjajú iniciatívy smerom k podnikateľským subjektom s cieľom dosiahnuť pokrok v rozvoji cestovného ruchu. Prejavuje sa to aj na medzinárodných výstavách CR spoločnou účasťou a propagáciou regiónov zo strany verejného i súkromného sektora.

V podnikateľskej sfére cestovného ruchu SR existuje rozvinuté konkurenčné prostredie prevažujúco v malých a ekonomicky slabších podnikoch poskytujúcich predovšetkým ubytovacie a stravovacie služby. Etablovanie väčších spoločností, ktoré by plnili úlohu trhového vodcu v oblasti kvality, inovácií a imidžu krajiny prebieha s nedostatočnou razanciou. Vo všeobecnosti je zatiaľ záujem zahraničného kapitálu o vstup do tohto odvetvia ekonomiky nižší. V sektore hotelov a reštaurácií je evidovaných iba 0,6 % z objemu PZI umiestnených v podnikovej sfére SR.

Ťažiskovým problémom slovenských hotelov je ich nižšia celoročná vyťaženosť. Pohybuje sa na úrovni cca 30 %, zatiaľ čo napr. vyťaženosť ubytovacích kapacít kúpeľníctva dosahuje až 70 %. Nízka miera vyťaženia súvisí najmä s absenciou pružnejšej cenovej politiky a organizácie marketingových akcií v medzisezóne a rozsahom ponuky doplnkových služieb.

Po masívnych investíciách sa v posledných rokoch kvalitatívna úroveň ubytovania v slovenskom cestovnom ruchu výrazne zlepšila. Napr. len počet ubytovacích zariadení sa v porovnaní rokov 2000 a 2005 zvýšil o 518 a ich ubytovacia kapacita o takmer 19,8 tis. lôžok. Najviac preferovaným ubytovacím zariadením zahraničnými návštevníkmi boli penzión, ubytovanie na súkromí (26,5 %) a trojhviezdičkový hotel (15,5 %). Počet penziónov sa v tomto období zvýšil o 191 a ich ubytovacia kapacita o 6 tis. lôžok. Počet ubytovaní v súkromí sa v tomto období zvýšil o 69 a ich ubytovacia kapacita o 1 041 lôžok. Počet hotelov sa v sledovanom období zvýšil o 112 a ich ubytovacia kapacita o 8789 lôžok. Problémom hotelov zostáva, že len málo z nich však patrí k zahraničným hotelovým sieťam alebo má zahraničný manažment a zároveň skutočnosť, že nie sú napojené na medzinárodné hotelové siete, ktoré využívajú efektívny rezervačný systém a majú stabilnú kvalitu služieb.

V cestovnom ruchu sa v porovnaní s ostatnými odvetviami len veľmi ťažko uplatňujú systémy riadenia kvality. Implementácia systémov je pre malé subjekty vecne i finančne náročná. V SR navyše neexistuje organizácia so špecifickou akreditáciou na certifikáciu kvality pre zariadenia cestovného ruchu.

Všeobecným problémom slovenského cestovného ruchu je fenomén tieňovej ekonomiky v sektore. V regiónoch existuje veľa ubytovacích zariadení cestovného ruchu oficiálne neevidovaných. V roku 2005 sú príjmy z AZCR SR štatisticky vykázané na úrovni 1,2 mld. USD. Prepočet priemerných výdavkov zahraničných návštevníkov SR však naznačuje na príjmy z AZCR až vo výške 2,5 mld. USD²². Tento nepomer signalizuje, že tieňová ekonomika vyprodukovala v AZCR SR v roku 2005 až 1,3 mld. USD. Ukazuje sa preto potreba nielen presnejšieho a prísnejšieho legislatívneho riešenia tohto problému, ale aj potreba dôslednejšej evidencie, prepojenia a poskytovania informácií zo strany samosprávnych inštitúcií a daňových orgánov.

Slovensko bolo vždy, vzhľadom k svojej geografickej polohe, významnou križovatkou obchodu a kultúr. Na relatívne malom území disponuje i druhovo rozmanitým a zachovalým prírodným potenciálom s možnosťou jeho celoročného využívania. Potenciál cestovného ruchu na Slovensku pokrýva takmer všetky formy a druhy cestovného ruchu.

²² odhad z výberových zisťovaní

Ťažiskovými formami cestovného ruchu, pre ktoré má Slovensko najlepšie predpoklady a ktoré treba v priebehu najbližších rokov rozvíjať a skvalitňovať sú:

- kúpeľný cestovný ruch;
- zimný cestovný ruch a zimné športy;
- mestský a kultúrny cestovný ruch;
- letný cestovný ruch a pobyt pri vode
- a vidiecka turistika.

Záujem návštevníkov Slovenska sa sústreďuje najmä na letnú turistiku v národných parkoch (v SR je 9 národných parkov, ktoré spolu s chránenými krajinnými oblasťami pokrývajú 22,8 % územia), zimné pobyty v lyžiarskych strediskách (v SR je 130 miest s jedným až dvomi vlekmí a 40 miest s viacerými vlekmí), termálne kúpaliská a vodné plochy, kúpeľné pobyty vo vybraných slovenských liečebných kúpeľoch (návštevnosť sa pohybuje okolo 230 tis. osôb, z toho 80 tis. zo zahraničia), poznávaciu turistiku (v SR je takmer 10 tis. nehnuteľných národných kultúrnych pamiatok, 18 mestských pamiatkových rezervácií, 109 hradov, 555 kaštieľov a kúrií, 5 prírodných a ľudských výtvorov zapísaných v zozname svetového prírodného a kultúrneho dedičstva UNESCO, 15 sprístupnených jaskýň, ktoré navštívilo v roku 2004 celkom 650 tis. návštevníkov).

V portfóliu produktov slovenského cestovného ruchu je i kongresová a motivačná turistika, vidiecka turistika, golfová turistika, poľovníctvo. V týchto oblastiach však šírka a kvalita ponuky voči susediacim krajinám ešte zaostáva.

Dopyt návštevníkov prichádzajúcich na Slovensko sa v roku 2005 orientoval najmä na zimné športy (22,9 %), rekreačný pobyt na horách (18,7 %), pobyt pri vode (10,3 %), návštevu rodiny, resp. známych (8,6 %). Za týmito kľúčovými preferenciami nasleduje ešte pobyt v kúpeľoch (6,2 %), záujem o okružné cesty (4,8 %) a vidiecka turistika (2,6 %).

Zahraniční návštevníci najviac navštevujú Bratislavu, Podunajsko, Oravu, Vysoké Tatry, Považie, Nízke Tatry, Kysuce a Liptov, domáci potom najmä Vysoké Tatry, Liptov, Oravu, Kysuce, Slovenský raj a Slovenský kras.

Aj do budúcnosti zostanú ťažiskovými oblasťami slovenského cestovného ruchu kultúrno–poznávací (mestský a kultúrny) cestovný ruch, kúpeľný a zdravotný cestovný ruch, zimný cestovný ruch, letná horská, vodná a vidiecka turistika.

Slovensko má bohatý kultúrno–historický potenciál pre rozvoj kultúrneho a poznávacieho cestovného ruchu. Možnosti jeho využitia pre ponuku atraktivít v cestovnom ruchu sú však limitované najmä technickým stavom. Takmer dve tretiny nehnuteľných národných pamiatok je v takom stave, ktorý vyžaduje úpravu, obnovu alebo rekonštrukciu. Schopnosť financovania ich udržiavania je najproblémovejšia pri pamiatkach vo vlastníctve samospráv (25 % z ich počtu) a fyzických osôb (28 % z ich počtu). Táto schopnosť má potom i zásadný vplyv na sprístupnenie daných objektov pre verejnosť a pre účastníkov cestovného ruchu. Ekonomicko–rozvojový potenciál týchto atraktivít úzko súvisí i s aktivitami občianskych združení na ochranu kultúrneho dedičstva. Tie často nevnímajú ekonomicko–rozvojový potenciál týchto atraktivít a snažia sa iba zachraňovať pamiatkovú podstatu objektov. Súlad záujmov vymedzuje najmä „Globálny etický kódex cestovného ruchu“. Ten na jednej strane zdôrazňuje možnosti pozitívneho pôsobenia cestovného ruchu pri prezentácii

kultúrnej identity národa a jeho kultúrneho dedičstva, na druhej strane však zároveň vyzýva na toleranciu pri využívaní kultúrneho dedičstva.

V kúpeľnom cestovnom ruchu sa z 1250 minerálnych a termálnych prameňov iba časť využíva na liečebné účely. Dôvodom nižšej využiteľnosti prameňov je technická základňa kúpeľných zariadení a infraštruktúra daných lokalít a stredísk. Viac ako polovica kúpeľných zariadení je staršia ako 50 rokov, avšak na druhej strane sa časť zariadení vyrovná luxusným európskym kúpeľným centrám.

Kúpele sa podieľajú na počte ubytovaných návštevníkov SR 7 %. Lôžková kapacita kúpeľov predstavuje 10 % z celoslovenskej kapacity. Využitie ubytovacích kapacít v kúpeľoch sa približuje k hranici 70 % (SR celkom 30 %), priemerný počet prenocovaní v kúpeľoch dosahuje 12,9 dňa, kým v rámci cestovného ruchu SR iba 3,6 dňa.

V posledných dvoch rokoch prechádza slovenské kúpeľníctvo významnými zmenami. Tržby kúpeľov prevažujúco klesajú, počet domácich návštevníkov sa znižuje. Vývoj úzko súvisí s nábehom reformy zdravotníctva (pokles poistencov, preorientácia na samoplatcov). Ponuka kúpeľov sa mení. Okrem klasickej liečby pribúdajú krátkodobé wellness či relaxačné pobyty pre rodiny a manažérov. Pokles vykazuje aj návštevnosť zahraničných klientov slovenských kúpeľov. Kúpeľné a relaxačné pobyty sú i najlepšie predávanými produktmi cestovných kancelárií v rámci domáceho cestovného ruchu. Vývoj rozhodujúcich ukazovateľov aktivít vybraných slovenských kúpeľov v roku 2003 a 2004²³ dokumentuje prehľad uvedený v prílohe č. 3 – tabuľka č. 3. Orientáciou do budúcnosti pre slovenské kúpeľníctvo je skvalitnenie zdravotníckych, ale aj ubytovacích, stravovacích, rekreačných a voľnočasových služieb, rozšírenie ponuky od klasickej liečby po krátkodobé wellness či relaxačné pobyty a rovnako tak i certifikácia kvality podľa ISO noriem (nevyhnutný predpoklad pre zmluvný vzťah so zahraničnými, najmä nemeckými poisťovňami).

Najväčší pokrok v kvalite služieb zaznamenali v poslednom období slovenské strediská zimných športov. Zimné strediská na Slovensku sa v poslednom období prispôbili náročným želaniam lyžiarov, masívne zainvestovali (do zasnežovania, dopravných zariadení, športovej vybavenosti stredísk a ich dovybavenosti službami a podobne) a nasadili vysokú latku kvality celému slovenskému cestovnému ruchu. Najväčšiu perspektívu majú strediská s prepojením na aquaparky a termálne bazény s celoročnou prevádzkou, ponúkajúce jazdy na snežných skútroch, korčuľovanie, skijoring či lezenie v ľade, z Nemecka sa šíri popularita bežkovania, na ktorú už viaceré strediská reagovali.

Potenciál cestovného ruchu na Slovensku je zhodnotený v Regionalizácii cestovného ruchu, ktorá tento poníma ako súhrn podmienok a predpokladov na cestovný ruch. Tento zahŕňa vlastný potenciál cestovného ruchu daný samotnými podmienkami územia, ale ovplyvňujú ho aj ďalšie faktory ako napr. dopravná dostupnosť, vzdialenosť dopytových centier a pod. Takto bolo územie Slovenska rozčlenené na 21 regiónov cestovného ruchu, pričom región predstavuje vymedzenú časť územia, ktorá sa vyznačuje relatívne homogénnymi podmienkami na rozvoj cestovného ruchu.

²³ posledné výberové zisťovania sú k dispozícii k r. 2004

3.4 Analýza nepriamej štátnej pomoci

V SR boli už od roku 1994 implementované formy nepriamej pomoci pri podpore malých a stredných podnikateľov cez program PHARE. V súlade s programom PHARE sa cez jednotlivé programy kreovali finančné produkty, ktoré sú v súčasnosti nazývané Inovatívne finančné nástroje, vrátane rizikového kapitálu v priamej súvislosti s JEREMIE.

Slovensko ako asociovaná krajina si vybudovala v rámci programu Institutional building viaceré inštitúcie na podporu predovšetkým malých a stredných podnikateľov, ako Národnú agentúru pre rozvoj malého a stredného podnikania, Slovenskú záručnú a rozvojovú banku, ako aj EXIMBANKU SR. Ďalej MH SR vybudovalo š.p.o. SARIO, š.p.o. SACR a š.p.o. SIEA, ktoré taktiež priamo, alebo nepriamo podporujú malých a stredných podnikateľov. Na základe poznatkov a skúsenosti západoeurópskych expertov boli implementované do slovenského podnikateľského prostredia formy podpory najmä malých a stredných podnikateľov, ktoré sa využívajú aj v súčasnosti.

V podmienkach SR boli postupne rozvinuté viaceré formy podpory malých a stredných podnikateľov, založené na poskytovaní finančných prostriedkov návratného charakteru v podobe poskytovania záruk, zvýhodnených úverov (vrátane mikrofinancovania) a kapitálových investícií (rizikový kapitál).

Realizácia úverových programov pre malých a stredných podnikateľov sa osvedčila predovšetkým v období sťaženého prístupu k podnikateľským úverom z dôvodov nepriaznivej situácie na finančnom trhu (nedostatočná likvidita, vysoké úrokové sadzby), politiky komerčných bánk (zameranie na financovanie veľkých klientov) a nedostatočnej konkurencie v bankovom sektore. V období po reštrukturalizácii bankového sektora sa spolu so zlepšovaním situácie na finančnom trhu v SR opodstatnenosť úverových programov ako nástroja podpory MSP postupne zmenšovala. Ťažisko úverových programov v nasledujúcom období by malo byť zamerané na podporu štrukturálnych zmien v slovenskej ekonomike a podporu financovania malých a začínajúcich podnikateľov (mikrofinancovanie).

Trh rizikového kapitálu nie je v podmienkach SR dostatočne rozvinutý. Počet subjektov poskytujúcich kapitálové investície vo forme rizikového kapitálu ako aj objem zdrojov je limitovaný, väčšina fondov pôsobiach na Slovensku používa na investície kapitál pochádzajúci čiastočne alebo plne z verejných zdrojov. Jednou z príčin nízkeho využívania rizikového kapitálu je aj skutočnosť, že do roku 2006 boli prostredníctvom programov realizovaných Národnou agentúrou pre rozvoj malého a stredného podnikania ponúkané investície vo výške maximálne 10 mil. Sk. V nasledujúcom období by mali byť programy zamerané na poskytovanie rizikového kapitálu orientované vo väčšej miere na financovanie inovatívnych podnikateľských zámerov, využívanie výsledkov špičkového výskumu a vývoja na trhu a na pritiahnutie súkromného kapitálu pre poskytovanie kapitálových investícií, vrátane menších privátnych investorov, tzv. business angels.

Národná agentúra pre rozvoj malého a stredného podnikania pokračuje v implementovaní nasledovných finančných nástrojov:

- úverové programy: Mikropôžičkový program
- poskytovanie rizikového kapitálu: Fond štartovacieho kapitálu, Regionálny fond štartovacieho kapitálu, Fond Seed Capital, Slovenský Rozvojový Fond, Slovenský rastový kapitálový fond.

Okrem uvedeného, EXIMBANKA SR a Slovenská záručná a rozvojová banka vytvorili viaceré finančné produkty a disponujú dostatočnými finančnými zdrojmi, ktoré sa dajú využiť v spolupráci s komerčnými bankami aj na podporu v oblasti inovácií v priamej nadväznosti na konkrétne existujúce, resp. nové obchodné aktivity podnikov. Na vytvorené produktové portfólio finančných inštitúcií bude synergicky a komplementárne nadväzovať aj implementácia OP KaHR.

V rámci programového obdobia rokov 2007-2013 EK v rámci posilnenia podpory nepriamych finančných nástrojov a zvýšenia záujmu podnikateľov o tieto formy pomoci medzi základne požiadavky zaradila:

- zvyšovanie konkurencieschopnosti ekonomík členských štátov – táto požiadavka sa nedá zabezpečiť bez zvyšovania konkurencieschopnosti podnikateľov,
- zavádzanie inovácií u podnikateľov,
- odstraňovanie regionálnych disparít,
- zabezpečiť vzájomnú synergiu a komplementaritu medzi jednotlivými operačnými programami,
- zabezpečiť podporu vedy a výskumu v akademickej obci,
- zabezpečiť zapojenie marginalizovaných skupín do ekonomických aktívnych činností,
- atď.

V zmysle uplatňovania inovatívnych finančných nástrojov pre podporu podnikateľských subjektov v priemysle je potrebné zohľadniť skutočnosť, že v rámci transformácie slovenskej ekonomiky bola riešená len reštrukturalizácia bánk. Predpokladaná finančná reštrukturalizácia štátnych podnikov nebola s podporou štátu zrealizovaná (riešenie nedobytných úverov), v dôsledku čoho mnohé tradičné priemyselné odvetvia zanikli, čím vznikla nerovnováha medzi regiónmi.

V procese transformácie a privatizácie zanikli viaceré výskumné a vývojové inštitúcie a podnikové výskumno-vývojové základne. Dôsledkom toho je v súčasnosti znefunkčnená materiálo-technická základňa vedy, výskumu a inovácií, ktorá v regiónoch Slovenska prakticky neexistuje. Z tohto dôvodu je naštartovanie budovania vedomostnej spoločnosti pre SR zložitejšie.

Pri príprave nepriamej a priamej štátnej pomoci je potrebné vziať do úvahy aj regionálne špecifiká, mentalitu a zvyklosti slovenských podnikateľských subjektov. Z doterajších skúseností a poznatkov, ktoré získalo MH SR z implementácie rôznych finančných nástrojov v SR vyplynulo, že inovatívne finančné nástroje hlavne na podporu malých a stredných podnikateľov v rámci programového obdobia 2007-2013 bude vhodné uplatniť v kombinácii s priamou formou pomoci a ich príprava a využívanie v zmysle uskutočnenej GAP analýzy.

Záver:

Zo zhodnotenia doterajšieho uplatňovania inovatívnych finančných nástrojov v SR, zohľadnenia finančnej pozície a záujmu najmä MSP o ich využívanie na realizáciu inovatívnych podnikateľských zámerov vyplynulo, že pre dosiahnutie globálneho cieľa OP KaHR je vhodné zaviesť kombináciu priamych a nepriamych nástrojov štátnej pomoci. Implementácia iniciatívy JEREMIE v OP KaHR bude vychádzať zo zvýšeného dopytu podnikateľskej sféry a podpory širšieho využitia inovatívnych finančných nástrojov na inováciu procesov, technológií a výrobkov a zároveň je závislá predovšetkým od prijatia právnych noriem na takúto formu použitia prostriedkov z verejných a súkromných zdrojov.

3.5 Výsledky analýzy súčasnej situácie

V rozhodujúcich hodnotených ukazovateľoch úrovne konkurenčnej schopnosti a výkonnosti priemyslu, trhových služieb a cestovného ruchu bol v posledných rokoch dosiahnutý priaznivý vývoj, avšak vo viacerých oblastiach sa nedosahuje úroveň vyspelých krajín EÚ.

Priemysel SR zaostáva najmä v úrovni technológií, výrobných zariadení, inovačnej aktivity a produktivity, nižšia je miera pridanej hodnoty, vyššia je materiálová a energetická nákladovosť produkcie priemyslu a diferencovaná je výkonnosť priemyslu a služieb v regiónoch. Vývoj konkurenčnej schopnosti v priemysle a parametre kvality produkcie súvisia hlavne s technologickou úrovňou a štruktúrou výroby. Nedostatočná je modernizácia výrobných základov a uplatňovanie inovatívnych, surovinovo a energeticky menej náročných a ekologicky vhodných technológií vrátane IKT. Pre logistické zabezpečenie rozvoja priemyslu je nedostatočne vybudovaná technická infraštruktúra. Len postupne sa posilňuje váha odvetví a výroby s vysokou úrovňou technológií, s vyššou pridanou hodnotou. Pomalý je prechod od materiálovo náročných výrobov k menej náročným a k odvetviam využívajúcim nové moderné technológie. V štruktúre produkcie priemyslu je nízky podiel výrobov s vysokým podielom pridanej hodnoty a nízky podiel inovovaných výrobkov a exportu high-tech výrobkov. Priemysel dosahuje pomerne vysokú konkurencieschopnosť výrobov založených na nízkych pracovných nákladoch. Rozvoj podnikateľských aktivít a konkurenčnú schopnosť priemyslu oslabuje nedostatočná podpora rozvoja transferu moderných high-tech technológií.

Najmä malé a stredné podniky zaostávajú v úrovni techniky a technológií za vyspelými krajinami EÚ. SR zaostáva za EÚ-15 v exporte high-tech technologických výrobkov. Nedostatočná inovačná aktivita MSP je daná hlavne nedostatkom kapitálu, zníženým prístupom k priemyselným informáciám a službám a nedostatočnými možnosťami na vzdelávanie pracovníkov. Dôležitým faktorom rozvoja MSP je vytváranie vhodného podnikateľského prostredia, najmä zjednodušením a sprehľadnením legislatívy, znížením administratívneho a daňového zaťaženia, posilnením podpornej infraštruktúry a zlepšením prístupu ku kapitálu.

V oblasti inovatívnosti sú rozdiely medzi SR a krajinami EÚ najvýraznejšie. Na Slovensku chýbajú vytvorené zdroje (drivers) inovácií. Slabé sú predpoklady na vytváranie poznatkov a pomerne nízka je inovačná schopnosť a konkurencieschopnosť podnikov. V porovnaní s krajinami EÚ sú veľmi nízke výstupy inovačných procesov v ekonomike, vo forme aplikácií (zamestnanosť a vývoz high-tech výrobkov, zavádzanie nových produktov) a intelektuálneho vlastníctva (patentové prihlášky, registrované patenty, patentové vzory a pod.). Bariérou vstupu podnikateľských subjektov na medzinárodné trhy je slabá úroveň akreditácií a certifikácií s medzinárodnou platnosťou a akceptáciou, neexistencia národných

certifikačných značiek so širokou medzinárodnou akceptáciou, nedostatočné pravidlá v oblasti noriem a kvality výrobkov, technickej normalizácie, skúšobníctva, akreditácie, certifikácie, ochrany priemyselného a duševného vlastníctva a politiky kvality.

Nedostatočný je dopyt po inováciách a zavádzaní inovatívnych náročných technológií v podnikateľskom sektore, vzhľadom na vysoké inovačné náklady a ekonomické riziká. Nízka a neuspokojivá je podpora aplikovaného výskumu, vývoja a inovácií. V SR nie je vytvorená, resp. dostupná kvalitná technologická a aplikačná infraštruktúra, vrátane infraštruktúry pre výskum, vývoj a inovácie. Absentujú informácie o inováciách a o trhoch, ako aj kvalitné a kreatívne ľudské zdroje schopné vytvárať a zhodnocovať poznatky a kvalitné produkčné procesy. Nedostatočná je spolupráca, chýba účinný systém na prepojenie medzi podnikateľskou sférou a výskumnými a vývojovými inštitúciami a vzdelávacími inštitúciami.

V energetickej náročnosti ekonomiky dosahuje SR pozitívny vývoj, ale pri porovnaní s priemerom EÚ je stále vysoká. Znižovanie energetickej náročnosti ekonomiky a najmä priemyslu je závislé od podpory náhrady zastaraných výrobných procesov progresívnymi technológiami s minimálnou energetickou a surovinovou náročnosťou a so zlepšením efektívnosti od ťažby, úprav a spracovania energetických a surovinových zdrojov pri samotnej výrobe energie, jej premenách, distribúcii, až po jej konečné užitie. Potenciál úspor energie a materiálov sa týka hlavne úspor v technologických procesoch, v riadení tokov energie a v znížení tepelných strát budov. V dostatočnej miere nie je využitý potenciál obnoviteľných zdrojov energie, najmä biomasy a podpora projektov v tejto oblasti by prispela k znižovaniu energetickej závislosti na dovoze a zároveň k redukcii emisií skleníkových plynov a výslednému zníženiu negatívnych dopadov výroby energie na životné prostredie, ako aj k trvalo udržateľnému ekonomickému rozvoju SR (súčasnú využívanie OZE predstavuje iba 1,6% z celkovej spotreby primárnych zdrojov energie).

V trhových službách a najmä v obchodných činnostiach sú základnými bariérami rozvoja domácich obchodných podnikov hlavne nedostatok domáceho kapitálu, diverzifikácia činností a nekompetentné marketingové riadenie (absencia marketingového plánu a formalizácie pracovných postupov priamo naviazaných na komunikáciu a styk so zákazníkmi).

V oblasti ochrany spotrebiteľa predovšetkým z hľadiska požiadaviek na zdravie a bezpečnosť výrobkov, ochrany ekonomických záujmov pri cezhraničnom nákupe výrobkov a poskytovaní služieb, ako i v rámci informačných povinností je nevyhnutná spolupráca zainteresovaných orgánov na národnej a komunitárnej úrovni. Slabým článkom sa javí riešenie sťažností jednotlivých spotrebiteľov a vymožitelnosť ich práv, nedostatok finančných prostriedkov, nedostatočná spolupráca zainteresovaných orgánov vrátane štátnej správy, orgánov trhového dozoru a nedostatočná prepojenosť, komunikácia a spolupráca mimovládnych spotrebiteľských organizácií (MSO) navzájom.

V cestovnom ruchu je málo stredísk s celoročným využitím a komplexnými službami, nízka je konkurencieschopnosť v kvalite a štruktúre poskytovaných služieb, vrátane sprievodných/doplňkových služieb. Nedostatočne sa uplatňujú systémy riadenia kvality. Nepostačujúca je koordinácia a spoločný postup štátnych orgánov, samosprávy a záujmových a profesných združení cestovného ruchu ako aj súkromného sektora.

3.6 Póly rastu

3.6.1 Inovačné póly rastu v regiónoch

Charakteristika inovačných pólov rastu v regiónoch je dokumentovaná v nasledujúcom prehľade.

Kraj	Oblasť inovačnej excelencie s celoštátnou pôsobnosťou	Univerzity	Výskumné ústavy
Trnavský	Zvyšovanie energetickej bezpečnosti a využitie obnoviteľných zdrojov energie Automobilový priemysel Elektrotechnický priemysel	Materiálovo-technologická fakulta STU Trnava Univerzita Cyrila a Metoda Trnava	Vedúce pracovisko technického centra pre rozvoj energetiky Trnava Technický skúšobný ústav Piešťany, š.p. Piešťany Výskumný ústav vzduchotechniky Piešťany
Trenčiansky	Produkty malotonážnej chémie, Chemické špeciality, Priemyselná ekológia, Spracovateľský priemysel a progresívne materiály, Sklársky priemysel a progresívna keramika, Polovodičové meniče a pohony	Trenčianska univerzita A. Dubčeka Trenčín	Vedúce pracovisko technického centra pre rozvoj spracovateľského priemyslu Partizánske ZTS Elektrotechnika a.s., Nová Dubnica EVPU a. s., Nová Dubnica VZP a. s., Prievidza VUG a. s., Púchov
Nitriansky	Pôdohospodárstvo, Plastikársky priemysel	Slovenská poľnohospodárska univerzita Nitra Univerzita Konštantína Filozofa Nitra	Vedúce pracovisko technického centra pre rozvoj chemického a farmaceutického priemyslu Nitra N A V I C O M, A.S., výskumný ústav stavby lodí Komárno Ústav vedecko-technických informácií pre pôdohospodárstvo Nitra VUSAPL a.s.

			Nitra
Žilinský	Telekomunikácie, Ložiskový priemysel, Automobilový priemysel, Multifunkčné textilné materiály a inteligentné textílie Strojársky priemysel Nanotechnológie Oblasť medicíny (onkológia, genetika, nádorové ochorenia...)	Ústav lekárskej biochémie Jesseniovej lekárskej fakulty UK Martin Žilinská univerzita Žilina Lekárska fakulta, Martin	Vedúce pracovisko technického centra pre rozvoj strojárstva Martin Výskumný ústav mliekarenský, a.s. Žilina VÚTCH-CHEMITEX spol. s.r.o Žilina Výskumný ústav textilnej chémie
Banskobystrický	Drevospracujúci a lesnícky priemysel, design, Mobilné pracovné stroje a ich agregáty IKT	Technická univerzita, Zvolen Zväz spracovateľov dreva, Zvolen Univerzita Mateja Bela, Banská Bystrica	Národné lesnícke centrum, Zvolen Ústav ekológie lesa SAV, Zvolen Geologický ústav SAV, Banská Bystrica Štátny veterinárny a potravinový ústav, Zvolen Výskumný ústav spojov, Banská Bystrica
Prešovský	Automatizácia a mechanizácia priemyslu Vláknárenský priemysel Logistika	Prešovská univerzita Prešov	VUCHV a.s., Svit
Košický	Chladiarenstvo + tepelné čerpadlá Biotechnológie - probiotík a biomodulátorov, aplikácie bioaktívnych látok IT + multimédiá Liečebné technológie s využitím najmodernejších metód bunkovej a tkanivovej regenerácie Inteligentné technológie + mechanotronika Tradičné potraviny a ich bezpečnosť	Univerzita P. J. Šafárika Košice Univerzita veterinárneho lekárstva Košice Technická univerzita Košice	ZTS VVU, Košice SAV, Košice Výskumný ústav veterinárnej medicíny, Košice

3.6.2 Póly rastu v cestovnom ruchu

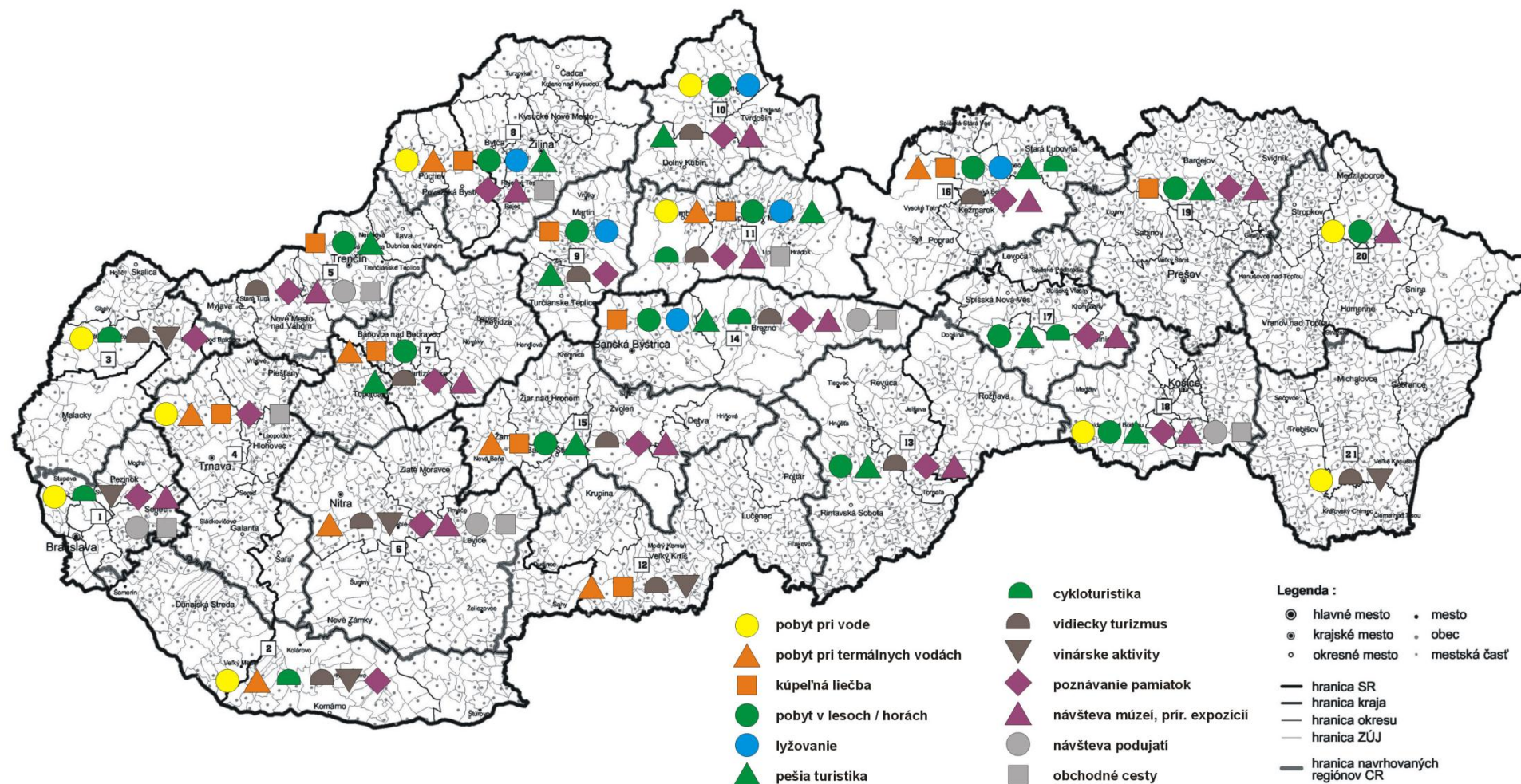
REGIÓN	Formy cestovného ruchu	Aktivity s najvyšším dlhodobým potenciálom	Významné lokality
Bratislavský	➤ Poznávací turizmus ➤ Obchodný turizmus ➤ Letný pobyt pri vode	➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva ➤ Obchodný turizmus ➤ Kongresový/konferenčný turizmus ➤ Návšteva kultúrnych a športových podujatí ➤ Pobyt/rekreácia pri vode ➤ Vodné športy ➤ Vodáctvo a vodná turistika ➤ Cykloturistika	➤ Mestského typu: Bratislava, Pezinok, Modra, Senec, Svätý Jur ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Bratislava, Devín, Rusovce, Svätý Jur, Pezinok, Častá-Červený Kameň, Bernolákovo ➤ Miesta s kultúrno-spoločenskými akciami: Bratislava, Pezinok, Modra, Senec, Devín, Rusovce, Stupava, Svätý Jur ➤ Miesta s prírodnými pozoruhodnosťami: Devínska brána, tok Dunaja ➤ Rekreačné územia: Malé Karpaty, Hrušovská vodná zdrž ➤ Útvary cestovného ruchu: Harmónia - Piesky, Senec – Slnečné jazerá, Čuňovo, Zlaté piesky, Draždiak, Železná Studnička - Kamzík
Podunajský	➤ Letný turizmus pri vode ➤ Vodné športy ➤ Pobytu pri termálnej vode ➤ Poznávací turizmus – historické dedičstvo	➤ Pobyt/rekreácia pri vode ➤ Vodné športy ➤ Vodná turistika/vodáctvo ➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej vode ➤ Cykloturistika ➤ Vidiecky turizmus ➤ Poznávací turizmus	➤ Mestského typu: Šamorín, Dunajská Streda, Veľký Meder, Komárno, Štúrovo ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Komárno, Šamorín, Biňa, Iža ➤ Kúpeľné miesta ➤ Miesta s kultúrno-spoločenskými akciami: Komárno, Štúrovo, Šamorín ➤ Miesta s prírodnými pozoruhodnosťami: Dunajské luhy, Čičovské mŕtve rameno ➤ Rekreačné územia: tok Dunaja a Malého Dunaja ➤ Útvary cestovného ruchu: Madarás, Jahodná, Kováčov a početné termálne kúpaliská
Záhorský	➤ Kúpeľný s liečebnou funkciou ➤ Letný pobyt pri vode ➤ Vidiecky turizmus ➤ Chalupárstvo – rekreačné zázemie Bratislavy s množstvom chat a chalúp	➤ Pobyt/rekreácia pri vode ➤ Vodná turistika/vodáctvo ➤ Cykloturistika	➤ Mestského typu: Malacky, Skalica, Holíč, Senica, Brezová pod Bradlom ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Skalica, Holíč, Šaštín, Bradlo, Plavecký Peter, Veľké Leváre, Branč – hrad, Plavecký hrad, Sobotište, Brezová pod Bradlom ➤ Kúpeľné miesta: liečebné kúpele Smrdáky ➤ Rekreačné územie: Malé Karpaty, Bory ➤ Útvary cestovného ruchu: Zlatnícka dolina, Šaštín – Gazarka, Kunov, Tomky, Kamenný Mlyn, Košariská
Dolnopovažský	➤ Kúpeľný turizmus s liečebnou funkciou ➤ Letný pobyt pri vode a termálnej vode ➤ Obchodný turizmus	➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej vode (kúpele) ➤ Vodné športy ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva	➤ Mestského typu: Trnava, Piešťany, Hlohovec, Galanta, Šaľa, Sereď, Vrbové ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Trnava, Hlohovec, Smolenice, Dolná Krupá, Moravany nad Váhom, Ducové, ➤ Kúpeľné miesta: Piešťany

	➤ Poznávací turizmus – historické dedičstvo		➤ Miesta s kultúrno-spoločenskými akciami: Trnava, Piešťany, Hlohovec ➤ Miesta s prírodnými pozoruhodnosťami: Smolenice – Driny ➤ Rekreačné územia: Malé Karpaty, Inovecké vrchy, perspektívne Kráľová na Váhu ➤ Útvary cestovného ruchu: Jahodník, Sĺňava, Bukovec, Bezovec
Strednopovažský	➤ Kúpeľný s liečebnou funkciou ➤ Poznávací turizmus (poznávanie kultúrneho dedičstva, miestnych tradícií, návšteva významných kultúrnych podujatí, múzeí, kultúrnych zariadení) ➤ Obchodný turizmus (služobné cesty, kongresy, konferencie, veľtrhy a výstavy) ➤ Vidiecky turizmus	➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej, mineralizovanej vode ➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Pešia turistika ➤ Cykloturistika ➤ Pobyt na vidieku ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva	➤ Mestského typu: Trenčín, Nové Mesto nad Váhom, Myjava, Dubnica ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Trenčín (mestská pamiatková rezervácia), Beckov, Čachtice, Vršatec, Pruské ➤ Kúpeľné miesta: Trenčianske Teplice ➤ Rekreačné územia: Biele Karpaty, Strážovské vrchy, Inovecké vrchy ➤ Útvary CR: Javorina – Dubník, Zelená Voda, Kálnica, Soblahov, Mojšín
Nitriansky	➤ Poznávací turizmus (poznávanie kultúrneho dedičstva, miestnych tradícií, návšteva významných podujatí) ➤ Náboženský turizmus ➤ Obchodný turizmus ➤ Letný pobyt pri vode	➤ Pobyt/rekreácia pri vode, vodné športy ➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej vode ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva	➤ Mestského typu: Nitra, Levice, Zlaté Moravce ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Topoľčianky (kaštieľ, zubria obora, žrebčín), Želiezovce, Kostolany pod Trábečom, skalné obydlia Brhlavce ➤ Rekreačné územie: Trábečské vrchy, Inovecké vrchy, Pohronský Inovec, rieka Hron, poľovnícke revíry ➤ Útvary CR: termálne kúpaliská Levice, Santovka a Podhájska, Poľný Kesov, Lipovina, Remitáž, Komoča, Uhliská, Obice,
Hornonitriansky	➤ Kúpeľný turizmus s liečebnou funkciou ➤ Poznávací turizmus (poznávanie kultúrneho dedičstva) ➤ Nenáročný pobyt v prírode ➤ Zimné športy – lyžovanie	➤ Pobyt/rekreácia pre termálnej, mineralizovanej vode ➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Pešia turistika	➤ Mestského typu: Prievidza, Partizánske, Topoľčany ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Bojnice (zámok, zoologická záhrada), Prievidza, Partizánske, Brodzany, Veľké Uherce, Uhrovec, Oponice, Topoľčany, Nitrianske Pravno ➤ Kúpeľné miesta: liečebné kúpele Bojnice ➤ Rekreačné územia: Inovecké vrchy, Strážovské vrchy, Vtáčnik ➤ Útvary CR: termálne kúpaliská Chalmová, Bánovce nad Bebravou, Nitrianske Rudno, Remata, Duchonka, Jankov vŕšok
Severopovažský	➤ Zimný horský turizmus ➤ Letný pobyt v horách ➤ Pobytu pri termálnej vode ➤ Kúpeľný turizmus s liečebnou funkciou ➤ Poznávací turizmus ➤ Obchodný turizmus	➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Pešia turistika ➤ Zjazdové lyžovanie ➤ Pobyt na vidieku ➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej vode ➤ Pobyt/rekreácia pri vode, vodné športy ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva	➤ Mestského typu: Žilina, Považská Bystrica, Čadca, Bytča ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Žilina, Budatín, Strečno, Čičmany, Rajec, Lietava, Bytča, Súľovský hrad, Strečno, úvratňová železnica (múzeum ľudovej architektúry) Vychylovka ➤ Kúpeľné miesta: Rajecké Teplice, Nimnica ➤ Rekreačné územia: Javorníky, Západné Beskydy, Strážovské vrchy, Malá Fatra, vodná plocha Nosice, Hričov, Žilina

			➤ Útvary CR: Manínska úžina, Súľov, Čertov, Podjavorník, Terchová - Vrátna, Pod Jedľovinou, Čičmany, Javorinka, Veľká Rača, Bumbálka, Kasárne, Skalité
Turčiansky	➤ Lyžovanie vrátane lyžiarskej turistiky ➤ Letný pobyt v horách ➤ Pobytu pri termálnej vode ➤ Kúpeľný turizmus s liečebnou funkciou ➤ Poznávacie turizmus	➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Pešia turistika ➤ Zjazdové lyžovanie ➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej vode ➤ Lyžiarska turistika ➤ Pobyt na vidieku ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva	➤ Mestského typu: Martin (pamiatky v meste, Múzeum slovenskej dediny v prírode) ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Kláštor pod Znievom, Mošovce, Diviaky, Slovenské Pravno, Necpaly, Sklabinský Podzámok ➤ Kúpeľné miesta: Turčianske Teplice ➤ Rekreačné územia: Malá Fatra, Veľká Fatra ➤ Útvary CR: Trusalová, Martinské Hole, Podstráne, Valčianska dolina, Mošovce – Drienok, Gaderská dolina – vstup, Čremošné, Jasenská dolina
Oravský	➤ Lyžovanie vrátane lyžiarskej turistiky ➤ Letný pobyt v horách, pešia turistika ➤ Letný pobyt pri vode, vodné športy ➤ Poznávacie turizmus	➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Pobyt pri vode, vodné športy ➤ Pešia turistika ➤ Zjazdové lyžovanie a lyžiarska turistika ➤ Pobyt pri termálnej vode ➤ Pobyt na vidieku ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva	➤ Mestského typu: Dolný Kubín, Tvrdošín ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Dolný Kubín, Oravský Podzámok, Leštiny, Dolný Kubín, Tvrdošín, Trstená, Podbiel, Zuberec (Múzeum oravskej dediny v prírode) ➤ Rekreačné územia: Západné Beskydy, Oravská Magura, Malá Fatra, Západné Tatry – Roháče, Chočské vrchy, Oravská priehrada ➤ Útvary CR: Malá Lučivná, Kubínska Hoľa, obec Zuberec so základňami, Oravice, Oravská priehrada (Ústie, Stará hora, Slanická osada, Vojenské), Slaná voda, Oravská Lesná
Liptovský	➤ Zjazdové lyžovanie a lyžiarska turistika ➤ Letný pobyt pri termálnej vode, vodných plochách, vodné športy ➤ Letný horské pobyty – pešia turistika ➤ Pobyt na vidieku ➤ Poznávanie kultúrneho a dedičstva a prírodných zvláštností ➤ Kúpeľný pobyt s liečebnou funkciou ➤ Obchodný turizmus	➤ Zjazdové lyžovanie a lyžiarska turistika ➤ Letné pobyty na horách – pešia turistika ➤ Vodné športy, vodáctvo ➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej vode ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva ➤ Návšteva jaskýň ➤ Pobyt na vidieku/vidiecky turizmus	➤ Mestského typu: Liptovský Mikuláš, Ružomberok ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Vlkolínec (UNESCO), Liptovský Ján, Hybe, Svätý Kríž, Liptovský Hrádok ➤ Kúpeľné miesta: Lúčky, Korytnica, Liptovský Ján ➤ Rekreačné územia: Chočské pohorie, Západné Tatry, Veľká Fatra, Nízke Tatry, Liptovská Mara ➤ Útvary CR: Lúbochná, Malinô-Hrabovo, Smrekovica, Trlenská dolina, Bešeňová, Liptovský Trnovec, Liptovský Mikuláš – aquapark, Žiarska dolina, Račková dolina, Podbanské, Demänovská dolina (Jasná, Záhradky, jaskyne), Opalisko, Vyšná Boca – Čertovica, Jánska dolina
Ipeľský	➤ Kúpeľný s liečebnou funkciou ➤ Letný pobyt/rekreácia pri termálnej vode ➤ Letný pobyt v prírode	➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej vode ➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Pobyt na vidieku	➤ Mestského typu: Krupina, Lučenec ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: pamiatková rezervácia Sebechleby, Šahy, hrady Modrý Kameň, Filákov, Čabrad, Divín ➤ Kúpeľné miesta: Dudince ➤ Rekreačné územia: Krupinská vrchovina, Javorie, Cerová vrchovina, Slovenské rudohorie ➤ Útvary CR: termálne kúpaliská Dudince, Dolná Strehová, Vinica,

			Ružiná, Lúnia – Háj
Gemerský	➤ Poznávací turizmus ➤ Letný pobyt v lesnom/horskom prostredí a na vidieku ➤ Kúpeľný s liečebnou funkciou	➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Pešia turistika ➤ Cykloturistika ➤ Návšteva jaskýň a speleológia ➤ Pobyt na vidieku ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva	➤ Mestského typu: Rožňava, Rimavská Sobota, Revúca ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Chyžné, Jelšava, Muráň, Šivetice, Hajnačka, Betliar, Krásna Hôrka, Štítnik, Koceľovce, Plešivec, ➤ Kúpeľné miesta: Číž ➤ Rekreačné územie: Slovenské Rudohorie, Cerová vrchovina, Slovenský kras ➤ Útvary CR: Kurinec, Teplý vrch, Tornaľa – Králik, Bánovo, Muránska Huta, Hrádok
Horehoronský	➤ Zimné lyžiarske pobyty ➤ Letné pobyty na horách –pešia turistika ➤ Poznávací turizmus ➤ Vidiecky turizmus ➤ Obchodný turizmus ➤ Kúpeľný pobyt s liečebnou funkciou	➤ Zjazdové lyžovanie a lyžiarska turistika ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva ➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí - pešia turistika ➤ Návšteva jaskýň a speleológia ➤ Vidiecky turizmus	➤ Mestského typu: Banská Bystrica, Brezno ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Banská Bystrica, Hronsek, Slovenská Ľupča, Brezno, Heľpa, Čierny Balog, Špania dolina ➤ Kúpeľné miesta: Brusno ➤ Rekreačné územie: Kremnické vrchy, Nízke Tatry, Slovenské rudohorie ➤ Útvary CR: Králiky – Kordíky, Turecká, Donovaly, Šachtičky, Tále – Krpáčová, Chopok – juh, Mýto pod Ďumbierom, Chvatimech, Osrblie
Pohronský	➤ Poznávací turizmus –historické dedičstvo ➤ Kúpeľný s liečebnou funkciou ➤ Letný pobyt pri vode ➤ Pobyt pri termálnej vode ➤ Letný pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Zimné horské pobyty ➤ Vidiecky turizmus	➤ Poznávanie historického dedičstva ➤ Pobyt/rekreácia pri vode ➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej vode ➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí – pešia turistika ➤ Lyžiarska pobyty ➤ Pobyt na vidieku	➤ Mestského typu: Banská Štiavnica, Kremnica, Zvolen ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Banská Štiavnica a okolie (UNESCO), Kremnica a okolie, Svätý Anton, Žarnovica, Nová Baňa, Hronský Beňadik, Víglaš, Detva, Zvolen, Babiná, Dobrá Niva ➤ Kúpeľné miesta: Sliač, Kováčová, Sklené Teplice ➤ Rekreačné územie: Vtáčnik, Kremnické vrchy, Slovenské rudohorie, Štiavnické vrchy ➤ Útvary CR: Skalka – Krahule, Poľana, Hodrušské jazero, Richnavské jazero, Počúvadlianske jazero, Vyhne
Tatranský	➤ Letný pobyt v horách ➤ Zimný pobyt v horách - lyžovanie ➤ Incentívny turizmus/kongresy a konferencie ➤ Kúpeľný turizmus s liečebnou funkciou ➤ Poznávací turizmus	➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Pešia turistika ➤ Zjazdové lyžovania ➤ Lyžiarska turistika ➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva ➤ Pobyt/rekreácia pri termálnej vode	➤ Mestského typu: Poprad, Kežmarok ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Kežmarok, Poprad, Červený Kláštor, Spišská Belá – Strážky, Veľká Lomnica, Osturňa, Batizovce, Švábovce, Betlanovce Ždiar, Podolíne, Stará Ľubovňa, Hniezdne ➤ Kúpeľné miesta: klimatické kúpele Vysoké Tatry, Vyšné Ružbachy ➤ Rekreačné územia: Západné Tatry, Vysoké Tatry, Spišská Magura, Pieniny, Ľubovnianske vrchy, Kozie chrbty, Levočské vrchy ➤ Útvary CR: Podbanské, Tatranská Štrba, Štrbské Pleso, Smokovce, Tatranská Lomnica, Stará Lesná, vysokohorské základne (chaty), Javorina, obec Ždiar, Jezersko, Červený Kláštor, Novofubovnianske kúpele, Vrbov, Lopušná dolina, Vernár
Spišský	➤ Poznávací turizmus ➤ Letný pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Zimný pobyt v prírode ➤ Vidiecky turizmus	➤ Poznávanie kultúrneho potenciálu ➤ Pešia turistika ➤ Pobyt v lesnom/horskom prostredí ➤ Cykloturistika ➤ Zjazdové lyžovanie a lyžiarska turistika	➤ Mestského typu: Spišská Nová Ves, Levoča ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: pamiatky UNESCO (Spišské Podhradie -hrad, Spišská Kapitula, Žehra), Levoča, Bijacovce, Dravce, Markušovce, Spišská Nová Ves, Gelnica, Smolník ➤ Rekreačné územia: Levočské vrchy, Branisko, Slovenský raj, Spišsko

		➤ Pobyť na vidieku	– Gemerský kras Útvary CR: Levočské kúpele, Slovenský raj (Podlesok, Čingov), Dedinky – Mlynky, Turzov, Plejsy, záver Ružínskej priehrady
Košický	➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva ➤ Letné pobyty pri vode a v lesnom prostredí ➤ Obchodný turizmus ➤ Nákupný turizmus	➤ Poznávanie kultúrneho potenciálu ➤ Pobyť/rekreácia pri vode ➤ Pobyť v lesnom/horskom prostredí – pešia turistika ➤ Zjazdové lyžovanie (Kojšova hoľa)	➤ Mestského typu: Košice ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: pamiatky v Košiciach, Jasove, Turňa nad Bodvou, Slanec, Svinica, Turnianska Nová Ves, Vyšný a Nižný Medzev, ➤ Rekreačné územia: Slovenské rudohorie, Slánske vrchy, Slovenský kras ➤ Útvary CR: Kojšova hoľa, Jahodná, Kavečany, vodná nádrž Ružín – Košické Hámre, Čaňa, Herľany, Bukovec, Izra
Šarišský	➤ Kúpeľný s liečebnou funkciou ➤ Poznávací turizmus ➤ Letné pobyty v lesnom/horskom prostredí ➤ Zimné lyžiarske pobyty ➤ Nákupný turizmus	➤ Poznávanie kultúrneho dedičstva ➤ Pobyť v kúpeľoch ➤ Pobyť v lesnom/horskom prostredí s pešou turistikou ➤ Zimné pobyty na horách – lyžovanie	➤ Mestského typu: Prešov, Bardejov ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Bardejov (pamiatky UNESCO, múzeum v prírode), súbor drevených kostolíkov, Dukla, Sabinov, Prešov, Kapušany, Veľký Šariš ➤ Kúpeľné miesta: Bardejov ➤ Rekreačné územia: Nízke Beskydy, Ondavská vrchovina, Šarišská vrchovina, Slánske vrchy, Čergovské pohorie Útvary CR: Lipovec – Šindliar, Dubovica – Žliabky, Renčišov – Búče, Drienica – Lysá, Regetovka, Sigord
Hornozemplínsky	➤ Letné pobyty pri vode ➤ Poznávací turizmus ➤ Letné pobyty v lesnom/horskom prostredí ➤ Nákupný turizmus	➤ Vodné športy ➤ Pobyť v lesnom/horskom prostredí ➤ Poznávacie pobyty, resp. okruhy	➤ Mestského typu: Medzilaborce ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Hanušovce nad Topľou, drevené kostolíky ➤ Rekreačné územia: Nízke Beskydy, Bukovské vrchy – Poloniny, Vihorlat, vodná nádrž Domaša Útvary CR: Domaša (Poľany, Holčíkovce, Kelča, Valkov, Dobrá), Danová, Sninské rybníky
Donožeplínsky	➤ Letné pobyty pri vode ➤ Poznávací turizmus ➤ Nákupný turizmus	➤ Vodné športy ➤ Pobyť pri vode ➤ Poznávacie pobyty ➤ Vinárstvo a gastronómia ➤ Možno aj kúpeľné pobyty	➤ Mestského typu: Michalovce, Trebišov ➤ Miesta s kultúrnymi pamiatkami: Michalovce, Trebišov, Leles, ➤ Rekreačné útvary: Vihorlat, Slánske vrchy, Zemplínske vrchy, Zemplínska Šírava ➤ Útvary CR: Zemplínska Šírava (Biela hora, Hôrka, Medvedia hora, Kaluža, Paľkov), Vinianske jazero, Morské oko, Byšta

3.7 SWOT analýza

Silné stránky	Regionálny priemiet			
Prioritná os Inovácie a rast konkurencieschopnosti	ZS	SS	VS	BA
Nárast počtu podnikateľov, kvalitné investičné prostredie a nárast priamych investícií, postupne sa meniaci štruktúra produkcie a rastúci trend podielu pridanej hodnoty na hrubej produkcii	x	x	x	
Existujúca sieť vedeckých a výskumných inštitúcií a potenciál relatívne kvalifikovanej pracovnej sily vhodnej pre rozvoj inovatívnych odvetví a služieb	x	x	x	
Proexportná orientácia výroby	x	x	x	
Prioritná os Energetika	ZS	SS	VS	BA
Úroveň vnútroštátnej prenosovej a distribučnej sústavy elektrickej energie a plynu	x	x	x	
Vhodná štruktúra elektro-energetických zdrojov	x	x	x	
Prioritná os Cestovný ruch	ZS	SS	VS	BA
Výhodná geografická poloha SR, prírodný a kultúrny potenciál pre rozvoj cestovného ruchu, unikátne zdroje minerálnych a termálnych prameňov, množstvo a rozmanitosť turistických atrakcií na malom priestore s možnosťou celoročného využitia a nehmotné kultúrne dedičstvo	x	x	x	

Slabé stránky	Regionálny priemiet			
Prioritná os Inovácie a rast konkurencieschopnosti	ZS	SS	VS	BA
Nízka produktivita práce z pridanej hodnoty vo väčšine priemyselných odvetví, nízky podiel vývozu high-tech výrobkov a služieb na celkovom vývoze SR	x	x	x	
Izolovanosť, nízka miera koordinácie a koncentrácie kapacít výskumu a vývoja, nízka miera využívania IKT pri prepojení vedecko-výskumnej základne a podnikateľskou sférou	x	x	x	
Nedostatočný dopyt po inováciách v podnikateľskom sektore, slabá motivácia podnikov pre zavádzanie inovácií, nedostatočné prepojenie univerzít, výskumných a vývojových pracovísk s podnikateľskou sférou priemyslu pri realizácii výskumu, vývoja a inovácií	x	x	x	
Veľmi nízka úroveň inovatívnosti ekonomiky SR a nízka úroveň uplatnenia duševného vlastníctva	x	x	x	
Nízka úroveň tvorby poznatkov, zdrojov inovácií kvality a výkonnosti inovačných procesov v podnikoch	x	x	x	
Technologická zastaranosť výrobných základne a pomerne nízka úroveň fyzickej infraštruktúry, nedostatok vlastných finančných zdrojov v podnikoch na nákup high-tech technológií a nových environmentálnych technológií a na odstraňovanie starých ekologických záťaží	x	x	x	
Nedostatočne vybudovaná regionálna inovačná štruktúra	x	x	x	
Nedostatočný transfer výsledkov aplikovaného výskumu do podnikateľského sektora, nízka úroveň financovania aplikovaného výskumu z verejných ale najmä súkromných zdrojov	x	x	x	
Energeticky a surovinovo nepriaznivá štruktúra výrobných základne priemyslu a nízky podiel technologických inovácií zameraných na znižovanie materiálnej spotreby a rast pridanej hodnoty	x	x	x	
Nedostatočná podpora z verejných zdrojov na prípravu malých a stredných podnikov k príľákaniu využívaniu rizikového kapitálu.	x	x	x	
Nedostatočná previazanosť tuzemských subdodávateľských kapacít na PZI a veľkých podnikov s potencionálnymi subdodávateľmi z oblasti MSP, obmedzený prístup najmä MSP k finančným zdrojom, novým technológiám a poradenským službám, pretrvávajúce bariéry rýchlejšieho rozvoja MSP	x	x	x	
Nedostatočná väzba vzdelávacieho systému s požiadavkami trhu práce a nízka úroveň spolupráce odborných škôl a univerzít so zamestnávateľmi	x	x	x	
Pomerne nízka úroveň akreditácie a certifikácie s medzinárodnou platnosťou, systémov manažérstva kvality, ochrany duševného vlastníctva, využívania patentov pre výrobky inovačného charakteru	x	x	x	
Prioritná os Energetika	ZS	SS	VS	BA
Nízky podiel a využitie technického potenciálu obnoviteľných energetických zdrojov (OEZ) na celkovej spotrebe energetických zdrojov				
Prioritná os Cestovný ruch	ZS	SS	VS	BA
Úroveň spolupráce poskytovateľov služieb cestovného ruchu a ich predajcov; kvalita a komplexnosť poskytovaných služieb cestovného ruchu, vrátane doplnkových služieb cestovného ruchu a spolupráca subjektov cestovného ruchu; úroveň marketingových nástrojov pri propagácii Slovenska ako turistickej destinácie	x	x	x	

Príležitosti	Regionálny priemiet			
Prioritná os Inovácie a rast konkurencieschopnosti	ZS	SS	VS	BA
Vytváranie prostredia pre vstup strategických investorov hlavne v oblasti sofistikovaných výrobných, rozvoj automobilového priemyslu umožňuje rýchly rozvoj výskumu, vývoja, inovácií, IKT a iných subdodávateľských odvetví, rozvoj nových high-tech technológií a ekotechnológií	x	x	x	
Zlepšovanie infraštruktúry a podmienok pre inovatívne podnikanie v priemysle a v službách (centrá výskumu, vývoja a inovácií) ako aj poradenských a servisných služieb predovšetkým pre MSP, zvýšenie využitia priemyselných areálov a revitalizácie tzv. hnedých parkov pre vstup nových investorov do existujúcich výrobných objektov	x	x	x	
Relatívne vysoký dopyt po inováciách	x	x	x	
Existujúca sieť vedeckých a výskumných inštitúcií a potenciál vysokoškolskej pracovnej sily vhodnej pre rozvoj výskumu a vývoja, potenciál technických riešení na úrovni patentov, úžitkových vzorov a dizajnov a širšie uplatnenie duševného vlastníctva	x	x	x	
Technické poznatky, odborná zručnosť a relatívne kvalifikovaná pracovná sila schopná adaptovať sa na zvládnutie nových výrobných a environmentálnych technológií v odvetviach priemyselnej výroby	x	x	x	
Prioritná os Energetika	ZS	SS	VS	BA
Štrukturálna zmena výrobného základne energetiky, nárast využitia OZE, zníženie negatívneho vplyvu energetického hospodárstva na životné prostredie, znižovanie energetickej náročnosti, nové efektívnejšie metódy získavania a zušľacht'ovania prvotných palív	x	x	x	
Dostupné a kvalitné zdroje obnoviteľnej energie	x	x	x	
Zvyšovanie podielu energetickej dodávky z obnoviteľných zdrojov energie a pokles celkovej energetickej náročnosti tvorby HDP	x	x	x	
Prioritná os Cestovný ruch	ZS	SS	VS	BA
Veľké množstvo nevyužitých turistických atrakcií a vytváranie partnerstiev				
Rastúci dopyt po službách a kvalitných produktoch cestovného ruchu v dôsledku ekonomického rastu, nárastu voľného času a globalizácie				
Zvýšený dopyt po nových moderných programoch cestovného ruchu s celoročným využitím, vrátane sprievodných programov, kúpeľného cestovného ruchu a wellness, organizovanie cestovného ruchu formou klastrov	x	x	x	

Ohrozenia	Regionálny priemiet			
Prioritná os Inovácie a rast konkurencieschopnosti	ZS	SS	VS	BA
Presun globálneho investičného kapitálu do teritórií s vyššou cenovou konkurencieschopnosťou ako SR, strata komparatívnych výhod založených na nízkej cene práce, globalizačné vplyvy vo vybraných odvetviach priemyslu (textilný, potravinársky), stagnácia hospodárstva v EÚ a vo svete	x	x	x	
Málo efektívna podpora inovácií s ohľadom na rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb z dôvodu rozdrobenosti a málo flexibilných foriem podpory, nedostatočná spolupráca medzi univerzitami, výskumnými inštitúciami a podnikateľským sektorom v oblasti inovácií, nízka inovačná aktivita podnikov	x	x	x	
Nízky podiel finančných zdrojov na podporu inovácií zo súkromných a verejných zdrojov spôsobujúci zníženie konkurenčnej schopnosti vedeckovýskumnej základne v SR s negatívnym dopadom na regióny, nízke zapojenie výskumných a vývojových inštitúcií do medzinárodných programov	x	x	x	
Pretrvávajúci pokles inovačnej výkonnosti	x	x	x	
Prioritná os Energetika	ZS	SS	VS	BA
Finančná náročnosť pre podnikateľské subjekty na zosúladienie environmentálnej legislatívy hlavne pre MSP.	x	x	x	
Nedostatočná ochrana duševného vlastníctva	x	x	x	
Vyraďovanie veľkých elektrárenských kapacít a možné výpadky vo výrobe elektrickej energie	x	x	x	
Prioritná os Cestovný ruch	ZS	SS	VS	BA
Strata konkurencieschopnosti v prípade, že sa výrazne nezlepší kvalita a štruktúra služieb cestovného ruchu a sprievodných služieb, vrátane propagácie cestovného ruchu; podcenenie ľudského faktora a profesionálnej prípravy odborníkov v oblasti cestovného ruchu	x	x	x	
Nezabezpečenie koordinácie a spoločného postupu štátnych orgánov, samosprávy a záujmových profesných združení cestovného ruchu ako aj súkromného sektora	x	x	x	
Nedostatočná ochrana a údržba životného prostredia, najmä v strediskách cestovného ruchu a ich okolí	x	x	x	

3.8 Hlavné disparity a faktory rozvoja

Kľúčové disparity	Regionálny priemiet				Hlavné faktory rozvoja	Regionálny priemiet			
Prioritná os Inovácie a rast konkurencieschopnosti	ZS	SS	VS	BA	Prioritná os Inovácie a rast konkurencieschopnosti	ZS	SS	VS	BA
1. Nízka miera zamestnanosti a jej značná regionálna diferenciácia, regionálne rozdiely vo výkonnosti priemyslu a služieb	x	x	x		a. Stabilné makroekonomické a atraktívne podnikateľské prostredie podporujúce hospodársky rast a investície (1, 2, 3, 5)	x	x	x	
2. Nízka úroveň tvorby pridanej hodnoty na pracovníka najmä v materiálnej výrobe, nedostatočná kvalita a rozvinutosť služieb a nízka produktivita práce z HDP v PKS	x	x	x		b. Štrukturálne zmeny zvyšujúce súhrnnú produktivitu faktorov (1, 2, 5, 6)	x	x	x	
3. Nedostatočná vybavenosť regiónov fixným kapitálom	x	x	x		c. Existujúca sieť vedeckých a výskumných inštitúcií a potenciál vysokokvalifikovanej pracovnej sily vhodnej pre rozvoj výskumu, vývoja a inovácií (2, 1, 4, 6)	x	x	x	
4. Nedostatočná kvalita prostredia a vzťahov v podnikaní, ochrane životného prostredia, vzdelávaní, výskume, vývoji a inováciách	x	x	x		d. Nosné priemyselné odvetvie SR (automobilové) umožňuje rýchly rozvoj, výskumu, vývoja, inovácií, IKT a iných pridružených odvetví (1, 2, 3, 5, 6)	x	x	x	
5. Nedostatočný dopyt po inováciách v podnikateľskom sektore, slabá motivácia podnikov pre zavádzanie inovácií, inovačné zaostávanie	x	x	x		e. Zmena štruktúry odvetví hospodárstva v prospech výroby s vyšším podielom vytvorenej pridanej hodnoty na jednotku spotrebovaných materiálov a energií a na jednotku objemu vyplatených miezd (3, 5, 6, 10, 12)	x	x	x	
6. Nedostatočná informatizačná, komunikačná, technologická a inovačná úroveň	x	x	x		f. Priame a nepriame finančné a ostatné nástroje na podporu inovácií (1, 2, 4, 5, 6, 13)	x	x	x	
7. Nedostatočná propagácia a marketing na zahraničných trhoch pre posilnenie medzinárodnej spolupráce v priemysle a v službách	x	x	x		g. Podpora budovania priemyselných parkov, inovačných centier, inkubátorov, klastrov (1, 2, 4, 5, 6, 8, 13, 14)	x	x	x	
8. Nedostatočná ochrana spotrebiteľa	x	x	x		h. Zapojenie do medzinárodných programov v oblasti inovácií (1, 6, 7)	x	x	x	
9. Nedostatočná úroveň akreditácie, certifikácie s medzinárodnou platnosťou a nedostatočná ochrana duševného vlastníctva									
Prioritná os Energetika	ZS	SS	VS	BA	Prioritná os Energetika	ZS	SS	VS	BA
10. Celkovo nízke využitie technického potenciálu obnoviteľných energetických zdrojov	x	x	x		i. Podpora využívania obnoviteľných energetických zdrojov (10, 11)	x	x	x	
11. Obmedzené neobnoviteľné zdroje výroby energie, ich nízka efektívnosť a zastaranosť využívaných technológií	x	x	x		j. Investície do budovania nových a modernizácie existujúcich elektrární-ských kapacít, využitie progresívnych technológií a zariadení za účelom vyššej účinnosti využitia primárnych energetických zdrojov (11, 12)	x	x	x	
12. Nízka efektívnosť využitia materiálov a energií jednotlivých odvetví hospodárstva.	x	x	x		k. Znižovanie energetickej náročnosti výroby a spotreby energie (11, 12)	x	x	x	
Prioritná os Cestovný ruch	ZS	SS	VS	BA	Prioritná os Cestovný ruch	ZS	SS	VS	BA
13. Nedostatočná úroveň využitia prírodného a kultúrneho potenciálu cestovného ruchu, nízka ponuka aktivít celoročného využitia cestovného ruchu a infraštruktúry cestovného ruchu	x	x	x		l. Investície do tvorby ucelených produktov cestovného ruchu (13)	x	x	x	
14. Nízka úroveň partnerstva subjektov cestovného ruchu a tvorba ucelených produktov	x	x	x		m. Podpora zmeny produktovej základne od výrobkovej smerom k vysoko odborným a kreatívnym službám. (1,2,3,4,5)	x	x	x	
15. Nízka úroveň marketingových nástrojov pri propagácii Slovenska ako turistickej destinácie	x	x	x		n. Existujúci nehmotný potenciál cestovného ruchu, rozvoj systémov na zvýšenie úrovne komplexných služieb s celoročným využitím a infraštruktúry cestovného ruchu (15)	x	x	x	

4 STRATÉGIA OPERAČNÉHO PROGRAMU KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST

4.1 Výsledky realizácie programového obdobia 2004-2006

MH SR implementuje v skrátenom programovom období rokov 2004-2006 Sektorový operačný program Priemysel a služby (ďalej len „SOP PS“), ktorý predstavuje programovací dokument za oblasť priemyslu a vybraných služieb (cestovný ruch a obchod). Globálnym cieľom SOP PS je zabezpečiť „Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb“. Podpora v rámci priorít je orientovaná na nové produkčné aktivity a rozvoj výroby, obchodu a cestovného ruchu a na rozvoj podnikateľských služieb založených na využití informačných technológií, tak, aby sa zvýšila konkurenčná schopnosť výrobkov a služieb na trhu prostredníctvom mobilizácie inovačných kapacít, využitím poznatkov aplikovaného výskumu a vývoja, racionálnym využitím ľudských zdrojov a rozvojom spolupráce podnikateľských subjektov s výskumnými a vývojovými inštitúciami. Priority sú koncipované tak, aby sa pomocou zlepšenia infraštruktúry zo strany verejného sektora vytvorili nové, resp. zvýšilo využitie existujúcich priemyselných území, ako aj dobudovala infraštruktúra v rámci vhodných existujúcich a nových lokalít v oblasti cestovného ruchu. Jednotlivé priority boli realizované nasledovnými opatreniami:

Priorita	1.	Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu
Opatrenie	1.1	Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb
Opatrenie	1.2	Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry
Opatrenie	1.3	Podpora podnikania, inovácií a aplikovaného výskumu
Opatrenie	1.4	Podpora úspor energie a využitia obnoviteľných zdrojov energie
Opatrenie	1.5	Rozvoj zahraničnej spolupráce a image SR
Priorita	2.	Rozvoj cestovného ruchu
Opatrenie	2.1	Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu
Opatrenie	2.2	Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu
Opatrenie	2.3	Podpora propagácie cestovného ruchu a tvorby informačného systému
Opatrenie		Technická pomoc pre obidve priority a pre štúdie realizovateľnosti

Na základe reálneho čerpania prostriedkov SOP PS konečnými príjemcami a predpokladov čerpania finančných prostriedkov na základe zmluvne viazaných projektov je možné konštatovať, že stratégia, priority a aktivity v rámci opatrení boli stanovené správne a zohľadňovali dopytovú stránku podnikateľov a verejného sektora. Z hľadiska nastavenia systému implementácie a celkového čerpania finančných prostriedkov je možné SOP PS hodnotiť pozitívne. Stav kontrahovania a čerpania SOP PS k 30.9.2006 a prehľad výziev SOP PS je uvedený v prílohách č.4 a č.5.

Z poznatkov hodnotenia aktivít realizovaných v rokoch 2004-2006 vyplýva, že pre rast ekonomiky SR a nárast zamestnanosti, ako aj pre zavádzanie inovácií, udržateľný rast a zvýšenie konkurenčnej schopnosti priemyslu a služieb je potrebné podporovať aktivity zamerané predovšetkým na:

- transfer inováčných technológií,
- zvýšenie inovačnej aktivity v podnikoch a vyššie uplatňovanie výsledkov výskumu a vývoja do inovačného procesu,
- posilnenie spolupráce podnikov s výskumnými a vývojovými inštitúciami a univerzitami,

- zlepšenie infraštruktúry pre podnikanie,
- aktivity spojené s budovaním manažérstva kvality, ochranou priemyselného vlastníctva a certifikáciou výrobkov.

Vzhľadom na úspešnosť realizácie opatrení a ich aktivít nastavených v SOP PS 2004-2006 sa pri formulovaní stratégie OP KaHR na roky 2007-2013 vychádzalo zo skúseností z predchádzajúceho obdobia a preto OP KaHR nadväzuje na stratégiu SOP PS.

4.2 Prepojenie stratégie OP KaHR s NSRR SR na roky 2007-2013. Globálny cieľ OP KaHR

Pre dosiahnutie ekonomického rastu Slovenska sú v NSRR SR na roky 2007-2013 navrhnuté tri strategické priority, ktoré majú v priebehu siedmich rokov naplniť vytýčený **strategický cieľ NSRR SR na roky 2007-2013** „Výrazne zvýšiť do roku 2013 konkurencieschopnosť a výkonnosť regiónov a slovenskej ekonomiky a zamestnanosti pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja“.

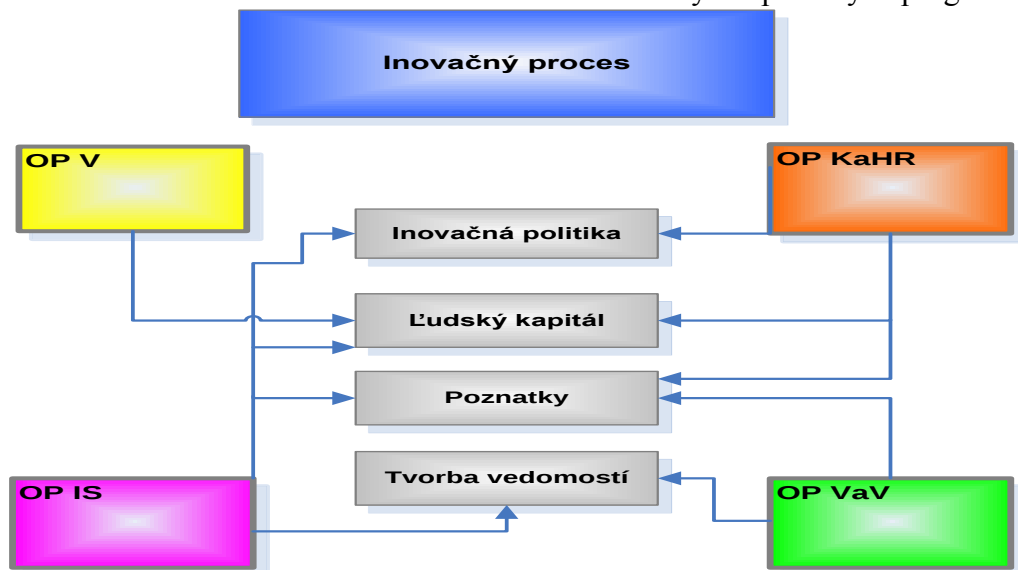
Cieľom strategickkej priority v NSRR SR „Vedomostná ekonomika“ je „Rozvoj zdrojov trvalo udržateľného ekonomického rastu a zvyšovanie konkurencieschopnosti priemyslu a služieb“. Tento cieľ je definovaný nasledovnými štyrmi špecifickými prioritami v NSRR SR:

- podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií
- infraštruktúra vysokých škôl
- výskum a vývoj
- informatizácia spoločnosti.

Strategickú prioritu zabezpečujú nasledovné operačné programy:

- Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast
- Operačný program Výskum a vývoj
- Operačný program Informatizácia spoločnosti
- Operačný program Vzdelávanie

Prehľad: Znázornenie interakcie inovačne orientovaných operačných programov

Ministerstvo hospodárstva SR je riadiacim orgánom pre OP KaHR, ktorý zabezpečuje špecifickú prioritu **„Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií“**.

Globálny cieľ OP KaHR

Cieľom špecifickej priority, ktorý je zároveň aj **globálnym cieľom OP KaHR** je **„Zabezpečenie trvalo udržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti“**. Plnenie cieľa špecifickej priority vyžaduje orientovať sa na podporu aktivít, ktorými sa zabezpečí trvaloudržateľný rast, zvýšenie konkurenčnej schopnosti, rast pridanej hodnoty a zamestnanosti v priemysle a v službách.

Rozvojová stratégia špecifickej priority, v rámci nej definované opatrenia a aktivity sú v súlade so stratégiou strategických priorít pre cieľ Konvergencia „Infraštruktúra a regionálna dostupnosť“ a „Ľudské zdroje - zamestnanosť, sociálna inklúzia a vzdelávanie“. Bez súbežnej realizácie jednotlivých stratégií v rámci NSRR SR na roky 2007-2013 nie je možné zabezpečiť dostatočný rozvoj priemyslu a služieb, vrátane cestovného ruchu (napr. zabezpečenie dopravnej previazanosti regiónov, zabezpečenie flexibility pracovných síl realizáciou bytovej politiky, zabezpečenie vzdelávania a podpory zamestnávania, informatizácie regiónov a jej prepojenie na informovanosť podnikateľov, zabezpečenie kvalifikovaných pracovníkov, kvalitné zdravotníctvo, atď.). Operačný program KaHR vo svojich častiach je priamo previazaný so stratégiou NSRR SR.

Globálnym cieľom OP KaHR je **„Zabezpečenie trvaloudržateľného hospodárskeho rastu a zamestnanosti“**. Plnením globálneho cieľa je vyššie uplatnenie inovatívnych a vyspelých technológií v podnikateľskej sfére, zlepšenie podmienok a atraktívnosti regiónov pre rozvoj podnikania, posilnenie inovačného potenciálu v regiónoch, dosiahnutie úspor materiálov a energie a zvyšovanie účinnosti využitia energetických zdrojov, zvýšenie podielu využitia druhotných a obnoviteľných surovín v priemyselnej výrobe a OZE sa dosiahne znížením rozdielov v technologickej a inovačnej úrovni SR v porovnaní s EÚ-15, zvýšenie konkurenčnej schopnosti, pridanej hodnoty, produktivity a efektívnosti v priemysle, zabezpečí sa trvalo udržateľný rast a zvýšenie zamestnanosti aj v menej rozvinutých regiónoch.

V cestovnom ruchu je cieľom budovanie komplexných centier cestovného ruchu, s celoročným využitím.

Na dosiahnutie globálneho cieľa OP KaHR sa navrhli nasledovné prioritné osi :

Prioritná os č.1 - Inovácie a rast konkurencieschopnosti

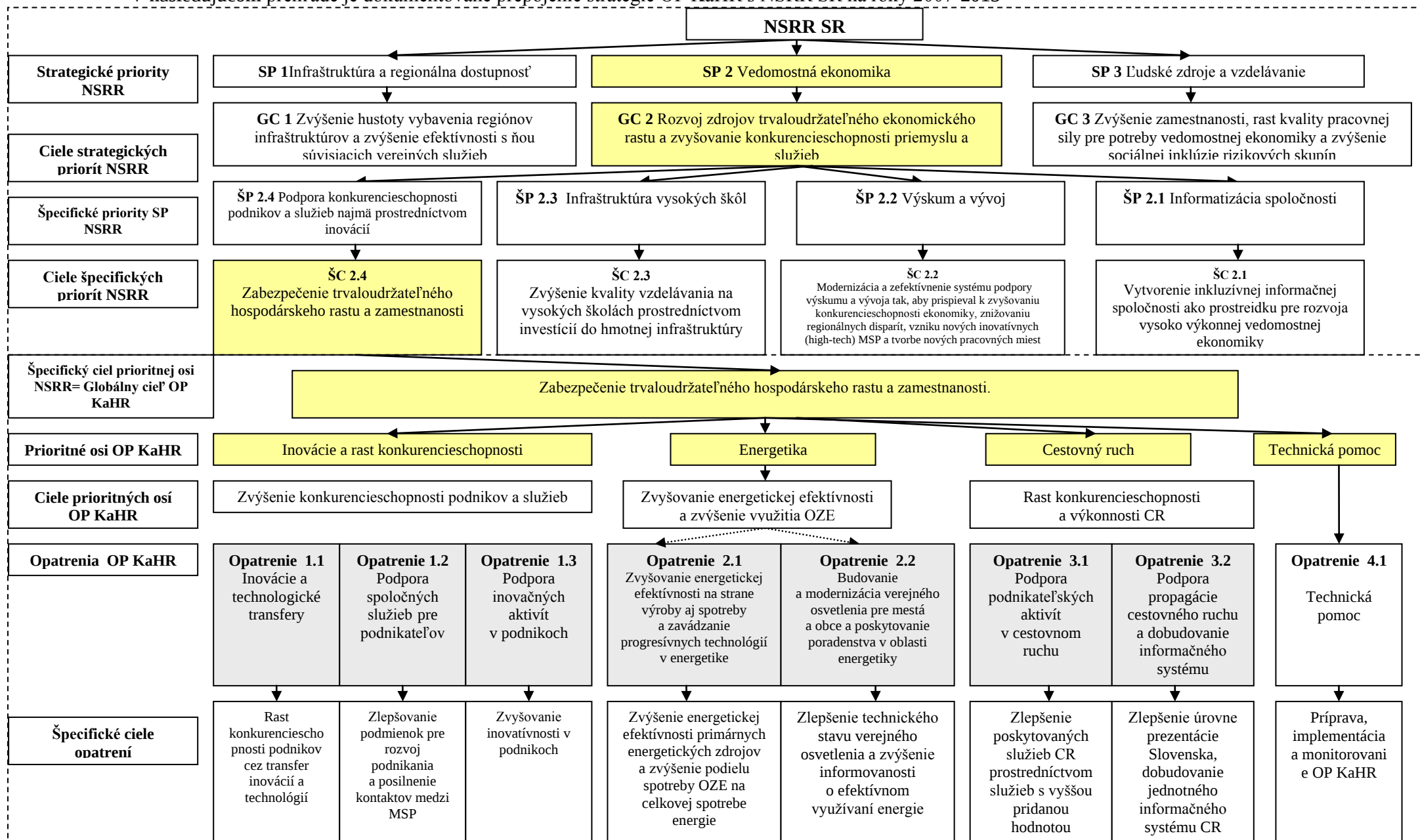
Prioritná os č.2 - Energetika

Prioritná os č.3 - Cestovný ruch

Prioritná os č.4 - Technická pomoc

Prioritné osi sú podrobnejšie popísané v nasledujúcich kapitolách

V nasledujúcom prehľade je dokumentované prepojenie stratégie OP KaHR s NSRR SR na roky 2007-2013

4.3 Návrh stratégie OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast

Predikcia vývoja sektorov začlenených do OP KaHR nadväzuje na predikciu ekonomiky SR na roky 2005-2013, ktorá je obsiahnutá v Národnom strategickom referenčnom rámci SR na roky 2007-2013.

V časovom horizonte do roku 2013 má SR predpoklady na vysoký a udržateľný ekonomický rast, čo by následne umožňovalo rýchlejšie dobiehanie životnej úrovne vo vyspelých krajinách. Uvedené makroekonomické východiská však vo veľkej miere závisia od úspešnosti hospodárskej politiky ako aj od efektívneho čerpania prostriedkov z rozpočtu EÚ. Preto v programovom období 2007 – 2013 bude nevyhnutná orientácia dostupných prostriedkov na plnenie cieľov, a to najmä na ciele obsiahnuté v *Národnej lisabonskej stratégii* (Ľudské zdroje a vzdelávanie; Veda, výskum a inovácie; Informačná spoločnosť; Podnikateľské prostredie) a plnenie cieľov obsiahnutých v „*Konvergenčnom programe SR do roku 2010*“, čo by sa malo pozitívne prejaviť na zvyšovaní výkonnosti a konkurencieschopnosti slovenskej ekonomiky.

Predikcia ďalšieho vývoja ekonomiky SR sa opiera o viaceré predpoklady o vnútornom a vonkajšom prostredí:

- úspešná realizácia zámerov hospodárskej politiky SR týkajúcich sa vysokého, avšak stabilného rastu a udržateľnej konvergencie;
- úspešný vstup SR do eurozóny k 1.1.2009;
- úspešná realizácia zámerov hospodárskej politiky EÚ na oživenie rastu ekonomík EÚ;
- relatívne nestabilný vývoj svetových cien energií;
- a zvýšený prílev PZI na Slovensko v rokoch 2005 až 2013.

Predikcia do roku 2013 je postavená na vývoji vnútorných a vonkajších podmienok. Prezentované trendy sú výsledkom cyklického procesu zlad'ovania fiškálnych, monetárnych a sektorových zámerov, ako aj niektorých expertných odhadov, napr. vplyvov PZI, ktoré sú akcelerátorom slovenskej ekonomiky, na rast investícií, zamestnanosti, exportu a dovozu v jednotlivých rokoch, zmien v očakávaniach ekonomických subjektov, svetových cien, konkurencieschopnosti SR v kontexte nových vonkajších podmienok. Predikcia taktiež zohľadňuje vládou prijaté zámery a postupy (reformy, politiky) týkajúce sa vstupu do eurozóny a procesu prípravy na prijatie eura – t.j. v roku 2007 splniť všetky Maastrichtské kritériá a k 1.1.2009 začať v SR implementovať jednotnú menu euro. Ďalej predikcia zohľadňuje trendy a charakter vývoja, ktoré sa predpokladali pri tvorbe viacročného rozpočtu (2005 – 2007), ako aj pri aktualizácii *Konvergenčného programu SR do roku 2010* (november 2004).

Predikcia ekonomického vývoja SR, charakterizovaná vybranými makroekonomickými ukazovateľmi v rokoch 2005 – 2013 je obsiahnutá v nasledovnom prehľade:

	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Tempo rastu HDP v s.c. (v %)	4,9	8,3	8,8	6,8	5,8	5,0	4,8	4,4	4,2
Priemerná ročná miera inflácie (v %)	3,3	2,5	2,0	2,0	2,4	2,6	3,0	3,0	3,0
Rast produktivity práce v s.c. (v %)	4,2	4,3	5,2	4,3	4,2	4,2	4,1	3,6	3,5
Rast zamestnanosti podľa VZPS* (v %)	0,8	3,8	2,6	1,6	1,0	0,8	0,7	0,7	0,6
Priemerná miera nezamestnanosti podľa VZPS* (v %)	17,7	13,3	10,9	10,0	9,6	9,2	9,0	8,8	8,6
Reálny rast miezd (v %)	4,1	3,9	3,7	3,7	3,5	3,5	3,4	3,4	3,2
Bežný účet (v % HDP)	-3,8	-4,4	-0,8	0,4	1,4	1,9	2,1	2,1	2,1
Saldo VF** vrátane nákladov dôchodkovej reformy (v % HDP, ESA 95)	-3,7	-3,9	-3,0	-2,5	-1,6	-0,7	-0,4	-0,1	0,1
Konečná spotreba domácností (reálny rast v %)	5,0	4,7	4,4	4,4	4,2	4,2	4,3	4,1	3,9
Tvorba hrubého fixného kapitálu (reálny rast v %)	9,2	8,0	5,0	4,0	4,0	4,0	3,5	3,0	2,6
Prílev PZI (v % HDP)	33,7	38,4	38,3	38,0	37,5	36,9	36,4	36,0	35,7
Saldo obchodnej bilancie (v % HDP)	-3,9	-4,7	-1,0	0,3	1,4	2,0	2,3	2,2	2,2
HDP na obyvateľa v PKS, EU15=100	51,3	53,0	55,2	56,7	58,0	59,3	60,6	61,8	63,0
Porovnateľná cenová úroveň, eurozóna=100	52,2	53,0	53,9	55,1	55,9	56,4	56,8	57,0	57,2

Zdroj: MF SR, Eurostat, OECD, * Výberové zisťovanie pracovných síl, ** Verejné financie

Z prehľadu vidieť, že v predikovanom období 2005 – 2013:

- pretrváva relatívne vysoký rast HDP (v intervale 4 % až 9 %), ktorý nespôsobuje vnútornú a vonkajšiu nerovnováhu v ekonomike (inflačné tlaky a riziká pre bežný účet platobnej bilancie), vývoj HDP sa očakáva na úrovni blízkej potenciálnemu produktu (v súčasnosti cca 5%);
- rast založený na kvalitatívnych zmenách – na zvyšovaní celkového faktora produktivity a celkovej konkurencieschopnosti, najmä vplyvom pôsobenia zahraničných investícií, avšak napriek predpokladanému rastu priamych zahraničných investícií, jeho dynamika sa bude spomaľovať;
- možno očakávať spomalenie rastu investícií, do roku 2010 by sa medziročný rast mohol pohybovať na úrovni 5 až 6%;
- rast stimulovaný najmä domácim (spotrebou a investíciami), ale aj zahraničným dopytom;
- klesajúcu, resp. nízku mieru inflácie, reflektujúcu znižovanie vplyvu úprav regulovaných cien a nepriamych daní a rovnovážny charakter dynamiky vývoja ekonomiky;
- reálny rast miezd primeraný rastu produktivity práce a vývoju inflácie, ktorý nespôsobuje inflačné tlaky a vytvára predpoklady pre trvalý rast životnej úrovne;
- výraznejšie zlepšenie bilancie bežného účtu s možnosťou prebytkov, prechodné prehlbenie deficitu v rokoch 2005 a 2006 bude odrážať najmä zvýšené dovozy investičného charakteru súvisiace s rozvojom nových výrob (automobilový priemysel) ako aj zvýšenú spotrebu;
- rovnovážny rast ekonomiky bude sprevádzaný rastom štrukturálnej zamestnanosti, ktorý bude korešpondovať tvorbe nových pracovných príležitostí z titulu zakladania a rozširovania výrobných (predpokladaný pozitívny vplyv PZI), ale aj úspešnosti

štrukturálnych reforiem; ďalšími impulzmi by mali byť financie z rozpočtu EÚ a verejné investície, predovšetkým v oblasti infraštruktúry;

- miera nezamestnanosti sa bude znižovať len postupne, odrážať bude vývoj zamestnanosti, ale aj vývoj ekonomicky aktívneho obyvateľstva – nástup silnejších populačných ročníkov na trh práce a súčasné zvyšovanie veku odchodu do dôchodku.

Predikcia prezentuje vývoj ekonomiky SR odpovedajúci udržateľnej úrovni celkovej konvergenencie – tak nominálnej ako i reálnej a štrukturálnej. Rast miezd, spotreby, resp. celkového domáceho dopytu sa predpokladá vyvážený vo väzbe na vývoj výkonnosti ekonomiky SR a pôsobenia vonkajších podmienok. Predikovaný rast ekonomiky SR má prevažujúce pozitívne riziká, ku ktorým patrí vyšší efekt spustenia automobilových výrobných HDP, ako sa predpokladalo, ale aj vyššia angažovanosť slovenských firiem na finálnej produkcii (nižšia importná náročnosť výroby). Očakávajú sa efekty aj v iných sektoroch priemyselnej výroby a zlepšenie bilancie služieb môže nastať vplyvom budovania outsourcových centier veľkých zahraničných spoločností na Slovensku. Medzi negatívne riziká patrí predovšetkým rast cien ropy a s ním spojené primárne i sekundárne vplyvy na rast cenovej hladiny, ako aj následná potreba rýchlejšieho zvyšovania úrokových sadzieb s negatívnym vplyvom na verejné financie a dynamiku ekonomiky.

4.3.1 Návrh stratégie za oblasť konkurencieschopnosti a inovácií

V inovačnej výkonnosti a v efektívnom transfere výsledkov výskumu a vývoja do inovačných procesov zaostáva SR za vyspelými štátmi. Pomerne nízka je inovačná aktivita podnikov. V SR je nedostatočná podpora výskumu, vývoja a inovácií. Ambiciózny cieľ EU – dosiahnuť do roku 2010 podiel celkových výdavkov na výskum, vývoj a inovácie na úrovni 3% hrubého domáceho produktu (HDP), z toho 1/3 zo štátneho rozpočtu a 2/3 z podnikateľských zdrojov, prijala aj Slovenská republika a bude to pre SR ťažko dosiahnuteľné. Cieľ je však veľmi náročný aj pre EÚ - priemerná hodnota podielu celkových výdavkov na vedu a techniku v krajinách EU bola napríklad v roku 2001 len 1,94% z HDP, pričom Japonsko dosiahlo hodnotu 2,98% z HDP a USA 2,7% z HDP (čo je naplnenie cieľa na 60%) s tým, že cieľové 3% z HDP by boli dosiahnuté v roku 2015 a to i s využitím zdrojov štrukturálnych fondov EU.

Nedostatočná legislatíva v tejto oblasti, systémové bariéry v oblasti riadenia a financovania inovačného procesu a nedostatočná ochrana a využívanie jeho výsledkov bude mať vplyv na znižovanie konkurenčnej schopnosti podnikov v oblasti priemyslu a služieb.

Nedostatočný je systém ochrany duševného vlastníctva. Zavádzanie systémov kvality podľa technických noriem harmonizovaných s EÚ významne ovplyvňuje transfer nových technológií a výrobné inovácie, avšak najmä pre MSP je finančne náročný.

Podpora v oblasti inovácií bude zameraná na zvýšenie angažovanosti najmä MSP na výskume a inováciách a to jednak z pohľadu ich priamej účasti na výskumných inovačných projektoch, ako aj z pohľadu reálnej aplikácie výsledkov výskumu v praxi. Súčasne za súvisiacu aktivitu považujeme vybudovanie funkčnej a efektívnej „siete“ (prepojenia, spolupráce) medzi výskumnou a akademickou obcou na strane jednej, vrátane širšieho zapojenia do vedecko-technickej spolupráce (napr. rámcových programov) a podnikateľskou sférou na strane druhej. Takáto funkčná sieť predstavuje nevyhnutný predpoklad na akceleráciu plnenia cieľov Lisabonskej stratégie v tejto oblasti.

Slovenská republika nie je schopná financovať na zodpovedajúcej úrovni výskum, vývoj a inovácie vo všetkých oblastiach vedy a techniky a preto sa musí sústrediť na tie, kde existuje dostatočná kapacita v súčasnosti a na oblasti, kde je najväčší potenciál pre ich aplikáciu.

Pre zvýšenie inovácií a inovačných procesov do výroby je potrebné zamerať aktivity na:

- zlepšenie podnikateľského prostredia (pripraviť nové nástroje nepriamej podpory inovácií, fiškálnych opatrení na podporu investícií podnikateľských subjektov do výskumu a inovácií, vytvoriť fond na podporu mobility schémy medzi akademickou sférou a hospodárskou sférou, vytvorenie poradenstva v oblasti duševného vlastníctva a systému vzdelávania a prípravy v tejto oblasti, atď.),
- prijatie legislatívnych opatrení (prerokovať a schváliť Zákon o inováciách),
- zlepšiť dopravnú a informačnú infraštruktúru, vrátane modernizácie infraštruktúry výskumu, vývoja a inovácií,
- podporu transferu nových technológií so zavádzaním nových poznatkov v podnikovej sfére, zvýšiť kvalitu riadenia výskumu a vývoja,
- podporu zakladania výskumno-vývojových centier a realizáciu funkčnej siete medzi výskumnou, akademickou obcou na strane jednej a podnikateľskou sférou na strane druhej a ich kooperácie na medzinárodnej úrovni (integrácia výskumných pracovísk a kapacít do výskumno-vývojových a inovačných centier),
- vytváranie podmienok na rozvoj inovačného prostredia v oblasti priemyselného vývoja, výskumu a inovácií, know-how, inovatívnych výrobkov a postupov, vrátane vytvorenia podmienok pre vyššie využívanie informačných a komunikačných technológií,
- vytvorenie systému vzdelávania a prípravy ľudských zdrojov, celoživotné vzdelávanie.

V priemysle pretrvávajú podkapitalizovanie podnikov najmä u MSP pre realizáciu rozvojových a inovačných aktivít a nových výrobných technológií. Priemysel zaostáva v technickej a technologickej úrovni výrobných základne, v intenzite inovačných aktivít podnikov, v efektívnom transfere výsledkov výskumu a vývoja do inovácií technológií, výrobkov a služieb. Vo viacerých sektoroch priemyslu sa časť produkcie zabezpečuje na fyzicky opotrebovaných výrobných zariadeniach, v niektorých prípadoch aj na morálne zastaralých technológiách, s vyššou náročnosťou na suroviny a energie a s nižšou efektivitou výroby a aj s negatívnym vplyvom na životné prostredie. Nedostatočné sú finančné zdroje na výskum, vývoj a inovácie a nadväzne nevyhovujúca je infraštruktúra pre výskum, vývoj a inovácie. Dôsledkom toho je závislosť podnikateľskej sféry na dovoze strojov, zariadení a progresívnych technológií, licencií a know-how.

Strategické investície by mali zabezpečovať vyššiu technologickú úroveň priemyslu (výrobné procesy, vedomosti, zručnosť, kvalifikácia) a zvyšovať jeho konkurenčnú schopnosť transferom inovatívnych a ekologicky vhodných technológií, informačných a komunikačných technológií, elektronického obchodu. PZI by mali aj v ďalšom období prispievať k tvorbe nových pracovných miest a rozvoju subdodávateľských programov a mali by byť smerované do rozvoja menej rozvinutých regiónov a perspektívnych sektorov. Je potrebné podporiť už etablovaných investorov (možnosť a pravdepodobnosť expanzie), ich strategických subdodávateľov (zahraniční aj domáci), a nadnárodné firmy, ktoré expandujú alebo uvažujú

o realokácii (investície brownfield, resp. greenfield). Podpora by mala byť orientovaná hlavne do kooperačných vzťahov medzi MSP vo väzbe na veľké podniky a rozvoja manažérskych schopností MSP.

Z analýzy doterajšieho vývoja priemyslu a služieb vyplynulo, že je nedostatočná spolupráca medzi výskumnými, vývojovými a vzdelávacími inštitúciami, univerzitami a podnikateľskou sférou a zaostáva transfer výsledkov výskumu a vývoja do inovačného procesu. Nie je dostatočne rozvinutá infraštruktúra pre podnikanie v oblasti budovania inkubátorov a poradenských služieb pre výskum, vývoj a inovácie. Pre nové podnikateľské aktivity nie sú dostupné vhodne infraštruktúrou vybavené priemyselné parky pre vstup strategických investorov a pre rozvoj inovatívneho podnikania. V doterajšom období nebol záujem o priemyselné plochy zaťažené priemyselnou činnosťou (tzv. hnedé parky), nevenuje sa pozornosť ich revitalizácii a následnému využívaniu pre podnikateľské činnosti. V oblasti MSP a pre živnostníkov a začínajúcich podnikateľov je obmedzujúcim faktorom rozvoja nedostatok kapitálu pre realizáciu inovačných aktivít, znížený prístup k novým technológiám a eko-technológiám, k priemyselným informáciám, k výsledkom výskumu a vývoja a ku komplexným službám pre podnikanie. Nižšia je úroveň marketingu najmä v MSP a z finančného hľadiska majú MSP a začínajúci podnikatelia aj nedostatočné možnosti na vzdelávanie a školiace aktivity pracovníkov. Vo viacerých regiónoch absentuje prepojenie inovačno-podnikateľských aktivít na regionálny hospodársky rozvoj a nedostatočne je využitý rozvojový potenciál regiónov.

Pre zlepšenie inovačnej a technologickej úrovne priemyslu a služieb je potrebné zamerať podporu na budovanie podnikateľských inkubátorov pre začínajúcich podnikateľov a živnostníkov, ako aj pre podnikateľov s inovačným potenciálom. Vytváraním podnikateľských inovačných centier a infraštruktúrou vybavených priemyselných parkov, vrátane revitalizácie existujúcich priemyselných lokalít, sa zlepší rozvoj výskumu a vývoja a transfer technológií najmä pre MSP. Rozvojom sietí sa prehĺbi spolupráca medzi súkromným sektorom, vedecko-technickými a informačnými centrami a univerzitami v určitých odvetviach priemyslu a služieb, v ktorých má príslušný región rastový potenciál. Vhodná podnikateľská infraštruktúra by mala vytvoriť podmienky pre zvýšenie technologických a výrobných inovácií v podnikateľskej sfére, podporiť vznik nových technologicky orientovaných podnikov, skvalitniť a sprístupniť služby pre existujúce a nové podniky, najmä pre MSP.

Pre vyššie zapojenie podnikov do medzinárodnej spolupráce prispeje aj podpora prezentácie účasti podnikateľov na subkontrakčných veľtrhoch, medzinárodných obchodných misiách, konferenciách a subkontrakčných veľtrhoch.

Z regionálneho hľadiska bude podpora podnikov, ktoré zvýšia svoj inovačný potenciál založená na budovaní podnikateľských inovačných centier, technologických a priemyselných parkov, revitalizácii priemyselných lokalít pre nové podnikateľské aktivity a ďalších aktivít s využitím výrobného, technologického a ľudského potenciálu regiónov a smerovania rozvoja odvetví priemyslu a služieb.

Pre zabezpečenie udržateľného rastu a zvyšovanie konkurenčnej schopnosti priemyslu je potrebné orientovať aktivity na:

- zvýšenie inovácií technológií a výrobkov v priemysle,
- zavádzanie nových výrobných technológií,
- vyššie uplatňovanie informačných a komunikačných technológií,
- zlepšenie spolupráce podnikateľských subjektov s výskumnými a vývojovými inštitúciami a univerzitami za účelom zrýchlenia transferu výsledkov a know-how do praxe,
- vytváranie výskumných, inovačných a technologických centier, inovačných združení a sietí (najmä z pohľadu sprístupnenia nových technológií pre MSP, podpory ich inovačných schopností, dostupnosti patentovej ochrany ako aj zavádzania systémov riadenia kvality a certifikácie),
- zvyšovanie kvalifikácie pracovnej sily a vyššie využívanie nových poznatkov vo firmách pre potreby rozvoja sektorov s najvyšším potenciálom rastu a pre využívanie nových technológií v priemysle,
- rozvoj aplikovaného výskumu a vývoja najmä v oblasti nových materiálov, nových produktov s vysokou mierou pridanej hodnoty, environmentálnych technológií, technológií výroby čistej energie, biotechnológií a nanotechnológií,
- výrobné programy zamerané na znižovanie energetickej a materiálovej náročnosti priemyslu, znižovanie a odstraňovanie negatívnych vplyvov priemyslu na životné prostredie a kvalitu života obyvateľov,
- výroby s vysokou technologickou náročnosťou a na nové materiály aj na báze vyššieho stupňa zhodnocovania domácej surovínovej základne vrátane druhotných a obnoviteľných surovín,
- zabezpečenie infraštruktúry pre podnikanie,
- prípravu priemyselných areálov a parkov pre investičné aktivity využitím hlavne „hnedých priemyselných parkov“,
- budovanie image Slovenska v zahraničí.

V oblasti MSP je potrebné v ďalšom období zamerať podporu na:

- rozvoj a vytváranie MSP prostredníctvom prístupu k investičným zdrojom,
- rozvoj podnikateľských schopností MSP (vzdelávanie, permanentná odborná príprava, poradenstvo, dostupnosť informácií, výmena šírenia najlepšej praxe),
- zlepšenie prístupu MSP na jednotný vnútorný trh EÚ aj využívaním certifikácie zhody výrobkov s európskou normou,
- posilnenie technologických kapacít MSP (programy pre sprístupnenie technológií, spolupráce MSP, inovačných schopností, zavádzania systémov riadenia kvality, certifikácie, podpora patentovej ochrany, a podobne).

Pre zvýšenie prieniku výskumu, vývoja a inovácií do rozvoja regiónov je potrebné:

- intenzívnejšie zapájať pracoviská univerzít a vysokých škôl do prípravy a realizácie projektov v rámci RIS (Regionálnej inovačnej stratégie). Podporovať ich spoluprácu s pracoviskami priemyselného výskumu a vývoja;
- presadzovať zvyšovanie počtu pracovníkov výskumu a vývoja s vyššou kvalifikáciou (najmä v podnikateľskom sektore) s využitím prostriedkov európskych fondov (ESF);

- usmerňovať rast zamestnanosti v regióne cez zvyšovanie počtu zamestnancov výskumu a vývoja tak, aby sa regióny priblížil k priemeru Slovenska v počte pracovníkov výskumu a vývoja na 1000 pracovných síl;
- znižovať podiel zastaranosti zariadení technickej infraštruktúry výskumu a vývoja s využitím prostriedkov európskych fondov.

Rozhodujúcim odvetvím pre rast ekonomiky Slovenska bude aj automobilový priemysel. Podiel automobilového priemyslu na produkcii priemyslu SR sa do roku 2010 výrazne zvýši, tento sektor vytvorí viac ako 20 tisíc nových pracovných miest. Neočakáva sa, že odbytová kríza postihne všetky segmenty výroby automobilov v SR súčasne. Hrozba presunu týchto výrobných kapacít do lacnejších teritórií prirodzene existuje, ale nie v horizonte najbližších 15 – 20 rokov. Výroba automobilov vyžaduje logistické zázemie, ktoré je možné v SR pre investorov vytvoriť. Výhodou pre Slovensko je i geografická vzdialenosť k rozhodujúcim odbytovým trhom, všeobecná tradícia priemyselnej výroby a dostupnosť pracovnej sily.

Rozvoj automobilového priemyslu vytvára priestor ďalším novým domácim subdodávateľom najmä z oblasti strojárskoho priemyslu, elektrotechnického, nábytkárskeho, textilného a odevného priemyslu. Posilnia sa existujúce logistické väzby odvetvia s hutníckym priemyslom a s výrobou výrobkov z gumy a plastov. Zapojenie sa podnikov do globálnych dodávateľských sietí bude mať synergické a multiplikačné efekty. Automobilový priemysel prispeje k celkovej reštrukturalizácii naň nadväzujúcich sektorov priemyselnej výroby a bude iniciátorom kvalitatívnych zmien v ekonomike Slovenska.

Predpokladom rozvoja automobilového priemyslu je:

- reštrukturalizácia priemyslu smerovaná na silne rastové subdodávateľské sektory automobilového priemyslu, na výrobky s vysokou pridanou hodnotou a aplikácie nových technológií (najmä strojársky a chemický priemysel),
- rozvoj ľudských zdrojov,
- budovanie priemyselných a výskumno-vývojových centier orientovaných pre automobilový priemysel,
- zavádzanie najnovších technológií,
- dobudovanie najmä technickej infraštruktúry,
- vypracovanie regionálnych stratégií rozvoja a integrácia regionálneho priemyselného potenciálu do automobilovej výroby,
- dobudovanie energetickej základne pre zabezpečenie potrieb automobilového priemyslu,
- rozvoj nových komunikačných technológií a rozšírenie komunikačných sietí,
- rozvoj priemyselných parkov a priemyselných zón.

4.3.2 Návrh stratégie za oblasť služieb

Rozvoj obchodných činností bude podmienený najmä dynamikou celkového vývoja hospodárstva a trendom súkromnej a verejnej spotreby, ako aj vývojom cenovej úrovne. Bude sa naďalej rozvíjať globalizácia, koncentrácia procesov, výkonov a obchodných jednotiek. Distribučné a logistické systémy získajú konkurenčnú výhodu v oblasti úspory nákladov.

Prevaha veľkých podnikov rôznych štruktúr a ich sietí bude sa ďalej zvyšovať. MSP si zachovávajú predaj špecializovaného sortimentu a služieb a pružné uspokojovanie lokálnych a občasných potrieb novými a lokálnymi výrobkami. Posilnenie ekonomického postavenia malých maloobchodných podnikov vyžaduje tiež vytváranie ich kooperačných štruktúr na báze dobrovoľnosti, metódy franchisingu s centrálnym nákupom, marketingom a podporou predaja.

Po saturácii v súčasnosti nerovnomerne rozvinutej distribučnej sieti významnú úlohu nadobudne zlepšovanie kvality služieb a doplnkových služieb. Najvýznamnejším faktorom rozvoja obchodu bude rozvoj riadenia vzťahov so zákazníkmi, čo podnieti presun váhy investícií do hmotného majetku a vybavenia na investície do nehmotného majetku – ľudského kapitálu a technologického vybavenia.

Existenčnou možnosťou prekonania rizík spojených s expanziou veľkokapacitných obchodných zariadení a získania a udržania ekonomických pozícií malých a stredných podnikateľov v obchode a službách je ich špecializácia. Pomerne široké možnosti poskytuje regionálna špecializácia malých a stredných podnikov, kde obchodný podnik zabezpečuje zásobovanie, prípadne služby pre spotrebiteľov v regiónoch geograficky, či tranzitne separované od zvyšku veľkoobchodom saturovaného územia, t.j. zásobovanie vidieka.

V odvetví obchodu, hotelov a reštaurácií v období rokov 2007 až 2013 je zvýšenie konkurenčnej schopnosti poskytovaných služieb podmienené realizáciou aktivít, ktoré budú financované zo zdrojov štátneho rozpočtu a štrukturálnych fondov a budú zamerané na:

- zvýšenie kvalifikácie pracovnej sily v obchode podporou organizovania školení o využívaní progresívnych metód riadenia, informačných a komunikačných technológií a uplatňovania noriem akosti, ako aj zvyšovaním odbornej, spoločenskej a jazykovej kvalifikácie pracovníkov obchodu prichádzajúcich do styku s obchodnými partnermi a kupujúcimi;
- zintenzívnenie a zjednodušenie elektronickej komunikácie s orgánmi štátnej správy, inými inštitúciami a subjektmi podnikateľskej sféry;
- inovácie technologických a prevádzkových zariadení predovšetkým u MSP a využívať marketing a logistiku;
- zvýšenie imidžu slovenských výrobkov na medzinárodných trhoch, výstavách, veľtrhoch;
- účinnú podporu rozvoja a dobudovania systému metrologickej kontroly a kalibrácie meradiel v oblasti výroby a systéme služieb.

Stratégia v oblasti ochrany spotrebiteľa musí byť v súlade so zásadami a princípmi spotrebiteľskej politiky a bude zameraná na ochranu odvetví priemyselnej výroby, ďalej ochranu životného prostredia z hľadiska trvalo udržateľného rozvoja a pod.

Slabým článkom v ochrane spotrebiteľa sa javí riešenie sťažností jednotlivých spotrebiteľov a vymožitelnosť ich práv.

Strategickým zámerom SR je od roku 2009 prijať euro. Pre minimalizovanie negatívnych dopadov pre občana je tento cieľ úzko spojený so zabezpečením ochrany spotrebiteľa.

4.3.3 Návrh stratégie za oblasť energetiky

Znižovanie energetickej náročnosti ekonomiky SR predstavuje jeden z hlavných cieľov Energetickej politiky SR. Vzhľadom na skutočnosť, že z pohľadu energetickej náročnosti je priemysel najväčším spotrebiteľom elektrickej energie, je potrebné v rámci znižovania energetickej náročnosti ekonomiky SR zamerať pozornosť hlavne na znižovanie energetickej náročnosti priemyslu a služieb prostredníctvom efektívnejšieho využívania energie a riešenia otázok energetickej bezpečnosti, čo zároveň prispeje k zvýšeniu jeho konkurencieschopnosti, ale tiež k napĺňovaniu požiadaviek novej environmentálnej a energetickej legislatívy.

Naplnenie požiadaviek je spojené najmä s obnovou existujúcich výrobných zariadení progresívnymi technológiami s minimálnou energetickou a surovinovou náročnosťou a s dosahovaním efektívnosti od ťažby, úprav a spracovania energetických a surovinových zdrojov, pri samotnej výrobe energie, jej premenách, distribúcii, až po jej konečné užitie. Prínosy sa prejavia v znížení spotreby primárnych palív, v znížení nákladov na výrobu energie, vo zvýšení rozsahu podporných služieb, v znížení nepriaznivých environmentálnych dopadov pri výrobe energie a zvýšení prevádzkovej flexibility. Potenciál úspor energie sa týka hlavne úspor v technologických procesoch, v riadení tokov energie a v znížení tepelných strát budov.

V oblasti znižovania energetickej náročnosti sa uvažuje s podporou projektov zameraných na úspory energie:

- výmenou zastaralej technologickej základne s vysokou surovinovou a energetickou náročnosťou v priemysle za nové napr. BAT technológie s nižšou energetickou a surovinovou náročnosťou, šetrných k životnému prostrediu;
- rekonštrukciou a modernizáciou existujúcich zdrojov na báze fosílnych palív (napr. zvyšovanie účinnosti zariadení, zvyšovanie ročného stupňa využitia, znižovanie vlastnej spotreby energie a energetických médií a pod.);
- rekonštrukciou existujúcich systémov rozvodov energie a energetických médií (napr. zlepšenie izolácie potrubných rozvodov, výmena distribučných zariadení energetických médií, zavádzanie systémov na sledovanie úniku energetických médií, rekonštrukcia odovzdávacích staníc tepla a pod.);
- rekonštrukciou stavebných objektov za účelom zlepšenia ich tepelno-technických vlastností;
- zavádzaním systémov merania a riadenia s cieľom znižovania spotreby energie;
- rekonštrukciou existujúcich energeticky náročných technologických zariadení, resp. ich náhrada za nové energeticky menej náročné;
- modernizáciou verejného osvetlenia miest a obcí, ktoré je značne zastaralé a energeticky veľmi nákladné.

Ďalšou oblasťou je rozvoj využitia obnoviteľných zdrojov energie (ďalej len „OZE“), kde existuje dostatočne významný potenciál. Vysoká 90% závislosť Slovenska na dovoze primárnych energetických zdrojov i medzinárodné záväzky Slovenska v oblasti klimatických zmien robia otázku efektívneho využívania obnoviteľných zdrojov energie mimoriadne aktuálnou. Táto aktuálnosť bola výrazne posilnená vstupom Slovenska do Európskeho spoločenstva a z toho vyplývajúceho prevzatia podielu na zabezpečení cieľov EÚ v oblasti energetiky.

V predchádzajúcich etapách riešenia rozvoja OZE bolo poukázané na zložitosť a v niektorých prípadoch i konfliktnosť využívania obnoviteľných zdrojov energie. Táto zložitosť a náročnosť si vyžaduje, aby sa takýto program realizoval s rozsiahlou podporou výskumu a vývoja podporou. Jedine za účasti výskumno-vývojovej základne, napojenej i na zahraničné pracoviská, bude možné garantovať, že pri realizácii zámerov v oblasti využívania OZE, bude využitý domáci potenciál, že program prispeje k zníženiu nezamestnanosti, a že sa naplní aj cieľ prispieť k zníženiu dnešnej neúmernej záťaže na životné prostredie.

Zdrojom s najväčšou možnosťou využitia potenciálu OZE je biomasa (až 59,3% všetkých OZE), nasledujú solárna energia (16,7%), geotermálna energia (11,2%), veľké vodné elektrárne (9,9%), malé vodné elektrárne (1,8%) a veterná energia (1,1%).

Preto sa navrhuje zvýšiť podiel OZE na celkovej výrobe budovaním technických zariadení na využitie biomasy, budovaním malých vodných elektrární a ďalších alternatívnych zdrojov energie.

Napriek pozitívnemu vývoju vplyvu priemyslu na životné prostredie je deficit ekoeffectivity priemyslu, najmä vo vzťahu k jeho úrovni vo vyspelých krajinách stále značný. Rozvoj priemyslu a služieb by mal smerovať k hospodárskemu rastu, dosiahnutiu trvalo udržateľného regionálneho rozvoja a trvalo udržateľného rozvoja priemyslu, pri zabezpečení ochrany životného prostredia.

Pre podnikateľské subjekty priemyslu bude zachovanie trvalo udržateľného rozvoja finančne náročné, pretože okrem investícií do výrobných technológií, výskumu a vývoja bude nevyhnutné investovať do ekologických programov, vyplývajúcich z plnenia podmienok harmonizovanej legislatívy SR s EÚ v oblasti životného prostredia. Sektorov priemyslu sa týka predovšetkým plnenie zákona o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia - Smernica Rady č. 96/61/ES o integrovanej prevencii a kontrole znečistenia životného prostredia (prechodné obdobie najdlhšie do 31.12.2011) smerníc ES (2000/80, 2000/81, 94/63, 99/13, atď.) a nariadenie Európskeho parlamentu a Rady o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzení chemikálií (REACH).

V oblasti ochrany životného prostredia by rozvojové aktivity mali smerovať do:

- realizácie eko-inovácií;
- realizácie úsporných programov zameraných na znižovanie energetickej a materiálnej náročnosti priemyslu;
- zavádzania nízkoemisných, nízkooodpadových a energeticky úsporných technológií (zavádzania environmentálne priaznivých výrobných technológií), ktorými sa zabezpečí znižovanie emisií znečisťujúcich látok a minimalizácia produkcie odpadov;
- a do podpory najmä MSP pri zavádzaní Nariadenia REACH do praxe.

Pozornosť je potrebné venovať odstráneniu starých environmentálnych záťaží a revitalizácii neefektívne a nedostatočne využívaným priemyselným areálom, tzv. hnedým parkom. Stratégia a podpora bude zameraná na zatraktívnenie regiónov pre vstup investorov (obnova budov, priemyselných areálov, atď.), využitie v súčasnosti nevyužívaných priemyselných priestorov pre nové podnikateľské aktivity vrátane budovania priemyselných parkov, zabezpečenie ekologických auditov a nadväzne odstránenie starých záťaží v rámci realizácie už konkrétneho projektu za účelom ďalšieho priemyselného využitia.

Z hľadiska životného prostredia je významným trendom najmä zvýšenie úrovne využívania environmentálne prijateľnejších palív a obnoviteľných zdrojov na výrobu elektrickej energie resp. tepla, a to zmenou palivovej základne energetických zdrojov s dôrazom na nízkoemisné a obnoviteľné zdroje energie. Vzhľadom na veterné podmienky pre SR nepredstavuje veterná energia významný zdroj. Zdrojom s najväčšou možnosťou využitia potenciálu obnoviteľných zdrojov energie je biomasa, nasledujú vodné elektrárne, geotermálna energia, solárna energia a veterná energia.

Pre zabezpečenie zníženia emisie skleníkových plynov v priemysle je potrebné podporovať aktivity, ktoré prispievajú k zníženiu energetickej náročnosti priemyslu a projekty zamerané na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov. Výsledkom aktivít bude aj znižovanie emisií skleníkových plynov a plnenie prísnejších redukčných cieľov emisií skleníkových plynov v rámci medzinárodných záväzkov.

Navrhované aktivity na úrovni jednotlivých opatrení OP KaHR prispievajú k zlepšovaniu environmentálnych ukazovateľov. Na úrovni projektov bude v rámci ich hodnotenia požadované posúdenie vplyvu navrhovanej činnosti na životné prostredie podľa zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

4.3.4 Návrh stratégie za oblasť cestovného ruchu

Každý jeden štát sa vyznačuje inými klimatickými, geografickými, a prírodnými podmienkami, ktoré ovplyvňujú kreovanie atraktivít cestovného ruchu. Slovensko bolo vždy, vzhľadom k svojej geografickej polohe, významnou križovatkou obchodu a kultúr. Na relatívne malom území disponuje i druhovo rozmanitým a zachovalým prírodným potenciálom s možnosťou jeho celoročného využívania. Potenciál cestovného ruchu na Slovensku pokrýva takmer všetky formy a druhy cestovného ruchu. Preto sa SR rozhodla využiť tento potenciál a zmeniť spôsob podpory cestovného ruchu.

V predchádzajúcom programovom období 2004-2006 bola podpora zameraná na výstavbu nových zariadení pre cestovný ruch, na rekonštrukciu a modernizáciu existujúcich zariadení cestovného ruchu, ako aj na rekonštrukciu a modernizáciu kultúrno-historických a prírodných objektov pre účely cestovného ruchu na území SR. Podpora sa poskytovala prostredníctvom schém štátnej pomoci, kde súkromný sektor na základe dodržania kritérií štátnej pomoci mohol dostať príspevok na rozvoj cestovného ruchu.

Touto pomocou sa podarilo vybudovať alebo zrekonštruovať predovšetkým ubytovacie zariadenia, stravovacie zariadenia, objekty kultúrneho a historického dedičstva a prírodného potenciálu využívané na účely cestovného ruchu, zariadenia a polyfunkčné objekty kúpeľníctva a zariadenia na prezentáciu kultúrnych aktivít. Zabudlo sa však na ich

prepojenie a ponuku komplexnejších služieb, čo naznačuje i analýza. Dosiahla sa vybudovanosť hotelových a reštauračných zariadení, ale ich kapacita je využitá len na 30%, bez komplexných balíkov ponukových služieb pre rôzne druhy počasia podľa ročných období.

V ďalšom období zostanú ťažiskovými oblasťami slovenského cestovného ruchu kultúrno-poznávací (mestský a kultúrny) cestovný ruch, kúpeľný a zdravotný cestovný ruch, zimný cestovný ruch, letná horská, vodná a vidiecka turistika. **Podpora bude orientovaná do komplexných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím spojených s predajom, prostredníctvom nových inovatívnych služieb s vyššou pridanou hodnotou.**

Je potrebné podporiť komplexné investičné projekty pre turistické centrá a regióny s najvyšším potenciálom pre rozvoj cestovného ruchu v smere zvyšovania ich konkurencieschopnosti v európskom priestore. Ako nevyhnutné sa javí budovanie komplexných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím. Napríklad využitie minerálnych a geotermálnych prameňov pre rozvoj letnej a zimnej turistiky s komplexnými službami pre zákazníka, vytváranie rekreačných centier s možnosťami kultúrnych a poznávacích zájazdov spojených s predajom slovenských výrobkov. V rámci celkovej marketingovej stratégie cestovného ruchu Slovenska je preto nutné využiť kultúrny potenciál regiónov a spracovať zásady na využitie kultúrneho a prírodného potenciálu Slovenska v cestovnom ruchu a zabezpečiť permanentnú celoročnú ponuku akcií pre domácu a zahraničnú turistickú verejnosť. Pri spracovaní marketingových štúdií za každé stredisko a región cestovného ruchu je nutné sústrediť pozornosť najmä na to, v čom je potenciál cestovného ruchu strediska či regiónu najsilnejší a v čom spočíva jeho atraktivita.

Zvyky, umenie, architektúra, dejiny, folklór a gastronómia sú prvky, ktoré musia v rámci primeranej politiky cestovného ruchu v EÚ hrať veľmi dôležitú úlohu. Na zvýšenie konkurencieschopnosti Slovenska oproti susedným krajinám je dôležité vytypovať kľúčové národné produkty cestovného ruchu, s ktorými bude návštevu krajiny spájať každý zahraničný návštevník. V tejto súvislosti je tiež nevyhnutné podporiť štátnu propagáciu Slovenska ako cieľovej krajiny cestovného ruchu prostredníctvom Slovenskej agentúry cestovného ruchu (SACR) a VÚC a to formou účasti na medzinárodných veľtrhoch a výstavách CR. A taktiež koordinovať práce na vytvorení jednotného celoštátneho turistického informačného systému, ktorý bude spoluplytvárať obraz Slovenska v zahraničí.

V cestovnom ruchu sa pripravuje projekt inovatívneho podnikania. Tento projekt má za cieľ vytvoriť pri VÚC centrá pre rozvoj inovatívnych foriem podnikania na celé programové obdobie 2007 – 2013, čím sa zabezpečí kontinuálna príprava a realizácia projektov v cestovnom ruchu.

Vytvorenie centier môže podstatným spôsobom oživiť regióny a zabezpečiť ich rozvoj. Súčasne kritéria celoročnej prevádzky (napr. v zime lyžovanie, v lete turistické chodníky, cyklistické trasy spojené s fakultatívnymi výletmi, budovanie wellness centier a kúpeľných zariadení s celoročnou prevádzkou, atď.) môžu zabezpečiť ekonomickú návratnosť, trvalú udržateľnosť, zamestnanosť a konkurencieschopnosť a oživenie regiónov.

V snahe zabezpečiť rozvoj regiónu a využitie prírodného a kultúrneho dedičstva, ale i využitie doteraz vybudovaných objektov a aktivít pre rozvoj cestovného ruchu je potrebné, aby VÚC, mestá a obce v spolupráci so združeniami CR a podnikateľskými subjektami sústredili pozornosť na rozšírenie sortimentu predovšetkým **pobytových a poznávacích zájazdov.**

U poznávacích zájazdov sa môže jednať napríklad o vytvorenie poznávacích produktov cestovného ruchu ako je gotická cesta, pamiatky UNESCO, po stopách hradov a zámkov, jaskyniach, vinná cesta, atď.

U pobytových zájazdov pre spestrenie pobytu bude vhodné realizovať ponukové pol denné alebo jedno denné poznávacie zájazdy s cieľom vyplniť voľný čas klientov (napr. v prípade nepriaznivého počasia pre klientov bývajúcich v hoteloch alebo pre klientov v kúpeľoch, atď.) napríklad formou prezentácie ľudových umeleckých remesiel spojenou s predajom (napr. predaj keramiky, skla, porcelánu, výšiviek, výrobkov umeleckých remesiel, atď.).

Pozornosť by sa mala v značnej miere venovať aj podpore aktivít na zlepšenie technického stavu kultúrnych pamiatok využívaných pre rozvoj cestovného ruchu, ako aj ich následnú adaptáciu na ubytovacie zariadenia vysokej kvality. V súvislosti s postupným rozvojom golfového športu na Slovensku je ideálne spojiť tieto športové aktivity s prebudovaním nevyužitých alebo schátraných historických objektov na hotely vysokého štandardu pre náročných hostí. Tiež by sa mali motivovať podnikateľské subjekty k tvorbe produktov a nových atrakcií, rozvíjať doplnkové služby na vyplnenie voľného času dovolenkárov.

Aktivity rozvoja cestovného ruchu na Slovensku budú zahrňovať aj miestne služby a budú zamerané na:

- zlepšenie štruktúry návštevníkov skvalitňovaním poskytovaných služieb;
- vytvorenie viac denných poznávacích tematických zájazdov;
- definovanie tzv. fakultatívnych výletov spojených vždy s predajom slovenských výrobkov;
- vytváranie klastrov /združení/ pre podnikateľov;
- zabezpečenie vzdelávania pre tvorbu inovačných nástrojov,
- vytvorenie informačných centier;
- zvýšenie prezentácie cestovného ruchu na medzinárodných a domácich veľtrhoch a výstavách;
- rozvoj informačných služieb cestovného ruchu a iné.

V rámci OP KaHR sa prostredníctvom prioritnej osi 3 Cestovný ruch, opatrenia 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu bude podporovať súkromný sektor ako aj združenia právnických osôb v súlade so zákonom (minimálne traja účastníci) s prevahou súkromného sektora a v rámci Regionálneho operačného programu, prioritnej osi 5 Infraštruktúra cestovného ruchu, opatrenia 5.1 Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu naopak verejný sektor. Synergetický efekt v cestovnom ruchu sa dosiahne aj prostredníctvom rozvoja a budovania infraštruktúry na Slovensku, ktorá je pokrytá v Operačnom programe Doprava – RO je Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií SR, ako základného predpokladu pre rozvoj ktoréhokoľvek sektora. Komplementárne s rozvojom a budovaním infraštruktúry sa v rámci opatrenia 3.1 podporí budovanie mikroinfraštruktúry k strediskám CR.

Je nevyhnutné sprehľadniť aj zodpovednosť a právomoci jednotlivých riadiacich stupňov na rôznych úrovniach za riadenie cestovného ruchu (obec, región, VÚC, centrum), prijať ucelené koncepcie rozvoja cestovného ruchu na všetkých stupňoch riadenia cestovného

ruchu a na úrovni samosprávnych krajov a regiónov je potrebné začať so systematickou prípravou koncepčných a rozvojových dokumentov zameraných na rozvoj cestovného ruchu v regiónoch. Ak sa dosiahnu stanovené úlohy je možné predpokladať zvýšenie podielu devízových príjmov z aktívneho zahraničného cestovného ruchu na tvorbe HDP z 2,6%²⁴ v roku 2005 na 4,0% v roku 2013.

4.3.5 Návrh stratégie za oblasť nepriamej štátnej pomoci

Na dosiahnutie globálneho cieľa OP KaHR je potrebné nastaviť také realizačné nástroje, ktoré sú pre príjemcov pomoci čo najjednoduchšie a podporujú rast ekonomiky, čo možno najrýchlejšie. V tomto kontexte prichádzajú do úvahy okrem iného dva možné nástroje štátnej pomoci, ktoré je možné kombinovať vo vzájomnej synergii a komplementarite, a to:

- štátna pomoc – priama;
- štátna pomoc – nepriama.

Jednou z perspektívnych foriem nepriameho využívania prostriedkov štrukturálnych fondov je využívanie tzv. inovatívnych foriem financovania. Komisia Európskych spoločenstiev (ďalej len „EK“) a Európsky investičný fond (ďalej len „EIF“) ako jeden z nástrojov na použitie prostriedkov vyplácaných z Fondov (tak ako sú definované v Nariadení Rady 1083/2006 v zmysle článku 44 Nástroje finančného inžinierstva) spoločne vyvinuli iniciatívu "Spoločné európske prostriedky pre malé až stredné podniky (*Joint European Resources for Micro to Medium Enterprises*)" (ďalej ako JEREMIE alebo Iniciatíva JEREMIE) za účelom financovania výdavkov vo vzťahu k operáciám obsahujúcim príspevky na podporu nástrojov finančného inžinierstva, akými sú napr.:

- fondy rizikového kapitálu,
- záručné fondy pre malé a stredné podniky,
- a pôžičkové fondy,

pre podniky, predovšetkým malé a stredné podniky, pričom všetky prostriedky, ktoré sa vyplatia a použijú počas implementácie JEREMIE, sa musia poskytnúť a použiť v súlade s článkom 44 Nariadenia 1083 a Implementačným nariadením.

Navrhované nástroje sa môžu meniť a štruktúra a fungovanie každého nástroja ešte musí prejsť procesom doladovania na vylepšenie možných synergii s existujúcim trhom. Predstavenie ďalších finančných nástrojov možno predpokladať v priebehu Programového obdobia 2007-2013 na základe identifikovaných potrieb na trhu, rozhodnutí a priorit slovenských orgánov a odporúčaní EIF, po schválení Investičnou radou. Ak ďalšie konzultácie a/alebo rešerše potvrdia potrebu zmeny, budú na optimálne využitie alokovaných zdrojov za účelom maximalizácie pozitívnych dopadov na rozvoj MSP vykonané iba nevyhnutné úpravy.

MH SR v súlade s ustanoveniami čl. 44 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 a ustanoveniami čl. 43 až 46 Nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006, využilo možnosť zabezpečiť implementáciu časti OP prostredníctvom iniciatívy JEREMIE. V podmienkach OP

²⁴ predbežný údaj

KaHR je iniciatíva JEREMIE implementovaná v rámci prioritnej osi 1 – Inovácie a rast konkurencieschopnosti.

Okrem uvedeného proces implementácie vychádza z dokumentov „Návrh na výber alternatívy implementácie holdingového fondu na základe rozpracovaných alternatív implementácie iniciatívy JEREMIE v Slovenskej republike v programovom období 2007 – 2013“ a „Návrh implementačných dokumentov k iniciatíve JEREMIE“ schválenými uznesením vlády SR č. 951/2008, ktorým sa schvaľuje výber alternatívy implementácie Iniciatívy JEREMIE v Slovenskej republike v programovom období 2007 – 2013.

Implementáciu iniciatívy JEREMIE v podmienkach SR zabezpečuje EIF na základe Zmluvy o financovaní uzatvorenej s príslušnými RO. Ide o samostatný mechanizmus implementácie výlučne pre účely iniciatívy JEREMIE. Zmluva o financovaní predstavuje právny základ na prevod časti alokácie v rámci OP určenej na implementáciu príslušného opatrenia OP prostredníctvom iniciatívy JEREMIE a definuje podmienky, podľa ktorých EIF vloží tieto finančné prostriedky do základného imania SPV (Special purpose vehicle) v obchodnom registri SR pod názvom Slovenský záručný a rozvojový fond, s.r.o., konajúc ako komisionár vo vlastnom mene, ale na účet Slovenskej republiky v súlade s princípmi stanovenými v Rámцovej zmluve.

Implementácia JEREMIE v podmienkach OP KaHR vychádza zo vstupnej GAP analýzy uskutočnej v roku 2006 z iniciatívy EK. Analýzou boli identifikované nasledovné zlyhania trhu:

- Nízke poskytovanie mikro zdrojov pre samostatne zárobkovo činné osoby a začínajúce podniky;
- Nízky pomer činností v oblasti domácich úverov a záruk pre MSP oproti celkovému HDP;
- Nízky pomer faktoringu k HDP v porovnaní s priemerom za EU-25;
- Málo vyvinuté činnosti rizikového kapitálu v porovnaní s HDP a ostatnými stredoeurópskymi členskými krajinami EÚ;
- Nízky pomer výdavkov na výskum a vývoj k HDP, slabá história transferov technológií;
- Sieť tzv. anjelov podnikania (*business angels*) prakticky neexistuje.

Cieľom Iniciatívy JEREMIE je programovom období 2007 – 2013 a ďalej až do 31.12.2015 zlepšiť prístup k finančným zdrojom pre podniky na Slovensku, a najmä zvýšiť podporu začínajúcich podnikov a mikro-podnikov, rovnako tak podporovať rozvoj inovačných spoločností prostredníctvom používania negrantových nástrojov ako sú pôžičky, kapitálový vstup, rizikový kapitál alebo záruky podporujúce a osvojujúce inovatívny a sofistikovaný prístup finančného inžinierstva.

Aplikácia Iniciatívy JEREMIE prináša pre využitie prostriedkov štrukturálnych fondov z pohľadu OP KaHR nasledovné výhody:

- Recyklácia prostriedkov fondu – holdingový fond má revolvingový charakter, to znamená, že splatené prostriedky budú znova reinvestované s možnosťou využitia aj po roku 2015,

- Možnosť navýšenia prostriedkov fondu – tzv. „leverage effect“ znamená, že prostriedky štrukturálnych fondov a štátneho rozpočtu môžu byť neobmedzene navýšené o súkromný kapitál a tým aj príspevok k napĺňaniu cieľov OP KaHR bude vyšší,
- Zvýšenie absorpčnej schopnosti využitia prostriedkov štrukturálnych fondov.

Implementácia Iniciatívy JEREMIE bude zabezpečená prostredníctvom SPV a vykonávaná vybranými finančnými sprostredkovateľmi, ktorí následne sprístupnia MSP, za konkurenčných podmienok, vlastný kapitál alebo pôžičky alebo poskytnú záruky na pokrytie pôžičiek MSP, ktorých princípy budú určené Investičnou radou na základe odporúčania EIF. Finanční sprostredkovatelia budú zodpovední za implementáciu investícií podporených MSP. Investičná rada bude plniť úlohy dozornej rady za účelom vykonávania určitých poradných a strategických funkcií v Štruktúre holdingového fondu JEREMIE a v rámci SPV.

4.4 Indikátory

Pre plnenie stanoveného globálneho a špecifických cieľov OP KaHR bol navrhnutý systém merateľných ukazovateľov, ktoré umožňujú monitorovať realizáciu programu, priorít cez jednotlivé opatrenia a nadväzne hodnotiť jeho výkonnosť vo väzbe na definované ciele. Indikátory (ukazovatele) pre potreby monitorovania a hodnotenia na úrovni operačného programu a jeho priorít umožňujú kvantifikáciu stanovených cieľov.

Jedná sa o ukazovatele, ktoré slúžia pre hodnotenie účinkov podpory za celý OP KaHR a oblasť jeho priorít a opatrení, čo umožňuje vyjadriť mieru naplnenia stanovených cieľov.

Ukazovatele používané na hodnotenie špecifických cieľov a dosiahnutie globálneho cieľa OP KaHR sú vybrané tak, aby nadväzovali na údaje spracovávané Štatistickým úradom SR. V rámci definovania indikátorov boli využité predikované ukazovatele charakterizujúce vývoj sektorov, ktorých stručný súhrn je uvedený v časti analýz. Pri hodnotení očakávaných dopadov, výsledkov a výstupov budú tieto doplnené o zdroje z Implementačných agentúr a Monitorovacieho systému zriadeného v rámci Riadiaceho orgánu pre OP KaHR na MH SR, ktorý je založený na indikatívnej metóde hodnotenia výstupov, výsledkov a dopadov na úrovni špecifických cieľov, priorít a opatrení. Tým sa zabezpečí hodnotenie účinnosti použitia finančných prostriedkov z ERDF a ich dopadov.

Ukazovatele pre potreby monitorovania na úrovni priorít odrážajú špecifické ciele priorít OP KaHR v nadväznosti na stanovené oblasti intervencie zamerania programu. Pre ich sledovanie bude v programových manuáloch konkretizovaný zdroj informácií, prípadne spôsob ich zberu na úrovni príslušného programu podpory. Ich štruktúru v systéme monitorovania v OP KaHR na úrovni opatrení tvoria nižšie uvedené skupiny.

- **ukazovatele vstupov** - kvantifikujú zdroje poskytnuté na zabezpečenie procesov vedúcich k dosiahnutiu stanovených cieľov; vstupy tvoria takmer výhradne finančné prostriedky, preto spôsob evidencie týchto ukazovateľov je jednoznačný, je definovaný účtovnými a súvisiacimi predpismi a v sústave monitorovacích ukazovateľov sa ďalej nerozpracúva;
- **ukazovatele výstupov** - vyjadrujú konkrétne výstupy na úrovni jednotlivých projektov a akcií, formulujú ich žiadatelia o podporu v súlade s vecným zameraním

projektov a stanovenými cieľmi OP KaHR. Pre potreby monitorovania na úrovni opatrenia budú ukazovatele uvedené v jednotlivých opatreniach v programovom manuáli. Sú definované tak, aby umožnili agregáciu v rámci indikátorov z úrovne opatrení na úroveň priority a programu;

- **ukazovatele výsledkov** - umožňujú posúdenie stupňa dosiahnutia súhrnných kvantitatívnych cieľov na úrovni opatrení a programu podpory;
- **ukazovatele dopadov (účinkov)** - umožňujú celkové posúdenie správnosti vymedzenia jednotlivých priorít a opatrení operačného programu ako celku, väzieb na strategické ciele NSRR SR a kategórie oblastí intervencií v štruktúre podľa EK.

Kontextové ukazovatele na úrovni globálneho cieľa

Tabuľka č.1 Kontextové indikátory

Programová úroveň	Názov indikátora	Definícia indikátora	Merná jednotka	Počiatočná hodnota		Cieľová hodnota	Zdroj - názov organizácie	Zdroj - internetová adresa
				rok	hodnota	rok 2013		
OP								
Konkurencieschopnosť a hospodársky rast								
	Rast HDP reálny rast	kontext	%	2007	6,4	4,3	ŠÚ SR	www.statistics.sk
	Priemerný rast zamestnanosti podľa VZPS	kontext	%	2007	1	0,7	ŠÚ SR	www.statistics.sk
	Tvorba hrubého fixného kapitálu (reálny rast)	kontext	%	2007	11,5	2,6	ŠÚ SR	www.statistics.sk
	Energetická náročnosť ekonomiky	kontext	kgoe/1000 €	2007	854,3	663,43	ŠÚ SR	www.statistics.sk
	Podiel obnoviteľných zdrojov na hrubej spotrebe	kontext	%	2007	14,4	19	ŠÚ SR	www.statistics.sk
	Súhrnný index inovatívnosti (EIS)	kontext	poradie	2007	0,17	0,21	EUROSTAT	
	MSP realizujúci vlastné inovácie (% z celkového počtu)	kontext	%	2007	15,7	18,6	ŠÚ SR	www.statistics.sk
	Celkové investície do rizikového kapitálu	kontext	% z HDP	2007	0,006	0,018	ŠÚ SR	www.statistics.sk
	Export high-tech technologických výrobkov	podiel na celkovom exporte v %	%	2007	3,4	6,2	ŠÚ SR	www.statistics.sk
	Počet turistov celkovo (ubytovaných návštevníkov)	kontext	počet	2007	1498 tis.	1710 tis. Sk	ŠÚ SR	www.statistics.sk
	Saldo zahraničného cestovného ruchu	kontext	mld. Sk	2007	11,3	16,86	ŠÚ SR	www.statistics.sk

Globálny cieľ OP KaHR je kvantifikovaný prostredníctvom nižšie uvedených ukazovateľov

Tabuľka: Ukazovatele na úrovni globálneho cieľa OP KaHR

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Špecifikácia ukazovateľa	Východisková hodnota		Cieľová hodnota SR 2015	Zdroj
				Rok	Hodnota		
Počet novovytvorených pracovných miest	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	14 200	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest obsadených mužmi	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	9 820	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest obsadených ženami	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	4 380	ITMS
Počet vytvorených pracovných miest pre znevýhodnené skupiny v dôsledku realizácie projektu	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	180	ITMS
Počet podporených projektov	výstup	počet	Počet podporených a riadne ukončených projektov okrem prioritnej osi 4	2007	0	1 910	ITMS
Počet podporených projektov na pomoc malým a stredným podnikom	výstup/core	počet	Počet podporených a riadne ukončených projektov v MSP v rámci všetkých prioritných osí a iniciatívy Jeremie	2007	0	1 790	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta v MSP na plný úväzok	2007	0	11 860	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (muži)	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta v MSP na plný úväzok	2007	0	8 485	ITMS

Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (ženy)	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta v MSP na plný úväzok	2007	0	3 375	ITMS
Súkromné investície do realizovaných projektov	výsledok/core	mil. EUR	Investície prijímateľov z podnikateľského sektora do podporených projektov a následné investície nájomcov v priemyselných parkoch	2007	0	400	ITMS
Nárast pridanej hodnoty v podporených podnikoch	dopad	%	Vypočíta sa ako relatívna hodnota súčtu pridanej hodnoty všetkých podporených podnikov, ktoré dali relevantnú monitorovaciu správu v príslušnom roku voči hodnote, ktorú tieto podniky uviedli za rok 2007	2007	100	105,8	ITMS
Nárast tržieb	dopad	%	Vypočíta sa ako relatívna hodnota súčtu tržieb všetkých podporených podnikov, ktoré predložili relevantnú monitorovaciu správu v príslušnom roku voči hodnote, ktorú tieto podniky uviedli za rok 2007	2007	100	109,6	ITMS
Prírastok kapacity pre výrobu energie z obnoviteľných zdrojov	výsledok/core	MW	Vypočíta sa ako súčet absolútnych prírastkov kapacít pre výrobu energie z obnoviteľných zdrojov všetkých relevantných podporených podnikov	2007	0	75	ITMS
Počet projektov podporujúcich obchod, podnikanie a nové technológie	výsledok/core	počet	Počet projektov podporujúcich obchod, podnikanie a nové technológie v rámci prioritnej osi 1 a opatrenia 2.1	2007	0	1 485	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest cielene pre MRK	výsledok/core	počet	Celkový počet novovytvorených pracovných miest pre MRK	2007	0	100	ITMS

Pre plnenie cieľov prioritných osí bol navrhnutý systém merateľných ukazovateľov, ktoré umožňujú monitorovať realizáciu prioritných osí cez jednotlivé opatrenia a nadväzne hodnotiť výkonnosť vo väzbe na definované ciele. Indikátory (ukazovatele) pre potreby monitorovania a hodnotenia na úrovni prioritnej osi umožňujú kvantifikáciu stanovených cieľov v rámci ITMS systému.

Tabuľka: Ukazovatele na úrovni Prioritnej osi 1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti OP KaHR

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Špecifikácia ukazovateľa	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	Zdroj
				Rok	Hodnota	SR 2015	
Počet novovytvorených pracovných miest	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	9 850	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest obsadených mužmi	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	7 590	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest obsadených ženami	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	2 275	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest vo výskume a vývoji	výsledok/core	počet	Počet novovytvorených pracovných miest v podporených podnikoch s projektovou aktivitou zameranou na výskum a vývoj projektov	2007	0	150	ITMS

			podporených v rámci opatrenia 1.3				
Počet vytvorených pracovných miest pre znevýhodnené skupiny v dôsledku realizácie projektu	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	101	ITMS
Počet podporených projektov	výstup	počet	Počet podporených a riadne ukončených projektov	2007	0	1 390	ITMS
Počet podporených projektov na pomoc malým a stredným podnikom	výstup/core	počet	Počet podporených a riadne ukončených projektov v MSP v rámci opatrení 1.1 a 1.3 vrátane projektov v rámci iniciatívy Jeremie	2007	0	1 290	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	7 550	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (muži)	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	6 290	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (ženy)	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	1 275	ITMS
Súkromné investície do realizovaných projektov	výsledok/core	mil. EUR	Investície prijímateľov z podnikateľského sektora do podporených projektov	2007	0	240	ITMS
Nárast pridanej hodnoty v podporených podnikoch	dopad	%	Vypočíta sa ako relatívna hodnota súčtu pridanej hodnoty všetkých podporených podnikov, ktoré dali relevantnú monitorovaciu správu v príslušnom roku voči hodnote, ktorú tieto podniky uviedli za rok 2007	2007	100	105,8	ITMS
Nárast tržieb	dopad	%	Vypočíta sa ako relatívna hodnota súčtu tržieb všetkých podporených podnikov, ktoré predložili relevantnú monitorovaciu správu v príslušnom roku voči hodnote, ktorú tieto podniky uviedli za rok 2007	2007	100	109,6	ITMS
Počet podporených projektov na podporu výskumu, vývoja a inovácií	výstup/core	počet	Počet podporených a riadne ukončených projektov výskumu a vývoja v rámci opatrenia 1.3	2007	0	300	ITMS
Počet podporených nových podnikov	výstup/core	počet	Počet podporených podnikov v rámci podopatrenia 1.1.2	2007	0	250	ITMS
Počet projektov podporujúcich obchod, podnikanie a nové technológie	výsledok/core	počet	Počet projektov podporujúcich obchod, podnikanie a nové technológie v rámci prioritnej osi 1 a opatrenia 2.1	2007	0	1 390	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest - cieľne pre MRK	výsledok/core	počet	Celkový počet novovytvorených pracovných miest pre MRK	2007	0	100	ITMS

Tabuľka: Ukazovatele na úrovni Prioritnej osi 2 Energetika OP KaHR

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Špecifikácia ukazovateľa	Východisková hodnota		Cieľová hodnota	Zdroj
				Rok	Hodnota	SR 2015	
Počet novovytvorených pracovných miest	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	400	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest obsadených mužmi	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	350	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest obsadených ženami	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	50	ITMS
Počet vytvorených pracovných miest pre znevýhodnené skupiny v dôsledku realizácie projektu	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	20	ITMS
Počet podporených projektov	výstup	počet	Počet podporených a riadne ukončených projektov	2007	0	200	ITMS
Počet podporených projektov na pomoc malým a stredným podnikom	výstup/core	počet	Počet podporených a riadne ukončených projektov v MSP v rámci opatrenia 2.1	2007	0	180	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	360	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (muži)	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	315	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (ženy)	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	45	ITMS
Súkromné investície do realizovaných projektov	výstup/core	mil. EUR	Investície prijímateľov z podnikateľského sektora do podporených projektov	2007	0	75	ITMS
Nárast pridanej hodnoty v podporených podnikoch	dopad	%	Vypočíta sa ako relatívna hodnota súčtu pridanej hodnoty všetkých podporených podnikov, ktoré dali relevantnú monitorovaciu správu v príslušnom roku voči hodnote, ktorú tieto podniky uviedli za rok 2007	2007	100	105,8	ITMS
Nárast tržieb	dopad	%	Vypočíta sa ako relatívna hodnota súčtu tržieb všetkých podporených podnikov, ktoré predložili relevantnú monitorovaciu správu v príslušnom roku voči hodnote, ktorú tieto podniky uviedli za rok 2007	2007	100	109,6	ITMS
Počet podporených projektov zameraných na obnoviteľné zdroje energie	výstup/core	počet	Projekty v rámci opatrenia 2.1, ktorých výsledkom je výstavba alebo obstaranie zariadenia na výrobu energie z obnoviteľných zdrojov	2007	0	110	ITMS
Prírastok kapacity pre výrobu energie z obnoviteľných zdrojov	výsledok/core	MW	Vypočíta sa ako súčet absolútnych prírastkov kapacít pre výrobu energie z obnoviteľných zdrojov všetkých relevantných	2007	0	75	ITMS

			podporených podnikov				
Úspory energie získané realizáciou podporených projektov	dopad	TJ/rok	Vypočíta sa ako súčet absolútnych úspor energie všetkých relevantných podporených podnikov	2007	0	1 800	ITMS
Počet projektov podporujúcich obchod, podnikanie a nové technológie	výsledok/core	počet	Počet projektov podporujúcich obchod, podnikanie a nové technológie v rámci prioritnej osi 1 a opatrenia 2.1	2007	0	95	ITMS

Tabuľka: Ukazovatele na úrovni Prioritnej osi 3 Cestovný ruch OP KaHR

Názov ukazovateľa	Typ ukazovateľa	Merná jednotka	Špecifikácia ukazovateľa	Východisková hodnota		Cieľová hodnota SR 2015	Zdroj
				Rok	Hodnota		
Počet novovytvorených pracovných miest	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	3 950	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest obsadených mužmi	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	1 880	ITMS
Počet novovytvorených pracovných miest obsadených ženami	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	2 055	ITMS
Počet vytvorených pracovných miest pre znevýhodnené skupiny v dôsledku realizácie projektu	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta na plný úväzok	2007	0	59	ITMS
Počet podporených projektov	výstup/core	počet	Počet podporených a riadne ukončených projektov	2007	0	320	ITMS
Počet podporených projektov na pomoc malým a stredným podnikom	výstup/core	počet	Počet podporených a riadne ukončených projektov v MSP v rámci opatrenia 3.1	2007	0	320	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta v MSP na plný úväzok	2007	0	3 950	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (muži)	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta v MSP na plný úväzok	2007	0	1 880	ITMS
Počet vytvorených nových pracovných miest v MSP v dôsledku realizácie podporených projektov (ženy)	výsledok/core	počet	Novovytvorené a obsadené pracovné miesta v MSP na plný úväzok	2007	0	2 055	ITMS
Súkromné investície do realizovaných projektov	výsledok/core	mil. EUR	Investície prijímateľov z podnikateľského sektora do podporených projektov	2007	0	85	ITMS
Nárast pridanej hodnoty v podporených podnikoch	dopad	%	Vypočíta sa ako relatívna hodnota súčtu pridanej hodnoty všetkých podporených podnikov, ktoré dali relevantnú monitorovaciu správu v príslušnom roku voči hodnote, ktorú tieto podniky uviedli za rok 2007	2007	100	105,8	ITMS
Nárast tržieb	dopad	%	Vypočíta sa ako relatívna hodnota súčtu tržieb všetkých podporených podnikov, ktoré predložili relevantnú monitorovaciu správu v príslušnom roku voči hodnote, ktorú tieto podniky uviedli za rok 2007	2007	100	109,6	ITMS

Tabuľka: Ukazovatele na úrovni Prioritnej osi 4 Technická pomoc OP KaHR

Názov ukazovateľa	Typ	Merná jednotka	Východisková hodnota 2007	Stredná hodnota 2010	Cieľová hodnota 2015	Zdroj
Počet zadministrovaných žiadostí na RO/SORO v rámci TA	Výsledok	počet	60	110	160	ITMS
Počet vydaných publikácií na informovanie verejnosti	Výstup	počet	2	5	8	ITMS
Počet zamestnancov, ktorých platy sú hrazené z TA	Výstup	počet	130	160	200	ITMS

5 PRIORITNÉ OSI OP KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST

5.1 Prioritná os 1 - Inovácie a rast konkurencieschopnosti

5.1.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi

Prioritná os 1 „*Inovácie a rast konkurencieschopnosti*“ predstavuje základ OP KaHR za oblasť priemyslu, inovácií, a ďalších vybraných služieb.

Plnenie cieľa prioritnej osi 1 „*Zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov a služieb najmä prostredníctvom inovácií*“ si vyžaduje orientovať sa na podporu aktivít, ktorými sa zabezpečí trvaloudržiateľný rast, zvýšenie konkurenčnej schopnosti, rast pridanej hodnoty a zamestnanosti v priemysle a v službách.

Stratégia a návrh prioritnej osi „Inovácie a rast konkurencieschopnosti OP KaHR na programové obdobie 2007-2013 nadväzuje na doterajší vývoj a predikciu slovenskej ekonomiky v rokoch 2005-2015 a vychádza z výsledkov SWOT analýzy, identifikovaných disparít a faktorov rozvoja a zohľadňuje princíp tematickej a územnej koncentrácie intervencií definovaný v NSRR SR. Je zameraná na zvýšenie konkurencieschopnosti a zabezpečenie trvaloudržiateľného rastu sektorov zahrnutých do OP KaHR ako je priemysel (priemyselná výroba), inovácie a vybrané služby (MSP, životné prostredie, obchod a ochrana spotrebiteľa).

Jednotlivé regióny v plnej miere nevyužívajú svoj inovačný a výskumno-vývojový potenciál, ktorý by sa mohol stať jedným z hlavných pilierov ich rozvoja. V OP KaHR by mali byť inovačné aktivity implementované predovšetkým v inovačných póloch rastu. V inovačných póloch rastu sa vytvoria podmienky pre vznik a rozvoj najvýznamnejších zdrojov rastu postavených na využívaní poznatkov, raste efektívnosti a účinnosti rozhodujúcich ekonomických a sociálnych procesov ovplyvňujúcich vývoj v ostatnom území SR. Ostatné kohézne orientované projekty by mali byť implementované prevažne v kohéznych póloch rastu.

Jedným z dôvodov nízkej inovačnej aktivity v regiónoch SR je nedobudovaná podporná štruktúra inovácií v póloch rastu. Príčinami tohto stavu medzi inými bola privatizácia štátnych podnikov a výskumných ústavov, ktoré časom zanikli. Tiež strata trhov a následne chýbajúca regionálna inovačná stratégia, nedostatok finančných prostriedkov na jej zriadenie a orientácia rozvoja regiónov zakladajúca sa skôr na nízkej cene pracovnej sily, lacných materiálových, energetických vstupoch a stimuloch pre zahraničných investorov.

Ďalším dôvodom nižšieho záujmu podnikov o zavádzanie inovácií do praxe je nedostatok informácií a potrebných služieb, ako aj nedostatok vhodnej infraštruktúry. Intervencie budú preto zamerané na budovanie materiálnej a logistickej infraštruktúry pre inovatívne podnikateľské aktivity, ako aj na poskytovanie vhodných služieb. Podporované budú aktivity zamerané na rozvíjanie spolupráce podnikov s výskumnými a vývojovými organizáciami a univerzitami formou budovania sietí a na podporu výskumu a vývoja v podnikoch, hlavne v MSP tak, aby sa zvýšila ich inovačná aktivita. Podpora je zameraná aj na aktivity spojené s ochranou priemyslového vlastníctva, rozvojom dizajnu, normalizácie, akreditácie, ale i do kvality a na aktivity spojené s ochranou spotrebiteľa.

Inovácie v podnikoch budú smerovať i do projektov transferu nových technológií, do inovácie procesov a produktov v podnikoch. Dôležité budú i aktivity, ktoré uľahčia najmä MSP adaptáciu na nové nariadenia EÚ (napr. REACH) čiastočnou kompenzáciou zvýšených finančných nárokov, čím eliminujú hrozbu likvidácie, alebo zníženia konkurenčnej schopnosti. Poskytovaná podpora umožní zlepšiť finančnú stabilitu podnikov realizujúcich inovácie výrobkov, technológií a služieb. Inováciou technológií sa bude čiastočne riešiť i energetická náročnosť priemyslu. Oproti EÚ je zastaralá technologická základňa, obmedzený prístup k novým progresívnym technológiám, vrátane nižšej vybavenosti meracími a regulačnými systémami, ako aj nedostatočná informovanosť formou poradenstva o možnostiach a prínosoch (ekonomických, energetických, ekologických a sociálnych).

Mimoriadne dôležitá je aj podpora zavádzania IKT, ktorá prispieva k hospodárskemu rastu využitím existujúcich faktorov rastu.

Cieľom regionálnej inovačnej štruktúry je podporiť regionálne aktivity, ktoré povedú k vyššej konkurenčnej schopnosti podnikateľskej sféry regiónu prostredníctvom inovácií.

Každý región je z hľadiska inovačných procesov jedinečný a preto aj skladba podporných inovačných štruktúr je rozdielna. Cieľom je, aby v rámci štrukturálnych zmien sa vybudovali také podporné systémy, ktoré sú efektívne a trvalo udržateľné, resp. vývojaschopné.

Koncepcia sa opiera o nasledovné kroky:

- etablovať takú regionálnu podpornú štruktúru, ktorá bude iniciovať aktivity vedúce k individuálnym inovačným projektom. Podporná štruktúra sa bude postupne vyvíjať tak, aby uspokojovala meniace sa podmienky pre regionálne inovačné projekty v rokoch 2007 – 2013;
- vytvoriť priestor a podmienky na vznik a rozvoj individuálnych inovačných projektov podnikateľov, najmä MSP;
- zabezpečiť rozvoj priemyslu a služieb na báze inovácií.

Na základe tematickej a územnej koncentrácie budú intervencie OP KaHR implementované v inovačných a kohéznych póloch rastu a podpora aktivít bude uplatňovaná plošne pre celé územie Cieľa 1 Konvergencia.

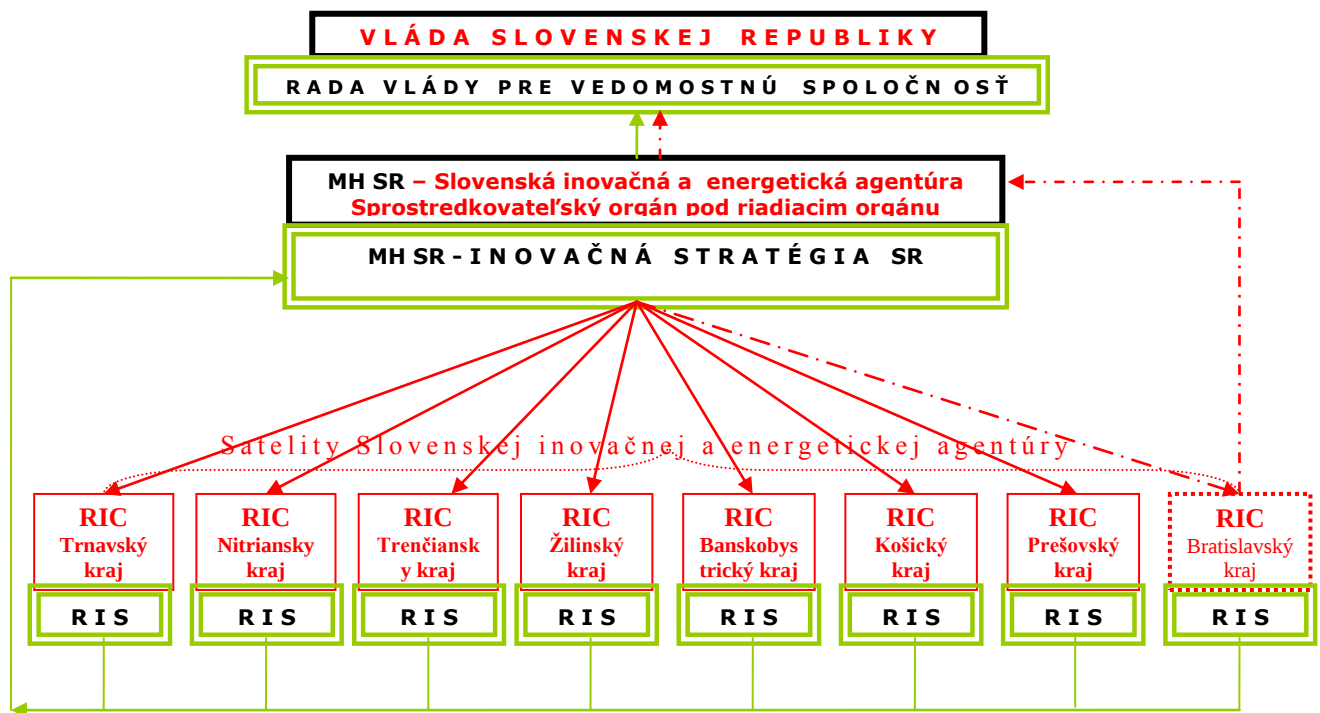
Pre zvýšenie inovačnej výkonnosti SR vypracovalo MH SR novú inovačnú stratégiu, ktorú schválila vláda SR. Vychádza z jednotlivých regionálnych inovačných stratégií (RIS), ktoré sú spracovávané Vyššími územnými celkami (VÚC/ Súbežne MH SR pripravilo návrh zákona o inováciách, ktorý bude predložený na schválenie Národnou radou Slovenskej republiky.

Koordináciou inovačnej stratégie bude poverená Slovenská inovačná a energetická agentúra zriadená pri MH SR, ktorá bude zabezpečovať realizáciu inovačnej stratégie v súlade s RIS a súčasne medzinárodnú spoluprácu v oblasti inovácií.

Partnermi v regiónoch na úrovni VÚC budú tzv. Regionálne inovačné centrá, čo sú záujmové združenie právnických osôb verejného sektora: VÚC, mesto, obec, verejná univerzita, ďalej len „RIC“ na úrovni regiónov. Hlavnou úlohou RIC bude zvolenie takej stratégie zvyšovania inovačnej výkonnosti regiónu, ktorá by v komplementarite s ostatnými

stratégiami v regiónoch napĺňala ciele Inovačnej stratégie na úrovni RIS a súčasne Slovenskej republiky.

Využitie znalostnej bázy v regiónoch v inovačnom procese vychádza zo zámerov Rady vlády pre vedomostnú spoločnosť, ktorej na úrovni vlády SR predsedá podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Rada vlády pre vedomostnú spoločnosť je poradný orgán vlády SR pre inovácie. V následnej schéme je graficky popísaný návrh systému riadenia a implementácie inovácií v SR.

Existuje široký okruh inovačných aktivít, ktoré napĺňajú rozdielne funkcie v závislosti od miestnych, regionálnych, celoštátnych a medzinárodných podmienok. Cieľom je, aby sa navrhli také nástroje, ktoré povedú k inováciám v priemysle v tom zmysle, že rozvoj hospodárstva na úrovni celoštátnej, ale i regionálnej sa zabezpečí (cestou intenzifikácie) najmä uplatnením inovácií v podnikateľskej sfére. Tieto nástroje sú navrhnuté tak, aby sa ich uplatnením odstránili určité slabé miesta v regionálnej ekonomike respektíve zabezpečili ďalšiu akceleráciu rozvoja cestou inovácií.

Z mnohých možností v oblasti inovácií sa javia nasledovné oblasti ako determinujúce:

- transfer technológií, šetrných k životnému prostrediu minimalizujúce odpady,
- inovácie v podnikoch,
- inovačné centrá ako akcelerátory transferu znalostí,
- technologické platformy – napojenie na aktivity EÚ,
- informatizácia – podporný nástroj pre zvýšenie konkurenčnej schopnosti,
- znalostná báza vytváraná v regiónoch na báze aplikovaného vývoja, vrátane úlohy ľudských zdrojov v inovačnom procese regiónov.

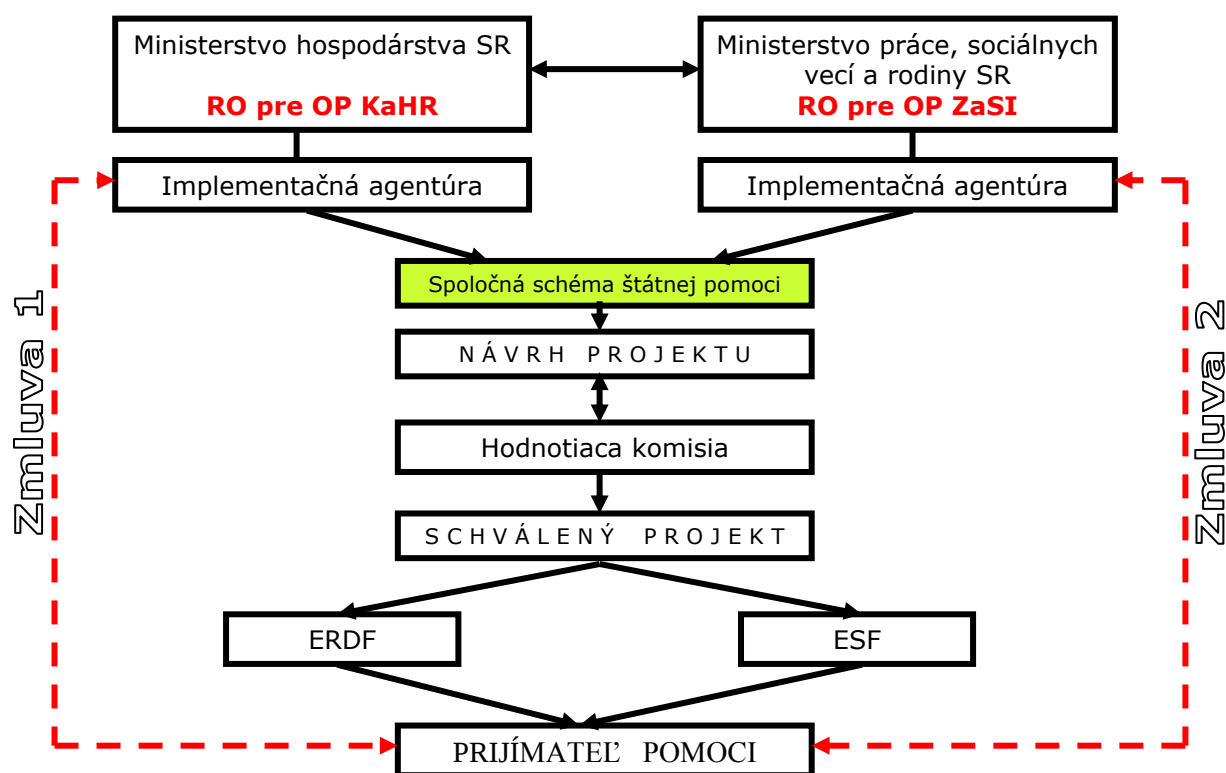
Okrem prostriedkov zo štrukturálnych fondov v rámci OP KaHR na roky 2007-2013 sa inovačné podniky budú môcť zapojiť aj do ďalších komplementárnych programov EÚ, ako

je napr. 7. Rámcový program pre výskum a technologický rozvoj na roky 2007-2013, Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie na roky 2007-2013 a iné.

Synergia a komplementarita by sa mala prejavovať hlavne s OP Výskum a vývoj (ďalej len „OP VaV“), OP Informatizácia spoločnosti (ďalej len „OP IS“), OP Vzdelávanie (ďalej len „OP V“), OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia (ďalej len OP ZaSI), teda inovačne orientovaných programov, čím sa vytvorí prostredie pre ich interakciu v území. Následne bude možné očakávať výrazný príspevok intervencií k rastu, zamestnanosti a konkurenčnej schopnosti, čím by sa zvýšila úroveň štrukturálnej konvergence SR k EÚ-15 v kľúčových oblastiach produkčnej štruktúry SR, koncentrovanej práve v najväčších inovačných póloch rastu.

V snahe naplniť ciele Prioritnej osi č. 1 - Inovácie a rast konkurencieschopnosti sa dohodli MH SR a MPSVR SR o vzájomnej spolupráci financovania projektov pri podpore tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania. **Jedná sa o spoločnú schému štátnej pomoci de minimis v opatrení 1.1. OP KaHR** s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, v rámci ktorej budú mať začínajúci podnikatelia možnosť získať finančné prostriedky z ERDF na nákup technológií a súčasne z fondu ESF na vzdelávanie a úhradu mzdy, prípadne odvodov.

Schéma vzájomnej spolupráce medzi MH SR a MPSVaR SR je znázornená na nasledujúcom obrázku.

Podobne budú MH SR a MPSVaR SR spolupracovať v opatrení 1.2. OP KaHR pri rekonštruovaní priemyselných parkov, kde vznikajú nové pracovné miesta. Jedná sa opäť o spoločné výzvy oboch riadiacich orgánov, kde rekonštrukcia hnedého priemyselného parku

bude financovaná z ERDF a náklady na vytvorenie nových pracovných miezd a vzdelávanie budú financované z ESF. Riadiaci orgán pre OP KaHR, poskytne informáciu o možnosti pre žiadateľov zamestnať takto vyškolených pracovníkov. Informácia o tejto možnosti bude uvádzaná vo výzve na predkladanie projektov, ako aj v príručke pre žiadateľa.

Systém riadenia synergie a komplementarity je riešený na úrovni riadiacich orgánov oboch ministerstiev zmluvou o spolupráci pri tvorbe a implementácii programových dokumentov na roky 2007-2013.

Treťou oblasťou spolupráce je **projekt integrovaných inovačných nástrojov v regiónoch Slovenska 7+1**. Jedná sa o pilotný projekt, ktorý bude riešiť inštitucionálne kapacity v regiónoch pre rozvoj inovácií na úrovni NUTS III, t.j. na úrovni vyšších územných celkov. **MH SR vzhľadom na skúsenosti z oblasti inovácií a pripravenej stratégie pre vybudovanie 7 + 1 RIC bude spolupracovať s MŠ SR pri implementácii uvedeného projektu a to prostredníctvom SIEA vo forme sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom.**

K vyššej konkurenčnej schopnosti podnikateľskej sféry regiónov a rastu zamestnanosti prispeje podpora vybudovania regionálnej inovačnej štruktúry formou Regionálnych inovačných centier (ďalej len „RIC“) a následne realizácia inovačných aktivít. Implementácia inovácií do regiónov prostredníctvom RIC bola pripravovaná v rámci spolupráce MH SR s VÚC, štátnymi univerzitami a vysokými školami pri vypracovaní OP KaHR.

5.1.2 Popis opatrení na realizáciu prioritnej osi

Opatrenia sú zamerané na hospodársky rast a zamestnanosť, a to zvyšovaním konkurencieschopnosti predovšetkým MSP prostredníctvom inovácií s cieľom v dlhodobom časovom horizonte udržať a zvyšovať zamestnanosť v súlade s obnovenou lisabonskou stratégiou, všeobecným usmernením pre hospodárske politiky, nariadeniami Rady, národnými stratégiami a potrebami Slovenskej republiky. Opatrenia v rámci prioritnej osi budú podporovať aj druhospracovateľov potravinárskeho priemyslu. Pomoc z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej ERDF) bude poskytnutá činnostiam v nasledovných oblastiach:

1. **v priemysle a v službách** - na technologický rozvoj, inovácie a podnikanie, t.j. posilňovanie technologického rozvoja zameraného najmä na zvýšenie efektivity využitia materiálov a energií, vrátane infraštruktúry, podporu výskumu a technologického rozvoja a aplikovaného výskumu, vývoja a inovácií, transferu technológií, vybudovanie kvalitnejšieho spojenia medzi podnikateľmi, univerzitami a subjektami výskumu a vývoja, rozvoj podnikateľských sietí a zoskupení, poskytovanie podnikateľských služieb, budovanie hnedých parkov, na podporu udržateľných modelov výroby prostredníctvom zavádzania systémov kvality a systémov environmentálneho manažmentu, noriem, ochrany duševného vlastníctva, vrátane investícií do vzdelávania pracovníkov; podporu prezentácie podnikov.
2. **pre zvyšovanie zamestnanosti a tvorbu pracovných miest v regiónoch** sa pre aktivity prispievajúce k rastu konkurencieschopnosti priemyslu a služieb financovaných z ERDF uvažuje aj s využitím komplementárnych zdrojov z ESF podľa čl. 34 Nariadenia (ES) č. 1083/2006. Podpora z ESF bude určená pre motiváciu podnikateľov a pre zníženie počiatočných nákladov firiem, predovšetkým pre začínajúcich podnikateľov, živnostníkov ako aj podnikateľov, ktorých činnosť bude zameraná na inovatívne podnikanie. Oprávnenými výdavkami bude podpora

vzdelávania, preplatenie časti mzdových nákladov počas troch rokov od založenia firmy, živnosti alebo realizácie inovatívneho podnikania. Kritéria budú definované v príručke pre podnikateľa a pri výzvach.

3. Tento spôsob financovania je uplatňovaný vo vybraných opatreniach operačného programu (1.1. a 2.1.), ktoré budú realizované integrovaným spôsobom medzi MH SR a MPSVaR SR. Popis implementácie bude podrobne popísaný v Programovom manuáli pre Operačný program KaHR a v Programovom manuáli pre Operačný program ZaSI MPSVaR SR.

Opatrenia budú podporované nasledovnými formami financovania:

- priamou formou pomoci
- nepriamou formou pomoci - formou finančného inžinierstva

Nasledujúca tabuľka definuje návrh opatrení pre prioritnú os 1- **Inovácie a rast konkurencieschopnosti**.

Prioritná os programu	Názov opatrenia
1 - Inovácie a rast konkurencieschopnosti	1.1 Inovácie a technologické transfery
	1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov
	1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch

5.1.2.1 Opatrenie 1.1. Inovácie a technologické transfery

Účel:

Opatrenie je zamerané na podporu súkromného sektora, kde tzv. main stone inovácií a transferu technológií je riešenie problému zníženia energetickej náročnosti, zníženie ekologických dopadov a zvýšenia efektívnosti výroby, čo zabezpečí zvýšenie konkurencieschopnosti podnikov a služieb, rast pridanej hodnoty, zvýšenie efektivity a modernizáciu zariadení atď. Transfer technológií je priamo naviazaný na inovačný transfér vo výrobných technológiách a v službách a zároveň vyvoláva inováciu výrobkov a služieb, ktorá bude podporovaná v rámci opatrenia 1.3.

Okrem transferu technológií a inovácií sa v tomto opatrení očakáva i vytváranie nových pracovných miest prostredníctvom podpory podnikania, t.j. podpory začínajúcich podnikateľov. Neoddeliteľnou súčasťou výroby je obchod. Preto prostredníctvom tohto opatrenia bude podporená i účasť slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách v rámci samostatnej schémy pomoci.

Podopatrenia:

- 1.1.1. Podpora zavádzania inovácií a technologických transferov
- 1.1.2. Podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania
- 1.1.3. Podpora účasti slovenských výrobcov na veľtrhoch, výstavách, obchodných misiách.

Výsledky:

- zvýšenie konkurencieschopnosti existujúcich podnikov zavedením inovatívnych a vyspelých technológií, strojov, prístrojov a zariadení zameraných najmä na zvýšenie efektivity využitia materiálov a energií (napr. BAT technológií, ..);
- zníženie a eliminácia nepriaznivého vplyvu priemyslu a služieb na životné prostredie najmä poklesom emisií znečisťujúcich látok a tvorby odpadov v technologickom procese;
- vytvorenie prostredia na zvyšovanie inovačného potenciálu podnikov v priemysle a v službách;
- podpora rozvoja trvalo udržateľnej produkcie s nižším dopadom na znečisťovanie životného prostredia, vrátane prispôsobovania technológií environmentálnej legislatívy (REACH,...);
- podpora ekologických výrob ako nevyhnutnosti na prípravu udržateľného rozvoja podnikov v oblasti životného prostredia v budúcnosti;
- zlepšenie využívania domácich a obnoviteľných surovín vrátane druhotných surovín;
- zvýšenie počtu subdodávateľov v sektore malých a stredných podnikov pre veľkých výrobcov.

Popis:

Sektor priemyslu a služieb a v jeho rámci predovšetkým MSP predstavuje základný segment hospodárstva v SR a v EÚ. Podpora zavádzania inovatívnych a vyspelých technológií pre zvýšenie konkurenčnej schopnosti priemyslu a služieb, zabezpečenie trvalo udržateľnej priemyselnej výroby a dosiahnutie úrovne porovnateľnej s krajinami EÚ, je kapitálovo veľmi náročný. Nedostatok investičného kapitálu v podnikateľských subjektoch, predovšetkým v MSP obmedzuje inovačné aktivity firiem a vyvoláva potrebu zlepšiť prístup

k finančným prostriedkom aj z verejných zdrojov na stimuláciu technologického rozvoja. Transferom nových a environmentálnych technológií a poznaťkovo náročných výrob do sektorov priemyslu sa zabezpečí podpora inovačných aktivít v podnikoch a to v oblasti technologických procesov, produktov a súvisiacich služieb, s priaznivých efektom na ekonomický rast a konkurenčnú schopnosť na národnej a medzinárodnej úrovni. Transfer technológií je naviazaný na inovačný proces vo výrobných technológiách a službách. Predstavuje prenos technológií do praxe, t.j. transfer výsledkov výskumu a vývoja na trh spojený so zavádzaním inovácií. Inovácie vznikajú v podnikoch predovšetkým v obchode, (tzv. výrobkové inovácie), vo výrobe, (tzv. technologické inovácie) a v manažmente (organizačné, marketingové, zabezpečenie kvality a iné.).

Konkurenčné prostredie vedie k systematickým nedostatočným investíciám do inovatívnych a ekologických technológií, najmä v podnikoch, ktoré si na konkurenčnom trhu nemôžu dovoliť charitatívne správanie. Zameranie podpory na rozvoj ekologických výrob je nevyhnutnosťou na zabezpečenie udržateľného rozvoja a v oblasti životného prostredia v budúcnosti predstavuje jednu z dôležitých oblastí presadzovania.

V oblasti účasti slovenských výrobcov na veľtrhoch a výstavách v SR a v zahraničí, na medzinárodných obchodných misiách a konferenciách a podpora účasti priemyselných zväzov a združení na subkontrakčných veľtrhoch sa uvažuje s pomocou malým a stredným podnikom prezentovať sa na domácom a zahraničnom trhu a tým napomôcť podnikateľom lepšie sa zapojiť do medzinárodnej deľby práce a medzinárodnej spolupráce.

Kategórie intervencie:

- 03 - Transfer technológií a zlepšovanie siete spolupráce medzi malými podnikmi (MSP), medzi malými podnikmi a inými podnikmi a univerzitami, zariadeniami vyššieho vzdelávania každého druhu, regionálnymi orgánmi, výskumnými strediskami a vedeckými a technickými strediskami (vedeckými a technickými parkami, technostrediskami atď.)
- 06 - Pomoc pre MSP na podporu ekologických výrobkov a výrobných postupov (zavedenie účinného systému riadenia životného prostredia, prijatie a využívanie technológií proti znečisťovaniu, zavádzanie čistých technológií do podnikovej výroby)
- 07 - Investovanie do firiem priamo spojených s výskumom a inováciou (inovačné technológie, zriaďovanie nových firiem univerzitami, existujúce strediská a firmy v oblasti VTR atď.)
- 08 - Iné investície do firiem
- 09 - Iné opatrenia na podporu výskumu, inovácie a podnikania v MSP
- 14 - Služby a aplikácie pre MSP (elektronický obchod, vzdelávanie a odborná príprava, prepájanie do sieti)
- 64 - Rozvoj osobitných služieb v oblasti zamestnanosti, odbornej prípravy a podpory v súvislosti s reštrukturalizáciou odvetví a firiem a rozvoj systémov predvídania hospodárskych zmien a budúcich požiadaviek z hľadiska pracovných miest a zručnosti

Oprávnené aktivity:

- aktivity zamerané na modernizáciu strojov, prístrojov a zariadení, vybavenie skúšobní a technológií s cieľom zvýšenia konkurencieschopnosti a pridanej hodnoty vrátane nevyhnutného hardware a software;

- aktivity zamerané na modernizáciu strojov, prístrojov a zariadení s cieľom znižovania a odstraňovania negatívnych vplyvov priemyslu a služieb na životné prostredie vrátane nevyhnutného hardware a software;
- malé stavebné úpravy, rekonštrukcia prevádzkových priestorov súvisiace s inováciou, ktoré výhradne úzko súvisia so zabudovaním nových strojov, prístrojov a zariadení, výrobných postupov a technológií (do oprávnených aktivít nespádajú ako oprávnené náklady rekonštrukcie budov a výstavba nových priestorov);
- podpora tvorby pracovných miest prostredníctvom rozvoja podnikania;
- účasť slovenských výrobcov na veľtrhoch a výstavách v SR a v zahraničí, na medzinárodných obchodných misiách a konferenciách, účasť podnikateľov na subkontrakčných veľtrhoch,
- vývoj a zavádzanie aplikácií elektronického obchodu;
- a ďalšie podobné oprávnené aktivity, ktoré podporujú ciele opatrenia.

Predpokladané formy štátnej pomoci:

- Schéma na podporu zavádzania inovatívnych a vyspelých technológií v priemysle a v službách (schéma pomoci de minimis);
- Schéma štátnej pomoci na podporu zavádzania inovatívnych a vyspelých technológií v priemysle a v službách;
- Schéma na podporu medzinárodnej spolupráce (schéma pomoci de minimis);
- Schéma podpory pre začínajúcich podnikateľov (schéma pomoci de minimis) - schéma je určená na podporu nových aktivít začínajúcich podnikateľov, je vypracovaná a bude implementovaná v spolupráci s MPSVaR SR ako riadiacim orgánom pre OP Zamestnanosť a sociálna inklúzia;
- Schémy pre nástroje finančného inžinierstva v rámci iniciatívy Jeremie (predovšetkým formou záruk, dlhových nástrojov a rizikového kapitálu).

Prijímatelia pomoci:

Prijímateľmi pomoci je **súkromný sektor** - fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle Obchodného zákonníka alebo Živnostenského zákona, registrované na území SR²⁵. Nenávratný finančný príspevok bude poskytnutý v zmysle pravidiel štátnej pomoci.

V prípade pomoci udelenej zo štrukturálnych fondov pre veľký podnik, riadiaci orgán sa zaväzuje vyžadovať záruku od dotknutého podniku, že pomoc nebude použitá na podporu

²⁵ - *mikro, malí a strední podnikatelia (MSP)*: určujúcou definíciou MSP je definícia použitá v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro, malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC²⁵, ktorá je uvedená v prílohe Nariadenia Komisie (ES) č. 364/2004²⁵ z 25.februára 2004, ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie Komisie (ES) č. 70/2001 vzhľadom na rozšírenie jeho pôsobnosti na pomoc na výskum a vývoj.

- *veľkí podnikatelia*: Ide o podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka Slovenskej republiky, ktorý nespadá pod definíciu malého a stredného podnikateľa a nezamestnáva viac ako 2500 zamestnancov (max. 500 zamestnancov v prípade schémy de minimis). V rámci limitu počtu 2500 (500) zamestnancov u veľkých podnikateľov sa uplatnia pravidlá definície MSP použitej v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro, malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC zo 6. mája 2003 o definícii malých a stredných podnikov (Ú.v. ES L 124, 20.5.2003) a to článok 3 Typy podnikov, ktoré sa zohľadňujú pri výpočte počtu pracovníkov a finančných čiastok okrem odstavca 4, článok 5 Počet pracovníkov a článok 6 Vyhodnotenie údajov o podniku.

Prijemcami pomoci nemôžu byť podniky v ťažkostiach podľa usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 244 zo dňa 1.10.2004, str. 2).

investícií, ktoré sa dotýkajú premiestnenia zariadenia jeho výroby alebo služieb z iného členského štátu EÚ. Táto formulácia a intenzita pomoci bude súčasťou schém štátnej pomoci. Väčšina podpory pôjde do MSP

5.1.2.2 Opatrenie 1.2. Podpora spoločných služieb pre podnikateľov

Účel :

Účelom opatrenia je podpora verejného sektora pri budovaní infraštruktúry pre rozvoj podnikania v oblasti priemyslu a služieb predovšetkým pre MSP, s pozitívnym dopadom na zamestnanosť a kvalitu života v regiónoch. Snahou je tiež pomocou podpory verejného sektora podporiť podnikateľskú činnosť v kontexte vyváženého regionálneho rozvoja, vrátane revitalizácie bývalých priemyselných a podnikateľských lokalít. Podpora bude zameraná prioritne na revitalizáciu hnedých parkov a len vo výnimočných prípadoch na budovanie zelených parkov a to len po schválení MH SR, pre potreby vytvárania nových pracovných príležitostí a spoločných aktivít v regiónoch v spolupráci s MPSVaR SR. Tým je zabezpečená regionálna dimenzia, ale i možnosť na vytvorenie sietí v rámci medzinárodnej spolupráce. V prípade záujmu o národné projekty v odvetviach priemyslu a ochrany spotrebiteľa sa budú realizovať až po ich schválení v Monitorovacom výbore.

Výsledky:

- podpora revitalizácie a modernizácie bývalých priemyselných a podnikateľských lokalít pre ďalšie trvalo udržateľné investície na sanáciu a obnovu verejnej infraštruktúry podporujúcej podnikanie. Môžu byť podporované oprávnené náklady tak investičného, ako aj neinvestičného charakteru,
- zvýšenie počtu subjektov podnikajúcich na revitalizovaných hnedých parkoch,
- vytvorenie prostredia pre realizáciu inovatívnych podnikateľských zámerov,
- vytvorenie prostredia pre transfer znalostí do komerčnej sféry prostredníctvom podnikateľských subjektov,
- zvýšenie priemyselných aktivít v regióne zameraných do oblastí vyšších technológií podporujúcich rozvoj znalostnej spoločnosti,
- tvorba trvalo udržateľných pracovných miest, ktoré vytvoria vyššiu pridanú hodnotu, s motivujúcim príjmom zameraných na skupiny s vyšším vzdelaním a s inovačnými kapacitami,
- zvyšovanie uspokojovania životných potrieb obyvateľstva s dôrazom na kvalitu života a udržateľnosť zdrojov živej prírody,
- zvýšenie ochrany spotrebiteľa,
- nárast počtu podnikov, najmä MSP a živnostníkov a rast zamestnanosti v regiónoch,
- realizácia národných projektov.

Popis:

V rámci opatrenia sa očakáva podporovať verejný sektor v budovaní infraštruktúry. Projekty pre verejný sektor budú sekundárne podporovať ďalší rozvoj malého a stredného podnikania v danom regióne v oblasti inovácií. Tým sa pripravujú podmienky na rozvoj hlavne inovatívneho malého a stredného podnikania v priemyselných oblastiach.

Snahou je podporiť pomocou verejného sektora obnovu podnikateľskej činnosti v kontexte vyváženého regionálneho rozvoja, vrátane revitalizácie bývalých priemyselných a podnikateľských lokalít. Jedná sa o podporu investícií efektívnejšieho využitia objektov a lokalít s vybudovanou, resp. čiastočne vybudovanou infraštruktúrou nevyhnutnou pre zriadenie nových podnikateľských aktivít. Ide o vytvorenie priaznivých podmienok pre podnikateľské aktivity v oblasti priemyslu a služieb a to podporou budovania priemyselných parkov.

Kategórie intervencie:

- 03 – Prenos technológií a zlepšovanie spolupráce sietí spájajúcich malé a stredné podniky (MSP), podniky a univerzity, všetky druhy inštitúcií pomaturitného vzdelávania, regionálne orgány, výskumné centrá a vedecké a technologické združenia (vedecké a technologické parky, technopoly, atď.).
- 04 – Podpora VTR, predovšetkým v malých a stredných podnikoch (vrátane prístupu k VTR *službám vo výskumných centrách*)
- 05 – Zdokonalené podporné služby pre podniky a skupiny podnikov.
- 07 – Investovanie do podnikov priamo spojených s výskumom a inováciou (inovatívne technológie, zakladanie nových podnikov univerzitami, existujúce centrá VTR a podniky)
- 09 – Iné opatrenia na stimuláciu výskumu a inovácií a podnikania
- 14 – Služby a aplikácie pre malé a stredné podniky (*e-podnikanie, vzdelávanie a školenie, vytváranie sietí, atď..*)
- 50 - Ozdravovanie priemyselných lokalít a kontaminovanej pôdy
- 54 - Iné opatrenia na zachovanie životného prostredia a predchádzanie rizikám
- 64 - Rozvoj osobitných služieb v oblasti zamestnanosti, odbornej prípravy a podpory v súvislosti s reštrukturalizáciou odvetví a firiem a rozvoj systémov predvídania hospodárskych zmien a budúcich požiadaviek z hľadiska pracovných miest a zručnosti

Oprávnené aktivity:

- výstavba a revitalizácia infraštruktúry hnedých priemyselných parkov; (podpora rekonštrukcie a modernizácie bývalých priemyselných a podnikateľských lokalít pre ďalšie trvaloudržateľné investície na sanáciu a obnovu verejnej infraštruktúry podporujúce podnikanie);
- budovanie infraštruktúry zelených priemyselných parkov – výnimočne s veľkým socio-ekonomickým dopadom pre región po odsúhlasení MH SR;
- výstavba a vybavenie hmotnej infraštruktúry (rekonštrukcia, alebo výstavba budov a technologických priestorov vrátane sietí);
- iné aktivity nešpecifikované súvisiace s projektom;
- realizácia projektu pre ochranu spotrebiteľa;
- a ďalšie oprávnené aktivity, ktoré podporujú ciele opatrenia.

Predpokladané formy pomoci:

- priama forma podpory

Prijímatelia pomoci:

Verejný sektor

Pre aktivitu hnedé a zelené parky je prijímateľom pomoci:

VÚC založený v zmysle zákona č. 302/2001 Z. z. o samospráve vyšších územných celkov v znení neskorších predpisov, obec založená v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov a ich vzájomné združenia, rozpočtové a príspevkové organizácie zriadené mestami a obcami zabezpečujúce rozvoj priemyslu a vybraných služieb.

Štátna organizácia, resp. obchodná spoločnosť (nepodnikateľ), založená MH SR na osobitný účel.

U národných a individuálnych projektov budú definovaní oprávnení prijímatelia pomoci jednotlivo v každom schválenom projekte.

5.1.2.3 Opatrenie 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch

Účel:

Hlavným účelom opatrenia je zvýšenie konkurencieschopnosti priemyslu prostredníctvom podpory inovačných aktivít a súvisiaceho aplikovaného výskumu u podnikateľov, t.j. podporou zavádzania nových inovácií pre technológie (nie ich nákup), postupy, alebo výrobky. Pri zavádzaní inovácií do praxe si podnikatelia môžu žiadať finančné prostriedky i na úhradu nákladov odborníkov v príslušnej oblasti. V prípade poskytnutej pomoci formou nepriamej štátnej pomoci (nástroje finančného inžinierstva) môže ísť o podporu inovačných aktivít u podnikateľov aj prostredníctvom nákupu inovačných technológií.

Účelom je aj podpora implementácie najlepších postupov a výrobných metód svetovej úrovne do nových a existujúcich spoločností (napríklad zavádzanie systémov manažérstva kvality, prípadne ďalších systémov (napr. certifikácia výrobkov európskou značkou zhody Keymark), ochrana duševného vlastníctva, priemyselného dizajnu, ktoré zvyšujú konkurencieschopnosť podnikateľov. Cieľom je umožniť podnikateľom vybudovať akreditačný a certifikačný systém zameraný na zvyšovanie kvality produkcie a možnosti zapojenia sa do medzinárodnej spolupráce.

Výsledky:

- zvýšenie počtu inovácií technológií a výrobkov v podnikoch a službách, prototypov a skúšok, inovácie systémov riadenia, inovácie výrobkov a pod.;
- zvýšenie konkurencieschopnosti podnikateľských subjektov zavádzaním metód riadenia kvality, (napr. normy ISO 9000, ISO 14000, zavádzania EMAS), zavádzaním predcertifikačného a certifikačného procesu, získavaním certifikátov, akreditáciou a podporou zavádzania nových a aplikovaných technických noriem do praxe);
- ochrana priemyselných práv (vynálezov, úžitkových vzorov, dizajnov, ochranných známok), obchodných značiek a podpora technických riešení na úrovni patentu a úžitkového vzoru, atď., podpora aplikácie technických riešení na úrovni patentu a úžitkového vzoru v podnikoch, uskutočňovanie seminárov;
- spracovanie technických štúdií realizovateľnosti, poradenstvo a projekty v rámci prípravy inovácií v priemysle a službách;
- zvýšenie počtu konkurencieschopných podnikov prostredníctvom podpory priemyselného dizajnu;
- zvýšenie počtu väzieb, najmä s MSP, na inovačné podnikanie podporou existujúcich vedecko-výskumných organizácií s cieľom zavedenia výsledkov výskumu a vývoja do praxe.

Popis:

Podpora podnikania v oblasti inovácií a aplikovaného výskumu patrí medzi prioritné oblasti Lisabonského procesu a k hlavnému nástroju zvyšovania kvality podnikania. Je významným prvkom na dosiahnutie konkurencieschopnosti výroby a služieb. Inovácie vznikajú a sú výsledkom činností v manažmente, obchode a technológiách. Podľa toho inovácie môžu mať charakter netechnických inovácií (organizačné a marketingové inovácie), výrobných inovácií a inovácií technologických. Inovácie podporujú využitie duševného vlastníctva v praxi prostredníctvom zavádzania efektívnejších technológií a metód riadenia,

umožňujú reagovať na zmenu a príležitosti na trhu ale podporujú aj vytváranie a udržanie kvalifikovaných pracovných miest.

Toto opatrenie sa zameriava na oprávnené výdavky investičného a neinvestičného charakteru (bežné a kapitálové) na úrovni firmy podporou silnejších väzieb na existujúce inovačné centrá (napr. univerzity a výskumné ústavy) v rámci zavádzania výsledkov výskumu do praxe (napr. spolupráca na vývoji produktov).

Expanzia na medzinárodné trhy si vyžaduje prijatie pravidiel v oblasti noriem kvality, bezpečnosti výrobkov, rast pridanej hodnoty, zvýšenie efektivity výrobkov, technickej normalizácie, skúšobníctva, akreditácie, certifikácie, ochrany priemyselného a duševného vlastníctva, priemyselného dizajnu a politiky kvality.

Tieto oblasti sú v SR harmonizované s predpismi EÚ. Ich súčasťou je i zvýšenie povedomia ochrany a dodržiavania práv spotrebiteľa.

Kategórie intervencie:

- 01 – Činnosti v oblasti VTR vo výskumných centrách
- 07 – Investovanie do firiem priamo spojených s výskumom a inováciou (inovačné technológie, zriaďovanie nových firiem univerzitami, existujúce strediská a firmy v oblasti VTR *atď.*)
- 08 – Iné investície do firiem
- 09 – Iné opatrenia na stimuláciu výskumu, inovácie a podnikania v MSP

Oprávnené aktivity:

- podpora v priemysle zameraná na systematické získavanie nových poznatkov a ich praktické využitie pri vývoji nových výrobkov, procesov, technologických postupov a zariadení alebo služieb alebo pri podstatnom zdokonalení existujúcich výrobkov, procesov, technologických postupov a zariadení alebo služieb (vrátane špecializovaného poradenstva pri vypracovávaní dokumentácie kvality v procese riadenia kvality, pri implementácii systémov manažérstva kvality);
- podpora inovácií v priemysle a službách, usmernenie výsledkov výrobného výskumu do plánu, projektu, úpravy alebo návrhu nového, zmeneného alebo vylepšeného výrobku, postupu alebo služby určených na predaj alebo prenájom a ich systematické využívanie pri výrobe materiálov, zariadení, systémov, metód a postupov. Výstupom tohto procesu môže byť aj zhotovenie prvého nekomerčného prototypu a jeho overenie (vrátane výroby skúšobných stavov); analýza uskutočniteľnosti, tvorba konštrukčnej dokumentácie vrátane zakúpenia výpočtových a konštrukčných softvérov a hardvérov na riadenie dát;
- technické štúdie realizovateľnosti – analýza napr. technických riešení na úrovni patentov a úžitkových vzorov, inovatívnych aktivít z ekonomického, technického a technologického aspektu realizovateľnosti v praxi;
- príprava a budovanie systémov manažérstva kvality a externého predcertifikačného a certifikačného procesu súvisiaceho so zavádzaním systému manažérstva kvality. Oprávnenými projektmi sú projekty zamerané na zavádzanie systémov manažérstva kvality v súlade s medzinárodnými normami ISO 9000, ISO 14000, EMAS, VDA, BS, QS, Správnej výrobnéj praxe, Správnej laboratórnej praxe, HACCP a ISO/TS 16 949, prípadne ďalších systémov, ktoré zvyšujú konkurencieschopnosť podnikateľov v podporovaných oblastiach;

- podpora predcertifikačného auditu pre overenie stavu, v akom sa podnik nachádza po príprave, t.j. po absolvovaní školení, odborného poradenstva a konzultáciách;
- podpora projektov spojených s priemyselno-právnou ochranou vynálezov, úžitkových vzorov, ochranných známok a dizajnov na Slovensku a v zahraničí;
- podpora projektov spojených s uplatňovaním nových metrologických postupov a harmonizáciou systémov kalibrácie;
- podpora projektov spojených so získaním akreditácie a certifikácie na Slovensku a v zahraničí;
- podpora účasti slovenských výrobcov na zasadnutiach technických komisií európskych a medzinárodných normalizačných organizácií;
- podpora projektov na tvorbu nových a aplikovaných technických noriem do praxe;
- a ďalšie podobné oprávnené aktivity, ktoré podporujú ciele opatrenia.

Predpokladané formy štátnej pomoci:

- Schéma štátnej pomoci na podporu inovácií
- Schéma na podporu inovácií a zavádzania systémov manažérstva kvality, ochrany priemyselných práv a zavádzania technických noriem do výrobnnej praxe a služieb (schéma pomoci de minimis)
- finančné inžinierstvo (predovšetkým formou záručných schém, schém na zvýhodnené úvery pre MSP a schém na podporu začínajúcich podnikateľov)

Prijímatelia pomoci:

Súkromný sektor - fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle Obchodného zákonníka alebo Živnostenského zákona, registrované na území SR pôsobiace v jednotlivých sektoroch hospodárstva Slovenskej republiky, ktoré plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov²⁶.

Pomoc je možné poskytnúť aj **neziskovým organizáciám**, autorizovaným a notifikovaným právnickým a fyzickým osobám v súlade so Zákonom č. 264/1999 Z. z. o technických požiadavkách na výrobky a o posudzovaní zhody v znení neskorších predpisov a so Zákonom č. 90/1998 Z. z. o stavebných výrobkoch, ktoré sú nezávislé od formy alebo spôsobu ich financovania, ktorých hlavným cieľom je realizácia výskumu a vývoja a rozšírenie ich výsledkov formou výučby, publikovania alebo technologického transferu. Všetky zisky sa reinvestujú do týchto činností, rozšírenia ich výsledkov alebo výučby.

²⁶ - *mikro, malí a strední podnikatelia (MSP)*: určujúcou definíciou MSP je definícia použitá v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro, malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC²⁶, ktorá je uvedená v prílohe Nariadenia Komisie (ES) č. 364/2004²⁶ z 25.februára 2004, ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie Komisie (ES) č. 70/2001 vzhľadom na rozšírenie jeho pôsobnosti na pomoc na výskum a vývoj.

- *veľkí podnikatelia*: Ide o podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka Slovenskej republiky, ktorý nespadá pod definíciu malého a stredného podnikateľa a nezamestnáva viac ako 2500 zamestnancov (max. 500 zamestnancov v prípade schémy de minimis). V rámci limitu počtu 2500 (500) zamestnancov u veľkých podnikateľov sa uplatnia pravidlá definície MSP použitej v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro, malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC zo 6. mája 2003 o definícii malých a stredných podnikov (Ú.v. ES L 124, 20.5.2003) a to článok 3 Typy podnikov, ktoré sa zohľadňujú pri výpočte počtu pracovníkov a finančných čiastok okrem odstavca 4, článok 5 Počet pracovníkov a článok 6 Vyhodnotenie údajov o podniku.

Prijemcami pomoci nemôžu byť podniky v ťažkostiach podľa usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 244 zo dňa 1.10.2004, str. 2).

V prípade pomoci udelenej zo štrukturálnych fondov pre veľký podnik, riadiaci orgán sa zaväzuje vyžadovať záruku od dotknutého podniku, že pomoc nebude použitá na podporu investícií, ktoré sa dotýkajú premiestnenia zariadenia jeho výroby alebo služieb z iného členského štátu EÚ. Táto formulácia a intenzita pomoci bude súčasťou schém štátnej pomoci. Väčšina podpory pôjde do MSP.

5.2 PRIORITNÁ OS 2 ENERGETIKA

5.2.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi

Prioritná os 2 „Energetika“, ktorej cieľom je zvyšovanie energetickej efektívnosti pri výrobe, prenose a spotrebe energie, znižovanie energetickej náročnosti priemyselnej výroby, spotreby primárnych energetických zdrojov a zvýšenie využitia OZE je zameraná na podporu podnikateľských aktivít, ktorými sa dosiahne zníženie energetickej náročnosti na jednotku produkcie v priemysle a zabezpečenie dostupnosti energie pre podnikateľskú sféru, ako aj zvýšenie využívania OZE.

Napriek tomu, že celková konečná spotreba energie postupne klesá, stále spotreba energie v priemysle zostáva vysoká, čo je spôsobené existenciou energeticky náročnejších výrob a procesov priemyslu. Realizácia aktivít na úsporu energií, surovín a materiálov je investične značne náročná, najmä pre MSP. Znižovanie energetickej náročnosti je pre priemysel rozhodujúcim faktorom dosiahnutia vyššej efektívnosti a konkurenčnej schopnosti na trhu. Taktiež závislosť od dovozu energetických zdrojov a s tým spojené riziká premietania cenových výkyvov na svetových energetických trhoch do slovenskej ekonomiky vyžadujú zamerať podporu na zvyšovanie energetickej efektívnosti vo výrobe energie ako aj jej efektívnejšie využívanie najmä v priemysle. Podporovaná bude modernizácia existujúcich zariadení na výrobu energie za účelom zvýšenia účinnosti zariadení a efektívnosti ich využívania, vrátane modernizácie systémov merania a regulácie, ako aj rekonštrukcia rozvodov energie smerujúca k znižovaniu strát energie. Pre dosiahnutie úspor energie a zvyšovanie účinnosti využitia energetických zdrojov bude podporované zavádzanie progresívnych technológií šetrných k životnému prostrediu. V SR nie je ešte dostatočne využívaný potenciál obnoviteľných a druhotných zdrojov energie. Budú sa podporovať podnikatelia v oblasti využívania obnoviteľných a druhotných zdrojov energie

Za dôležitú súčasť energetiky považujeme aj zvyšovanie informovanosti o možnostiach a prínosoch (ekonomických, energetických, ekologických a sociálnych) v smere zlepšovania súčasného nepriaznivého stavu efektívneho využívania energie, ale i lepšieho využívania obnoviteľných zdrojov.

Pre plnenie cieľov OP KaHR bude v oblasti energetiky determinujúce:

- výroba elektriny z obnoviteľných zdrojov energie,
- využitie obnoviteľných zdrojov energie na výrobu tepla a teplej vody,
- podpora vysoko-účinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla,
- zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby energie,
- zavádzanie progresívnych technológií v energetike, ktoré vedú k úsporám energie,
- koordinácia zvýšenia energetickej efektívnosti v SR.

5.2.2 Popis opatrení na realizáciu prioritnej osi

Opatrenia v energetike sú zamerané na využitie progresívnych technológií a zariadení za účelom vyššej účinnosti využitia primárnych energetických zdrojov s minimalizovaním

dopadov na životné prostredie, na znižovanie energetickej náročnosti a využitie obnoviteľných zdrojov, využívaním progresívnych úsporných technológií na zásobovanie energiou a zariadení s vyššou účinnosťou využitia energie, celkovo zamerané na znižovanie energetickej náročnosti výroby a spotreby a zvyšovanie energetickej efektívnosti. Zámerom je aj podpora verejného sektora pri budovaní a modernizácii verejného osvetlenia v mestách a obciach a zvýšení informovanosti o možných úsporách energií a vyššom využívaní obnoviteľných zdrojov energie.

V oblasti podpory OZE sa pripravuje medzi MH SR a MP SR spolupráca, pri využívaní obnoviteľných zdrojov, kde MH SR podporí podnikateľov pri nákupe technológií pre spracovanie a využitie OZE a MP SR podporí pestovanie bioproduktov pre ich využitie na energetické účely.

Opatrenia budú podporované priamou formou pomoci.

Návrh opatrení pre prioritnú os 2 „Energetika“ je uvedený v nasledujúcom prehľade.

Prioritná os programu	Názov opatrenia
2 - Energetika	2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike
	2.2 Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky

Oblasť energetiky a energetickej efektívnosti bude okrem OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast prierezovo podporovaná aj v rámci aktivít Regionálneho operačného programu, v OP Životné prostredie (v oblasti využívania obnoviteľných zdrojov), OP Zdravotníctvo, OP Výskum a vývoj, OP Bratislavský kraj a v Programe rozvoja vidieka SR financovanom z EAFRD. Koordináciu podpory energetickej efektívnosti bude horizontálne zabezpečovať MH SR, ktoré je v zmysle kompetenčného zákona²⁷ zodpovedné za energetickú politiku, zabezpečuje a plní úlohy, ktoré pre SR vyplývajú z nariadení, smerníc a strategických dokumentov EÚ a zároveň má povinnosť informovať EK o plnení týchto záväzkov.

V zmysle uvedeného bude potrebná úzka spoluprácu MH SR s riadiacimi orgánmi vyššie uvedených operačných programov. Riadiace orgány vyššie uvedených operačných programov v spolupráci s MH SR zabezpečia účasť kompetentných zástupcov MH SR vo výberových komisiách pre výber projektov v opatreniach, ktorými bude podporované využitie obnoviteľných zdrojov alebo zabezpečenie energetickej efektívnosti v rámci vyššie uvedených operačných programov. Úlohou kompetentných zástupcov MH SR vo výberových komisiách bude okrem hodnotenia projektov aj odsúhlasenie indikátorov v navrhovanom projekte tak, aby bolo možné monitorovať príspevok projektu k zabezpečeniu energetickej efektívnosti. Podrobnejšie riešenie sledovania horizontálnej priority je rozpísané v časti 6.3 Trvalo udržateľný rozvoj OP KaHR a programom manuáli, ktorý bude vypracovaný po schválení OP KaHR.

MH SR ďalej prostredníctvom sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom pre OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (Slovenská inovačná a energetická

²⁷ Zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy

agentúra - SIEA) zabezpečí zber údajov za oblasť energetiky od jednotlivých riadiacich orgánov tak, aby ich celková hodnota za všetky príslušné operačné programy bola centrálné monitorovaná a vyhodnocovaná na MH SR.

5.2.2.1 Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike

Účel:

Účelom tohto opatrenia je v oblasti energetiky priblíženie energetickej náročnosti úrovni porovnateľnej s EÚ 15, dosiahnutie úspor energie, zvyšovanie účinností využitia primárnych energetických zdrojov za účelom zníženia nákladov za energiu, ako aj zvýšenie podielu spotreby obnoviteľných zdrojov energie na celkovej spotrebe energie. Podporované budú aktivity, ktoré vedú k zvýšeniu využívania obnoviteľných zdrojov energie, ako aj aktivity zamerané na úspory a efektívne využívanie energie v priemysle a v službách na to nadväzujúcich.

Zvyšovanie energetickej efektívnosti bude súčasťou aj ďalších operačných programov, napr. OP VaV, OP Z, ROP, atď., kde MH SR zabezpečí spoločné vyhodnotenie zníženia energetickej náročnosti prostredníctvom indikátorov, v spolupráci s príslušnými Riadiacimi orgánmi.

Výsledky:

- úspory energie, zníženie energetickej náročnosti, zníženie spotreby energie v priemysle a v službách na to nadväzujúcich;
- modernizované existujúce zdroje energie (redukcia environmentálneho znečistenia technológiami vyrábajúcimi teplo a elektrinu, zvýšenie účinností elektrárenských a teplárenských zariadení);
- zvýšenie podielu využívania obnoviteľných zdrojov na celkovej spotrebe energie využitím biomasy, budovaním malých vodných elektrární a ďalších obnoviteľných zdrojov energie;

Popis:

Opatrenie je zamerané na podporu projektov využívajúcich progresívne úsporné technológie na zásobovanie energiou a zariadenia s vyššou účinnosťou využitia energie s minimálnym dopadom na životné prostredie, celkove zamerané na znižovanie energetickej náročnosti výrobných procesov.

Podpora bude ďalej smerovaná aj na projekty zabezpečujúce zlepšenie tepelno-technických charakteristík budov, vybavenia zariadení meracími a regulačnými systémami. Podporované budú aj projekty na využívanie nových technologických zariadení na výrobu elektrickej energie a tepla, projekty na využívanie odpadového tepla z výroby elektrickej energie pri súčasnom zlepšení environmentálnych aspektov sektoru priemyslu ako aj projekty na zníženie strát modernizáciou zariadení slúžiacich k rozvodu energetických médií.

Pozornosť bude venovaná i podpore projektov využívajúcich obnoviteľné zdroje energie, najmä biomasu, geotermálnu energiu, budovaniu malých vodných elektrární a energetického využitia komunálneho odpadu.

Kategórie intervencie:

40 – Obnoviteľné zdroje energie: slnečná

41 – Obnoviteľné zdroje energie: biomasa

42 – Obnoviteľné zdroje energie: hydroelektrická, geotermálna a iné

43– Energetická efektívnosť, kombinovaná výroba elektrickej energie (kogenerácia) a hospodárenie s energiou

Oprávnené aktivity:

- úspory energie vo všetkých oblastiach priemyslu a služieb vrátane izolácie stavebných objektov za účelom zlepšenia ich tepelno-technických vlastností;
- vysokoúčinná kombinovaná výroba elektriny a tepla;
- využívanie obnoviteľných zdrojov energie, tzn. výstavba, modernizácia alebo rekonštrukcia: malých vodných elektrární, zariadení na energetické využitie biomasy, bioplynu, zariadení na výrobu biopalív a bioplynu, zariadení na využitie slnečnej energie, zariadení na využitie geotermálnej energie,
- rekonštrukcia a modernizácia existujúcich energetických zdrojov na báze fosílnych palív za účelom zvýšenia účinnosti zariadení alebo za účelom využívania obnoviteľných zdrojov energie;
- rekonštrukcia existujúcich tepelných zariadení na rozvod tepla (napr. zlepšenie izolácie potrubných rozvodov, zavádzanie systémov na sledovanie úniku tepla, rekonštrukcia odovzdávajúcich staníc tepla a iné);
- a ďalšie podobné oprávnené aktivity, ktoré podporujú ciele opatrenia.

Predpokladané formy štátnej pomoci:

- Schéma štátnej pomoci pre zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzaní progresívnych technológií v energetike
- Schéma na podporu trvalo udržateľného rozvoja (schéma pomoci de minimis)

Prijímatelia pomoci:

Prijímateľmi pomoci je **súkromný sektor**.

Súkromný sektor - fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle Obchodného zákonníka alebo Živnostenského zákona, registrované na území SR pôsobiace v jednotlivých sektoroch hospodárstva Slovenskej republiky, ktoré plánujú realizovať jednotlivé druhy oprávnených projektov²⁷.

V prípade pomoci udelenej zo štrukturálnych fondov pre veľký podnik, riadiaci orgán sa zaväzuje vyžadovať záruku od dotknutého podniku, že pomoc nebude použitá na podporu investícií, ktoré sa dotýkajú premiestnenia zariadenia jeho výroby alebo služieb z iného členského štátu EÚ. Táto formulácia a intenzita pomoci bude súčasťou schém štátnej pomoci. Väčšina podpory pôjde do MSP.

²⁷ - *mikro, malí a strední podnikatelia (MSP)*: určujúcou definíciou MSP je definícia použitá v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro, malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC²⁷, ktorá je uvedená v prílohe Nariadenia Komisie (ES) č. 364/2004²⁷ z 25.februára 2004, ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie Komisie (ES) č. 70/2001 vzhľadom na rozšírenie jeho pôsobnosti na pomoc na výskum a vývoj.

- *veľkí podnikatelia*: Ide o podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka Slovenskej republiky, ktorý nespadá pod definíciu malého a stredného podnikateľa a nezamestnáva viac ako 2500 zamestnancov (max. 500 zamestnancov v prípade schémy de minimis). V rámci limitu počtu 2500 (500) zamestnancov u veľkých podnikateľov sa uplatnia pravidlá definície MSP použitej v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro, malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC zo 6. mája 2003 o definícii malých a stredných podnikov (Ú.v. ES L 124, 20.5.2003) a to článok 3 Typy podnikov, ktoré sa zohľadňujú pri výpočte počtu pracovníkov a finančných čiastok okrem odstavca 4, článok 5 Počet pracovníkov a článok 6 Vyhodnotenie údajov o podniku.

Prijemcami pomoci nemôžu byť podniky v ťažkostiach podľa usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 244 zo dňa 1.10.2004, str. 2).

5.2.2.2 Opatrenie 2.2 Budovanie a modernizácia verejného osvetlenia pre mestá a obce a poskytovanie poradenstva v oblasti energetiky

Účel:

Cieľom opatrenia je podpora verejného sektora pri budovaní a modernizácii verejného osvetlenia v mestách a obciach. Ďalej zvyšovanie informovanosti o efektívnom využívaní energie a využívaní obnoviteľných zdrojov energie – individuálny projekt.

Výsledky:

- zníženie energetickej náročnosti verejného osvetlenia v rámci miest a obcí;
- zvýšenie poskytnutých poradenstiev v rámci úspor energií a využitia obnoviteľných zdrojov.

Popis:

V rámci opatrenia sa budú podporovať mestá a obce pri zlepšení technického stavu verejného osvetlenia v mestách a obciach realizáciou aktivít zameraných na budovanie a modernizáciu osvetlenia. Investície prispievajú k odstráneniu identifikovaných nedostatkov pre bezpečné a bezporuchové osvetlenie miest a obcí a zvýšeniu energetických úspor prevádzkou moderného osvetlenia.

Podpora poradenstva o možnostiach úspor energie pre širokú podnikateľskú obec a verejnosť prispieje k zvýšeniu povedomia o energetickej efektívnosti. Poradenstvom v rámci úspor energie sa podporia aktivity preukazujúce významnosť šetrenia energiami a spôsoby ako dosiahnuť úspory. Podobne poradenstvá v rámci využívania obnoviteľných zdrojov prispievajú k zvýšeniu záujmu podnikateľov a verejnosti k využívaniu obnoviteľných zdrojov energie.

Kategórie intervencie:

43 – Energetická efektívnosť, kombinovaná výroba elektrickej energie (kogenerácia) a hospodárenie s energiou.

Oprávnené aktivity:

- aktivity spojené s budovaním a modernizáciou verejného osvetlenia pre obce a mestá (verejný sektor),
- poradenstvo poskytované SIEA v rámci efektívneho využívania energií a využívania obnoviteľných zdrojov energie, vrátane zvýšenia informovanosti širokej verejnosti.

Predpokladané formy pomoci:

- priama forma podpory formou nenávratného finančného príspevku,
- individuálny projekt SIEA pre poradenstvo v rámci efektívneho využívania energie.

Prijímatelia pomoci:

Pre budovanie a modernizáciu verejného osvetlenia je prijímateľom pomoci: - obec založená v zmysle zákona č. 369/1990 Zb. o obecnom zriadení v znení neskorších predpisov (obec a mesto).

V oblasti poskytovania informovanosti a poradenstva pre efektívne používanie energií a využívanie obnoviteľných zdrojov energie je prijímateľom pomoci: - Slovenská inovačná a energetická agentúra - SIEA.

5.3 Prioritná os 3 - Cestovný ruch

5.3.1 Cieľ a zameranie prioritnej osi

Prioritná os Cestovný ruch, ktorej cieľom je **„Rast konkurencieschopnosti a výkonnosti cestovného ruchu“** je zameraná na využitie prírodného, kultúrneho a doteraz vybudovaného potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, s cieľom prednostne financovať budovanie komplexných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím, spojených s predajom (miestnych služieb), prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou (využitie minerálnych a geotermálnych prameňov, prírodných a kultúrnych atrakcií Slovenska pre rozvoj letnej a zimnej turistiky s komplexnými službami pre zákazníka, s definovaním aj tzv. fakultatívnych výletov, vždy spojených s predajom slovenských výrobkov, napr. sklo, porcelán, výšivky, ochutnávky vín, prezentácie ľudových umeleckých remesiel spojených s predajom, atď.), aby sa zabezpečila inovatívnosť, trvalá udržateľnosť a podporila zamestnanosť v regiónoch. Ďalej sa zameriava na podporu propagácie slovenského cestovného ruchu doma i v zahraničí, a to najmä dobudovaním Národného jednotného informačného systému cestovného ruchu (NUTIS).

Vzhľadom na potrebu rozvoja inštitucionálnych kapacít v regiónoch, zodpovedných za rozvoj cestovného ruchu, sa v rámci prioritnej osi 3 Cestovný ruch uvažuje s **Národným pilotným projektom rozvoja inštitucionálnej základne pre cestovný ruch na úrovni NUTS III**, t. j. na úrovni vyšších územných celkov. V súčasnosti je projekt v štádiu rozpracovania a pre jeho realizáciu sa predpokladá podobný systém ako pre Národný pilotný projekt integrovaných inovačných nástrojov v regiónoch Slovenska, definovaný v rámci prioritnej osi 1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti.

Opatrenia budú podporované priamou formou pomoci.

Nasledujúca tabuľka definuje návrh opatrení pre prioritnú os 3 Cestovný ruch.

Prioritná os programu	Názov opatrenia
3 – Cestovný ruch	3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu
	3.2 Rozvoj informačných služieb cestovného ruchu, prezentácie regiónov a Slovenska

Stratégia cestovného ruchu by sa mala podľa rozhodnutia vlády SR realizovať v nasledovných operačných programoch :

1. v Operačnom programe Základná infraštruktúra, kde je zaradená časť stratégie len pre verejný sektor a
2. v Operačnom programe Konkurencieschopnosť a hospodárska rast, ktorý by mal riešiť len súkromný sektor.

Cieľom prioritnej osi je však financovať budovanie komplexných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím, spojených s predajom, prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou. Preto Ministerstvo hospodárstva SR navrhuje riešiť tento problém v spolupráci s Ministerstvom výstavby a regionálneho rozvoja SR prostredníctvom

vyhlásenia spoločných výziev oboch riadiacich orgánov, so spoločne definovanými kritériami a so spoločnou hodnotiacou komisiou, aby sa zabezpečila synergia medzi verejným a súkromným sektorom a teda aj oboma operačnými programami. V súčasnosti sa o spôsobe implementácie stratégie cestovného ruchu v dvoch operačných programoch rokuje.

5.3.2 Popis opatrení na realizáciu prioritnej osi

Opatrenia sú zamerané na rast konkurencieschopnosti cestovného ruchu v oblasti poskytovaných služieb, ďalej je to zvýšenie kvality ponuky cestovného ruchu a vytvárania nových atraktivít v regiónoch a dosiahnutie porovnateľnej úrovne ponuky so susednými krajinami a krajinami s vyspelým cestovným ruchom. Opatrenia v rámci prioritnej osi budú podporovať súkromný sektor na jednej strane a verejný sektor podporou na dobudovanie jednotného informačného systému cestovného ruchu a propagácie Slovenska doma i v zahraničí. Pomoc z ERDF bude poskytnutá činnostiam v nasledovných oblastiach:

- pri podpore investícií do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím,
- pri podpore rozvoja informačných služieb cestovného ruchu, prezentácie regiónov a Slovenska - je potrebné pozornosť zamerať na podporu všetkých foriem propagácie a prezentácie Slovenska ako krajiny cestovného ruchu a to v súlade s marketingovou stratégiou Slovenska, ktorej nositeľom je Slovenská agentúra pre cestovný ruch. Je potrebné dobudovať a naplňať Národný jednotný informačný systém cestovného ruchu, ktorého tvorba začala v predchádzajúcom programovom období 2004-2006 tak, aby tento informáciami poskytovanými prostredníctvom internetu pokrýval celé územie Slovenska.

5.3.2.1 Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu

Účel:

Účelom navrhovaného opatrenia je rast konkurencieschopnosti cestovného ruchu v oblasti poskytovaných služieb podporou investičných a neinvestičných aktivít v súkromnom sektore. Podpora budovania komplexných služieb cestovného ruchu s celoročným využitím (využitie minerálnych a geotermálnych prameňov pre rozvoj letnej a zimnej turistiky s komplexnými službami pre zákazníka, vytváranie rekreačných centier s možnosťami kultúrnych a poznávacích zájazdov spojených s predajom miestnych výrobkov napr. sklo, porcelán, výšivky, ochutnávky vín spojených s predajom a pod.).

Výsledky:

- vytvorenie komplexných turistických služieb s celoročnou prevádzkou,
- vytvorenie nových inovatívnych služieb s vyššou pridanou hodnotou,
- zlepšenie služieb pre zákazníkov a tým aj predĺženie pobytu zahraničných turistov na území Slovenska,
- nové produkty cestovného ruchu s dôrazom na lepšie využitie kultúrnych, technických a historických pamiatok SR a prírodných zvláštností,
- obnovené kultúrne dedičstvo a prírodný potenciál,

- zlepšený prístup k zariadeniam a strediskám cestovného ruchu a kultúry,
- príprava a realizácia poznávacích zájazdov,
- rozšírenie ponuky pre zákazníkov v prípade nepriaznivého počasia.

Popis:

Opatrenie sleduje napomôcť súkromnému sektoru dosiahnuť synergetický efekt a to investíciami do infraštruktúry cestovného ruchu s významnými dopadmi na rast výkonnosti sektora cestovného ruchu v súkromnej sfére a na rast zamestnanosti.

Podporovať sa budú projekty komplexných turistických programov s celoročným pôsobením s dôrazom na využitie prírodného (minerálne a geotermálne pramene) a kultúrneho dedičstva a existujúcich turistických zariadení cestovného ruchu. Cieľom je vytvoriť na Slovensku niekoľko turistických programov s celoročnou ponukou, ktoré budú schopné spojiť rôzne letné a zimné aktivity (športové, kultúrne, fakultatívne a iné) v ucelený produkt a svojou jedinečnosťou a zohľadnením národných osobitostí Slovenska prilákať tak domácich ako aj zahraničných turistov na dlhšiu dobu pobytu. Pri tvorbe komplexných turistických programov s celoročným využitím bude základným kritériom aj využitie kultúrnych, prírodných a iných atraktivít regiónu (napr. vínná cesta, gotická cesta, železná cesta a iné výlety spojené s predajom, lokality UNESCO), čím sa podporia nadväzujúce odvetvia a vytvárajú sa kultúrno-historické objekty pre prípadnú rekonštrukciu pre účely cestovného ruchu. Rozvoj ucelených produktov cestovného ruchu vrátane ich koordinovanej ponuky prostredníctvom teritoriálneho turistického manažmentu zohrá v budúcnosti významnú úlohu pri zintenzívnení a skvalitnení cestovného ruchu na Slovensku. Vybudovanie komplexných programov prispieje aj k zmierňovaniu regionálnych rozdielov v ekonomickej výkonnosti Slovenska.

Kategórie intervencie:

- 55 – Propagácia prírodných krás
- 56 – Ochrana a rozvoj prírodného dedičstva
- 57 – Podpora pri zlepšovaní služieb cestovného ruchu
- 58 – Ochrana a zachovanie kultúrneho dedičstva
- 59 - Rozvoj kultúrnej infraštruktúry

Oprávnené aktivity :

V rámci budovania komplexných služieb cestovného ruchu:

- podpora budovania mikroinfraštruktúry k strediskám CR, t.j. najmä mikroinfraštruktúry, ktorá sama o sebe neprodukuje zisk (parkoviská, inžinierske siete, verejné sociálne zariadenia, odpočívadla, orientačné tabule a pod.);
- výstavba nových a modernizácia existujúcich zariadení cestovného ruchu (napr. obnova kúpeľníctva, doplnkové a športové služby, kúpaliská, lyžiarske lanovky a vleky, využitie banských diel na CR, o využitie lokalít priemyselného dedičstva pre cestovný ruch, atď.);
- vytváranie nových atrakcií v regiónoch (napr. areálov pre športovcov či už letných alebo zimných, atď.);
- podpora obnovy pamiatkových území, tematických kultúrnych trás a rekonštrukcia kultúrnych a historických objektov a zariadení so zámerom ich využitia na účely

cestovného ruchu; zahrňujúcich aj lokality UNESCO zapísané, ale aj navrhované na zápis do zoznamu UNESCO

- podpora manažmentu voľného času;
- podpora výstavby a obnovy lyžiarskych tratí, vodných mól, prístavísk a pod.;
- a ďalšie podobné oprávnené aktivity, ktoré podporujú ciele opatrenia.

Jedným z hlavných kritérií na podporu vyššie uvedených aktivít je, aby sa v rámci „komplexných turistických programov s celoročným využitím“ organizovali fakultatívne výlety v SR a aby sa zabezpečili aktivity počas celého ročného obdobia (leto/zima) a vyhlo sa tak sezónnosti.

Predpokladané formy štátnej pomoci:

- Schéma štátnej pomoci pre podporu podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu do ucelených produktov cestovného ruchu s celoročným využitím.

Prijímatelia pomoci:

Prijímateľmi pomoci sú podnikatelia alebo združenia právnických osôb, ktoré predložia spoločný projekt na vybudovanie, rekonštrukciu alebo modernizáciu komplexných centier cestovného ruchu s ich celoročným využitím²⁸.

V prípade pomoci udelenej zo štrukturálnych fondov pre veľký podnik, riadiaci orgán sa zaväzuje vyžadovať záruku od dotknutého podniku, že pomoc nebude použitá na podporu investícií, ktoré sa dotýkajú premiestnenia zariadenia jeho výroby alebo služieb z iného členského štátu EÚ. Táto formulácia a intenzita pomoci bude súčasťou schém štátnej pomoci. Väčšina podpory pôjde do MSP.

²⁸

- *mikro, malí a strední podnikatelia (MSP)*: určujúcou definíciou MSP je definícia použitá v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro, malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC²⁸, ktorá je uvedená v prílohe Nariadenia Komisie (ES) č. 364/2004²⁸ z 25.februára 2004, ktorým sa mení a dopĺňa Nariadenie Komisie (ES) č. 70/2001 vzhľadom na rozšírenie jeho pôsobnosti na pomoc na výskum a vývoj.

- *veľkí podnikatelia*: Ide o podnikateľa v zmysle § 2 ods. 2 Obchodného zákonníka Slovenskej republiky, ktorý nespadá pod definíciu malého a stredného podnikateľa a nezamestnáva viac ako 2500 zamestnancov. V rámci limitu počtu 2500 zamestnancov u veľkých podnikateľov sa uplatnia pravidlá definície MSP použité v Odporúčaní Európskej komisie o definícii mikro, malých a stredných podnikov č. 2003/361/EC zo 6. mája 2003 o definícii malých a stredných podnikov (Ú.v. ES L 124, 20.5.2003) a to článok 3 Typy podnikov, ktoré sa zohľadňujú pri výpočte počtu pracovníkov a finančných čiastok okrem odstavca 4, článok 5 Počet pracovníkov a článok 6 Vyhodenie údajov o podniku.

- *združenia*: v súlade s občianskym zákonom č. 40/1964 Zb. s minimálne 3 účastníkmi. Členmi združenia môžu byť fyzické alebo právnické osoby oprávnené na podnikanie v zmysle Živnostenského a Obchodného zákona, registrované na území SR, mestá, obce a VÚC, pričom musí byť v združení zachovaná prevaha subjektov súkromného sektora a to vo veci hlasovacích práv a podielu na aktivitách.

Prijemcami pomoci nemôžu byť podniky v ťažkostiach podľa usmernení Spoločenstva o štátnej pomoci na záchranu a reštrukturalizáciu firiem v ťažkostiach (Ú. v. EÚ C 244 zo dňa 1.10.2004, str. 2).

5.3.2.2 Opatrenie 3.2 Rozvoj informačných služieb cestovného ruchu, prezentácie regiónov a Slovenska

Účel:

Účelom tohto opatrenia je podpora propagácie slovenského cestovného ruchu doma i v zahraničí. Má prispieť k vytvoreniu priaznivého obrazu o Slovensku ako krajine cestovného ruchu s bohatým kultúrnym a historickým dedičstvom s množstvom prírodných krás aj pomocou dobudovania Národného jednotného informačného systému cestovného ruchu (NUTIS). Opatrenie priamo podporuje propagáciu Slovenska prostredníctvom subjektov verejného sektora a je nepriamo zamerané na podporu malých a stredných podnikateľov pri ich prezentácii na domácom i zahraničnom trhu, na tvorbu imidžu pri podnikaní v cestovnom ruchu.

Toto opatrenie zahŕňa:

- zlepšenie úrovne prezentácie Slovenska,
- dobudovanie a informačné napĺňanie Národného jednotného informačného systému cestovného ruchu.

Výsledky:

- vytvorenie, naplnenie a aktualizácia informačných databáz pre potreby rozvoja kultúry a cestovného ruchu v rámci informačného systému SACR,
- zvýšenie prezentácie v cestovnom ruchu na medzinárodných a domácich veľtrhoch a výstavách.

Popis:

Slovensko je v súčasnosti málo známou krajinou, s potrebou budovania osobitného imidžu. Je málo známe na ázijských a amerických trhoch cestovného ruchu, ale aj v časti západnej Európy.

Zámerom je preto vytvoriť ucelenú stratégiu, nasledovanú programom intenzívnej propagácie. Snahou je aj vytvorenie informačného systému. Realizácia opatrenia bude orientovaná aj na spoluprácu s nositeľmi prezentácie na miestnej a regionálnej úrovni, využitie a zapojenie nových, resp. existujúcich turisticko-informačných kancelárií do uvedeného informačného systému. Nadstavbou NUTIS-u by mal byť aj rezervačný systém, resp. systém umožňujúci on-line prepojenie na potenciálnych turistov a poskytovateľov služieb cestovného ruchu, čo vytvorí podmienky pre samofinancovanie systému.

Kategórie intervencie:

- 55 – Propagácia prírodných krás
- 56 - Ochrana a rozvoj prírodného dedičstva
- 57 – Podpora pri zlepšovaní služieb cestovného ruchu

Oprávnené aktivity:

- rozvoj informačných služieb cestovného ruchu - pokračovanie v tvorbe Národného jednotného informačného systému cestovného ruchu, zber informácií do NUTIS-u TIK-mi, vytváranie a činnosť turisticko-informačných kancelárií a pod.;
- tvorba informačných a prezentačných materiálov, účasť na propagačných a prezentačných aktivitách cestovného ruchu, podpora prezentácie SR v zahraničí ako atraktívnej turistickej destinácie a pod.

Predpokladané formy pomoci

- priama forma podpory formou nenávratného finančného príspevku

Prijímatelia pomoci:

Prijímateľom pomoci bude Slovenská agentúra pre cestovný ruch - SACR.

5.4 Prioritná os 4 - Technická pomoc

Vo všeobecnosti je možné konštatovať, že technická pomoc je určená na krytie prevádzkových nákladov spojených s implementáciou OP KaHR.

Prioritná os 4 Technická pomoc je zameraná na zabezpečenie kvality všetkých procesov ovplyvňujúcich realizáciu štrukturálnych fondov a poskytovanie potrebnej podpory hlavným aktérom vstupujúcim do tejto realizácie. Ide o posilnenie kvality riadenia, koordinácie, implementácie, informovanosti, monitorovania a hodnotenia pomoci realizovanej v rámci Ministerstva hospodárstva Slovenskej republiky v rokoch 2007-2013.

Narastajúce alokácie finančných prostriedkov zo štrukturálnych fondov prinášajú so sebou zvyšujúce sa nároky na efektívnu realizáciu všetkých etáp ich využitia, počínajúc procesom programovania, cez implementáciu, monitorovanie, až po záverečné audity a hodnotenia. Všetky zložky zapojené do systému musia fungovať koordinovane a pracovať vo vzájomnej súčinnosti, zároveň si však každý proces vyžaduje špecifické know-how, čo je náročné pre aktérov tohto procesu. Zdroje technickej pomoci majú pomôcť riadiacim, implementačným, ako aj iným orgánom zapojeným do procesu partnerstva, získať a udržať potrebné dostatočne erudované ľudské zdroje, zabezpečiť ich profesionálny rast a podmienky ich vzájomnej súčinnosti a v neposlednom rade, poskytnúť im nevyhnutné odborné podklady na kvalitné rozhodovanie.

Zabezpečenie vysokej kvality realizácie operačného programu a jeho prioritných osí na všetkých úrovniach riadiacich štruktúr, od riadiaceho orgánu (RO) cez implementačné agentúry (SORO), až po orgány spolupracujúce na regionálnej úrovni. Zvyšovanie efektívnosti využitia vynakladaných prostriedkov na implementáciu schválených intervencií.

Celkový finančný limit pre technickú pomoc je stanovený pravidlom Nariadenia Rady (ES) č.1083/2006 z 11. júla 2006, oddiel 5, článok 46, odsek 1 a) kde je uvedené, že celková suma na technickú pomoc (v prípade SR súčet alokácie ERDF na Operačný program Technická pomoc a prostriedkov ERDF vyčlenených na technickú pomoc v ostatných OP v rámci cieľa Konvergencia a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť) nesmie presiahnuť 4 % z celkovej alokácie na tieto dva ciele. V nadväznosti na uvedený celkový 4 % limit a na stanovenú finančnú alokáciu pre OP Technická pomoc pokrývajúci horizontálne aktivity, prostriedky vyčlenené na technickú pomoc v rámci každého z ostatných OP nesmú prekročiť 3,13 % z príspevku ES na daný OP.

5.4.1 Opatrenie 4.1 Technická pomoc

Účel:

Cieľom tejto prioritnej osi je zabezpečiť na úrovni riadiaceho orgánu a na regionálnej úrovni (VÚC, mestá, obce) zvýšenie kvality uskutočňovaných intervencií a zvýšenie efektívnosti využitia finančných prostriedkov vyčlenených zo štrukturálnych fondov a zo štátneho rozpočtu. Opatrenie spája efektívne riadenie, propagáciu a hodnotenie OP KaHR v podmienkach MH SR. Prioritná os je indikovaná ako oblasť intervencie z prostriedkov EÚ v súlade s Nariadením Rady (ES) č.1083/2006 z 11. júla 2006, ktorá bude financovať činnosti operačných programov týkajúce sa príprav, riadenia, monitorovania, hodnotenia, informovania a kontroly spolu s činnosťami na posilnenie administratívnych kapacít na

vykonávanie intervencie fondov a bude aktualizovaná v súlade s čl. 26 Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006.

Sú v ňom obsiahnuté podporné aktivity na úrovni Riadiaceho orgánu OP KaHR, ako aj na regionálnej úrovni.

Popis:

Technická pomoc riadená a koordinovaná určeným interným útvarom riadiaceho orgánu OP KaHR bude realizovaná aktivitami definovanými Nariadením Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006 a v súlade so Strategickým usmernením Spoločenstva.

Pôjde najmä o:

- aktivity spojené s činnosťami zameranými na posilnenie administratívnych kapacít v súvislosti s realizáciou operačných programov;
- aktivity zamerané na adekvátne materiálno-technické zabezpečenie subjektov zapojených do implementácie OP KaHR;
- aktivity priamo súvisiace s prevádzkovým zabezpečením riadenia OP KaHR, zahrňujúce prevádzkové výdavky, výdavky na údržbu a pod.;
- aktivity zamerané na oblasť tvorby a aktualizácie strategických a metodických dokumentov v pôsobnosti RO;
- aktivity súvisiace s výkonom auditu a kontroly realizácie projektov a operačných programov;
- aktivity súvisiace s monitorovaním realizácie projektov a operačných programov;
- aktivity súvisiace s prípravou, realizáciou a zabezpečením výkonu kompetencií monitorovacieho výboru, pracovných, koordinačných skupín a výborov;
- aktivity súvisiace s poskytovaním informácií, šírením povedomia o programoch a zabezpečením publicity operačných programov na primeranej úrovni²⁹ pre prijímateľov, potenciálnych prijímateľov a verejnosť;
- aktivity súvisiace s vytváraním sietí kontaktných miest a informačných kanálov;
- aktivity súvisiace s realizáciou komunikačného plánu;
- hodnotiace aktivity spojené s monitorovaním operačného programu počas programového obdobia;
- aktivity zamerané na spracovanie odborných posudkov, metodík, štúdií, regionálnych analýz a iných analýz súvisiacich s prípravou a vykonávaním OP.

Prijímatelia pomoci:

Prijímateľom pomoci bude MH SR ako RO OP KaHR (príslušné organizačné útvary MH SR), SORO, VÚC a inštitúcie zriadené vyššími územnými celkami.

²⁹ V zmysle článku 69 nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 ako aj Oddielu 1 nariadenia Komisie č. 1828/2006

6 HORIZONTÁLNE PRIORITY

V stratégii NSRR sú definované horizontálne priority, ktoré komplementárnym spôsobom vplývajú na ciele NSRR v štyroch oblastiach a to marginalizované rómske komunity, rovnosť príležitostí, trvalo udržateľný rozvoj a informačná spoločnosť. Oblasti podpory definované v OP KaHR prispievajú v rámci relevantných opatrení k dosiahnutiu týchto horizontálnych cieľov. Zmyslom každej z horizontálnych priorít je zabezpečiť dosiahnutie pre ňu definovaného cieľa, ktorý sa týka viacerých priorít NSRR a nemôže byť teda zabezpečený len prostredníctvom jedného operačného programu ale vyžaduje si koordinovaný prístup pretínajúci viaceré špecifické priority, resp. projekty. Realizácia horizontálnych priorít bude osobitne monitorovaná vo výročných správach operačných programov, ako aj vo výročnej správe NSRR.

6.1 Marginalizované rómske komunity

Podpora marginalizovaných rómskych komunít (ďalej len „MRK“) v rámci OP KaHR je riešená horizontálne vo všetkých opatreniach. Intervencie v rámci opatrení OP KaHR sú navrhnuté tak, že rómske komunity majú rovnakú možnosť sa zúčastniť uvedených podporných mechanizmov, ako ktorýkoľvek podnikateľ. Ciele OP KaHR neriešia priamo otázky sociálnej inklúzie a sociálnych služieb, ale prispievajú k riešeniu zamestnanosti a vzdelávania. Tie sú predmetom ďalších operačných programov v rámci NSRR SR.

Aby MH SR poznalo lepšie problémy rómskej komunity v oblasti podnikania a vedelo v operačnom programe tieto problémy riešiť, realizovali sme stretnutie MH SR so zástupcami rómskej podnikateľskej komunity. Záverom rokovania bolo konštatovanie predovšetkým nasledovných problémov. Rómska komunita pokladá za najväčší problém získanie finančných prostriedkov pre začínajúcich podnikateľov. Ako dôvod uvádzali, že pri začatí podnikania nemajú možnosť z bánk získať úver pre napr. nákup technológií, pretože nemajú dostatočnú hodnotu majetku, ktorú by použili ako záruku na získanie úveru. Preto MH SR navrhuje v rámci OP KaHR pripraviť schému de - minimis pre začínajúcich podnikateľov tak, ako je popísaná v prvej priorite. Jedná sa o spoločnú schému štátnej pomoci s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky, kde majú podnikatelia možnosť získať finančné prostriedky z ERDF na nákup technológií a súčasne z fondu ESF na úhradu mzdy, odvodov a vzdelávania. Systém riadenia synergie a komplementarity je riešený na úrovni riadiacich orgánov oboch ministerstiev zmluvou o spolupráci pri tvorbe a implementácii programových dokumentov na roky 2007-2013.

6.2 Rovnosť príležitostí

Základným prvkom všeobecného princípu rovnosti príležitostí je zákaz diskriminácie na základe príslušnosti k pohlaviu, rase, etnickej skupine, náboženstva alebo viery, individuality, veku alebo sexuálnej orientácie. Rovnosť príležitostí je súčasťou pilierov Európskej stratégie zamestnanosti a Európskej rámcovej stratégie nediskriminácie a rovnakých príležitostí pre všetkých. Zvláštny dôraz sa kladie na princíp rodovej rovnosti (rovnosť príležitostí žien a mužov).

Politika rovnosti príležitostí pre mužov a ženy je prierezovou úlohou všetkých častí operačných programov, a preto je analyzovaná predovšetkým v NSRR SR.

Horizontálna priorita rovnosť príležitostí sa bude sledovať vo všetkých operačných programoch v rámci NSRR. Posúdenie vplyvu projektu na naplnenie horizontálnej priority rovnosť príležitostí bude povinné pre všetkých žiadateľov zo ŠF a KF a jej naplnenie sa bude sledovať v projektovej prihláške, kde žiadateľ zhodnotí či má projekt vplyv na rovnosť príležitostí.

V oblasti intervencie ERDF v stratégii OP KaHR je zachovaná rovnosť príležitostí mužov a žien na trhu práce. Pri monitorovaní realizácie opatrení prostredníctvom štrukturálnych fondov budú hodnotené aj rovnosti príležitostí mužov a žien napr. z pohľadu počtu zamestnaných žien, ich finančného ohodnotenia a nediskriminácie z pohľadu veku.

6.3 Trvalo udržateľný rozvoj

Trvalo udržateľný rozvoj je jedným zo základných cieľov EÚ, ktorým sa riadia všetky jej politiky a činnosti.

Trvalo udržateľným rozvojom sa rozumie cielený, dlhodobý (priebežný), komplexný a synergický proces, ovplyvňujúci podmienky a všetky aspekty života (kultúrne, sociálne, ekonomické, environmentálne a inštitucionálne), na všetkých úrovniach (lokálnej, regionálnej, národnej) a smerujúci k takému funkčnému modelu určitého spoločenstva (miestnej a regionálnej komunity, krajiny, medzinárodného spoločenstva), ktorý kvalitne uspokojuje biologické, materiálne, duchovné a sociálne potreby a záujmy ľudí, pričom eliminuje alebo výrazne obmedzuje zásahy ohrozujúce, poškodzujúce alebo ničiace podmienky a formy života, nezaťažuje krajinu nad únosnú mieru, rozumne využíva jej zdroje a chráni kultúrne a prírodné dedičstvo.

Vláda SR považuje trvalo udržateľný rozvoj za jeden zo základných pilierov vedomostnej spoločnosti, a preto bude podporovať jeho vyváženosť tak, že okrem ekonomického rastu budú zohľadnené aj sociálne a environmentálne dopady.

Trvalo udržateľný rozvoj je ako jeden z kľúčových princípov NSRR obsiahnutý v strategickom ciele Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007 – 2013, ktorý definuje rešpektovanie trvalo udržateľného rozvoja ako jednu z kľúčových podmienok pre zvyšovanie konkurencieschopnosti a výkonnosti regiónov a ekonomiky SR v období rokov 2007 – 2013. Napĺňanie dlhodobej vízie NSRR, t.j. proces konvergenzie ekonomiky SR k priemeru EÚ-15 tak musí prebiehať v podmienkach trvalo udržateľného rozvoja.

Cieľom horizontálnej priority trvalo udržateľný rozvoj je zabezpečiť, aby výsledný efekt všetkých intervencií financovaných v rámci NSRR synergicky podporoval trvalo udržateľný rozvoj vo všetkých jeho zložkách, t.j. v environmentálnej, ekonomickej a sociálnej zložke v súlade s cieľmi a ukazovateľmi Obnovennej stratégie trvalo udržateľného rozvoja EÚ.

Na politickej úrovni koordinačnú úlohu pri implementácii horizontálnej priority TUR plní podpredseda vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Túto úlohu vo vzťahu k trvalo udržateľnému rozvoju plní prostredníctvom Rady

vlády pre trvalo udržateľný rozvoj z funkcie jej predsedu. Koordinátorom horizontálnej priority na pracovnej úrovni je Úrad vlády SR.

ÚV SR zabezpečuje, aby horizontálna priorita bola efektívne riadená a implementovaná vo vzťahu k všetkým operačným programom, ich prioritným osiam a monitoruje a hodnotí napĺňanie cieľov horizontálnej priority aj na úrovni NSRR.

Pre tento účel je na Úrade vlády SR zriadená pracovná skupina pre horizontálnu prioritu TUR, v ktorej majú zastúpenie všetky relevantné RO, Centrálny koordinačný orgán, MF SR, ako aj zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov (zástupcovia regionálnych a miestnych samospráv, akademickej obce, výskumných inštitúcií, podnikateľských a odborových zväzov, záujmových združení a občianskej spoločnosti).

Rada vlády pre trvalo udržateľný rozvoj SR je poradným a koordinačným orgánom vlády Slovenskej republiky pre uplatňovanie zásad trvalo udržateľného rozvoja. Vyjadruje sa o.i. aj k predloženým materiálom Pracovnej skupiny pre HP TUR. Spolupracujúcimi a poradnými orgánmi Rady sú odborníci vysokých škôl, vedeckých ústavov, zástupcov samosprávnych orgánov, odborových a zamestnávateľských zväzov a zástupcov orgánov štátnej správy pri posudzovaní riešenia niektorých problémov trvalo udržateľného rozvoja.

Kľúčovými prostriedkami, prostredníctvom ktorých sa budú riadiť intervencie tak, aby napĺňali horizontálnu prioritu trvalo udržateľný rozvoj, sú integračné nástroje, ktoré vyplývajú z koncepčného, právneho a inštitucionálneho rámca trvalo udržateľného rozvoja:

- strategické a programové dokumenty, koncepcie v oblasti trvalo udržateľného rozvoja,
- princípy, priority, ciele a ukazovatele trvalo udržateľného rozvoja.

Implementácia horizontálnej priority trvalo udržateľný rozvoj bude na základe využitia integračných nástrojov vykonávaná v týchto fázach programového cyklu:

- a) implementácia
- b) monitorovanie a hodnotenie

a) Implementácia

- Vo fáze implementácie operačných programov bude napĺňanie horizontálnej priority trvalo udržateľný rozvoj uskutočňované prostredníctvom zadefinovania jednotného textu pre všetky RO/SORO, v rámci príručky pre prijímateľa, ktorého obsahom bude, aby žiadateľ o nenávratný finančný príspevok vo svojom projekte jasne zadefinoval, či chce svojím projektom podporiť rozvoj trvalo udržateľný rozvoj a akým spôsobom.
- Vo fáze implementácie bude napĺňanie horizontálnej priority trvalo udržateľný rozvoj ďalej zabezpečené prostredníctvom nastavenia hodnotiacich kritérií projektov v súlade s cieľmi horizontálnej priority trvalo udržateľný rozvoj. Jednotlivé RO/SORO zašlú ÚV SR návrh hodnotiacich kritérií za jednotlivé horizontálne priority. Pri nastavení hodnotiacich kritérií sa vychádza z horeuvedených integračných nástrojov.

b) Monitorovanie a hodnotenie

- Vo fáze monitorovania a hodnotenia bude napĺňanie horizontálnej priority TUR uskutočňované prostredníctvom sledovania napĺňania ukazovateľov TUR na úrovni prioritných osí a operačného programu. ÚV SR v spolupráci so zástupcami

jednotlivých riadiacich orgánov určí a vyberie set/skupinu indikátorov z tých indikátorov, ktoré sú zadefinované v danom operačnom programe alebo v Národnom systéme indikátorov, a ktoré sa budú monitorovať z pohľadu TUR monitorovacím výborom.

- Obnovená stratégia trvalo udržateľného rozvoja EÚ 2006 vychádza zo stratégie TUR EÚ, ktorá bola na národnej úrovni rozpracovaná do Akčného plánu TUR SR na roky 2005 - 2010, ktorý obsahuje dlhodobé priority – integrované ciele, ktoré sú bližšie rozpracované do 28 strategických cieľov. ÚV SR v spolupráci s RO zadefinuje, ktoré z uvedených 28 strategických cieľov sú z hľadiska zamerania ich operačného programu relevantné. ÚV SR bude tak na základe uvedeného zadefinovania hodnotiť príspevok operačných programov k napĺňaniu strategických cieľov Akčného plánu TUR. Výsledky tohto hodnotenia budú súčasťou výročných správ operačných programov ako aj výročnej správy NSRR. Hodnotiace správy TUR budú predkladané na schválenie členom pracovnej skupiny pre TUR a Rady vlády pre TUR, ktoré budú ďalej slúžiť ako podklad pre priebežné hodnotenie Akčného plánu TUR SR na roky 2005-2010.
- ÚV SR pripraví monitorovaciu správu horizontálnej priority TUR aj s uvedením regionálneho priemetu realizovaných aktivít, ktorá bude súčasťou výročnej správy NSRR
- ÚV SR plánuje na základe správ v spolupráci s relevantnými partnermi vydať analýzu, príp. štúdiu, ktorá poskytne pohľad na plnenie princípov trvalo udržateľného rozvoja z celoslovenského hľadiska ako aj v členení podľa jednotlivých regiónov.
- Všetky výstupy ÚV SR po dohode s jednotlivými RO, budú slúžiť aj ako vstupy pre zasadnutia jednotlivých monitorovacích výborov.

Gestori HP TUR sa budú zúčastňovať zasadnutí monitorovacích výborov jednotlivých operačných programov.

Jednou z oblastí významne prispievajúcou k trvalo udržateľnému rozvoju je aj oblasť energetickej efektívnosti. Koordináciu podpory energetiky bude horizontálne zabezpečovať MH SR, ktoré je v zmysle kompetenčného zákona (Zákon č. 575/2001 Z.z o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy) zodpovedné za energetickú politiku, zabezpečuje a plní úlohy, ktoré pre SR vyplývajú z nariadení, smerníc a strategických dokumentov EÚ a zároveň má povinnosť informovať EK o plnení týchto záväzkov. MH SR následne poskytne ÚV SR podklady za vyhodnotenú oblasť energetiky a energetickej efektívnosti, aby ÚV SR mohol zabezpečiť komplexné vyhodnotenie horizontálnej priority TUR.

Za účelom vyhodnocovania horizontálnej priority TUR bola na ÚV SR zriadená pracovná skupina pre horizontálnu prioritu TUR, ktorej členom je aj zástupca MH SR zodpovedný za vyhodnocovanie oblasti energetickej efektívnosti. V rámci pracovnej skupiny pre horizontálnu prioritu TUR, MH SR navrhne indikátory pre hodnotenie energetickej efektívnosti, ktoré sa budú sledovať na úrovni prioritných osí a operačného programu. Na úrovni projektov budú tieto indikátory súčasťou Žiadosti o poskytnutie nenávratného finančného príspevku pre všetky relevantné operačné programy, podporované z ERDF v rokoch 2007-2013 tak, aby sa dali vyhodnotiť za SR. Každý RO je povinný zapracovať tieto indikátory do žiadosti o nenávratný finančný príspevok a vyhodnocovať ich prostredníctvom

ITMS. V rámci ITMS bude tieto indikátory za SR vyhodnocovať MH SR v spolupráci s ÚV SR.

Indikátory na sledovanie energetickej efektívnosti v rámci horizontálnej priority TUR NSRR SR.

Názov ukazovateľa	Merná jednotka	Východisková hodnota	predpokladaná hodnota	predpokladaná hodnota	Zdroj
		2007	2010	2013	
Zvýšený inštalovaný výkon zariadenia zodpovedajúci OZE	MW	5	32	80	ITMS
Zateplená plocha	m ²	1000	3800	6200	ITMS
Ročné úspory energie	GJ/rok	1000x10 ³	1500x10 ³	2000x10 ³	ITMS
Energetická náročnosť ekonomiky	kgoe/1000€	854,3	758,5	663,43	ŠÚ SR
Podiel obnoviteľných zdrojov na hrubej spotrebe	%	14,4	16,7	19	ŠÚ SR
Energetická efektívnosť	%	55	60	66	ŠÚ SR

6.4 Informačná spoločnosť

V súčasnosti pri budovaní vedomostnej spoločnosti dochádza k postupnej premene jej tradičného vnímania v zmysle vedomostného trojuholníka (vzdelávanie, výskum a inovácie) na štvoruholník (pridáva sa strana štvrtá – informatizácia). Zavádzanie informačno-komunikačných technológií (IKT) a zefektívňovanie procesov prostredníctvom ich využívania prispieva podstatnou mierou k oveľa vyššej efektívnosti a účinnosti implementácie všetkých prvkov vedomostnej spoločnosti. Vedomostná spoločnosť a informačná spoločnosť tak netvoria dva rôzne faktory podporujúce udržateľný hospodársky rast a zvyšovanie konkurencieschopnosti SR. Cieľom koordinácie aktivít v týchto oblastiach je zabezpečiť, aby prispievali aj k napĺňaniu cieľov národnej lisabonskej stratégie.

Hlavné ciele v oblasti rozvoja informačnej spoločnosti na Slovensku sú v zmysle strategických dokumentov pre oblasť informatizácie spoločnosti zadefinované ako :

- informačná gramotnosť
- efektívna elektronizácia verejnej správy
- široká dostupnosť internetu

Implementácia horizontálnej priority posilní synergické prepojenie dotknutých operačných programov a zabezpečí, aby aktivity podporované na základe konkrétnych projektov zohľadňovali informačnú spoločnosť vo všetkých jej aspektoch.

Na politickej úrovni za koordináciu implementácie horizontálnej priority informačná spoločnosť zodpovedá podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Koordinátorom horizontálnej priority na pracovnej úrovni je Úrad vlády SR. Na koncepcnej a vecnej úrovni za horizontálne riadenie a implementáciu všetkých projektov informatizácie spoločnosti zodpovedá MF SR, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy na úseku informatizácie v zmysle zákona č. 275/2006 Z.z. o informačných systémoch verejnej správy a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

ÚV SR zabezpečuje, aby horizontálna priorita bola efektívne riadená a implementovaná vo vzťahu ku všetkým operačným programom, ich prioritným osiam a monitoruje a hodnotí napĺňanie cieľov horizontálnej priority aj na úrovni NSRR

Pre tento účel je na Úrade vlády SR zriadená pracovná skupina pre horizontálnu prioritu informačná spoločnosť, v ktorej majú zastúpenie všetky relevantné RO, Centrálny koordinačný orgán, MF SR, ako aj zástupcovia sociálno-ekonomických partnerov (zástupcovia regionálnych a miestnych samospráv, akademickej obce, výskumných inštitúcií, podnikateľských a odborových zväzov, záujmových združení a občianskej spoločnosti). Taktiež sa vytvára Úrad splnomocnenca vlády pre informatizáciu spoločnosti, ktorý je súčasťou pracovnej skupiny pre informačnú spoločnosť a plní v tejto skupine poradnú funkciu v zmysle svojho štatútu.

Kľúčovými prostriedkami, prostredníctvom ktorých sa budú riadiť intervencie tak, aby napĺňali horizontálnu prioritu informačná spoločnosť, sú integračné nástroje, ktoré vyplývajú z koncepčného, právneho a regulačného rámca informatizácie spoločnosti:

- strategické dokumenty, akčné plány v oblasti informatizácie spoločnosti,
- národná koncepcia informatizácie verejnej správy a z nej vyplývajúce koncepcie rozvoja informačných systémov verejnej správy povinných subjektov, ktorými sú inštitúcie verejnej správy,
- národné projekty implementované v rámci OPIS,
- dátové štandardy, technologické štandardy a bezpečnostné štandardy,
- metodické pokyny, usmernenia, príručky pre žiadateľov, prípadne výzvy na predkladanie projektov.

Ide o nástroje vyplývajúce z platného právneho rámca a strategického rámca, za ktoré je v zmysle kompetenčného zákona a zákona o ISVS zodpovedné MF SR, ako ústredný orgán štátnej správy na úseku informatizácie.

Implementácia horizontálnej priority informačná spoločnosť bude na základe využitia integračných nástrojov vykonávaná v týchto fázach programového cyklu:

- a) implementácia
- b) monitorovanie a hodnotenie

a) Implementácia

- Vo fáze implementácie operačných programov bude napĺňanie horizontálnej priority informačná spoločnosť uskutočňované prostredníctvom zadefinovania jednotného textu (ktorý bude odkonzultovaný s MF SR) pre všetky RO/SORO, v rámci príručky pre prijímateľa, ktorého obsahom bude, aby žiadateľ o nenávratný finančný príspevok vo svojom projekte jasne zadefinoval, či chce svojím projektom podporiť rozvoj informačnej spoločnosti a akým spôsobom.
- Vo fáze implementácie bude napĺňanie horizontálnej priority informačná spoločnosť ďalej zabezpečené prostredníctvom nastavenia hodnotiacich kritérií projektov v súlade s cieľmi horizontálnej priority informačná spoločnosť. Jednotlivé RO/SORO zašlú ÚV SR návrh hodnotiacich kritérií projektov za jednotlivé horizontálne priority. ÚV SR v súčinnosti s MF SR posúdi návrh hodnotiacich kritérií projektov v zmysle vyššie uvedených integračných nástrojov.

b) Monitorovanie a hodnotenie

- Vo fáze monitorovania a hodnotenia bude napĺňanie horizontálnej priority informačná spoločnosť uskutočňované prostredníctvom sledovania napĺňania ukazovateľov informačnej spoločnosti na úrovni prioritných osí a operačného programu. ÚV SR a MF SR v spolupráci so zástupcami jednotlivých riadiacich

orgánov určí a vyberie set/skupinu indikátorov z tých indikátorov, ktoré sú zadefinované v danom operačnom programe alebo v Národnom systéme indikátorov, a ktoré sa budú monitorovať z pohľadu informačnej spoločnosti monitorovacím výborom,

- ÚV SR pripraví monitorovaciu správu horizontálnej priority IS aj s uvedením regionálneho priemetu realizovaných aktivít, ktorá bude súčasťou výročnej správy NSRR,
- ÚV SR plánuje na základe správ v spolupráci s relevantnými partnermi vydať analýzu, príp. štúdiu, ktorá poskytne pohľad na plnenie princípov informačnej spoločnosti z celoslovenského hľadiska ako aj v členení podľa jednotlivých regiónov,
- Všetky výstupy ÚV SR po dohode s jednotlivými RO, budú slúžiť aj ako vstupy pre zasadnutia jednotlivých monitorovacích výborov,
- Gestori HP IS sa budú zúčastňovať zasadnutí monitorovacích výborov jednotlivých operačných programov.

7 SÚLAD STRATÉGIE OP KONKURENCIESCHOPNOSŤ A HOSPODÁRSKY RAST S POLITIKAMI, DOKUMENTMI A CIEĽMI

OP KaHR jednoznačne vychádza z Národného strategického referenčného rámca SR na roky 2007-2013, ktorý v sebe zohľadňuje všetky základné politiky ES pre ekonomickú, sociálnu a územnú kohéziu³⁰ (Strategické všeobecné zásady Spoločenstva pre súdržnosť; Stratégiu konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010, tzv. Lisabonskú stratégiu pre SR a na tento dokument nadväzujúci Komisiou schválený súbor „integrovaných zásad“ na roky 2005 – 2008, hlavne na podporu hospodárskeho rastu a pracovných príležitostí v Európe³¹; priemyselnú a energetickú politiku EU ako aj na stratégiu EU pre zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja).

Stratégia a jednotlivé opatrenia v rámci OP KaHR boli navrhované v súlade s ustanoveniami Zmluvy o ES a s nástrojmi, ktoré boli v jej rámci prijaté. Koncepcia OP KaHR je tiež v súlade s metodickým usmernením Ministerstva výstavby a regionálneho rozvoja SR, ktorý bol spracovaný na základe návrhov nariadení EK a metodických dokumentov Spoločenstva pre nové programové obdobie. Rešpektuje pravidlá EÚ a SR v oblasti hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, ochrany životného prostredia, rovnosti príležitostí a nediskriminácie.

V rámci OP KaHR sú špecificky zohľadnené politiky v zodpovednosti MH SR ako ústredného orgánu štátnej správy. V súlade s kompetenčným zákonom sa jedná o energetickú politiku, surovinovú politiku, priemyselnú politiku, politiku podpory cestovného ruchu, obchodnú politiku, politiku podpory malého a stredného podnikania a zlepšovania podnikateľského prostredia, politiku inovácií. Do OP sú transponované všetky uvedené základné politiky.

Programový dokument rešpektuje potrebu koordinácie a komplementaritu pri poskytovaní finančnej pomoci medzi jednotlivými fondmi, pričom táto problematika bude ešte predmetom rokovania relevantných RO. Zároveň je zabezpečený vzťah s vybranými bankovými inštitúciami (EIB a EIF) pri poskytovaní nepriamej štátnej pomoci.

Obsah OP KaHR je spracovaný v súlade s novými nariadeniami pre oblasť štrukturálnych fondov pre programové obdobie 2007-2013, ktoré sú uvedené v kapitole 7.1.1.

7.1 Východiskové strategické dokumenty

7.1.1 Dokumenty EÚ

- Göteborská stratégia a Lisabonská stratégia;
- Strategické usmernenia Spoločenstva o súdržnosti;

³⁰ NSRR, kapitola 4.5. Súlad stratégie s politikami, dokumentmi a cieľmi

³¹ Integrated Guidelines for Growth and Jobs 2005 - 2008 for Growth and Jobs 2005-2008³¹ – COM (2005) 141 final – 12/4/2005, OJ L n° 205 of 6/08/2005, p. 21-37.

- Nariadenie Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999;
- Nariadenie EP a Rady (ES) č. 1080/2006 z 5. júla 2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja, a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1783/1999;
- Nariadenie EP a Rady (ES) č. 1081/2006 z 5. júla 2006 o Európskom sociálnom fonde, ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1784/1999;
- Nariadenie EP a Rady (ES) č. 1082/2006 z 5. júla 2006 o Európskom zoskupení územnej spolupráce (EZÚS);
- Nariadenie Rady (ES) č. 1084/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa zriaďuje Kohézny fond a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1164/1994;
- Nariadenie Rady (ES) č. 1198/2006 z 27. júla 2006 o Európskom fonde pre rybné hospodárstvo;
- Nariadenie Rady (ES) č. 1698/2005 z 20. septembra 2005 o podpore rozvoja vidieka prostredníctvom Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (EPFRV);
- Nariadenie komisie (ES) č. 1828/2006, ktorým sa ustanovujú vykonávacie pravidlá nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o ERDF, ESF a Kohéznom fonde a nariadenia EP a Rady (ES) č. 1080/2006 o ERDF.
- Európska stratégia zamestnanosti;
- Návrh Finančnej perspektívy 2007 – 2013;
- 7. Rámcový program pre výskum a technologický rozvoj na roky 2007 – 2013;
- Zelená kniha o energetickej efektívnosti alebo ako dosiahnuť viac za menej prostriedkov - COM(2005) 265 final zo dňa 10.6.2005;
- Návrh rámcového programu pre konkurencieschopnosť a inováciu na roky 2007 – 2013;
- Správa z Komisie – Podpora štrukturálnej zmeny: priemyselná politika pre rozšírenú Európu, COM(2004) 274 final zo dňa 20.4.2004;
- Európska charta pre malé podniky - prijatá Radou pre všeobecné záležitosti, 13. júna 2000;
- Zelená kniha o podnikaní v Európe, COM (2003) 27 final zo dňa 21.1.2003;
- Stratégia spotrebiteľskej politiky na roky 2002 – 2006;
- Nariadenie EP a Rady (ES) č. 1907/2006 o registrácii, hodnotení, autorizácii a obmedzovaní chemických látok (REACH);
- Legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže, verejného obstarávania, ochrany a zlepšovania životného prostredia, rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie;
- Usmernenie pre regionálnu pomoc na roky 2007-2013 (2006/C54/08).

7.1.2 Dokumenty SR (národné, sektorové, regionálne)

- Národný strategický referenčný rámec SR na roky 2007-2013 – schválený uznesením vlády SR č. 832/2006;

- Systém riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 – základná verzia – schválené UV SR č. 833 zo dňa 8.10.2006;
- Stratégia financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 - schválené UV SR č. 834 zo dňa 8.10.2006;
- Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 - 2013- schválené UV SR č. 835 zo dňa 8.10.2006;
- Návrh inovatívnych finančných nástrojov pre Národný strategický referenčný rámec 2007 – 2013 (II. etapa) - schválené UV SR č. 836 zo dňa 8.10.2006;
- Integrovaný plán regionálneho rozvoja – schválený uznesením vlády SR č. 923/1999;
- Národný plán regionálneho rozvoja – schválený uznesením vlády SR č. 133/2002;
- Národný rozvojový plán 2004-2006 – schválený uznesením vlády SR č. 166/2003;
- Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001 – schválená uznesením vlády SR č. 1033/2001 zo dňa 31. októbra 2001;
- Aktualizovaný konvergenčný program Slovenska na roky 2004 až 2010;
- Stratégia rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 – schválená uznesením vlády SR č. 140/2005;
- Stratégia konkurencieschopnosti Slovenskej republiky do roku 2010 - Akčné plány – schválené uznesením vlády SR č. 557/2005;
- Národný program reforiem SR na roky 2006 – 2008 - schválený uznesením vlády SR č. 797/2005;
- Národná stratégia trvalo udržateľného rozvoja – schválená uznesením vlády SR č. 978/2001 a Akčný plán trvalo udržateľného rozvoja v SR na roky 2005 -2010 – schválený uznesením vlády SR č. 574/2005;
- Národný strategický plán rozvoja vidieka pre obdobie 2007 -2013;
- Národný akčný plán dekády začleňovania rómskej populácie 2005 – 2015;
- Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja samosprávnych krajov;
- Programy hospodárskeho a sociálneho rozvoja obcí;
- Stratégia rozvoja cestovného ruchu do roku 2013 - schválená UV SR č. 923/2005 zo dňa 23.11.2005;
- Koncepcia rozvoja cestovného ruchu - schválená UV SR č. 923/2005 zo dňa 23.11.2005;
- Regionalizácia cestovného ruchu;
- Energetická politika SR - schválená UV SR č. 5/2000 zo dňa 12.januára 2000;
- Energetickej politiky SR - schválený UV SR č. 29/2006 zo dňa 11. januára 2006;
- Koncepcia novej energetickej politiky, MH SR;
- Koncepcia využívania obnoviteľných zdrojov energie, nové znenie - schválená UV SR č. 282/2003 zo dňa 23. apríla 2003;
- Správa o pokroku v rozvoji obnoviteľných zdrojov energie vrátane stanovenia národných indikatívnych cieľov pri využívaní obnoviteľných zdrojov energie - schválený UV SR č. 667/2004 zo dňa 7.7.2004;
- Návrh politiky pre realizáciu projektov verejno-súkromných partnerstiev (PPP) – schválený UV SR č. 914/2005 zo dňa 23.10.2005;

- Konvergenčný program SR na roky 2005 - 2010 – schválený UV SR č. 949/2005 zo dňa 30.10.2005;
- Makroekonomické východiská NSRR 2004 – 2015 – MF SR, marec 2005;
- Správa o stave podnikateľského prostredia v SR s návrhmi na jeho zlepšenie, nové znenie – schválená UV SR č. 950/2005 zo dňa 30.10.2005;
- Správa o implementácii Európskej charty pre malé podniky;
- Strednodobý výhľad vývoja vnútorného obchodu a služieb v SR;
- Problematika podpory proexportných aktivít podnikateľských subjektov SR;
- Správa o príleve priamych zahraničných investícií;
- Zhodnotenie výsledkov riešenia úloh rozvoja vedy a techniky, štátnych objednávok výskumu a vývoja a úloh výskumu a vývoja podporovaný Agentúrou na podporu vedy a techniky;
- Inovačná stratégia SR na roky 2007-2013, schválená UV SR č. 265 zo 14.03.2007,
- Návrh zákona o inováciách a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Zákon č. 565/2001 Z. z. o investičných stimuloch a o zmene a doplnení niektorých zákonov;
- Koncepcia spotrebiteľskej politiky na roky 2005 – 2007 – schválená v PV MH SR 2005;
- Systémová štruktúra národohospodárskej stratégie SR na roky 2005 – 2013;
- Priemyselná politika SR v súlade s výzvou Európskej komisie uvedenej v Oznámení Komisie COM (2002) 714 final – prerokovaná v PV MH SR v septembri 2003;
- Rozpracovanie zámerov, priorít a cieľov národnej stratégie rozvoja (NSTUR) v priemyselnej politike (december 2004);
- Návrh stratégie inovácie v priemyselnej výrobe - prerokovaný v PV MH SR dňa 21.4.2005;
- Podklad pre rozpracovanie inovačnej politiky v priemyselnej výrobe na obdobie 2007 – 2013 - prerokovaný v PV MH SR dňa 20.10.2005;
- Dopad navrhovanej chemickej legislatívy – Nariadenia REACH na udržateľnosť chemického priemyslu SR – prerokované v PV MH SR v decembri 2004;
- Rozvoj automobilového priemyslu ako generátor hospodárskeho rastu priemyslu a jeho reštrukturalizácie – prerokovaný v PV MH SR dňa 10.3.2005.

7.2 Synergia a komplementarita v rámci operačných programov NSRR SR s OP KaHR

Hlavnú synergiu OP KaHR vidíme v prepojení na:

OP Výskum a vývoj prostredníctvom aktivít opatrenia 1.3. Prenos výskumom a vývojom získaných poznatkov a technológií do praxe, ako aj vzájomných interakcií medzi VaV základňou a podnikovou sférou, poskytuje vstupy pre inovačné procesy v podnikoch a priamo nadväzuje na opatrenia 1.1, 1.2 a 1.3 OP KaHR. Deliaca línia, synergia a komplementarita je nastavená Lisabonskou stratégiou a to prostredníctvom aplikovanej vedy a výskumu a podporou podnikových inovácií.

Deliaca línia:

- Aplikovaná veda a výskum z univerzít sa dostane do praxe od 7 až do 15 rokov a začína základným vedeckým výskumom a je čisto závislá od akademickej obce.
- Podnikové inovácie ich požiadavky vznikajú priamo vo výrobných podnikoch a dostanú sa do praxe od 0,5 do 2 rokov, inak strácajú význam z pohľadu konkurencieschopnosti.
- Podnikové inovácie sú závislé od vlastného podnikového vývoja, ktorý je schopný zabezpečiť implementáciu inovačných cyklov do praxe. Vychádzajúc z uvedeného sa preto na úrovni VÚC plánuje zriadenie inštitúcií RIC, ktoré nahradia podnikové vývojové a inovačné kapacity.

Synergia :

RIC bude zriadené ako združenie právnických osôb s nasledovným usporiadaním:

- Vedenie = verejná správa (VÚC + univerzity a vysoké školy z daného regiónu),
- Partneri = vyspelé priemyselné podniky s vlastnou vývojovou a inovačnou základňou a to z daného regiónu,
- Členovia = univerzity a vysoké školy mimo regiónu a zo zahraničia, ako aj priemyselné podniky.

Uvedeným usporiadaním RIC sa vytvárajú podmienky vzájomného prepojenia podnikateľskej obce s akademickou a to v priamej spolupráci na podnikových inovačných úlohách.

Komplementarita:

VaV je prepojená na svetové trendy vo vede a technológiách a v nadväznosti na tieto trendy rieši možné inovácie.

RIC je prepojené na aktuálne problémy národného hospodárstva, VaV a v nadväznosti na toto prepojenie môže riešiť konkurencieschopnosť podnikov prostredníctvom inovácií.

OP Informatizácia spoločnosti (OP IS), poskytujúci prostredie pre rozvoj elektronických služieb (eGovernment, smart administration) a vyššiu penetráciu širokopásmového pripojenia, priamo nadväzuje na opatrenia 1.1 a 1.2 OP KaHR (eBusiness, helping SMEs go digital, W@tach), ako aj opatrenie 3.2 (eTourism). OP KaHR zároveň intervenuje elektrotechnický priemysel vrátane IT, ktorého významný stimul bude predstavovať práve OP IS (eGovernment, eContent, broadband).

Operačný program Zdravotníctvo – podporuje podnikateľský sektor len z pohľadu zdravotníckych služieb, t.j. kategóriu „Zdravotníctvo a sociálna starostlivosť“. OP KaHR bude podporovať v schémach štátnej pomoci podnikateľov s výnimkou zdravotníctva a sociálnej starostlivosti. Výnimkou bude len verejný sektor v oparení 1.2. Spoločné služby pre podnikateľov v OP KaHR, kde v rámci opatrenia sa do inovácií sa môže zapojiť i zdravotníctvo.

OP Vzdelávanie, zabezpečujúci dôležité vstupy pre inovačné procesy v priemysle a službách (vrátane cestovného ruchu) prostredníctvom prípravy ľudských zdrojov pre potreby vedomostnej spoločnosti, sa prierezovo dotýka všetkých opatrení OP KaHR.

OP Zamestnanosť a Sociálna inklúzia, zabezpečujúci dôležité vstupy pre inovačné procesy v priemysle a službách prostredníctvom podpory kvality a dostupnosti pracovnej sily. Za účelom spolupráce medzi oboma ministerstvami bola podpísaná zmluva medzi MH SR a MPSVaR SR. Účelom uzatvorenia zmluvy medzi Ministerstvom práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky a Ministerstvom hospodárstva Slovenskej republiky je efektívna koordinácia aktivít podporovaných zo štrukturálnych fondov s cieľom *dosiahnuť lepšiu súčinnosť, vzájomné dopĺňanie sa oboch rezortov a zvýšenie efektívnosti činností podporujúcich tvorbu pracovných miest a politiky zamestnanosti*.

Zmluva upravuje spoluprácu a partnerstvo medzi MH SR a MPSVaR SR pre nasledovné aktivity:

1. Príprava a realizácia schémy štátnej pomoci pre začínajúcich podnikateľov, v ktorej:
 - **MH SR z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ERDF)** podporí výdavky vynaložené na nákup technológií, prístrojov a zariadení pre začínajúcich podnikateľov
 - **MPSVaR SR z Európskeho sociálneho fondu (ESF)** uhradí
 - výdavky na úhradu miezd, vrátane odvodov zamestnávateľa a úhradu zdravotného poistenia pre každé novovytvorené pracovné miesto
 - výdavky na poradenské služby pri podpore podnikania
 - výdavky na školenie.
2. Podpora verejného sektora pri zabezpečovaní podmienok pre rozvoj podnikania v oblasti inovačných aktivít v regiónoch prostredníctvom **Regionálnych inovačných centier 7+1**. Ide o zlepšenie podmienok výskumno-vývojových kapacít a ich a nárast, zlepšenie prístupu podnikateľov k inovačným aktivitám, novým moderným technológiám, eko-technológiám a komplexným službám, a to vybudovaním inovačných centier založených na posilnení spolupráce medzi univerzitami, výskumnými a vývojovými inštitúciami a podnikateľskou sférou.
 - **MŠ SR z fondu ERDF** uhradí výdavky na budovanie a obnovu verejnej infraštruktúry podporujúcej inovatívne podnikanie a
 - **MPSVaR SR z fondu ESF** podporí tvorbu pracovných miest a politiku zamestnanosti.
3. Podpora revitalizácie a modernizácie bývalých priemyselných areálov MH SR bude podporovať revitalizáciu „hnedých“ parkov a parkov, ktoré vytvárajú podmienky na vyššiu zamestnanosť.
 - **MH SR z fondu ERDF** uhradí výdavky na sanáciu a obnovu verejnej infraštruktúry podporujúcej podnikanie a
 - **MPSVaR SR z fondu ESF** podporí tvorbu pracovných miest a politiku zamestnanosti.
4. Podpora Národného projektu pod názvom „Rozvojom ľudských zdrojov k rozvoju podnikania v cestovnom ruchu v Slovenskej republike“ s cieľom zabezpečiť skvalitnenie koordinácie a riadenia cestovného ruchu vytvorením organizačných sietí s profesionálnym personálom v regiónoch na úrovni VÚC. Po metodickej a odbornej stránke bude projekt prepojený na SACR. **MPSVaR SR z fondu ESF** uhradí :
 - výdavky na úhradu miezd, vrátane odvodov zamestnávateľa a úhradu zdravotného poistenia pre každé novovytvorené pracovné miesto,
 - výdavky na poradenské služby pri podpore podnikania,

- výdavky na školenie.

Regionálny operačný program prispieva k vyššej účinnosti a efektívnosti intervencií OP KaHR predovšetkým v oblasti cestovného ruchu. Rozvoj cestovného ruchu je podmienený dobrou koordináciou územnej koncentrácie intervencií a riadením komplexných projektov v oblasti obnovy verejnej infraštruktúry cestovného ruchu, regenerácie sídiel, rekonštrukcie kultúrno-historických objektov (ROP) a podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu. Ďalej výstavba a rekonštrukcia verejného osvetlenia miest a obcí, ako jedna z aktivít v rámci opatrenia 1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov OP KaHR, priamo súvisí s kvalitnou revitalizáciou sídiel podporených z ROP v rámci opatrenia 4.2 Regenerácia sídiel.

Operačný program Životné prostredie v rámci opatrenia 3.3 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien, vrátane podpory OZE, podporou aktivít zameraných na zmenu palivovej základne energetických zdrojov s dôrazom na nízkoemisné a OZE bude komplementárne pôsobiť s opatrením 2.1 OP KaHR zameraného najmä na budovanie nových OZE, čím sa dosiahne znižovanie emisií skleníkových vplyvov.

V rámci opatrenia cieľa 2.2. Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien (OP ŽP) je plánovaná podpora projektov na využívanie obnoviteľných zdrojov energie zakomponovaná iba ako nástroj na znižovanie emisií základných a ostatných znečisťujúcich látok (PM₁₀, PM_{2,5}, SO₂, NO_x, benzén, VOC, NH₃, ťažkých kovov a PAH) spolu so znižovaním emisií skleníkových plynov na zdrojoch znečisťovania ovzdušia. Znížením emisií znečisťujúcich látok (uvedených v predchádzajúcej zátvorke) sa dosiahne ich nižší obsah v okolitom ovzduší, čo je cieľom záväzkov vyplývajúcich z Acqui a Tematickej stratégie Ochrany ovzdušia.

V rámci opatrenia 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike v OP KaHR je podpora využívania obnoviteľných zdrojov a dosiahnutie zvyšovania energetickej efektívnosti, vrátane podpory vysoko-účinnnej kombinovanej výroby elektriny a tepla pre podnikateľský sektor. Zvyšovanie energetickej efektívnosti bude v SR realizované vo viacerých operačných programoch, kde MH SR bude zabezpečovať ich koordináciu. Synergia bude vytvorená i s Programom rozvoja vidieka SR, kde s ERDF MH SR bude podporovať technológie na výrobu elektriny, tepla a biopalív z biomasy a MP SR podporí pestovanie jedno a viac ročných rastlín na výrobu elektriny, tepla a biopalív.

V oblasti zhodnocovania odpadov budú v OP ŽP v opatrení **4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov podporované aktivity** zamerané najmä na:

- úpravu vyseparovaných zložiek odpadov pred ich zhodnotením alebo environmentálne vhodným zneškodnením
- zhodnocovanie odpadov vrátane ich mechanicko-biologickej a termickej úpravy
- zvýšenie miery recyklácie podporou nových alebo zvýšenie kvality výstupných produktov dobudovaním existujúcich **BAT technológií v oblasti zhodnocovania odpadov**.

V rámci OP KaHR opatrenie **1.1 Inovácie a technologické transfery** budú podporované aktivity zamerané na znižovanie a odstraňovanie negatívnych vplyvov priemyslu a služieb na životné prostredie (environmentálne priaznivé a ekonomicky efektívne inovatívne výrobné technológie, zamerané na minimalizáciu tvorby odpadov a na zhodnocovanie vedľajších produktov vznikajúcich v technologickom procese).

V prípade, že vyšším materiálovým a energetickým zhodnotením odpadov sa získa druhotná surovina na výrobu nového produktu nad rámec aktivít zahrnutých v OP ŽP v opatrení 4.2 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov, budú takéto aktivity podporené v rámci OP KaHR v opatrení 1.1 Inovácie a transfer technológií.

MH SR bude v programovom období 2007-2013 koordinovať výstup za SR v oblasti energetickej efektívnosti. MH SR bude prostredníctvom hodnotiacich komisií koordinovať proces podporených aktivít, resp. príspevkov zo štrukturálnych fondov na projekty týkajúce sa energetickej efektívnosti prostredníctvom indikátorov stanovených jednotlivo v operačných programoch, a to v OP Životné prostredie, OP Zdravotníctvo, OP VaV, OP Bratislavský kraj, v Regionálnom operačnom programe a Programe rozvoja vidieka SR 2007-2013.

MH SR zabezpečí účasť kompetentných zástupcov v hodnotiacich komisiách pre výber projektov a zároveň bude centrálne zbierať a vyhodnocovať údaje prostredníctvom svojho SORO – Slovenskou inovačnou a energetickou agentúrou od jednotlivých riadiacich orgánov vyššie uvedených operačných programov.

OP Bratislavský kraj kopíruje kľúčové opatrenia OP KaHR, ktoré budú implementované na rozdiel od OP KaHR len v Bratislavskom kraji, pričom OP KaHR pokrýva celé územie Slovenska podľa cieľa 1 Konvergencia. Synergia medzi programami je veľmi silná a sú navzájom veľmi úzko prepojené.

Program medzinárodnej spolupráce (INTERREG IVC), v rámci Priority 1 – Inovácia a znalostná ekonomika, podporou aktivít zameraných na zlepšenie politík, metód a prístupov v oblasti inovácie a znalostnej ekonomiky, bude komplementárne pôsobiť s opatreniami 1.1, 1.2 a 1.3 OP KaHR zameraných na inovačné aktivity a spoločné služby pre podnikateľov, čím sa dosiahne zníženie regionálnych disparít posilnením regionálneho potenciálu a zvýšenie konkurencieschopnosti regiónov v Európe. V rámci Priority 2- Životné prostredie a prevencia rizík, podporou aktivít zameraných na stimulovanie energetickej efektívnosti a rozvoja obnoviteľných energií ako aj lepšie koordinovaných účinných systémov hospodárenia s energiou bude komplementárne pôsobiť s OP KaHR zameraného najmä na budovanie nových OZE a na znižovanie energetickej náročnosti, čím sa dosiahne znižovanie emisií skleníkových plynov a energetickej náročnosti priemyselnej výroby. pri vhodnej kombinácii aktivít OP KaHR, s medzinárodným prvkom môže byť prínosom pri transfere vedomostí z okolitých krajín.

7.3 Súlad so strategickými dokumentmi EÚ

7.3.1 Strategické usmernenia spoločenstva (SUS)

Strategické usmernenia Spoločenstva o súdržnosti (zverejnené v Úradnom vestníku č.L291 dňa 21. októbra 2006) definujú rámce pre pôsobenie fondov na európskej úrovni s cieľom zabezpečiť konzistenciu a súlad strategických dokumentov vypracovaných jednotlivými členskými štátmi s prioritami, politikami a aktivitami Spoločenstva a tvoria doplnok k ďalším finančným nástrojom Spoločenstva.

Súlad OP KaHR so Strategickými usmerneniami Spoločenstva o súdržnosti je znázornený v nasledovnom prehľade.

Súlad stratégie prioritnej osi Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií so SUS

	SUS – prienikové oblasti							
	Urobiť Európu a jej regióny atraktívnejším priestorom pre investície a prácu				Zlepšenie poznatkov a inovácie pre rast			
NSRR - Prioritná os	Zlepšenie atraktivity členských štátov, regiónov a miest prostredníctvom zlepšenia dostupnosti - rozširovanie a zlepšovanie infraštruktúr	Zabezpečenie primeranej kvality a úrovne služieb	Zachovanie environmentálneho potenciálu - inovatívne technológie s priamym dopadom na zlepšenie životného prostredia	Riešenie problematiky intenzívneho používania tradičných energetických zdrojov a podpora technológií založených na obnoviteľných a alternatívnych zdrojoch	Zvýšenie a skvalitnenie investícií do výskumu a technologického vývoja	Uľahčenie inovácií a podpora podnikania	Vytváranie informačnej spoločnosti	Uľahčenie prístupu k finančným zdrojom formou priamej a nepriamej štátnej pomoci
Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií								

7.3.2 Lisabonská a Göteborgská stratégia

Slovensko sa pri vypracovávaní strategických dokumentov stotožňuje s hlavnými prioritami Lisabonskej stratégie, ktorými sú zabezpečenie zodpovedajúcich zdrojov verejných financií, rastový faktor zamestnanosti a produktivity, rozvoj vnútorného trhu, vysoká úroveň sociálnej kohézie a trvalo udržateľný rozvoj. Udržateľný rozvoj znamená, že zamestnanosť, hospodárske reformy, sociálne politiky a politiky životného prostredia musia byť tvorené spôsobom, ktorý zabezpečí ich vzájomne prepojené presadzovanie.

MH SR navrhlo vo svojom OP KaHR pre programovacie obdobie 2007 – 2013 na podporu z ERDF také priority a opatrenia, ktoré sú v súlade s obnovenou Lisabonskou stratégiou pre rast a zamestnanosť s dôrazom na podporu inovácií,

podnikania, konkurencieschopnosti, rastu hospodárstva a tvorbu nových a trvalých pracovných miest a zabezpečenie trvalo udržateľného rozvoja.

OP KaHR, opierajúci sa aj o výzvy Göteborgskej stratégie, má v sebe zapracované prvky podpory zamestnanosti ako aj využívanie technológií s ekologicky pozitívnymi dopadmi na životné prostredie.

7.3.3 Legislatíva ES v oblasti kohéznej politiky

Kohézna politika je zameraná na riešenie disparít regiónov ES, na základe čoho si jednotlivé štáty tvoria mapu štátnej a regionálnej pomoci. V máji 2005 Európska únia definovala rámec podpory z eurofondov pre roky 2007 – 2013. Spomenutý rámec sa stal podkladom na vypracovanie **Strategických pokynov Spoločenstva o ekonomickej, sociálnej a teritoriálnej kohézii**. V prípade Slovenska z toho vyplýva dôraz na zvýšenie konkurencieschopnosti, výkonnosti jeho regiónov a ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja. OP KaHR je v tejto súvislosti zameraný na podporu rastu ekonomiky prostredníctvom zvyšovania konkurencieschopnosti malých a stredných podnikateľov zavádzaním výrobných a technologických inovácií. V realizácii vybraných opatrení je potrebná koordinácia medzi riešeniami regionálnych disparít prostredníctvom rozvoja vidieka (koordinovanými Ministerstvom pôdohospodárstva SR) a riešeniami podporovanými z fondov v príslušnosti predkladaného OP KaHR.

OP KaHR spadajúci pod cieľ “Konvergencia” v súlade s článkami ERDF zameria svoju pomoc na podporu ekonomického rastu a zamestnanosti hlavne v oblasti:

- **výskumu a technologického rozvoja, inovácií a podnikania**, ktorá je prepojená na opatrenia 1.1, 1.2 a 1.3. v zmysle čl. 4, ods. 1 Nariadenia;
- **-informačnej spoločnosti**, kde podpora je zameraná hlavne na pomoc a služby pre malé a stredné podniky v prepojení na opatrenia 1.2, 1.3 a 3.1 v zmysle čl. 4, ods. 2 Nariadenia. Informačné technológie a prostriedky komunikácie sú významným faktorom rastu konkurencieschopnosti priemyslu a služieb, preto je v špecifickej priorite venovaná pozornosť elektronickému podnikaniu, systému kvality a informatizácii v podnikoch, sprístupneniu poradenských služieb pre podnikateľov a zavádzaniu jednotného informačného systému cestovného ruchu.;
- **-životného prostredia** s dôrazom na podporu regenerácie priemyselných lokalít a na pomoc MSP na podporu udržateľných modelov výroby prostredníctvom zavádzania nákladovo efektívnych systémov environmentálneho manažmentu a zavádzanie a využívanie technológií na prevenciu znečistenia v zmysle čl. 4, ods. 4 Nariadenia; prepojenie na opatrenia 1.1, 1.2, 1.3, 2.1, 2.2, 3.1;
- **-cestovného ruchu**, vrátane podpory prírodných a kultúrnych aktív ako potenciálu pre rozvoj udržateľného cestovného ruchu, ochrany a skrášľovania prírodného dedičstva na podporu sociálno-ekonomického rozvoja, pomoci na skvalitňovanie poskytovania služieb cestovného ruchu prostredníctvom nových služieb s vyššou pridanou hodnotou v zmysle čl. 4, ods. 6 Nariadenia a v zmysle čl. 4, ods. 7 Nariadenia
- **kultúry** s dôrazom na ochranu a udržiavanie kultúrneho dedičstva, rozvoj kultúrnej infraštruktúry za účelom podpory sociálno-ekonomického rozvoja a zvýšenia atraktívnosti regiónu, ako pomoc zameraná na ponuku kultúrnych služieb prostredníctvom služieb s vyššou pridanou hodnotou je v prepojení na opatrenie 1.5;

- **-energetiky**, najmä s dôrazom na zvýšenie energetickej účinnosti a rozvoj OZE v prepojení na opatrenia 1.1, 1.3, 2.1 a 2.2 v zmysle čl. 4, ods. 9 Nariadenia;
- **investícií do odbornej prípravy** ľudských zdrojov pre potreby priemyslu a služieb, a to najmä pre zavádzanie progresívnych technológií a ekotechnológií, prípravu pracovníkov na inovačné podnikanie, zavádzanie noriem kvality do výroby a služieb, zavádzanie patentov a využívanie duševného vlastníctva v podnikoch a pod. v prepojení na opatrenie 1.1, 1.3, 2.2 ale aj 2.1.

7.3.4 Legislatíva ES v oblasti pravidiel hospodárskej súťaže

V oblasti pravidiel hospodárskej súťaže je navrhovaný OP KaHR v súlade so základnou Zmluvou o ES čl. 87 a 88 a v súlade s cieľom politiky ochrany hospodárskej súťaže, ktorá má chrániť a napomáhať rozvíjaniu konkurenčných podmienok. Konkurenčná politika je aj nástrojom na vytvorenie atraktívneho prostredia pre investície a pre rast pracovných miest, preto pôsobí na zabezpečenie dlhodobého udržateľného rastu a konkurencie schopnosti ekonomiky.

Pravidlá hospodárskej súťaže budú posudzované podľa Zákona č. 136/2001 Z. z. o ochrane hospodárskej súťaže a o zmene a doplnení zákona Slovenskej národnej rady č. 347/1990 Zb. o organizácii ministerstiev a ostatných ústredných orgánov štátnej správy Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov, ako vyplýva zo zmien a doplnení vykonaných zákonom č. 465/2002 Z. z. a zákonom č. 204/2004 Z. z., zákon č. 68/2005 Z. z., ktorým sa mení a dopĺňa zákon Národnej rady Slovenskej republiky č. 18/1996 Z. z. o cenách v znení neskorších predpisov a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

Legislatíva Spoločenstva pre štátnu pomoc je v Slovenskej republike priamo aplikovateľná a záväzná (čl. 88 a 89 Zmluvy o ES).

7.3.5 Legislatíva ES v oblasti pravidiel verejného obstarávania

Pri implementácii OP KaHR sa bude postupovať podľa platnej legislatívy SR (Obchodný zákonník č. 513/91 Zb., oddiel 3, Obchodná verejná súťaž, § 281 až § 288) a Zákona o verejnom obstarávaní č. 25/2006 Z. z. v znení neskorších predpisov a o zmene zákona č. 575/2001 Z.z. o organizácii ústredných orgánov štátnej správy, v znení neskorších predpisov a príjemca pomoci/konečný prijímateľ zabezpečí splnenie verejného obstarávania na dodanie tovarov, poskytnutie služieb a uskutočnenie prác v súlade s legislatívou SR. Oznámenia o vyhlásení verejného obstarávania budú zverejňované prostredníctvom médií na Slovensku (tlač, rozhlas, televízia) a v zahraničnej tlači, vo Vestníku verejného obstarávania, príp. v Úradnom vestníku Európskej únie a tiež na web-stránke Úradu pre verejné obstarávanie - www.uvo.gov.sk.

Problematika verejného obstarávania a zadávania zákaziek je zabezpečovaná aproximovanou legislatívou prostredníctvom Zákona o verejnom obstarávaní č. 25/2006 Z. z.

Aktivity a činnosti, na ktoré sa nevzťahuje aplikácia zákona o verejnom obstarávaní, napr. prieskum trhu, sa realizujú na základe Obchodného zákonníka prostredníctvom verejnej obchodnej súťaže.

7.3.6 Legislatíva ES v oblasti životného prostredia

Jednotlivé projekty sa budú hodnotiť aj podľa kritéria vplyvu na životné prostredie v zmysle zákona č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie. Zákon definuje základné pojmy a princípy ochrany životného prostredia, ako i záväzky fyzických a právnických osôb vo vzťahu k podmienkam ochrany a zlepšovania životného prostredia a využívania prírodných zdrojov. Je založený na princípe trvalo udržateľného rozvoja.

V prípade rozvoja cestovného ruchu bude pozornosť sústredená aj na projekty realizované v chránených územiach, v zmysle ustanovení Zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov, zákona č. 525/2003 Z. z., zákona č. 205/2004 Z. z., zákona č. 364/2004 Z. z., zákona č. 587/2004 Z. z. a zákona č. 15/2005 Z. z. a súvisiacich predpisov. Pozornosť bude sústredená taktiež na lokality NATURA 2000.

V procese implementácie OP KaHR bude podporované zavádzanie technológií šetriacich životné prostredie. Hodnotenie dopadu na životné prostredie bude zabezpečované v zmysle platnej legislatívy – Zákon č. 24/2006 Z. z. o posudzovaní vplyvov na životné prostredie a o zmene a doplnení niektorých zákonov.

V prípade, že aktivity v oblasti rozvoja cestovného ruchu budú realizované v súlade so spomínanou legislatívou, môžu výrazne prispieť k ochrane prírodného prostredia a kultúrneho dedičstva, čo bude mať bezprostredný prínos pre zlepšenie kvality životného prostredia obyvateľstva.

V prípade podpory projektov v oblastiach vyžadujúcich osobitnú ochranu ovzdušia podľa zákona č. 478/2002 Z.z. o ovzduší bude braná do úvahy podmienka sprísnenia environmentálnych podmienok (napr. zavádzanie BAT bez ohľadu na primeranosť výdavkov, prísnejšie emisné limity a podobne), nakoľko sa jedná o oblasti, kde je potrebné zlepšiť zľú kvalitu ovzdušia, prípadne dobrú kvalitu ovzdušia je potrebné udržať.

7.3.7 Legislatíva ES v oblasti pravidiel rovnosti príležitostí, rodovej rovnosti a nediskriminácie

V rámci OP KaHR budú podporované projekty vytvárajúce rovnosť príležitostí v podnikateľskom sektore, predovšetkým podpora žien, ktoré zastávajú riadiace funkcie najmä v rozvíjajúcich sa oblastiach a v menej rozvinutých regiónoch.

Bude zabezpečovaný monitoring dopadov projektov na rovnosť príležitostí, ktorý bude následne vyhodnocovaný Monitorovacím výborom pre programový doplnok MH SR. V prípade zistenia porušenia zásady rovnosti príležitostí sa môže prikrčiť k úprave podmienok programového dokumentu MH SR.

7.4 Súlad so strategickými dokumentmi a politikami SR

7.4.1 NSRR SR na roky 2007-2013 a Operačné programy

Zaostávanie SR za EÚ-15 v oblasti konkurencieschopnosti výroby poukazuje na pomalý pokrok v prechode Slovenska na znalostnú ekonomiku. Tá je tvorená predovšetkým podnikmi, ktoré na zvýšenie svojej konkurencieschopnosti využívajú inovácie a moderné technológie. Zároveň však každá ekonomika musí pri svojom rozvoji v záujme budúcich generácií a šetriť a efektívne využívať existujúce zdroje. Prioritné osi OP KaHR tak svojím zameraním na podporu inovácií a nových technológií a prostredníctvom jednotlivých opatrení na znižovanie energetickej náročnosti naplňa dlhodobú víziu hospodárskeho a strategického rozvoja krajiny, ktorú NSRR definuje ako Celkovú konvergenciu ekonomiky SR k priemeru EÚ 15 cestou trvalo udržateľného rozvoja. Z nej vyplýva stratégia na napĺňanie načrtnutej vízie, definovaná ako Výrazné zvýšenie do roku 2013 konkurencieschopnosti a výkonnosti regiónov a slovenskej ekonomiky pri rešpektovaní trvalo udržateľného rozvoja. NSRR tiež zdôrazňuje jednu z prioritných tematických oblastí podporu inovácií a informatizácie, ktoré prostredníctvom rozvoja technológií a skvalitňovania procesov rozvíjajú zdroje ekonomického rastu pre znalostnú ekonomiku a zvyšujú kvalitu hospodárskeho rastu postaveného na existujúcich faktoroch. Uvedené zameranie je plne v súlade s rozpracovanou stratégiou a opatreniami / podopatreniami prioritnej osi predkladaného programového dokumentu.

7.4.2 Národný program reforiem / Akčné plány stratégie rozvoja konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010

Hlavné ciele definovanej stratégie OP KaHR ako aj Národného programu reforiem pre Slovensko na roky 2006-2008 spočívajú v dosiahnutí dlhodobého hospodárskeho rastu a tým dobehnutí životnej úrovne krajín EÚ. Stratégia OP KaHR sa sústreďuje na dve zo štyroch oblastí³² Národného programu reforiem, ktoré podporia rast tvorivého potenciálu slovenskej ekonomiky zlepšovaním podmienok pre podnikanie a podporou výskumu, vývoja a inovácií. Rovnaký súlad stratégie OP KaHR so Stratégiou konkurencieschopnosti Slovenska do roku 2010 a jej akčných plánov je v dvoch identických oblastiach zo štyroch – podnikateľské prostredie a veda, výskum, inovácie.

Súlad stratégie prioritnej osi Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií s NPR

	NPR – prienikové oblasti								
	Podnikateľské prostredie						Veda, výskum a inovácie		
NSRR - Prioritná os	Vymožiteľnosť práva, zmluvy a právny základ	Verejné inštitúcie ako partner	Zlepšenie infraštruktúry pre podnikania	Efektívny prístup na kapitálový trh	Dobrá kvalita fyzickej infraštruktúry a energetických služieb	Liberalizácia trhu	Rast a podpora kvality vedcov	Vysoká kvalita výskumu s adekvátnym prepojením na podnikanie	Efektívna verejná podpora podnikateľských aktivít zameraných na inovácie
Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií									

³² štyri oblasti sú: 1) informačná spoločnosť, 2) podnikateľské prostredie, 3) vzdelanie a zamestnanosť, 4) veda, výskum a inovácie

K zlepšeniu kvality podnikateľského prostredia prispeje Stratégia konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií zlepšením prístupu k informáciám. To umožní zlepšením informačnej siete národných knižníc, ktorých zdroje sa budú viac zameriavať na podnikateľské informačné zdroje. V oblasti zlepšovania infraštruktúry pre podnikanie do roku 2007, ako jeden zo základných predpokladov pre rozvoj podnikateľského prostredia, sú v stratégii definované oblasti pomoci, ktoré prispejú k vytváraniu a zvyšovaniu kvality materiálnej a logistickej infraštruktúry pre podnikateľov s inovatívnymi podnikateľskými plánmi ako aj začínajúcich podnikateľov. Uvedená oblasť pomoci tiež napomôže zvyšovať kvalifikačné zručnosti a schopnosti podnikateľov – živnostníkov, primárne remeselníkov. Jednotlivé aktivity prispejú k zvyšovaniu povedomia o inováciách a ich uplatňovaní v praxi, o potenciáli úspor energie vyrábanej z neobnoviteľných zdrojov. Stratégia prioritnej osi v oblasti zlepšovania prístupu ku kapitálu rieši otázku prístupu k rizikovému kapitálu ako jednu z existujúcich bariér. V oblasti infraštruktúry energetických služieb sa stratégia sústreďuje na zvyšovanie významu využívania obnoviteľných zdrojov pre výrobu energie. Zároveň podporuje rozvoj takých výrobných procesov, ktoré sú šetrné k životnému prostrediu.

V druhej prienikovej prioritě NPR – veda, výskum a inovácie, kladie stratégia prioritnej osi Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií dôraz na prepojenie aplikovaného výskumu s podnikateľskou praxou a komercializáciu výsledkov výskumnej a inovatívnej činnosti. Napriek nedostatočnej legislatíve v oblasti inovácií, opatrenia prispievajú k podpore inovatívnych podnikateľov, ktorí majú príležitosť rozvíjať svoje inovatívne nápady v podnikateľských inkubátoroch. Tie okrem vhodných priestorov budú poskytovať potrebné profesionálne konzultačné služby adekvátne pre začínajúcich podnikateľov. Ďalšie spoločné oblasti s NPR reprezentuje sprostredkovanie finančných zdrojov pre podporu začínajúcim inovatívnym podnikateľom poskytovaním mäkkých úverov, grantov a záruk, a iných nástrojov, ktoré znižujú riziko investora.

7.4.3 Národná stratégia trvaloudržateľného rozvoja EÚ/Akčný plán trvaloudržateľného rozvoja

Zabezpečovanie trvalo udržateľného rozvoja (TUR) patrí k prioritám politiky Európskej únie, ktorá sa v SR premietla do koncipovania Národnej stratégie trvalo udržateľného rozvoja (NSTUR), ktorý je vypracovaný v zmysle STUR EÚ. Podľa STUR EÚ by malo byť základnou orientáciou krajín EÚ dlhodobé, cieľavedomé a komplexné smerovanie k vytváraniu spoločnosti založenej na princípoch TUR a ich praktickom uplatňovaní, pričom na dosiahnutie tejto orientácie stanovuje v SR 8 dlhodobých priorít a z nich vychádzajúcich 28 strategických cieľov. Podľa NSRR sa prioritná os Inovácie a rast konkurencieschopnosti prostredníctvom inovácií prekrýva s NSTUR v dvoch dlhodobých prioritách – Nový model ekonomiky a Vysoká kvalita ŽP, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov.

Cieľom opatrení prioritnej osi je prinášať do podnikov inovácie, čím nevyhnutne dochádza k ich modernizácii, a prioritná os tak priamo naplňa strategický cieľ NSTUR Reštrukturalizácia, modernizácia a ozdravenie výrobného sektora. Opatrenia prioritnej osi tiež smerujú k podpore úspor energie, vyššiemu využívaniu obnoviteľných zdrojov energie a k podpore rozvoja cestovného ruchu, čím priamo naplňajú nasledovné strategické ciele NSTUR: Zníženie energetickej a surovinovej náročnosti a zvýšenie efektívnosti hospodárstva SR, Zníženie podielu využívania neobnoviteľných prírodných zdrojov pri racionálnom využívaní obnoviteľných zdrojov a Zlepšenie dopravnej a technickej infraštruktúry, rozvoj

cestovného ruchu. Podpora transformácie ekonomiky na ekonomiku znalostnú a konkurencieschopnú priamo vplýva na zlepšovanie hlavných ekonomických ukazovateľov a prispieva k ukončeniu celkovej transformácie ekonomiky.

Súlad stratégie prioritnej osi Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií s NSTUR

	NSTUR											
	dlhodobé priority	nový model ekonomiky						vysoká kvalita životného prostredia, ochrana a racionálne využívanie prírodných zdrojov				
NSRR - prioritná os	strategické ciele	Ukončenie celkovej transformácie ekonomiky	Zlepšenie hlavných ekonomických ukazovateľov	Rozvoj integrovaného modelu pôdohospodárstva	Reštrukturalizácia, modernizácia a ozdravenie výrobného sektora	Zlepšenie dopravnej a technickej infraštruktúry, rozvoj cestovného ruchu	Reštrukturalizácia a modernizácia bankového sektora	Zníženie energetickej a surovínovej náročnosti a zvýšenie efektívnosti hospodárstva SR	Zníženie podielu využívania neobnoviteľných prírodných zdrojov pri racionálnom využívaní obnoviteľných	Zníženie environmentálneho zaťaženia prostredia	Zmiernenie dôsledkov globálnej zmeny klímy, narušenia ozónovej vrstvy a prírodných katastrof	Zlepšenie kvality životného prostredia v regiónoch
Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií												

7.4.4 Konceptia územného rozvoja SR

Konceptia územného rozvoja Slovenska ako dokument zameraný na usmerňovanie rozvoja SR v korelácii plánovaných aktivít s ich územno-priestorovou realizáciou, zohľadňujúcou celoštátnu úroveň, vychádza z Národného plánu regionálneho rozvoja ako základného programového dokumentu regionálnej politiky. Konceptia vytyčuje 6 základných cieľov pre územno-plánovacu politiku, pričom s vytyčenými prioritnými osami sa svojím zameraním prekrýva v prvom z nich: Podpora rozvoja ekonomickej základne a posilnenie jej konkurencieschopnosti a efektívnosti. Konceptia okrem stanovenia vlastných cieľov dáva do popredia tiež ciele Národného plánu regionálneho rozvoja, ktorý vytyčuje 6 globálnych cieľov a z nich vyplývajúcich 32 špecifických cieľov.

Cieľom prioritných osí je podporovať inovácie v podnikoch, prostredníctvom ktorých sa zvyšuje ich konkurencieschopnosť, čím prioritná os súvislo nadväzuje na špecifické ciele stanovené v Národnej stratégii regionálneho rozvoja. Tieto sú zamerané na stimuláciu rozvoja podnikov, informačno-technologickú podporu podnikov, podporu investícií a z nej vyplývajúcu dlhodobú konkurencieschopnosť a na podporu využívania existujúcich domácich zdrojov generujúcich hospodársky rast (rozvoj cestovného ruchu, trhových služieb, priemyselných parkov). Jedným zo špecifických cieľov je zvýšenie efektívnosti energetického hospodárstva, čo plne korešponduje s opatreniami vytyčenej prioritnej osi.

Prekrývanie OP KaHR so špecifickými cieľmi je bližšie zobrazený na obrázku.

Súlad stratégie prioritnej osi Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií s Národným plánom regionálneho rozvoja

	N P R R															
	Globálny cieľ	1.tvorba efektívnych pracovných miest a zníženie nezamestnanosti				2. Podpora kontinuálneho rastu konkurencieschopnej produkcie				4. Rozvoj výroby a služieb založených na využití domácich zdrojov						
NSRR - prioritná os	Špecifický cieľ	Reštrukturalizácia, mikroekonomická adaptácia a stimulácia rozvoja podnikov	Podpora investícií a alokačných mechanizmov zvyšujúcich dlhodobú konkurencieschopnosť a tvorbu efektívnych pracovných miest	Informačno-technologická podpora podnikov	Stabilizácia trhu práce a zníženie nezamestnanosti v dlhodobom zaoštvávaných regiónoch	Podpora stavebnej výroby v regiónoch	Podpora odbytu s osobitným zreteľom na export	Podpora finančnej konkurencieschopnosti	Stabilizácia podnikateľského prostredia a jeho kontinuálne vylepšovanie	Kontinuálny rast konkurencieschopnej produkcie a služieb s osobitným zreteľom na malé a stredné podnikanie	Využitie zdrojov generujúcich hospodársky rast a trvalú konkurencieschopnosť	Rozvoj cestovného ruchu a kúpeľníctva	Zvýšenie efektívnosti energetického hospodárstva a rozvoj komunálnej energetiky	Budovanie a zvyšovanie kvality distribučných sietí	Podpora rozvoja trhových služieb	Budovanie a rozvoj priemyselných parkov
Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií																

7.4.5 Ostatné národné, sektorové strategické materiály

Pri tvorbe opatrení OP KaHR sa plne rešpektovali sektorové strategické materiály. Opatrenie 1.1. Inovácie a technologické transfery vychádzalo okrem Lisabonskej stratégie pre Slovensko aj z dokumentu **Správa o stave podnikateľského prostredia v SR s návrhmi na jeho zlepšovanie** a z dokumentu MH SR „Inovačná stratégia SR”, ktorý obsahuje základné ciele, stratégiu a priority v oblasti inovácií. Tvorba opatrenia sa opierala tiež o pripravovaný návrh Zákona o inováciách. Opatrenia 1.2. Podpora spoločných služieb pre podnikateľov a opatrenia 1.3. Podpora inovačných aktivít v podnikoch rovnako ako predchádzajúce opatrenie vychádzali z Lisabonskej stratégie pre Slovensko, ktorá definuje základné tézy smerovania v uvedenej oblasti. Detailné spracovanie sektorových politík, stratégií a aktivít sa v súčasnosti realizuje v rámci sektorových koncepčných materiálov a v pripravovanom Zákone o inováciách. V prípade opatrenia 1.3. sa zároveň brali do úvahy dielčie dokumenty MŠ SR ako napríklad Program Agentúry na podporu výskumu a vývoja pre podporu ľudského potenciálu v oblasti výskumu a vývoja a popularizáciu vedy.

Opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike má väzbu na dva strategické dokumenty, Návrh energetickej politiky SR a Koncepciu využívania obnoviteľných zdrojov energie. Energetická politika je strategický dokument, ktorý určuje základné ciele a rámce rozvoja energetiky na obdobie do roku 2020 a s dlhodobým výhľadom do roku 2030. Opatrenie nadväzuje na energetickú politiku SR predovšetkým v jej poslednom ciele. Podporou úspor energie v priemysle, službách ako aj vo verejnom sektore a v informovanosti verejnosti prispieva k znižovaniu energetickej náročnosti hospodárstva. Okrem toho pre zaistenie bezpečnosti a diverzifikácie dodávok podporuje projekty využívajúce OZE. Koncepcia identifikuje kľúčové oblasti a možnosti využívania OZE na Slovensku, definuje technicky využiteľný potenciál a stav jeho využívania ako aj legislatívny úpravu na národnej, európskej aj medzinárodnej úrovni. Opatrenie tiež nemalou mierou prispieva k plneniu medzinárodných záväzkov podporou investičných projektov na výstavbu zariadení využívajúcich energiu z OZE.

Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu má náväznosť na Stratégiu rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013 a na Návrh koncepcie rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky. Stratégia rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky do roku 2013 je dlhodobý strategický dokument, ktorého cieľom je navrhnúť riešenie nosných, základných otázok postavenia a rozvoja cestovného ruchu na Slovensku v časovom horizonte do roku 2013, je rozpracovaný do 5 strategických cieľov. Opatrenie 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu prispieva k napĺňaniu týchto cieľov, predovšetkým cieľu 2 Rast konkurencieschopnosti odvetvia cestovného ruchu Slovenskej republiky v Európskom priestore, cieľu 3 Zvýšenie atraktívnosti Slovenskej republiky ako dovolenkového cieľa a cieľu 4 Rast objemu pobytového cestovného ruchu. Zo Stratégie rozvoja cestovného ruchu vychádza krátkodobý koncepčný materiál, Návrh koncepcie rozvoja cestovného ruchu Slovenskej republiky, ktorý vychádza z 5 strategických cieľov a konkretizuje úlohy na ich splnenie.

7.5 Prepojenie na iné finančné nástroje EÚ

7.5.1. Synergia, komplementarita s programami financovanými z EAFRD a EFF

Opatrenia a aktivity OP KaHR financovaného z Európskeho fondu regionálneho rozvoja (ďalej len „EFRR, resp. anglická skratka ERDF“) dopĺňajú aktivity Národného strategického plánu rozvoja vidieka SR (ďalej len „NSPRV SR“) financovaného zo zdrojov Európskeho poľnohospodárskeho fondu pre rozvoj vidieka (ďalej len „EPFRV, resp. anglická skratka EAFRD“) v nasledovných oblastiach.

V rámci prioritnej osi 1 OP KaHR, sa budú podporovať aj podnikatelia v odvetví potravinárskeho priemyslu OKEČ DA, a to druhotný spracovatelia v potravinárskom priemysle (15800 – Výroba ostatných potravinárskych výrobkov, 15810 – Výroba chleba, výroba čerstvých pekárskeho a cukrárskeho výrobkov a koláčov; 15820 – Výroba trvanlivých pekárskeho a cukrárskeho výrobkov a koláčov; 15840 – Výroba kakaa, čokolády a cukrovín, spracovanie sušenej čakanky a výroba kávovinových zmesí; 15850 – Výroba cestovín; 15900 – Výroba nápojov; 15910 – Výroba destilovaných alkoholických nápojov; 15960 – Výroba piva a 15980 – Produkcia prírodnej minerálnej vody a výroba nealkoholických nápojov).

V rámci OP KaHR, opatrenie 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v priemysle podporí podnikateľské subjekty, ktoré majú menej ako 30 % poľnohospodárskej činnosti, pričom v rámci NSPRV sa budú podporovať subjekty s podielom poľnohospodárskej činnosti viac ako 30 %. Aktivity budú zamerané na výrobu a predaj elektrickej energie získanej z OZE, vrátane zariadenia geotermálneho vrtu.

V rámci OP KaHR sa aktivity opatrenia 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu dopĺňajú s aktivitami NSPRV SR tak, že prostredníctvom NSPRV sa bude podporovať vidiecky cestovný ruch, a to predovšetkým podporou účelových ubytovacích zariadení do 10 lôžok a OP KaHR v rámci opatrenia 2.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu bude podporovať len projekty komplexných centier cestovného ruchu s celoročným využitím.

NSPRV SR môže zvýšiť synergiu OP KaHR a vyšší benefit intervencií v oblasti vidieckeho turizmu a diverzifikovaných poľnohospodárskych činností hlavne v oblasti spracovania a dodávky palív z obnoviteľných zdrojov.

7.5.1 Synergia a komplementarita OP KaHR s EFF

Európsky fond pre rybné hospodárstvo (ďalej len „EFF“) na programové obdobie 2007-2013, ktorý nahradil existujúci Finančný nástroj na usmerňovanie rybného hospodárstva (Financial Instrument for Fisheries Guidance, FIFG), je určený pre plnenie cieľov trvalo udržateľného rozvoja v rámci európskeho odvetvia rybného hospodárstva a akvakultúry. OP KaHR nezasahuje a nerieši predmetnú problematiku.

7.5.2 Synergia, komplementarita s ostatnými finančnými nástrojmi ES

Opatrenia prioritnej osi Podpora konkurencieschopnosti podnikov a služieb prostredníctvom inovácií sú v synergickom vzťahu k Siedmemu rámcovému programu v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností (7. Rámcový program v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností). Po odčlenení aktivít CIP (Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inovácie) z rámcového programu, nemá 7. Rámcový program priamy vplyv na aktivity v rámci opatrení OP KaHR. Napriek tomu má významný nepriamy dopad v nasledovných oblastiach:

- priama podpora projektov vedy a výskumu s dôrazom na možnú komercializáciu výstupov;
- možnosť účasti MSP v 7. Rámcový program s možným financovaním predmarketingových aktivít ako demonštračné projekty, testovanie pod.;
- možnosť financovania aktivít technologického transferu výsledkov vyvinutých v rámci navrhovaných projektov;
- možnosť aktivít networkingu a širšej podpory aktivít v rámci programu Kapacity.

Na rozdiel od rámcových programov pre výskum a demonštračné aktivity, ktoré Európska komisia, resp. jej predchodcovia iniciujú už niekoľko desaťročí, je CIP novým rámcovým programom, ktorého implementácia začne v roku 2007 a potrvá do 2013. Uvedený program nebude nahrádzať chýbajúce aktivity v rámci štrukturálnych fondov, ale z hľadiska NSRR je chápaný ako doplnkový, so zameraním na riešenie horizontálnych problémov celej EÚ a nielen jedného členského štátu. Z hľadiska obsahu prinesie CIP veľmi intenzívne námety pre konkrétne inovačné procesy.

Okrem vyššie uvedeného súvisia konkrétne opatrenia OP KaHR s nasledovnými dokumentmi:

Opatrenie 1.1.:

- 7FP – 7. rámcový program v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností (2007 – 2013)
- CIP – Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu 2007 – 2013
- REACH – Registrácia, hodnotenie a autorizácia chemických látok

Opatrenie 1.2.:

- 7FP – 7. rámcový program v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností (2007 – 2013)
- CIP – Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu 2007 – 2013

Opatrenie 1.3.:

- 7FP – 7. rámcový program v oblasti výskumu, technického rozvoja a demonštračných činností (2007 – 2013)

- CIP – Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu 2007 – 2013

Opatrenia 2.1 a 2.2.:

- CIP – Rámcový program pre konkurencieschopnosť a inováciu 2007 – 2013
- Program Inteligentná energia - Európa

8 FINANČNÝ PLÁN

Indikatívny finančný plán tvorí základňu pre financovanie Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast. Východiskovým dokumentom pre finančné rámce pre využívanie prostriedkov z ERDF bol návrh Národného strategického referenčného rámca, schválený uznesením vlády č.1005 zo dňa 6.12.2006.

Na základe analýz štruktúry finančných potrieb v sektorových častiach NSRR boli pre OP KaHR pôvodne určené finančné prostriedky z ERDF vo výške 772 mil. EUR. Táto suma bola navýšená o sumu 5 mil. EUR z OPIS z dôvodu realokácie, t. j. celkový objem alokovaných finančných prostriedkov z ERDF pre OP KaHR je 777 mil. EUR. K tomu prislúchajú finančné prostriedky na spolufinancovanie z národných verejných zdrojov vo výške 137 mil. EUR. Celková alokácia na OP KaHR z verejných zdrojov (zdroje EÚ a národné verejné zdroje) tak predstavuje čiastku približne 914 mil. EUR. Čiastka 5 mil. EUR (ERDF zdroje), ktorá bude presunutá z OPIS do OP KaHR, bude začlenená do alokácie roku 2010 Prioritnej osi 1. Inovácie a rast konkurencieschopnosti Opatrenia 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch. V rozdelení príspevku podľa dimenzie „Prioritná téma“ bude čiastka rozdelená medzi kategórie 07 Investície do firiem priamo spätých s výskumom a inováciou a 09 Iné opatrenia na podporu výskumu, inovácie, a podnikania v MSP. V rozdelení príspevku podľa dimenzie „Podporované územia“ bude čiastka rovnomerne rozdelená medzi mestské a vidiecke oblasti.

Rozdelenie finančných prostriedkov na realizáciu jednotlivých opatrení v rámci prioritných osí zohľadňuje globálny cieľ a dôležitosť napĺňania jednotlivých špecifických cieľov, pričom boli brané do úvahy aj skúsenosti pri implementácii z predchádzajúceho obdobia a skúsenosti získané pri implementácii štátnych programov MH SR.

V súlade s uznesením vlády SR zo dňa 8. októbra 2006 k Stratégii financovania štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu na programové obdobie 2007 – 2013 sa podiel pomoci z ERDF vyjadruje k celkovým oprávneným verejným výdavkom v zmysle čl. 53 ods. 1b) nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999.

8.1 Finančný plán OP – ročné záväzky OP KaHR

(v EUR, v bežných cenách)

(v súlade s prílohou XVI 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006 z 8. decembra 2006, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde, a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja)

(v EUR, v bežných cenách)

	Štrukturálne fondy ERDF (1)	Kohézny fond (2)	Celkom (3)=(1)+(2)
2007	109 797 927	0	109 797 927
2008	106 842 402	0	106 842 402
2009	102 818 877	0	102 818 877
2010	99 855 311	0	99 855 311
2011	102 138 834	0	102 138 834
2012	264 115 258	0	264 115 258
2013	182 681 391	0	182 681 391
Celkom 2007-2013	968 250 000	0	968 250 000

8.2 Finančný plán OP za celé programové obdobie podľa prioritných osí a zdrojov financovania

(v EUR, v bežných cenách)

(v súlade s prílohou XVI 2 nariadenia Komisie (ES) č. 1828/2006 z 8. decembra 2006, ktorým sa stanovujú vykonávacie pravidlá nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde, a nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (ES) č. 1080/2006 o Európskom fonde regionálneho rozvoja)

	EÚ zdroje (a)	Národné zdroje (b)= (c)+ (d)	Orientačné rozdelenie národných zdrojov		Celkom (e) = (a)+(b)	Miera spolufinancovania (f)= (a)/(e)	Pre informáciu	
			Národné verejné zdroje (c)	Súkromné zdroje * (d)			EIB príspevok	Iné zdroje
Prioritná os č. 1 Inovácie a rast konkurencieschopnosti Fond: ERDF	579 927 375	102 340 125	102 340 125	0	682 267 500	85,00 %	0	0
Prioritná os č. 2 Energetika Fond: ERDF	168 836 400	29 794 659	29 794 659	0	198 631 059	85,00 %	0	0
Prioritná os č. 3 Cestovný ruch Fond: ERDF	189 180 000	33 384 706	33 384 706	0	222 564 706	85,00 %	0	0
Prioritná os č. 4 Technická pomoc Fond: ERDF	30 306 225	5 348 158	5 348 158	0	35 654 383	85,00 %	0	0
Celkom	968 250 000	170 867 648	170 867 648	0	1 139 117 648	85,00 %	0	0

* - Dôvodom neuvádzania súkromných zdrojov je fakt, že SR uznesením vlády SR zo dňa 8.10.2006 k Stratégií financovania SF a KF na programové obdobie 2007-2013 stanovila výpočet príspevku z fondov na základe oprávnených verejných výdavkov v zmysle čl. 53 ods. 1b) pre všetky operačné programy, vrátane OP KaHR.

8.3 Rozdelenie príspevku z fondu/fondov do kategórií pomoci zo ŠF 2007 – 2013 na úrovni OP

8.3.1 Informatívne rozdelenie príspevku z fondu/fondov do kategórií dimenzie „Prioritná téma“

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie
01*	18 365 680
03*	126 452 338
04*	34 144 390
05*	50 745 920
06*	79 782 402
07*	100 734 075
08*	87 437 117
09*	67 634 783
12*	3 235 850
14*	8 181 051
40*	24 457 405
41*	24 547 405
42*	41 247 406
43*	78 584 184
50	14 000 000
54*	10 700 000
56	19 200 000
57	38 300 500
58	65 820 460
59	26 200 000
64*	18 500 000
85	14 989 517
86	14 989 517
OP Spolu *	968 250 000
(OP Spolu *)	0

* kategórie prispievajúce k uskutočňovaniu lisabonských cieľov v rámci cieľa Konvergencia a cieľa Regionálna konkurencieschopnosť a zamestnanosť (podľa prílohy 4 VN)

■ kategórie prispievajúce k uskutočňovaniu lisabonských cieľov v rámci cieľa Konvergencia (podľa prílohy 4 VN)

8.3.2 Informatívne rozdelenie príspevku z fondov do kategórií dimenzie „Forma finančného príspevku“

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie
01	890 250 000
02	78 000 000*
Spolu	968 250 000

* uvedená suma predstavuje zdroje ERDF určené na implementáciu iniciatívy JEREMIE

8.3.3 Informatívne rozdelenie príspevku z fondov do kategórií dimenzie „Podporované územie“

Kód kategórie	Indikatívna suma prostriedkov (EUR) v rámci kategórie
01	468 250 000
05	500 000 000
Spolu	968 250 000

9 SYSTÉM IMPLEMENTÁCIE

Kapitola 9 popisuje systém implementácie OP KaHR v súlade s Nariadením Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006, ktorým sa ustanovujú všeobecné ustanovenia o Európskom fonde regionálneho rozvoja, Európskom sociálnom fonde a Kohéznom fonde a ktorým sa zrušuje nariadenie (ES) č. 1260/1999 (ďalej len „všeobecné nariadenie“) a v súlade so Systémom riadenia ŠF a KF pre programové obdobie 2007 – 2013.

9.1 Riadenie

9.1.1 Centrálny koordinačný orgán

Na základe uznesenia vlády SR č. 832 z 8. októbra 2006, **Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja SR ako Centrálny koordinačný orgán pre operačné programy v Národnom strategickom referenčnom rámci SR na roky 2007 – 2013** (ďalej len „CKO“) zabezpečuje strategickú úroveň systému riadenia NSRR (štrukturálnych fondov EÚ a kohézneho fondu) a je zodpovedný za efektívne a účinné riadenie ŠF a KF. V zmysle zákona č. 37 z 20. januára 2010, ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov bola činnosť CKO v kompetencii Úradu vlády SR. V zmysle zákona č. 403 z 13. októbra 2010, ktorým sa menil a dopĺňal zákon č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov a ktorým sa menia a dopĺňajú niektoré zákony od 1. januára 2011 prešla kompetencia výkonu CKO z Úradu vlády SR na Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR. V tejto súvislosti vykonáva CKO v oblasti riadenia pomoci zo ŠF a KF najmä nasledovné funkcie:

CKO vo vzťahu k finančnému riadeniu ŠF a KF zabezpečuje:

- vypracovanie Národného strategického referenčného rámca SR (ďalej len „NSRR“);
- negociovanie s Európskou komisiou o NSRR;
- koordináciu procesov riadenia a implementácie NSRR a ostatných operačných programov s cieľom zabezpečenia vyrovnaného využívania pomoci zo ŠF a KF v súlade so Systémom riadenia ŠF a KF;
- metodicky usmerňuje subjekty zapojené do riadenia a implementácie operačných programov;
- na úrovni NSRR zabezpečuje programovanie, monitorovanie, hodnotenie, publicitu a informovanosť a vzdelávanie administratívnych kapacít v týchto oblastiach;
- stanovenie minimálnych štandardov k oprávnenosti výdavkov;
- koordináciu vypracovania audit trailov pre Riadiace orgány a sprostredkovateľské orgány pod riadiacimi orgánmi pre oblasť programovania, monitorovania a hodnotenia;
- vývoj, zavedenie, prevádzku, údržbu a riadenie IT monitorovacieho systému pre ŠF a KF;
- v spolupráci s Riadiacimi orgánmi navrhovanie prípadných realokácií prostriedkov medzi operačnými programami, ich predkladanie na vyjadrenie Ministerstvu financií SR, na schválenie vláde SR a na schválenie Národnému monitorovaciemu výboru;
- plní funkciu RO pre OP Technická pomoc.

Úlohy CKO v oblasti monitorovania:

- zodpovedá za vypracovanie národného systému ukazovateľov pre NSRR v spolupráci s jednotlivými riadiacimi orgánmi a jeho prípadnú aktualizáciu;
- koordinuje a metodicky usmerňuje riadiace orgány v oblasti monitorovania;
- vykonáva monitorovanie na úrovni NSRR.

Úlohy CKO v oblasti hodnotenia:

- zabezpečuje predbežné hodnotenie hlavného strategického dokumentu na programové obdobie po r. 2013;
- zabezpečuje priebežné, tematické hodnotenie na centrálnej úrovni;
- koordinuje a metodicky usmerňuje riadiace orgány v oblasti hodnotenia.

Úlohy CKO vo vzťahu k ITMS:

- zodpovedá za vývoj, používanie a udržiavanie systému, zabezpečuje prevádzku všetkých častí ITMS;
- riadi komisiu expertov ITMS, v ktorej má svojho zástupcu každý riadiaci orgán a ktorá navrhuje smer vývoja, komunikuje požiadavky RO na CKO, riadi a usmerňuje užívateľov systému podľa pokynov a usmernení CKO, zodpovedá za inicializačné dáta systému;
- vypracováva usmernenia k používaniu ITMS;
- udržiava inicializačné dáta na úrovni NSRR v aktuálnom stave.

Úlohy CKO v oblasti informovania a publicity:

- vypracuje a implementuje Centrálny komunikačný akčný plán pre ŠF a KF (ďalej len „CKAP“) zahŕňajúci prierezové aktivity pre všetky operačné programy;
- koordinuje a metodicky usmerňuje riadiace orgány v oblasti informovania a publicity.
- je kontaktným orgánom pre Európsku komisiu a komunikačné siete Spoločenstva a informuje riadiace orgány.

9.1.2 Riadiaci orgán

V súlade s článkom 59, ods. 1, písm. a) Nariadenia Rady (ES) č. 1083/2006 z 11. júla 2006 bolo Uznesením vlády SR č. 832/2006 **Ministerstvo hospodárstva SR určené ako Riadiaci orgán pre Operačný program Konkurencieschopnosť a hospodársky rast** (ďalej len „Riadiaci orgán“).

Riadiaci orgán operačného programu (ďalej len „RO“) predstavuje operačnú úroveň systému riadenia NSRR. Riadiaci orgán je orgán určený členským štátom na základe článku 59(1) všeobecného nariadenia, ktorý zodpovedá za riadenie a vykonávanie programu v súlade s predpismi EÚ a SR. Pri riadení operačného programu postupuje RO v súlade s metodickými pokynmi CKO a metodickými pokynmi certifikačného orgánu a orgánu auditu v príslušných oblastiach.

Koordináciou v rámci Riadiaceho orgánu (ďalej len „RO“) je poverený útvar MH SR – **Odbor riadenia operačných programov a metodiky** zriadený v rámci Sekcie podporných programov.

V súlade s čl. 58, všeobecného nariadenia je vnútorná štruktúra riadenia Operačného programu Konkurencieschopnosť a hospodársky rast (ďalej len „OP KaHR“) znázornená v prílohe. V rámci tejto internej štruktúry je zabezpečené oddelenie funkcií súvisiacich s implementovaním OP KaHR a dodržanie zásady: *„kto programuje ten neimplementuje, kto implementuje ten nefinancuje a kto financuje ten nekontroluje“*.

V súlade s článkom 60 všeobecného nariadenia je RO zodpovedný za riadenie a vykonávanie príslušného OP, najmä za:

- vypracovanie operačného programu a programového manuálu;
- spolufinancovanie operačného programu zo štátneho rozpočtu;
- usmerňovanie SORO a prijímateľov;
- monitorovanie a hodnotenie operačného programu;
- vypracovanie výročnej a záverečnej správy o implementácii, ich predloženie monitorovaciemu výboru a Európskej komisii;
- publicitu o pomoci z EÚ a informovanie verejnosti o fondoch z EÚ v súlade s článkom 69 všeobecného nariadenia;
- uzatvorenie splnomocnenia o delegovaní úloh so sprostredkovateľským orgánom pod riadiacim orgánom a výkon kontroly delegovaných úloh;
- zber a zaznamenávanie údajov potrebných na finančné riadenie, monitorovanie, preverovanie, audity a hodnotenie v elektronickej podobe;
- archiváciu a dostupnosť dokumentov v súlade s článkom 90 všeobecného nariadenia;
- prijímanie, výber a schvaľovanie projektov prijímateľov v súlade s kritériami hodnotenia a výberu projektov schválenými monitorovacím výborom;
- uzatváranie zmlúv s prijímateľmi o poskytnutí nenávratného finančného príspevku;
- overenie spolufinancovania jednotlivých projektov zo zdrojov prijímateľa a z ostatných národných zdrojov;
- overenie dodania spolufinancovaných produktov a služieb a overenie skutočne vynaložených výdavkov;
- zabezpečenie vedenia samostatného účtovného systému prijímateľmi a inými orgánmi zapojenými do implementácie

Úlohy RO pre OP KaHR v oblasti monitorovania:

- postupuje v súlade s metodikou CKO v oblasti monitorovania;
- v prípade potreby predkladá CKO návrhy na zmeny, resp. doplnenie národného systému ukazovateľov;
- zodpovedá za zber údajov a ich analýzu na úrovni programu v oblasti monitorovania prostredníctvom systému ukazovateľov ako aj v oblasti monitorovania na úrovni kategórií pomoci;
- zodpovedá za vypracovanie výročných a záverečnej správy o vykonávaní OP, ktoré predkladá na schválenie MV pre daný OP a následne Európskej Komisii.

Úlohy RO pre OP KaHR v oblasti hodnotenia:

- postupuje v súlade s metodikou CKO v oblasti hodnotenia;
- zabezpečí predbežné a priebežné hodnotenie OP a predloženie výsledkov priebežného hodnotenia monitorovaciemu výboru OP KaHR a Komisii;
- zabezpečuje komunikáciu s EK a vstupy pre následné hodnotenie OP a prípadné strategické hodnotenie vykonávané EK.

Úlohy RO vo vzťahu k ITMS:

- udržiava inicializačné dáta svojho programu v aktuálnom stave;
- zodpovedá za zadávanie údajov o programe, projektov a podriadených štruktúr podľa usmernení CKO k používaniu ITMS;
- zodpovedá za pridelenie rolí užívateľom podľa interných manuálov;
- poskytuje podporu prvej úrovne používateľom verejnej a neverejnej časti ITMS.

Úlohy RO pre OP KaHR v oblasti informovania a publicity:

- vypracuje komunikačný plán pre OP;
- pri vypracovaní komunikačného plánu a ostatných aktivitách informovania a publicity postupuje v súlade s metodikou CKO;
- predloží komunikačný plán Európskej komisii do 4 mesiacov od schválenia OP;
- zahrnie oblasť publicity a informovania do výročných a záverečnej správy o vykonávaní OP;
- informuje monitorovací výbor OP o pokroku implementácie komunikačného plánu, uskutočnených a plánovaných aktivitách;
- zabezpečí dodržiavanie ustanovení článku 8 implementačného nariadenia prijímateľom (povinnosť informovať verejnosť o pomoci poskytnutej zo fondov) ošetrením týchto náležitostí v zmluve s prijímateľom.

V súlade s čl. 71 všeobecného nariadenia, vnútorná štruktúra a rozdelenie (delegovanie) zodpovednosti RO pre OP KaHR budú popísané v opise systémov riadenia a kontroly, ktorý členský štát predloží EK pred predložením prvej žiadosti o priebežnú platbu alebo najneskôr do 12 mesiacov od schválenia OP.

9.1.3 Sprostredkovateľské orgány pod Riadiacim orgánom

V zmysle čl. 59(2) všeobecného nariadenia môže členský štát na plnenie niektorých alebo všetkých úloh riadiaceho orgánu určiť jeden alebo viac sprostredkovateľských orgánov pod riadiacim orgánom (ďalej len „SORO“). V súlade s článkom 12 implementačného nariadenia a so Systémom riadenia ŠF a KF sú podrobnosti presne stanovené v splnomocnení o delegovaní právomocí (ďalej len „splnomocnenie“).

Konečná zodpovednosť za systém riadenia a implementácie pomoci z Európskeho fondu regionálneho rozvoja poskytovanej v rámci operačného programu ostáva aj v prípade delegovania na RO.

MH SR využíva sieť existujúcich implementačných agentúr ako sprostredkovateľských orgánov pod Riadiacim orgánom (ďalej len „SORO“) a svojim

vecným zameraním nadväzujú na opatrenia operačného programu. Úlohu SORO plnia nasledovné agentúry:

- Slovenská inovačná a energetická agentúra;
- Slovenská agentúra pre cestovný ruch;

MH SR prostredníctvom SIEA bude plniť úlohu SORO v prípade rámcových aktivít „Vybudovanie a podpora Regionálnych výskumných a inovačných centier“ v rámci prioritnej osi 1 OP VaV a „Vybudovanie a podpora Regionálneho inovačného centra“ v rámci do prioritnej osi 2 OP VaV. Súčasne má MH SR záväzok vo forme podpísanej zmluvy o spoločnom financovaní, riadení a implementovaní RIC v OP KaHR s MPSVaR SR prostredníctvom Operačného programu Zamestnanosť a Sociálna inklúzia.

SORO vykonávajú najmä nasledovné úlohy:

- zabezpečovanie implementácie operačného programu v oblasti prijímania žiadostí o nenávratný finančný príspevok a projektov;
- zabezpečovanie hodnotiaceho procesu predložených žiadostí o nenávratný finančný príspevok a projektov;
- uzatváranie zmlúv s prijímateľmi, vrátane možnosti sankcií v prípade nesplnenia určitých podmienok a v prípadoch, kde je to potrebné;
- zabezpečovanie monitorovania, vyhodnocovania a kontroly realizácie projektov priamo u prijímateľoch;
- spolupráca s orgánmi zodpovednými za kontrolu a audit;
- podávanie pravidelných správ RO o stave realizácie projektu;
- spolupráca s Informačnými centrami prvého kontaktu v regiónoch.

Úlohy SORO v oblasti monitorovania:

- postupuje v súlade s metodikou CKO a RO v oblasti monitorovania;
- v prípade potreby predkladá CKO prostredníctvom RO návrhy na zmeny, resp. doplnenie národného systému ukazovateľov;
- zodpovedá za zber údajov a ich analýzu na úrovni opatrení v oblasti monitorovania prostredníctvom systému ukazovateľov ako aj v oblasti monitorovania na úrovni kategórií pomoci;
- zodpovedá za vypracovanie príslušných častí výročných a záverečnej správy o vykonávaní OP.

Úlohy SORO v oblasti informovania a publicity:

- rozpracuje komunikačný plán pre OP na podmienky jednotlivých opatrení;
- pri rozpracovaní komunikačného plánu a ostatných aktivitách informovania a publicity postupuje v súlade s metodikou CKO a RO;
- zabezpečuje sprostredkovanie informácií voči prijímateľom.

Úlohy SORO v oblasti finančného riadenia:

- prijímanie žiadostí o platbu od prijímateľov;
- formálnu kontrolu žiadostí prijímateľov o platbu;
- kontrolu fyzickej realizácie vybraných projektov (kontrolu na mieste);
- predbežné a priebežné overovanie reálnosti, oprávnenosti, správnosti, aktuálnosti

výdavkov uplatňovaných príjemcom pomoci; neprekrývania sa financovania a v súlade s legislatívou EÚ týkajúcou sa verejného obstarávania, životného prostredia, štátnej pomoci a rovnosti príležitostí;

- predloženie zoznamu výdavkov prijímateľa za každý projekt RO;
- schvaľovanie a predloženie Certifikačnému orgánu a RO správy o zistenej nezrovnalosti v prípade jej zistenia na základe predbežnej kontroly;
- predkladanie správ o výsledku vnútorného auditu SORO a správ o výsledku externého auditu SORO Certifikačnému orgánu a Riadiacemu orgánu.

9.1.4 Zapojenie orgánov regionálnej a miestnej samosprávy

Do implementácie OP KaHR sú prostredníctvom Informačných centier prvého kontaktu (ďalej len „ICPK“) zapojené aj jednotlivé Vyššie územné celky (okrem Bratislavského VÚC). ICPK plnia nosnú úlohu pri realizácii informačných aktivít súvisiacich s implementáciou OP KaHR pre prijímateľov a spolupracujú na monitorovacej činnosti. Funkciu ICPK plnia odbory regionálneho rozvoja VÚC s výnimkou Rozvojovej agentúry Trenčianskeho samosprávneho kraja, ktorá bola zriadená ako nezisková organizácia. ICPK vykonávajú aktivity v zmysle uzatvorených Rámcových zmlúv.

ICPK sú na regionálnej a miestnej úrovni v oblasti publicity zodpovedné za implementáciu nasledovných informačných aktivít:

- propagácie a zvyšovania verejného povedomia o OP KaHR a metódach žiadania o nenávratnú finančnú pomoc pre potencionálnych KP/PP prostredníctvom poradenstva, konzultácií a metodologickej pomoci;
- zabezpečenie súčinnosti súvisiacej s informovanosťou a publicitou s cieľom zvyšovania informovanosti povedomia občanov SR o možnosti čerpania finančných prostriedkov zo ŠF EÚ ako aj transparentnosti a efektívnosti využitia týchto zdrojov;
- poskytovania informácií o možnostiach plánovania pomoci z ERDF a podmienkach, ktoré musia byť splnené pri žiadosti o pomoc pre širokú verejnosť;
- distribuovania propagačných materiálov (brožúrky, letáčky, plagáty a pod.);
- v súčinnosti s miestnou samosprávou a ďalšími inštitúciami pôsobiacimi v oblasti regionálneho rozvoja na území kraja poskytovanie informácií MH SR o potencionálnych projektoch, ako aj ďalšie požadované informácie;
- konzultačné služby pre žiadateľov.

Zároveň sú zástupcovia jednotlivých VÚC členmi Výberových komisií na posudzovanie žiadostí a projektov s hlasovacím právom, resp. pozorovateľmi

Podrobnosti zapojenia ICPK do procesu implementácie OP KaHR budú stanovené v dohode o spolupráci medzi Riadiacim orgánom a jednotlivými VÚC.

9.2 Monitorovacie výbory

9.2.1 Monitorovací výbor pre Vedomostnú ekonomiku

V súlade s čl. 63 všeobecného nariadenia musí byť pre každý operačný program do troch mesiacov od jeho schválenia Európskou komisiou zriadený monitorovací výbor (ďalej

len „MV“). Cieľom monitorovacieho výboru je dohliadať na efektívnosť, účinnosť a kvalitu implementácie programu.

S cieľom zabezpečiť efektívnu koordináciu príspevkov z fondov v oblasti vedomostnej ekonomiky sa zriadi monitorovací výbor pre Vedomostnú ekonomiku - spoločný monitorovací výbor pre tri operačné programy implementujúce strategickú prioritu NSRR Vedomostná ekonomika (OP Výskum a vývoj, OP Konkurencieschopnosť a hospodársky rast a OP Informačná spoločnosť). Predsedom monitorovacieho výboru bude podpredseda vlády SR pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny.

Členmi monitorovacieho výboru sú zástupcovia ÚOŠS (MF SR, MH SR, MŠ SR, MDPT SR, MPSVR SR, MVR SR, MK SR), NKÚ SR, TÚ SR a v súlade s princípom partnerstva zástupcovia regionálnej a miestnej samosprávy, zástupcovia podnikateľskej a neziskovej sféry. Poradnými členmi MV môžu byť zástupcovia Európskej komisie. Členovia monitorovacieho výboru sú menovaní podpredsedom vlády pre vedomostnú spoločnosť, európske záležitosti, ľudské práva a menšiny. Pôsobnosť, činnosti, zloženie a štruktúru monitorovacieho výboru upravuje štatút a rokovací poriadok, ktorý schvaľuje monitorovací výbor.

Hlavné úlohy monitorovacieho výboru v súlade s čl. 65 všeobecného nariadenia sú:

- schvaľuje kritériá pre výber projektov (do šiestich mesiacov od schválenia OP) a ich prípadnú revíziu;
- posudzuje a schvaľuje návrhy na zmenu a doplnenie obsahu operačných programov;
- pravidelne skúma výsledky implementácie programov, najmä dosahovanie cieľov operačných programov a hodnotenia uvedené v čl. 48(3) všeobecného nariadenia;
- posudzuje a schvaľuje výročné a záverečné správy o implementácii programov pred ich odoslaním Európskej komisii;
- dostáva informácie o výročnej kontrolnej správe alebo o tej jej časti, ktorá sa vzťahuje na OP a o všetkých dôležitých pripomienkach, ktoré môže Komisia vzniesť po jej preskúmaní;
- môže kedykoľvek navrhnúť riadiacemu orgánu akúkoľvek revíziu alebo preskúmanie OP, ktoré by mohlo umožniť dosiahnuť ciele príslušného fondu alebo zlepšiť riadenie OP vrátane finančného riadenia..

9.2.2 Národný monitorovací výbor pre NSRR

Národnému monitorovaciemu výboru pre NSRR (ďalej len „NMV“) predsedá minister výstavby a regionálneho rozvoja SR ako predstaviteľ CKO pre NSRR. Funkciu sekretariátu vykonáva CKO. Štatút a rokovací poriadok schvaľuje NMV pri svojom prvom zasadaní.

Národný monitorovací výbor sa schádza k rokovaniu minimálne dvakrát ročne. Členmi NMV sú zástupcovia orgánov ústrednej štátnej správy, obcí a samosprávnych krajov a ostatných sociálno-ekonomických partnerov. Pozorovateľmi sú Stále zastúpenie SR pri EÚ a Ministerstvo pôdohospodárstva SR. Európska komisia je vo funkcii poradcu.

Medzi hlavné činnosti Národného monitorovacieho výboru patrí najmä:

- monitorovanie implementácie NSRR;
- schvaľovanie zmien v NSRR spadajúcich do jeho právomoci;
- vypracovanie súhrnnej výročnej (resp. záverečnej) správy za NSRR;
- schvaľovanie strategických správ pred ich odoslaním Európskej komisii;

- formulovanie odporúčaní pre činnosť monitorovacích výborov OP s cieľom dosiahnutia efektívneho systému monitorovania realizácie politiky súdržnosti v SR;
- schvaľovanie prerozdeľovania prostriedkov medzi operačnými programami
- plní funkciu monitorovacieho výboru pre OP Technická pomoc

9.3 Riadenie implementácie finančného inžinierstva

Vláda SR Uznesením č. 951 zo 17. Decembra 2008 k návrhu na výber alternatívy implementácie holdingového fondu na základe rozpracovaných alternatív implementácie Iniciatívy JEREMIE v Slovenskej republike v programovom období 2007 – 2013 a návrh implementačných dokumentov k iniciatíve JEREMIE schválila návrh na výber alternatívy implementácie holdingového fondu na základe rozpracovaných alternatív implementácie Iniciatívy JEREMIE v Slovenskej republike v programovom období 2007 – 2013 (ďalej len „Návrh“) a návrh implementačných dokumentov k Iniciatíve JEREMIE a alternatívu č. 2B implementácie Iniciatívy JEREMIE v Slovenskej republike v programovom období 2007 – 2013.

Alternatíva č. 2B v zmysle Návrhu predstavuje priame zadanie pre EIF – SPV ako samostatný právny subjekt vlastnený národnou inštitúciou (SZRB, a.s). Implementačná fáza, pozostáva zo šiestich krokov:

1. presun prostriedkov do holdingového fondu,
2. výber finančných sprostredkovateľov,
3. výzva pre MSP na predloženie investičných projektov,
4. monitorovanie a vyhodnocovanie implementácie schémy,
5. spätné realokovanie prostriedkov do holdingového fondu,
6. opätovné použitie revolvingovaných prostriedkov na podporu MSP.

Po podpísaní Zmluvy o financovaní medzi MH SR a EIF a Zmluvy o NFP nasleduje fáza prevodu úvodného grantu na základe žiadosti o platbu na tranzičný účet JEREMIE, z ktorého EIF všetky finančné prostriedky prevedené na základe tejto žiadosti bezodkladne prevedie na účet SPV vedenom v štátnej pokladnici. Po schválení investičnej stratégie investičnou radou SPV, v ktorej má MH SR zastúpenie jedného člena nasleduje fáza výberu finančných sprostredkovateľov na základe podmienok vo vyhlásenej výzve na výber finančných sprostredkovateľov. Finančné prostriedky alokované v SPV tak budú cez vybraných finančných sprostredkovateľov prístupné pre MSP na financovanie oprávnených investičných projektov v návratnej forme, za aplikácie komerčných pravidiel pri uplatňovaní nástrojov finančného trhu.

Proces monitorovania bude zabezpečený v zmysle Zmluvy o financovaní zo strany EIF s právom MH SR ku kontrolnej činnosti vo vzťahu k SPV.

9.4 Monitorovanie

V súlade so Systémom riadenia ŠF a KF predstavuje monitorovanie činnosť, ktorá sa systematicky zaoberá zberom, triedením, agregovaním a ukladaním relevantných informácií pre potreby hodnotenia a kontroly riadených procesov. Hlavným cieľom monitorovania je pravidelné sledovanie realizácie cieľov NSRR, OP a projektov s využitím ukazovateľov.

Výstupy z monitorovania zabezpečujú pre riadiaci orgán vstupy pre rozhodovanie pre účely zlepšenia implementácie operačného programu, vypracovávanie výročných správ a záverečnej správy o vykonávaní OP a podklady pre rozhodovanie monitorovacích výborov (napr. v súvislosti s prípadnou revíziou OP).

Proces monitorovania vychádza zo štruktúrovaného modelu riadenia na úrovni NSRR, OP a na úrovni projektov. Monitorovanie a hodnotenie zabezpečujú všetky subjekty zúčastnené na riadení ŠF a KF v rozsahu zadaných úloh a zodpovedností a subjekty, ktoré čerpajú finančné prostriedky z fondov.

Monitorovanie (a následne hodnotenie) prebieha dvoma spôsobmi – na základe systému ukazovateľov a na základe kategórií pomoci zo ŠF.

9.4.1 Monitorovanie prostredníctvom systému ukazovateľov

Ciele NSRR a jednotlivých operačných programov sa definujú a následne kvantifikujú v procese programovania prostredníctvom sústavy fyzických a finančných ukazovateľov (národný systém ukazovateľov pre NSRR). Ukazovatele budú záväzné pre všetky subjekty a budú súčasťou ITMS. Napĺňanie zadaných ukazovateľov predstavuje najdôležitejší nástroj pre monitorovanie a hodnotenie napĺňania cieľov operačných programov a NSRR.

Ukazovatele operačného programu sú uvedené v prílohe č. ...³³.

Monitorovanie začína na najnižšom stupni – na úrovni projektu. Pre potreby monitorovania je projekt základnou jednotkou, ktorá je analyzovaná prostredníctvom relevantných zozbieraných údajov. V zmluve o poskytnutí pomoci z fondov sa prijímateľ zaviazal poskytovať údaje pre účely monitorovania a reportovania projektu. Fyzické, aj finančné ukazovatele projektov získané od prijímateľa prostredníctvom jednotných monitorovacích hárkov sú premietnuté do ITMS a agregované smerom nahor na úroveň opatrenia, prioritnej osi, operačného programu, NSRR.

9.4.2 Monitorovanie prostredníctvom kategórií pomoci zo ŠF

V súlade s článkom 9 všeobecného nariadenia a prílohy II implementačného nariadenia sa výdavky z fondov sledujú podľa nasledovných kategórií:

- prioritnej témy;
- spôsobu financovania;
- typu územia;
- rozmeru ekonomickej aktivity;
- rozmeru umiestnenia pomoci.

Každý OP obsahuje indikatívne plánované rozdelenie príspevku z fondov na úrovni programu v rámci prvých troch kategórií. Pri kategórii „prioritné témy“ sa v OP vyčleňuje indikatívny podiel príspevku z fondov na tie aktivity, ktoré sú zamerané na podporu

³³ Príloha č. ... bude doplnená v nadväznosti na vypracovanie národného systému ukazovateľov pre NSRR

konkurencieschopnosti a tvorbu pracovných miest, teda na tzv. „lisabonské aktivity“. Uvedené umožní v priebehu implementácie programu a po jeho skončení monitorovať a hodnotiť príspevok operačných programov k napĺňaniu cieľov Lisabonskej stratégie a Národného programu reforiem.

Pri monitorovaní prostredníctvom kategórií pomoci zo ŠF sa uplatňuje nasledovný postup. Pri schválení projektu sa údaje zaznamenávajú do ITMS a po ukončení projektu sa zaznamená skutočná hodnota dosiahnutá v danej kategórii. Prostredníctvom ITMS sa údaje za kategorizáciu z úrovne jednotlivých projektov agregujú do vyšších úrovní programovej štruktúry a sú súčasťou výročných správ.

9.5 Hodnotenie

V súlade so Systémom riadenia ŠF a KF hodnotenie predstavuje proces, ktorý systematicky skúma prínos z realizácie programov a ich súlad s cieľmi stanovenými v OP a NSRR a analyzuje účinnosť realizačných procesov a vhodnosť nastavenia jednotlivých programov a opatrení a pripravuje odporúčania na zvýšenie ich efektívnosti.

V zmysle čl. 47 všeobecného nariadenia môžu mať hodnotenia strategický charakter (preskúmanie vývoja programu alebo skupiny programov v súvislosti s prioritami Spoločenstva a národnými prioritami) alebo operatívny charakter (s cieľom podporiť priebeh operačného programu). Hodnotenie sa vykonáva pred začiatkom programového obdobia (predbežné hodnotenie), počas neho (priebežné hodnotenie) a po ukončení programového obdobia (záverečné hodnotenie).

Hodnotenie je vykonávané v súlade s čl. 47 všeobecného nariadenia nasledovne:

- cieľom hodnotení je zlepšiť kvalitu, efektívnosť a súlad pomoci z fondov a stratégiu a vykonávanie operačných programov s ohľadom na osobitné štrukturálne problémy ovplyvňujúce dotknuté členské štáty a regióny pri zohľadnení cieľa trvalo udržateľného rozvoja a príslušných právnych predpisov Spoločenstva, ktoré sa týkajú vplyvu na životné prostredie a strategického environmentálneho posudzovania.
- hodnotenie môže mať strategický charakter, aby preskúmalo vývoj programu alebo skupiny programov v súvislosti s prioritami Spoločenstva a národnými prioritami. Môže mať operatívny charakter s cieľom podporiť monitorovanie Operačného programu. Hodnotenia sa vykonávajú pred začiatkom, počas a po ukončení programovacieho obdobia.
- hodnotenia sa podľa okolností uskutočňujú v rámci zodpovednosti členského štátu alebo Komisie, v súlade so zásadou proporcionality stanovenou v čl. 13 všeobecného nariadenia. Hodnotenia vykonávajú experti alebo vnútorné alebo vonkajšie útvary, ktoré funkčne nezávisia od orgánov uvedených v čl. 59 všeobecného nariadenia. Výsledky sa uverejnia podľa platných predpisov o prístupe k dokumentom.
- hodnotenia sú financované z rozpočtu na technickú pomoc.
- komisia v súlade s postupom uvedeným v článku 104 Nariadenia Rady poskytne orientačné usmernenie o metódach hodnotenia vrátane noriem kvality v súlade s postupom uvedeným v čl. 103, ods.2.

Hodnotenia sa uskutočňujú v rámci zodpovednosti členského štátu (CKO, RO) alebo Komisie, v súlade so zásadou proporcionality. Výsledky sa zverejňujú podľa platných predpisov o prístupe k informáciám.

9.6 IT monitorovací systém pre ŠF a KF

Monitorovanie ŠF a KF sa uskutoční prostredníctvom IT monitorovacieho systému pre ŠF a KF. IT monitorovací systém pre ŠF a KF (ďalej len „ITMS“) je centrálny informačný systém, ktorý slúži na evidenciu, spracovávanie, export a monitorovanie dát o programovaní, projektovom a finančnom riadení, kontrole a audite ŠF a KF. Skladá sa z dvoch, paralelne pracujúcich subsystémov pre programové obdobia 2004-2006 a 2007-2013. Subsystémy pre dve programové obdobia úzko spolupracujú, využívajú spoločnú databázu a v nej spoločnú evidenciu objektov.

ITMS využívajú všetky operačné programy v rovnakej miere. Spoločný monitorovací systém má za úlohu zabezpečiť jednotný a kompatibilný systém monitorovania, riadenia a finančného riadenia programov financovaných zo ŠF a KF.

Systém je delený na tri hlavné časti:

1. neverejná časť ITMS zabezpečuje programové, projektové a finančné riadenie, kontrolu a audit v prepojení na účtovný systém ISUF a cez neho so štátnou pokladnicou a rozpočtovým informačným systémom;
2. výstupná časť zabezpečuje tvorbu statických a dynamických dátových exportov;
3. verejná časť zabezpečuje komunikáciu s prijímateľmi, informačným systémom Európskej komisie SFC2007 a monitorovacími systémami okolitých krajín pre programy cezhraničnej spolupráce.

Oprávnenými užívateľmi verejnej časti ITMS systému môžu byť na základe žiadosti všetky subjekty, ktoré majú možnosť predložiť žiadosť o príspevok z fondov. Komunikácia žiadateľov/prijímateľov s verejnou časťou ITMS je zabezpečená využitím SSL protokolu. CKO vypracuje príručku pre prijímateľov na užívanie verejnej časti ITMS. Žiadateľom/prijímateľom príspevku z fondov bude cez verejnú časť ITMS umožnené:

- elektronické podanie a príjem žiadostí o príspevok z fondov;
- získanie prehľadne usporiadaných informácií o stave procesov svojich projektov, vrátane žiadostí o platby /refundáciu nákladov;
- ďalšie možnosti (aktualizácia údajov o prijímateľovi, elektronický príjem žiadosti o platbu, elektronický príjem monitorovacích hárkov).

ITMS a procesy komunikácie prijímateľov o príspevok z fondov na úrovni projektu sú nasledovné:

- zriadenie konta, podpísanie dohody o užívaní medzi RO a prijímateľom príspevku z fondov, aktivovanie konta;
- zadávanie údajov do elektronických formulárov a ich prenesenie do verejnej časti ITMS, zaslanie overenej papierovej formy formulára prijímateľom správcovi a užívateľovi neverejnej časti ITMS;
- overenie súladu informácií elektronickej a papierovej formy formulára užívateľom neverejnej časti ITMS;
- ďalšie spracovanie žiadostí po vykonaní kontroly a opravy prípadných nesúladov elektronickej a papierovej formy.

9.7 Elektronická výmena dát s EK

V zmysle implementačného nariadenia oddielu 7 je povinná elektronická komunikácia členského štátu s databázou Európskej komisie SFC 2007.

Možné sú nasledovné formy elektronickej komunikácie:

- webové rozhranie SFC2007;
- integrácia monitorovacích systémov členských štátov s SFC2007.

V podmienkach SR sa zvolil druhý spôsob, integrácia ITMS II so systémom SFC2007. ITMS II bude zabezpečovať zber dát a komunikáciu s SFC2007. Použitie webového rozhrania SFC2007 je možné pre jednotlivé RO, ale využitím rozhrania ITMS II sa zabezpečí integrita dát v oboch systémoch a ušetrí sa čas zadávania údajov. V prípade nefunkčnosti ITMS, alebo rozhrania, je po súhlase CKO možné využívať webové rozhranie na zadávanie údajov do SFC2007, zadávateľ však zodpovedá za zosúladenie dát v oboch systémoch.

Rozhrania ITMS II a SFC2007:

- import rozpisu alokovanej čiastky zo ŠF a KF pre SR podľa cieľov v stálych cenách r.2004 a v bežných cenách;
- export NSRR;
- export OP a prioritných osí;
- export veľkých projektov;
- export OP TA;
- import rozhodnutí EK o OP;
- rozpis kategorizácie fondov EÚ;
- export odhadu očakávaných výdavkov;
- žiadosti o platbu na EK;
- vyhlásenie o čiastočnom ukončení programu;
- export opisu riadiacich a kontrolných systémov;
- export výročných správ;
- export záverečných správ;
- export záverečnej platby;
- vyrovnanie podľa pravidla $n+2$, $(n+3)$;
- export neštruktúrovaných dát: NSRR;
- import neštruktúrovaných dát: Rozhodnutia EK o NSRR, OP.

Zabezpečenie komunikácie ITMS II a SFC2007 je na úrovni systémov ošetrené pomocou zaručeného elektronického podpisu, ktorý bude vydaný pre ITMS II.

Za identifikáciu užívateľov a klientských systémov v rámci SFC2007 zodpovedá v každom členskom štáte tzv. MS Liaison. Úlohu MS Liaison pre fondy ERDF, ESF a KF zastáva v SR zodpovedný zamestnanec CKO. Všetky žiadosti o prístup na webové rozhranie SFC2007 a zmenu prístupových práv sa posielajú na CKO. Po formálnej a obsahovej kontrole žiadostí MS Liaison komunikuje s Európskou komisiou pri tvorbe a aktivovaní užívateľského konta. Prístupové heslá z Európskej komisie sa posielajú v dvoch častiach, jednu časť dostane priamo užívateľ, druhú časť MS Liaison.

9.8 Informovanie a publicita

V zmysle článku 69 všeobecného nariadenia členský štát a riadiaci orgán zabezpečia informovanie občanov a prijímateľov a publicitu o spolufinancovaných programoch s cieľom zdôrazniť úlohu Spoločenstva a zabezpečiť transparentnosť pomoci z fondov. Cieľom informačnej činnosti je zabezpečiť zvýšenie povedomia občanov SR o pomoci z ERDF, ako aj transparentnosť a efektívnosť použitia týchto zdrojov.

Pre účely zabezpečenia informovania a publicity vypracuje riadiaci orgán komunikačný plán pre príslušný operačný program a do štyroch mesiacov od schválenia OP ho predloží EK. Pri implementácii KAP zabezpečí RO vykonávanie všetkých opatrení informovania a publicity v zmysle článkov 5 až 7 implementačného nariadenia. V rámci KAP budú prijaté opatrenia, ktorých cieľom je:

- poskytovanie informácií o príležitostiach, ktoré poskytuje EÚ a SR s cieľom zabezpečiť prehľadnosť takejto pomoci. Informácie budú zamerané na možných prijímateľov, regionálne a miestne orgány, iné príslušné verejné orgány, obchodné organizácie a podnikateľské kruhy, ekonomických a sociálnych partnerov, mimovládne organizácie, s dôrazom na inštitúcie na podporu rovnosti medzi mužmi a ženami, pracovníkov a podporovateľov projektov;
- informovanie širokej verejnosti o úlohe, ktorú zohráva EÚ v spolupráci so Slovenskou republikou v rámci pomoci z ERDF, ako aj o jej výsledkoch.

MH SR ako Riadiaci orgán bude zodpovedať za vykonávanie národnej informačnej činnosti. Do aktivít na publicitu a informovanie budú zapojené aj SORO a ICPK, ktoré budú zodpovedať za zabezpečenie týchto činností na regionálnej a miestnej úrovni. Do informačnej činnosti bude zapojený aj MV, ktorému Riadiaci orgán predkladá Komunikačný plán, ako aj priebežné informácie o kvalite a efektívnosti opatrení prijatých pre informovanosť verejnosti. Pre informačnú činnosť sa využijú rôzne médiá, brožúry, inzeráty, plagáty, semináre, reklamné materiály. Zároveň bude možné informácie o ERDF získať aj prostredníctvom internetu.

9.9 Finančné riadenie, kontrola a audit

Systém finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu zahŕňa komplex na seba nadväzujúcich a vzájomne prepojených podsystémov a činností, prostredníctvom ktorých sa zabezpečuje účinné finančné plánovanie, rozpočtovanie, účtovanie, výkazníctvo, platby prijímateľom, sledovanie finančných tokov a finančnú kontrolu a audit pri realizácii pomoci z ES.

Do systému finančného riadenia operačného programu sú zapojené nasledovné subjekty:

- riadiaci orgán,
- sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
- certifikačný orgán,
- platobná jednotka,
- orgán auditu.

Funkcie **riadiaceho orgánu** sú uvedené v časti 9.1.2.

Funkcie **spprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom** sú uvedené v časti 9.1.3.

V súlade s článkom 59, ods. 1, písm. b), všeobecného nariadenia bolo Uznesením vlády SR č.832/2006 MF SR určené ako Certifikačný orgán pre operačné programy a Orgán auditu pre operačné programy.

Certifikačný orgán predovšetkým zabezpečuje:

- koordináciu a metodické usmerňovanie vo vzťahu k finančnému riadeniu štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu, vrátane koordinácie činnosti platobných jednotiek;
- zostavenie a zaslanie žiadostí o priebežné platby a záverečnú platbu na Európsku komisiu;
- predbežnú finančnú kontrolu súhrnnej žiadosti platobných jednotiek o platbu;
- certifikačné overenie na všetkých úrovniach finančného riadenia, vrátane prijímateľa pomoci, s cieľom ubezpečenia sa o postupoch riadiaceho orgánu, sprostredkovateľského orgánu pod riadiacim orgánom a platobných jednotiek;
- certifikáciu výkazu výdavkov na EK;
- príjem prostriedkov EÚ na osobitné mimorozpočtové účty MF SR;
- prevod finančných prostriedkov EÚ prijímateľovi pomoci prostredníctvom platobnej jednotky;
- zostavenie a predloženie odhadu očakávaných výdavkov pre príslušný a nasledujúci rok Európskej komisii na základe podkladov riadiacich orgánov každý rok do konca apríla;
- vedenie knihy dlžníkov;
- zostavenie a predloženie do 31. marca výkazu čiastok k 31. decembru predchádzajúceho roka, ktoré majú byť vrátené, v členení podľa rokov začatia konania;
- finančné opravy prostriedkov EÚ na základe požiadaviek Európskej komisie;
- vrátenie neoprávnene použitých alebo nevyužitých prostriedkov Európskej komisii, vrátane úrokov z omeškania;
- zavedenie jednotného systému účtovníctva pre certifikačný orgán a platobné jednotky (Informačného systému pre účtovanie fondov - ISUF);
- vedenie účtovníctva, výkazníctva a uschovávanie dokladov.

Funkcie **platobnej jednotky** zabezpečuje Ministerstvo hospodárstva SR. Platobná jednotka predovšetkým zabezpečuje:

- posudzovanie žiadostí o platbu prijímateľov obdržaných od riadiaceho orgánu;
- prevod prostriedkov EÚ a štátneho rozpočtu na spolufinancovanie prijímateľom;
- vyplnenie a predkladanie súhrnných žiadostí o platbu a čiastkových výkazov výdavkov certifikačnému orgánu;
- vedenie účtovníctva, výkazníctva a uschovávanie dokladov;
- vedenie čiastkovej knihy dlžníkov.

V rámci MH SR bola vytvorená štruktúra platobných, riadiacich, kontrolných a implementačných orgánov pre SOP PS v súlade s nariadeniami Rady ES. V rámci tejto internej štruktúry je zabezpečené oddelenie funkcií súvisiacich s implementovaním OP KaHR a dodržanie zásady: „ten, kto programuje, neimplementuje, ten, kto implementuje, nefinancuje a ten, kto financuje, nekontroluje”.

Hlavné úlohy **orgánu auditu** sú:

- a) vypracovanie správy o výsledku posudku zavedenia systémov, podľa bodu 2 článku 71 nariadenia 1083/2006
- b) zabezpečenie, aby sa audity vykonávali s cieľom preveriť účinné fungovanie systému riadenia a kontroly operačného programu;
- c) zabezpečenie, aby sa audity operácií vykonávali na vhodnej vzorke, aby sa preverili deklarované výdavky;
- d) predloženie Komisii do deviatich mesiacov od schválenia operačného programu stratégie auditu, ktorá sa bude zaoberať subjektami vykonávajúcimi audity uvedené v písmenách a) a b), použitou metódou, metódou výberu vzorky na audity operácií a orientačným plánom auditov s cieľom zabezpečiť, aby sa auditu podrobili hlavné subjekty a aby boli audity počas celého programového obdobia rozvrhnuté rovnomerne. Ak sa uplatňuje spoločný systém pre viaceré operačné programy, možno predložiť jednu stratégiu auditu.
- e) do 31. decembra každého roku od roku 2008 do 2015 zodpovedá za:
 - i. predloženie Komisii výročnej kontrolnej správy, ktorá obsahuje nálezy auditov vykonaných počas predchádzajúceho 12-mesačného obdobia, ktoré sa končí 30. júna dotknutého roku, v súlade so stratégiou auditu operačného programu a uvádza nedostatky zistené v systémoch riadenia a kontroly programu. Prvá správa, ktorá sa predloží do 31. decembra 2008, sa vzťahuje na obdobie od 1. januára 2007 do 30. júna 2008. Informácie týkajúce sa auditov vykonaných po 1. júli 2015 sa zahrnú do záverečnej kontrolnej správy, ktorá je podkladom pre vyhlásenie o ukončení uvedené v písmene e);
 - ii na základe kontrol a auditov, ktoré sa vykonali pod jeho vedením, vydanie stanoviska o tom, či systém riadenia a kontroly funguje dostatočne účinne na to, aby poskytol primeranú záruku, že výkazy výdavkov, ktoré sa predkladajú Komisii, sú správne, a na základe toho primeranú záruku, že príslušné transakcie sú zákonné a správne;
 - iii. predloženie v prípadoch stanovených v článku 88, vyhlásenia o čiastočnom ukončení, ktorým sa posudzuje zákonnosť a správnosť príslušných výdavkov. Ak sa na niekoľko operačných programov uplatňuje spoločný systém, môžu sa informácie uvedené v bode (i) spojiť do jednej správy a stanovisko a vyhlásenie vydané podľa bodov (ii) a (iii) môže zahŕňať všetky príslušné operačné programy;
- f) predloženie Komisii najneskôr do 31. marca 2017 vyhlásenia o ukončení, ktoré posudzuje platnosť žiadosti o záverečnú platbu a zákonnosť a správnosť príslušných transakcií zahrnutých do záverečného výkazu výdavkov, ktorý je doložený záverečnou kontrolnou správou.

Na Ministerstve financií SR sú funkcie zabezpečené organizačne neprepojenými útvarmi. Funkciu certifikačného orgánu plní Sekcia európskych a medzinárodných záležitostí Ministerstva financií SR, ktorá je organizačne podriadená 1. štátnemu tajomníkovi. Funkciu orgánu auditu plní Sekcia auditu a kontroly MF SR, ktorej generálny riaditeľ je v priamej riadiacej pôsobnosti ministra financií.

MF SR ako Orgán auditu pripravilo Postupy pre audit štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo na roky 2007-2013 a v nadväznosti na tento materiál podpíše zmluvy s jednotlivými ministerstvami so špecifikovaním predmetu činnosti auditu, ktoré by mali zabezpečovať jednotlivé nezávislé útvary na ministerstvách a Správy finančnej kontroly. Tieto útvary budú vykonávať

auditorské činnosti ako orgány konajúce v mene Orgánu auditu a budú sa riadiť metodikou určenou Ministerstvom financií SR. Útvary musia byť nezávislé od útvarov poverených akýmkoľvek činnostiam spojenými s riadením, implementáciou alebo monitorovaním štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo na roky 2007-2013, čo bude deklarované aj v opisoch systémov vzťahujúcich sa najmä na organizáciu a postupy orgánu auditu a všetkých ostatných orgánov, ktoré vykonávajú audit pod jeho vedením v nadväznosti na požiadavku Nariadenia (ES) č. 1083/2006. Postupy pre vládny audit štrukturálnych fondov, Kohézneho fondu a Európskeho fondu pre rybné hospodárstvo boli schválené uznesením vlády SR č. 511/2008 dňa 20. 8. 2008.

Systém finančných tokov

Platby finančných prostriedkov EÚ sú z Európskej komisie prevedené na osobitný účet Certifikačného orgánu Ministerstva financií SR v Štátnej pokladnici v rámci záväzku, ktorý bol prijatý Európskou komisiou. Platby finančných prostriedkov EÚ prijímateľom sa realizujú prostredníctvom štátneho rozpočtu.

Finančné prostriedky EÚ a prostriedky štátneho rozpočtu na spolufinancovanie sú prijímateľom vyplácané prostredníctvom platobnej jednotky súčasne na základe zmluvy o poskytnutí nenávratného finančného príspevku v pomere stanovenom na projekt.

Platby prostriedkov EÚ a spolufinancovania zo štátneho rozpočtu prijímateľom uskutočňuje platobná jednotka v sume schválenej certifikačným orgánom na základe súhrnnej žiadosti o platbu v prípade systému refundácie. V prípade systému zálohových platieb, resp. predfinancovania, platby prijímateľom realizuje platobná jednotka vo výške schválených žiadostí o zálohové platby, resp. predfinancovania, bez predchádzajúceho súhlasu certifikačného orgánu.

Podrobný popis finančného riadenia je stanovený v Systéme finančného riadenia štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu pre programové obdobie 2007 – 2013, schválenom uznesením vlády SR č. 835/2006 zo dňa 8. októbra 2006 a uverejnenom na www.finance.gov.sk;

Schéma finančných tokov prostriedkov štrukturálnych fondov a Kohézneho fondu

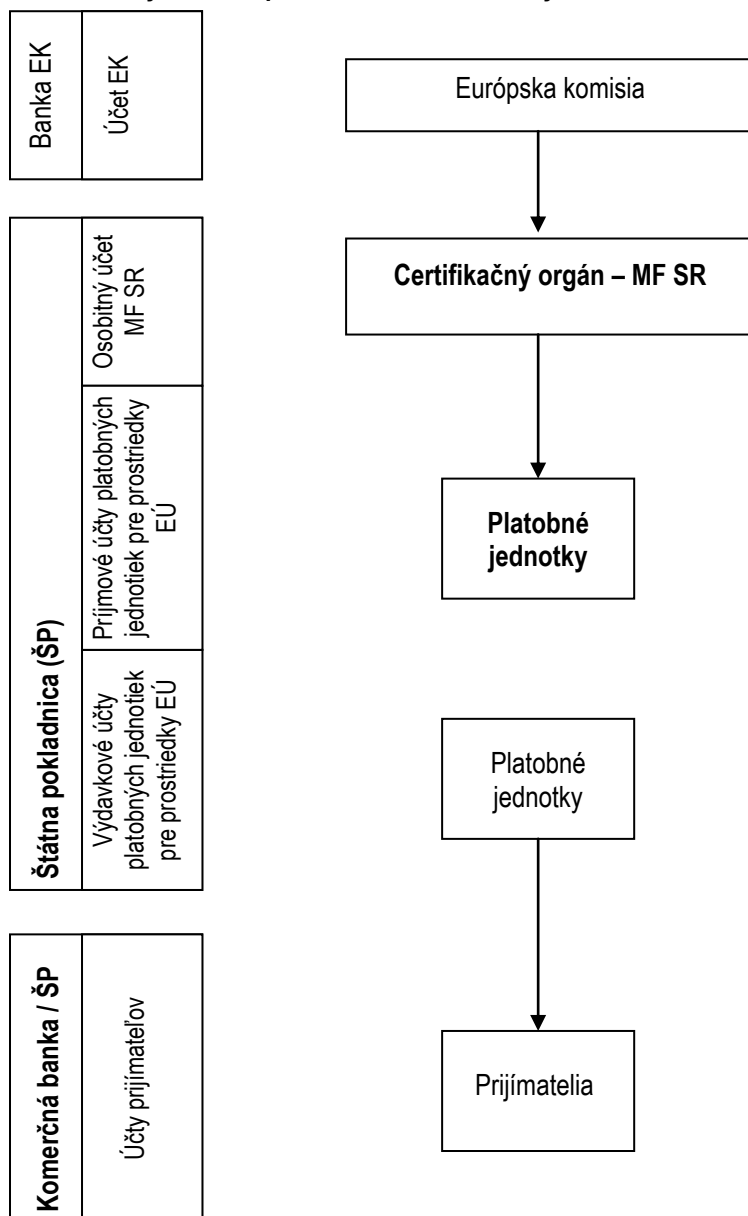
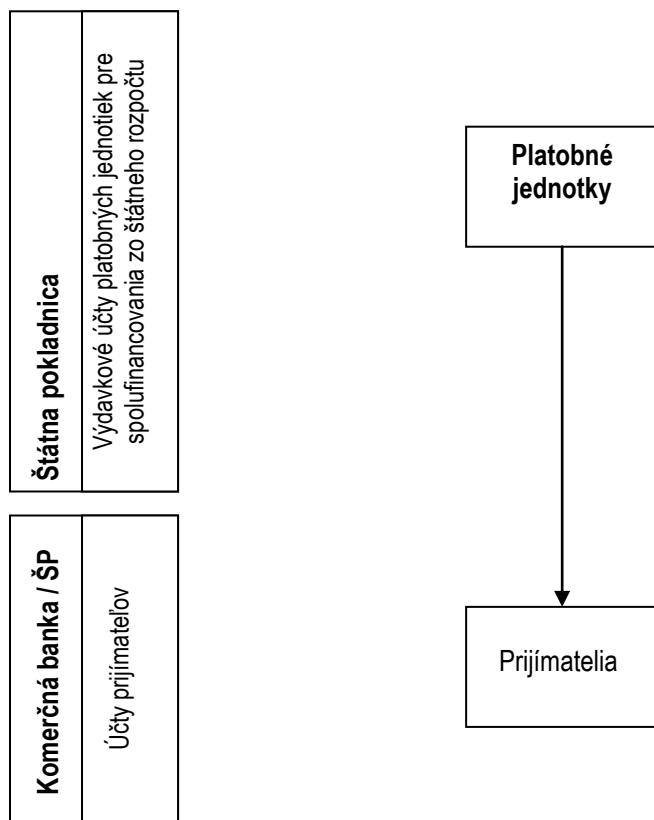
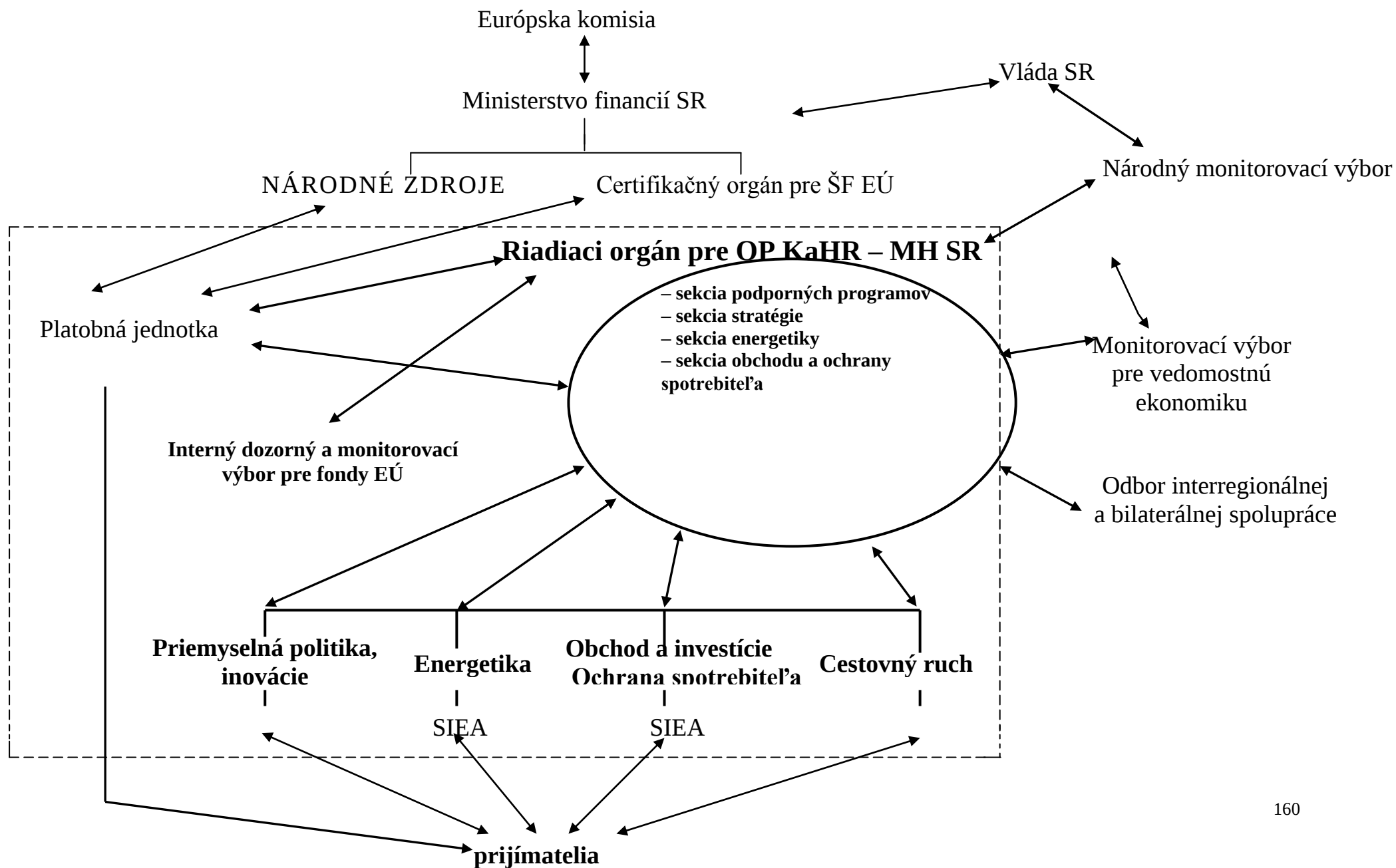

Schéma finančných tokov národného spolufinancovania zo štátneho rozpočtu

Riadenie OP KaHR v podmienkach RO (MH SR)

SIEA

SACR

10 PRÍLOHY

Príloha č.1: Prehľad vybraných ukazovateľov priemyslu

Tabuľka č.1: Štruktúra produkčných charakteristík priemyslu podľa veľkosti podnikov (v %)

Počet zamestnancov	Tržby za vlastné výkony a tovar (mil. Sk, b.c.)						Priemerný evidenčný počet zamestnancov (osoby)					
	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Mikro podniky 0 až 9	2,5	2,9	2,3	2,1	1,9	1,4	3,5	3,6	2,8	3,0	3,0	2,5
Malé podniky 10 až 49	5,8	6,0	5,9	5,7	5,1	5,3	7,9	8,3	8,8	8,0	8,5	8,9
Stredné podniky 50 až 249	14,2	14,8	15,2	14,3	14,3	14,9	19,4	20,4	20,6	20,0	19,3	20,0
Veľké podniky 250 až 499	69,4	66,5	66,7	68,1	68,2	67,2	56,3	54,8	53,6	52,7	50,3	47,0
500 a viac	10,1	7,6	8,0	8,3	8,5	9,0	12,3	10,9	11,0	11,4	10,6	10,5
Živnostníci	59,3	58,9	58,7	59,8	59,7	58,2	44,0	43,9	52,6	41,3	39,7	36,5
Priemysel spolu	8,1	9,8	9,9	9,8	10,5	11,2	12,9	12,9	14,3	16,3	18,9	21,6
Priemysel spolu	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100	100

Zdroj: Štatistické ročenky, údaje v bežných cenách, za celý súbor organizácií, vrátane podnikov s počtom zamestnancov do 19 a živnostníkov

Tabuľka č.2: Vývoj produkčných charakteristík priemyslu

	Tržby za vlastné výkony a tovar (v mil. Sk)			Zamestnanosť (v osobách)			Pridaná hodnota (v mil. Sk)		
	2000	2003	2005	2000	2003	2005	2000	2003	2005
C Ťažba nerastných surovín	13 838	11 441	13 102	14 951	10 560	8 978	8 427	6 038	7 271
D Priemyselná výroba	657 254	947 626	1 125 308	379 688	376 151	368 664	151 119	187 574	225 733
E Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	150 684	222 013	244 451	45 849	44 579	39 147	50 240	79 710	86 524
Priemysel spolu	821 776	1 181 080	1 382 861	440 488	431 290	416 789	209 786	273 322	319 528

Zdroj: Štatistické ročenky SR, Ročenky priemyslu, v bežných cenách, údaje za organizácie s 20 a viac zamestnancami

Tabuľka č.3: Vývoj produktivity práce z pridanej hodnoty (v tis. Sk na pracovníka)

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
C Ťažba nerastných surovín	439,9	414,6	545,2	571,8	702,0	809,9
D Priemyselná výroba	402,9	447,7	463,2	498,7	579,2	612,3
E Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	1 095,8	1 174,9	1 349,6	1 788,1	2 096,3	2 210
Priemysel	476,3	521,9	560,2	633,7	734,5	766,6

Zdroj: Štatistické ročenky SR, Ročenky priemyslu

Tabuľka č. 4: Vývoj vybraných ukazovateľov za priemyselnú výrobu

Ukazovateľ	Merná jednotka	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Tržby za vlastné výkony a tovar	mil. Sk	796 921	892 874	960 513	1 131 626	1 235 804	1 355 960
	index	118,8	109,0	105,6	115,4	106,5	105,8
Zamestnanci	osoby	487 499	495 887	494 334	503 101	506 337	527 825
	index	97,1	101,7	99,7	101,8	100,6	104,2
Produktivita práce	tis. Sk	1 635	1 801	1 943	2 249	2 441	2 569
	index	122,4	109,0	105,9	113,4	105,6	101,5

Zdroj: Ročenky priemyslu 2004 a 2005, údaje sú vrátane podnikov s počtom zamestnancov do 19 a živnostníkov, indexy v stálych cenách (december 2000=100)

Tabuľka č. 5: Vývoj v subkategóriách priemyselnej výroby za podniky s 20 a viac zamestnancami

	Tržby za vlastné výkony a tovar		Priemerný evidenčný počet zamestnancov		Produktivita práce z tržieb za vlastné výkony a tovar		Pridaná hodnota		Produktivita práce z pridanej hodnoty	
	mil. Sk		osoby		tis. Sk/zamestnanec		mil. Sk		tis. Sk/zamestnanec	
	2000	2005	2000	2005	2000	2005	2000	2005	2000	2005
DA Výroba potravín, nápojov a spracovanie tabaku	95 712	108 016	47 152	37 113	2 030	2 910	16 415	18 580	387	501
DB Textilná a odevná výroba	17 313	20 436	45 584	38 046	380	537	7 538	8 027	165	211
DC Spracovanie kože a výroba kožených výrobkov	7 687	14 492	15 708	14 194	489	1 021	2 663	3 648	170	257
DD Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva	9 230	17 452	10 364	9 856	951	1 771	2 181	3 434	210	348
DE Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač	39 708	54 954	18 026	14 954	2 203	3 675	11 638	11 733	646	785
DF Výroba rafinovaných ropných produktov	72 846	99 117	4 650	3 536	15 666	28 031	12 127	17 756	2 608	5 021
DG Výroba chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien	42 038	42 702	18 971	11 742	2 216	3 637	10 291	8 701	543	741
DH Výroba výrobkov z gumy a plastov	26 617	52 420	12 967	16 466	2 053	3 184	6 353	11 455	490	696
DI Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	29 046	43 697	22 670	20 279	1 281	2 155	10 070	14 128	444	697
DJ Výroba kovov a výroba kovových výrobkov	102 120	184 916	53 648	55 364	1 904	3 340	25 984	50 825	484	918
DK Výroba strojov a zariadení i. n.	45 795	77 287	48 792	39 323	939	1 965	12 277	19 302	252	491
DL Výroba elektrických a optických zariadení	51 365	157 713	44 966	62 232	1 142	2 534	14 295	25 601	318	411
DM Výroba dopravných prostriedkov	102 936	218 439	23 880	30 349	4 311	7 198	16 142	25 362	676	836
DN Výroba inde neklasifikovaná	14 841	33 669	12 310	15 210	1 206	2 214	3 145	7 186	256	472
D Priemyselná výroba	657 254	1 125 308	379 688	368 664	1 731	3 052	151 119	225 733	398	612

Zdroj: Štatistické ročenky SR, údaje za organizácie s 20 a viac zamestnancami

Tabuľka č. 6: Prehľad vývoja vybraných ukazovateľov v rokoch 1999 – 2004 charakterizovaný priemerným medziročným tempom rastu (v %).

	Tržby	Pridaná hodnota	Zamestnanosť	Produktivita/ Tržby	Produktivita/ Pridaná hodnota
Priemysel	13,1	10,2	- 1,9	15,5	12,4
C Ťažba nerastných surovín	1,0	- 2,3	- 10,7	12,9	9,4
D Priemyselná výroba	13,5	11,0	- 1,6	15,3	12,8
DA Výroba potravín, nápojov a spracovanie tabaku	3,2	0,4	- 4,7	8,4	5,6
DB Textilná a odevná výroba	3,4	2,3	- 3,1	6,8	5,7
DC Spracovanie kože a výroba kožených výrobkov	17,6	12,3	- 0,8	18,7	13,4
DD Spracovanie dreva a výroba výrobkov z dreva	10,6	9,9	- 5,4	16,9	15,8
DE Výroba celulózy, papiera a výrobkov z papiera, vydavateľstvo a tlač	7,6	2,7	- 4,4	12,6	7,4
DF Výroba rafinovaných ropných produktov	16,9	36,9	- 5,6	22,9	44,0
DG Výroba chemikálií, chemických výrobkov a chemických vlákien	2,2	- 3,0	- 10,3	13,8	8,0
DH Výroba výrobkov z gumy a plastov	20,3	16,9	4,2	15,0	12,5
DI Výroba ostatných nekovových minerálnych výrobkov	9,0	9,5	- 3,1	12,5	13,0
DJ Výroba kovov a výroba kovových výrobkov	12,3	22,9	1,3	11,0	21,0
DK Výroba strojov a zariadení i. n.	12,8	8,3	- 6,6	20,7	16,0
DL Výroba elektrických a optických zariadení	22,7	12,5	6,9	15,1	5,3
DM Výroba dopravných prostriedkov	25,1	14,3	4,0	19,7	10,3
DN Výroba inde neklasifikovaná	21,1	13,3	- 1,0	22,2	14,5
E Výroba a rozvod elektriny, plynu a vody	13,7	10,6	- 2,5	16,4	13,5

Zdroj: Informačný bulletin MH SR, údaje sú za organizácie s 20 viac zamestnancami

Tabuľka č. 7: Vývoj základných pomerových ekonomických ukazovateľov v priemyselnej výrobe SR v období rokov 2000 – 2004

	M.j.	2000	2001	2002	2003	2004
Rentabilita nákladov	%	2,93	5,03	4,10	4,84	5,94
Rentabilita vlastného imania	%	9,15	15,22	12,22	15,32	17,32
Produktivita z pridanej hodnoty	tis. Sk	409,6	460,7	485,5	508,3	591,98
Miera pridanej hodnoty	%	25,4	25,7	25,1	22,0	22,5
Pridaná hodnota na 1 Sk mzdy	Sk	2,76	2,82	2,76	2,70	2,82
Úverová zadlženosť vlastného imania	%	52,0	45,4	39,1	34,6	23,9
Krytie úverov vlastným imaním	index	1,923	2,203	2,560	2,890	4,19
Opatrebovanosť hmotného investičného majetku	%	46,1	47,1	47,4	47,6	48,9
Objem investícií k tržbám	%	6,7	8,6	9,5	6,8	8,0
Objem investícií na zamestnanca	tis. Sk	108,5	154,5	184,3	156,5	211,5

Zdroj: Informačný bulletin MH

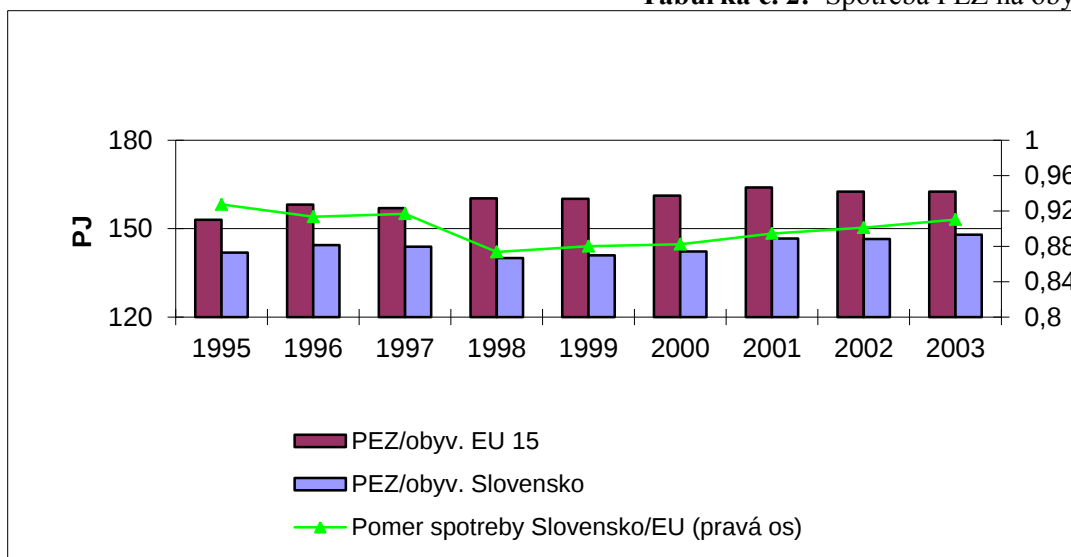
Príloha č. 2: Prehľad vybraných ukazovateľov za energetický sektor

Tabuľka č. 1: Vývoj vybraných ukazovateľov v rokoch 2000 – 2005 za energetiku SR

	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Konečná spotreba energie (PJ)	473	501	467	447	433	-
Počet pracovníkov (tis. osôb)	42,8	42,2	43,6	41,2	38,9	37,7
HDP sektoru energetiky v b.c. (mld. Sk)	32,9	23,9	33,3	56,8	58,7	63,1
Podiel energetiky na HDP SR (%)	3,6	2,4	3,1	4,8	4,3	4,3

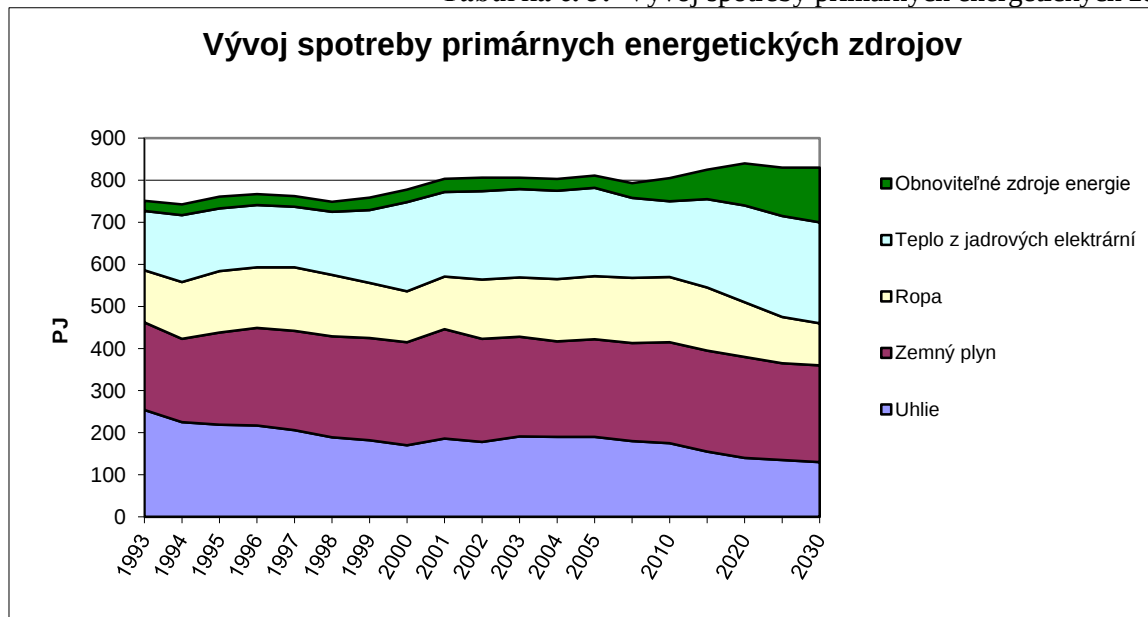
Zdroj: Štatistické ročenky, Štatistický úrad SR

Tabuľka č. 2: Spotreba PEZ na obyvateľa

Zdroj: Energetická politika 2006, MH SR

Tabuľka č. 3: Vývoj spotreby primárnych energetických zdrojov

Zdroj: Energetická politika 2006, MH SR

Príloha č. 3: Prehľad vybraných ukazovateľov za cestovný ruch

Tabuľka č. 1: Vývoj vybraných štatistických ukazovateľov cestovného ruchu SR v rokoch 2000 - 2005

Ukazovateľ	M. j.	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Príjmy z AZCR	mil. Sk mil. USD	19935 431,5	30992 641,1	32823 724,0	31735 863,0	29068 901,2	37529,1 1209,8
Výdaje na PZCR	mil. SK mil. USD	13643 295,3	13985 289,3	20047 442,2	21042 572,2	24040 745,3	26234,9 845,7
Saldo CR	mil. Sk mil. USD	6292 136,2	17007 351,8	12776 281,8	10693 290,8	5028 155,9	11294,2 364,1
Podiel devíz. príjmov na HDP	%	2,13	3,07	2,99	2,64	2,19	2,6*
Devíz. príjem z AZCR/obyv.	USD	80	119	136	160	168	224
Podiel AZCR na exporte tovarov a služieb	%	2,9	4,0	4,0	3,2	2,7	3,8*
Počet zahraničných návštevníkov (prechod hraníc)	mil. os.	28,8	27,8	26,5	25,0	26,4	29,4
Počet turistov celkovo (ubytovaných návštevníkov)	tis. os.	2794	3161	3446	3374	3244	3428
Počet zahraničných turistov celkom (ubytovaných návštevníkov)	tis. os.	1052	1219	1399	1387	1401	1515
Priemerný počet prenocovaní zahraničných návštevníkov	dni	3,6	3,6	3,6	3,6	3,3	3,2

Zdroj: NBS - Platobná bilancia SR, ŠÚ SR – Štatistická ročenka, ŠÚ SR – Organizovaný cestovný ruch v SR; MH SR

Tabuľka č. 2: Vývoj štatistických ukazovateľov viazucich sa k domácejmu cestovnému ruchu

Ukazovateľ	M. j.	2000	2001	2002	2003	2004	2005
Účastníci DCR (organizovaný cez CK)	osoby (tis.)	208	199	184	301	272	252
Počet ubytovaných domácich návštevníkov	osoby (tis.)	1742	1942	2047	1987	1843	1913
Tržby CK z DCR	mil. Sk	680,2	455,7	364,8	472,9	520,7	503,6

Zdroj: ŠÚ SR – Štatistická ročenka SR, Organizovaný cestovný ruch v SR
SR Sekcia CR

Tabuľka č. 3: Vývoj rozhodujúcich ukazovateľov aktivít vybraných slovenských kúpeľov v roku 2003 a 2004

	2003				2004			
	Tržby mil. Sk	Hostia celkom (tis.)	z toho zahran.	z toho domáci	Tržby mil. Sk	Hostia celkom (tis.)	z toho zahran.	z toho domáci
Piešťany	1206,1	48,1	27,5	20,6	1070,0	47,1	25,8	21,3
Bardejov	257,1	24,6	8,4	16,2	220,4	21,2	7,8	13,4
Rajecké Teplice	214,1	14,7	n	n	201,5	20,9	12,0	8,9
Bojnice	198,6	10,5	5,3	5,2	200,0	10,4	5,3	5,1
Sliač	170,2	8,1	1,2	6,9	138,3	6,1	0,8	5,3
Štrbské Pleso	126,0	18,6	4,8	13,8	96,8	12,9	4,6	8,3
Vyšné Ružbachy	89,3	7,8	1,8	6,0	92,0	8,6	n	n
Trenčianske Teplice	89,5	4,0	1,5	2,5	90,5	3,9	1,4	2,5
Lúčky	94,8	8,9	3,1	5,8	62,7	4,3	0,5	3,8
Nimnica	66,7	5,2	1,4	3,8	55,7	4,7	0,2	4,5
Dudince	123,1	n	n	n	124,8	8,0	1,2	6,8

n = nedostupný údaj

Príloha č. 4: Celkový stav kontrahovania a čerpania SOP PS k 30.9.2006

Štruktúra SOP PS	Implementujúci orgán	Prijaté projekty spolu	Schválené projekty spolu	Podpísané Zmluvy o poskytnutí NFP	Celková výška zmluvne viazaných projektov (ŠF + ŠR + vlastné oprávnené zdroje) ³⁴	Zmluvne viazaná výška NFP ¹	Refundované finančné prostriedky (suma ŽoP schválená PO) ³⁵	Vyplatené (ešte nezúčtované) predfinancovanie	Čerpanie spolu (refundácia + zúčtované predfinancovanie + nezúčtované predfinancovanie)	% čerpanie v pomere k zmluvne viazanej výške NFP
Opatrenie 1.1 ³⁶	NARMSP	416	50	50	1 898 696 714,60	1 191 646 882,69	795 797 251,27	0,00	795 797 251,27	66,78
Opatrenie 1.2	NARMSP	17	8	8	280 714 727,00	266 678 986,65	277 270 414,97	82 011 341,33	359 281 756,30	19,58
	NARMSP (nár. pr.)	2	1	0	0,00	0,00				
	SARIO	44	8	8	1 244 099 327,03	1 181 894 260,67				
Opatrenie 1.3	SEA	91	73	47	392 986 174,00	198 806 445,80	16 278 954,13	0,00	16 278 954,13	8,19
Opatrenie 1.4	SEA	64	51	42	1 370 988 353,75	757 687 532,24	43 855 398,78	0,00	43 855 398,78	5,79
Opatrenie 1.5	SARIO	118	19	19	43 979 126,00	23 602 449,90	10 879 689,23	0,00	10 879 689,23	46,10
Opatrenie 2.1	SACR	132	23	23	1 531 947 499,09	1 455 090 695,78	246 509 834,22	52 961 891,35	299 471 725,57	20,58
Opatrenie 2.2 ³	SACR	336	40	41	2 043 033 548,87	1 298 000 000,00	417 384 652,69	0,00	417 384 652,69	32,16
Opatrenie 2.3	SACR	1	1	1	641 254 256,00	641 254 256,00	219 337 222,82	26 645 513,40	245 982 736,22	38,36
Opatrenie TP ³⁷	MH SR	44	44	43	276 093 437,40	274 647 413,80	64 728 149,78	0,00	64 728 149,78	23,57
SPOLU		1 265	318	282	9 723 793 163,74	7 289 308 923,53	2 092 041 567,89	161 618 746,08	2 253 660 313,97	30,92

³⁴ Zmluvne viazaná výška môže byť oproti predchádzajúcemu sledovanému obdobiu upravená v súlade s ukončením verejného obstarávania resp. na základe schválenej žiadosti o zmenu výšky NFP³⁵ Vrátane zúčtovania predfinancovania³⁶ V prípade Opatrení 1.1 a 2.2 bol po odstúpení úspešných žiadateľov resp. SO/RO využitý zásobník projektov³⁷ Projekty Technickej pomoci sú prekladané a schvaľované priebežne

Príloha č. 5: Prehľad výziev SOP PS 2004-2006

OP	Priorita	Opatrenie	Názov výzvy / číslo výzvy	Termín zverejnenia výzvy	Termín uzávierky	Prijaté žiadosti o poskytnutie NFP		Schválené žiadosti o poskytnutie NFP			Uzatvorené zmluvy o poskytnutí NFP		
						Počet prijatých žiadostí	Objem žiadaných finančných prostriedkov ³⁸	Počet schválených žiadostí	Objem schválených finančných prostriedkov		Počet uzatvorených zmlúv	Objem finančných prostriedkov na základe uzatvorených zmlúv ³⁹	
									EÚ zdroje	ŠR zdroje		EÚ zdroje	ŠR zdroje
SOP PS	1 - Rast konkurencieschopnosti priemyslu a služieb s využitím rozvoja domáceho rastového potenciálu	1.1 - Podpora rozvoja nových a existujúcich podnikov a služieb	Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 1.1 (schéma štátnej pomoci)	15.06.2004	30.09.2004	416	8 325 405	50	649 385	556 615	50	642 755	548 891
			Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2006 – 1.1 (schéma pomoci de minimis)	16.08.2006	20.10.2006								
		1.2 - Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry	Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 1.2 (implementuje NARMSP)	07.04.2004	31.08.2004	17	1 289 304	8	212 668	56 711	8	210 536	56 143
			Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 1.2 (implementuje SARIO)	07.04.2004	01.10.2004	7	1 105 887	4	387 949	101 873	4	383 910	102 376
			Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2005 – 1.2 (implementuje SARIO)	06.06.2005	09.09.2005	17	2 151 513	4	565 553	150 814	4	549 165	146 444
			Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2006 – 1.2 (implementuje SARIO)	28.04.2006	28.07.2006	20	1 625 763						
		1.3 - Podpora podnikania, inovácií a aplikovaného výskumu	Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 1.3 (schéma štátnej pomoci)	03.08.2004	15.10.2004	28	352 705	21	116 165	99 570	18	94 552	81 044
			Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 1.3 (schéma pomoci de minimis)	01.06.2004	31.08.2004	63	38 164	52	17 794	15 252	29	12 498	10 713
		1.4 - Podpora úspor energie a využitia obnoviteľných zdrojov energie	Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 1.4 (schéma štátnej pomoci)	23.08.2004	15.11.2004	41	1 504 246	34	456 115	390 956	27	388 078	332 639
			Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 1.4 (schéma pomoci de minimis)	01.06.2004	31.08.2004	23	54 124	17	21 592	18 507	15	19 907	17 063
		1.5 - Rozvoj zahraničnej spolupráce a image SR	Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 1.5 (schéma štátnej pomoci)	15.06.2004	16.09.2004	9	25 507	6	8 905	3 816	6	6 850	5 871
			Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 1.5 (schéma pomoci de minimis)	15.06.2004	16.09.2004	15	17 473	13	5 871	5 033	13	5 859	5 022
			Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2006 – 1.5 (schéma pomoci de minimis)	16.05.2006	16.08.2006	94	205 047						
	2 - Rozvoj cestovného ruchu	2.1 - Podpora budovania a rekonštrukcie infraštruktúry cestovného ruchu	Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 2.1 (implementuje SACR)	06.05.2004	06.09.2004	132	6 993 252	23	1 154 053	307 747	23	1 148 756	306 335
		2.2 - Podpora podnikateľských aktivít cestovného ruchu	Výzva na predkladanie projektov SOP PS – 2004 – 2.2 (schéma štátnej pomoci)	15.06.2004	17.09.2004	336	8 873 318	40	701 615	601 385	41	698 923	599 077

³⁸ Pri registrácii žiadostí nevznikla povinnosť rozdelenia prostriedkov na EÚ zdroje a ŠR zdroje, žiadané finančné prostriedky (NFP) uvádza MH SR len súhrnne³⁹ Suma môže byť oproti predchádzajúcemu obdobiu upravená na základe vykonaného verejného obstarávania, odstúpením úspešného žiadateľa alebo SO/RO, resp. v prípade odstúpenia využitím zásobníka projektov

Príloha č. 6 Vyhodnotenie koherencie OP KaHR a ostatných OP NSRR SR

Operačný program	Prioritná os	Opatrenie	Opatrenia OP KaHR					Fond	
			1.1	1.2	1.3	2.1	3.1		
Regionálny operačný program	1 Infraštruktúra vzdelávania	1.1 Rekonštrukcia, rozširovanie a modernizácia existujúcich vzdelávacích zariadení s cieľom zlepšenia podmienok vzdelávacieho procesu (materské, základné a stredné školy)		M				ERDF	
	3 Infraštruktúra pamäťových a fondových inštitúcií na regionálnej a miestnej úrovni a revitalizácia pamiatkového fondu	3.1. Modernizácia regionálnej a miestnej infraštruktúry pamäťových a fondových inštitúcií			L		L	ERDF	
		3.2 Revitalizácia a hospodárske využitie pamiatkových objektov v území					M!	ERDF	
	4 Podpora konkurencieschopnosti a inovatívnej kapacity regiónov	4.1 Modernizácia a budovanie regionálnych komunikácií zaisťujúcich dopravnú obslužnosť regiónu		M!				ERDF	
		4.2 Regenerácia sídiel					M!	ERDF	
	5 Infraštruktúra cestovného ruchu	5.1 Podpora a obnova infraštruktúry cestovného ruchu					H!	ERDF	
Operačný program Životné prostredie	2 Ochrana ovzdušia, ozónovej vrstvy a minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie	2.1 Ochrana ovzdušia				M		ERDF/KF	
		2.2 Minimalizácia nepriaznivých vplyvov klimatických zmien vrátane podpory obnoviteľných zdrojov energie				M		ERDF/KF	
		2.3 Ochrana ozónovej vrstvy Zeme				M		ERDF/KF	
	3 Odpadové hospodárstvo	3.1 Podpora technológií minimalizujúcich vznik odpadov pri výrobe	H!		M	L		ERDF/KF	
		3.3 Podpora aktivít na zhodnocovanie odpadov					M!		ERDF/KF
		3.4 Nakladanie s vybranými druhmi nebezpečných odpadov					M!		ERDF/KF
		3.5 Odstraňovanie environmentálnych záťaží a uzatváranie a rekultivácia skládok odpadov					M		ERDF/KF
	4 Ochrana a regenerácia prírodného prostredia a krajiny	4.1 Programy starostlivosti o chránené územia vrátane území NATURA 2000 a programy záchrany pre kriticky ohrozené rastliny a živočíchy vrátane monitoringu druhov a biotopov					L		ERDF
		4.3 Informačné a propagačné aktivity					L		ERDF
Operačný program Doprava	3 Modernizácia a rozvoj infraštruktúry intermodálnej prepravy	3.1 Výstavba základnej siete verejných terminálov intermodálnej prepravy		M!				KF	
	5 Modernizácia a rozvoj cestnej infraštruktúry (rýchlostné cesty a cesty I. triedy)	5.1 Výstavba rýchlostných komunikácií		M				ERDF	
		5.2 Modernizácia a výstavba ciest I. triedy		M				ERDF	
	6 Rozvoj verejnej osobnej dopravy	6.1 Rozvoj železničnej a autobusovej verejnej osobnej dopravy		M				ERDF	
Operačný program Výskum a vývoj	1 Výskum a vývoj	1.2 Podpora síti excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu a podpora nadregionálnej spolupráce				M!		ERDF	
		1.3 Prenos výskumom a vývojom získaných poznatkov a technológií do praxe	M	H!	M!	M		ERDF	
	2 Výskum a vývoj v Bratislavskom kraji	2.2 Podpora síti excelentných pracovísk výskumu a vývoja ako pilierov rozvoja regiónu v Bratislavskom kraji			M!	L		ERDF	
2.3 Prenos výskumom a vývojom získaných poznatkov a technológií do praxe v Bratislavskom kraji		M	H!	M!	M		ERDF		
Operačný program zamestnanosť a sociálna inklúzia	1 Podpora rastu zamestnanosti a sociálnej inklúzie	1.1 Podpora programov v oblasti podpory zamestnanosti a riešenia nezamestnanosti a dlhodobej nezamestnanosti			M!			ESF	
Operačný program vzdelávanie	1 Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť	1.1 Premena tradičnej školy na modernú				L		ESF	
		1.2 Vysoké školy a výskum a vývoj ako motory rozvoja znalostnej spoločnosti			M!	L		ESF	
		1.3 Celoživotné vzdelávanie pre všetkých ako základný princíp znalostnej spoločnosti				H!		ESF	
		1.4 Zvyšovanie vzdelanostnej úrovne osôb s osobitými vzdelávacími potrebami so zreteľom na marginalizované rómske komunity			L!			ESF	
	2 Moderné vzdelávanie pre znalostnú spoločnosť pre Bratislavský kraj	2.1 Premena tradičnej školy na modernú pre Bratislavský kraj				L		ESF	
		2.2 Zvyšovanie konkurencieschopnosti Bratislavského kraja prostredníctvom rozvoja			M	L		ESF	

		terciárneho a celoživotného vzdelávania						
Operačný program Bratislavský kraj	2 Inovácie a informatizácia	2.1 Inovácie a technologické transfery	H	H!	H	H	H	ERDF
		2.2 Informatizácia spoločnosti	H!	H	H		H	ERDF

Legenda: H – vysoká previazanosť, M – stredná previazanosť, L – nízka previazanosť, ! – potreba ďalšej koordinácie

1.1 Inovácie a technologické transfery, 1.2 Podpora spoločných služieb pre podnikateľov,, 1.3 Podpora inovačných aktivít v podnikoch, 2.1 Zvyšovanie energetickej efektívnosti na strane výroby aj spotreby a zavádzanie progresívnych technológií v energetike, 3.1 Podpora podnikateľských aktivít v cestovnom ruchu

Príloha č. 7: Zoznam použitých skratiek

AZCR	Aktívny zahraničný cestovný ruch
BSK	Bratislavský samosprávny kraj
CKO	Centrálny koordinačný orgán NSRR, MVRR SR
CO	Certifikačný orgán, MF SR
CSF	Community Support Framework - Rámec podpory spoločenstva
DCR	Domáci cestovný ruch
EAFRD	European Agricultural Fund for Rural Development - Európsky poľnohospodársky fond pre podporu rozvoja vidieka
ECB	European Central Bank - Európska centrálna banka
EFF	European Fisheries Fund - Európsky fond pre rybné hospodárstvo
EIB	Európska investičná banka
EK	Európska komisia
ERDF	European Regional Development Fund - Európsky fond regionálneho rozvoja
ERM II	Exchange Rate Mechanism II - Európsky mechanizmus výmenných kurzov
ESF	European Social Fund - Európsky sociálny fond
EÚ 15	tzv. „staré“ členské štáty Európskej únie (Veľká Británia, Taliansko, Francúzsko, Belgicko, Dánsko, Fínsko, Grécko, Írsko, Luxembursko, Holandsko, Nemecko, Portugalsko, Rakúsko, Španielsko, Švédsko)
EÚ 25	„staré“ členské krajiny plus „nové“ členské krajiny (Slovensko, Česko, Poľsko, Maďarsko, Litva, Lotyšsko, Estónsko, Slovinsko, Cyprus, Malta)
HDP	hrubý domáci produkt
HDP/obyv. (P.P.S)	súhrnná ekonomická úroveň vyjadrená v parite kúpnej sily
HICP	harmonizovaný index spotrebiteľských cien
HND	hrubý národný dôchodok
IKT	informačno-komunikačné technológie
ITMS	IT monitorovací systém
KF	Kohézny fond
KURS 2001	Koncepcia územného rozvoja Slovenska 2001
LAU	Local Administrative Unit - Štatistická územná jednotka (skr. ŠÚJ alebo NUTS z fr. nomenclature des unités territoriales statistiques)
MRK	marginalizované rómske komunity
MSP	malé a stredné podniky
NACE	Štatistická klasifikácia ekonomických aktivít v Európskych spoločenstvách
NDP	National Development Plan - Národný rozvojový plán
NSRR	Národný strategický referenčný rámec

NUTS	Nomenclature des Unités Territoriales Statistiques - klasifikačný systém štatistických územných jednotiek zavedených EUROSTATom v spolupráci s národnými štatistickými úradmi.
OA	Orgán auditu, MF SR
OKEČ	Štatistická odvetvová klasifikácia ekonomických činností
PPP	public private partnership – verejno – súkromné partnerstvo
PKS	parita kúpnej sily - power purchase standard
PZCR	pasívny zahraničný cestovný ruch
PZI	priame zahraničné investície
RO	riadiaci orgán
RIC	regionálne inovačné centrá
SAV	Slovenská akadémia vied
SODB	sčítanie obyvateľov, domov a bytov
SORO	sprostredkovateľský orgán pod riadiacim orgánom
SR	Slovenská republika
SWOT	Strengths/Weaknesses/Opportunities/Threats – Silné stránky, slabé stránky, príležitosti a ohrozenia
ŠF	štrukturálne fondy
TEN-T	trans - european networks - transeurópske dopravné siete
TUR	trvalo udržateľný rozvoj
VÚC	vyššie územné celky
VVZ	vedecko-výskumná základňa
MDPT SR	Ministerstvo dopravy, pôšt a telekomunikácií Slovenskej republiky (od 1. novembra 2010 ako Ministerstvo dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR v zmysle zákona č. 403 z 13. októbra 2010)
MF SR	Ministerstvo financií Slovenskej republiky
MH SR	Ministerstvo hospodárstva Slovenskej republiky
MK SR	Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky
MP SR	Ministerstvo pôdohospodárstva Slovenskej republiky (od 1. novembra 2010 ako Ministerstvo pôdohospodárstva a rozvoja vidieka Slovenskej republiky v zmysle zákona č. 372 zo 7. septembra 2010)
MPSVR SR	Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky
MŠ SR	Ministerstvo školstva Slovenskej republiky (od 1. júla 2010 ako Ministerstvo školstva, vedy, výskumu a športu SR v zmysle zákona č. 37 z 20. januára 2010)
MVRR SR	Ministerstvo výstavby a regionálneho rozvoja Slovenskej republiky

(od 1. januára 2011 je výkon CKO kompetenčne v rámci Ministerstva dopravy, výstavby a regionálneho rozvoja SR v zmysle zákona č. 403 z 13. októbra 2010)

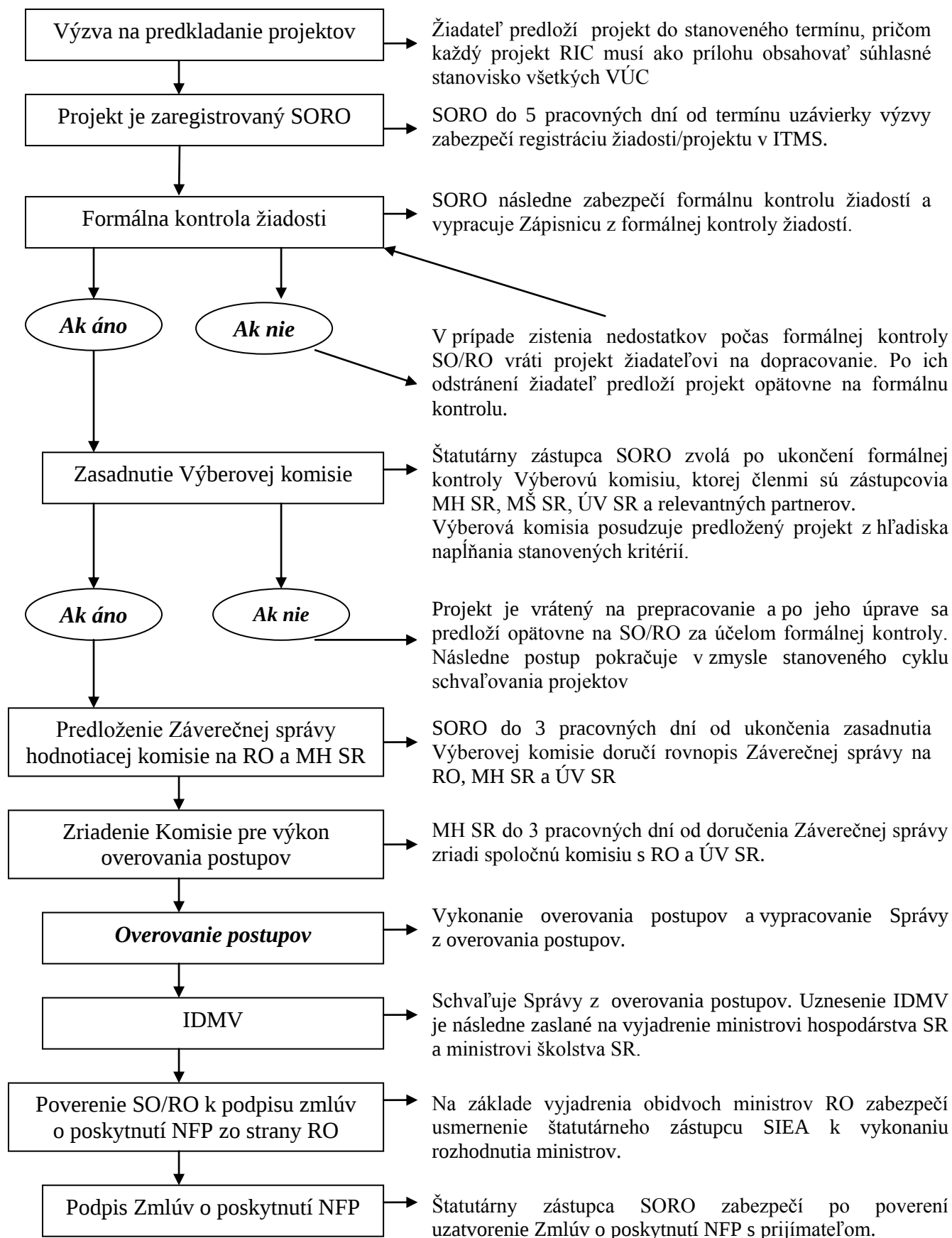
MZ SR Ministerstvo zdravotníctva Slovenskej republiky

MŽP SR Ministerstvo životného prostredia Slovenskej republiky

Príloha č. 8: Systém riadenia a implementácie rámcovej aktivity vybudovania a podpory Regionálnych výskumných a inovačných centier v rámci OP VaV

- funkciu RO zabezpečuje MŠ SR;
- funkciu SORO zabezpečuje MH SR prostredníctvom SIEA
- MH SR zabezpečuje funkciu orgánu metodického a odborného riadenia implementácie projektov vybudovania jednotlivých RIC;
- medzi MŠ SR (ako RO), SIEA (ako SORO) a MH SR (ako orgán metodického riadenia) bude podpísané Splnomocnenie o delegovaní právomocí, kde budú definované úlohy a postavenie jednotlivých orgánov zapojených do implementácie projektov vybudovania jednotlivých RIC

Príloha č. 9: Cyklus predkladania a schvaľovania projektov

Príloha č. 10: Cyklus schvaľovania žiadostí o platbu